

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1967

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἴδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐπροφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὅπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἕλληες. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὁ ἴδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π. χ. ὁ φθόγγος ι) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβὰς τῆς ἰδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π. χ. καὶ μὲ τὸ η ἢ τὸ υ): ῥίς, μῦς, μυστήριον.

Σημείωσις. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιελάμβανεν ἐν ἀκόμῃ γράμμα, τὸ Ϝ, τὸ ὅποιον διὰ μὲν τὸ σχῆμά του λέγεται *δίγαμμα*, διὰ δὲ τὴν προφορὰν του *βαῦ*. Ἐπροφέρετο περίπου, ὅπως προφέρεται νῦν τὸ β ἢ ὅπως τὸ υ εἰς λέξεις, ὅποια π.χ. ἡ λέξις αὔριον.

Εἰς δὲ τὴν ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως δὴ ἴδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἷς ἰδιαιτερος φθόγγος, τὸ j (γιώτ), τοῦ ὁποίου ὁμοῦς δὲν παρεδόθη γράμμα (ἤτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ j, ὅπως προφέρεται τώρα τὸ γι εἰς τὴν λέξιν π.χ. Πανάγιω (Πανάγιω) ἢ ὅπως τὸ ἀπλοῦν ι εἰς τὰς λέξεις π.χ. παιδιὰ, καθάριος.

α') Φωνήεντα

§ 2. Από τὰ ἑπτὰ φωνήεντα α, ε, η, ι, ο, υ, ω :

α) τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται **βραχέα** (ἦτοι σύντομα εἰς τὴν προφορὰν)·

β) τὸ η καὶ τὸ ω λέγονται **μακρὰ** (ἦτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφορὰν), διότι ἀρχῆθεν τὸ μὲν η ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον ε (ἦτοι περίπου ὡς εε), τὸ δὲ ω ὡς παρατεταμένον ο (ἦτοι περίπου ὡς οο)

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται **δίχρονα**, διότι ταῦτα ἀρχῆθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς ἐπροφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρὰ.

Σημείωσις. Ἵνα δηλωθῆ, ὅτι τὸ δίχρονον φωνήεν μιᾶς συλλαβῆς εἶναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον $\bar{\ }$, ἵνα δὲ δηλωθῆ, ὅτι εἶναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον $\ -$, ὡς π.χ. κτῆμᾱ, κτῆσις, πῆχυσ - ὄρᾱ, τιμή, θυμός.

β') Σύμφωνα

§ 3. Από τὰ 17 σύμφωνα :

1) ἑνέα, ἦτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ - π, β, φ - τ, δ, θ, λέγονται **ἄφωνα**·

2) πέντε, ἦτοι τὰ σύμφωνα μ, ν - λ, ρ - σ (ς), λέγονται **ἡμίφωνα** καὶ

3) τρία, ἦτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται **διπλαῖα**.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (F) καὶ τὸ γιωτ (j) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται :

1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ οὐρανικά κ, γ, χ, εἰς τὰ χειλικά π, β, φ καὶ εἰς τὰ ὀδοντικά τ, δ, θ·

2) κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἢ ὁποία τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφορὰν των, εἰς τὰ ψιλὰ (ἦτοι λεπτά) κ, π, τ, εἰς τὰ μέσα γ β δ καὶ εἰς τὰ δασέα (ἦτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ ἔνρινα μ, ν, εἰς τὰ ὑγρά λ, ρ, καὶ εἰς τὸ συριστικὸν σ (ς).

Σημείωσις 1. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ, ὅταν εὑρίσκειται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ,

χ, ἢ πρὸ τοῦ ξ: ἀγκυρα, ἀγγεῖον, ἄγχω, ἄγξω.

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται **διπλᾶ**, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἑνωσιν δύο συμφώνων, ἤτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ + σ ἢ γ + σ ἢ χ + σ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π + σ ἢ β + σ ἢ φ + σ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ + δ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων : κόραξ (κόρακς), Ἄραψ (Ἄραβς), Θήβαζε (Θήβασδε), Ζάπλουτος (διάπλουτος).

Πίναξ τῶν συμφώνων

	Οὐρανικά	Χειλικά	Ὀδοντικά
ἄφωνα	κ	π	τ
	γ	β	δ
	χ	φ	θ
ἡμίφωνα	ἔνρινα	μ	ν
	ύγρᾶ	λ	ρ
	συριστικά		σ(ς)
διπλᾶ	ζ	ξ	ψ

γ') Δίφθογγοι

§ 6. Αἱ δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἕνδεκα, αἱ ἐξῆς : **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, α η ω**. Ἐκ τούτων αἱ ὀκτώ **αι, οι, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου** λέγονται **κύριαι**, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς **α, η, ω** λέγονται **καταχρηστικά**.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν δίφθογγον **αι** τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ **ε**, τὰς δὲ δίφθογγους **ει, οι, υι** καὶ **η** ὅπως τὸ **ι**, τὴν δίφθογγον **α** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **α** καὶ τὴν δίφθογγον **ω** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **ω**, τὰς δὲ δίφθογγους **αυ, ευ, ηυ** τὰς προφέρομεν πρὸ φωνήεντος μὲν καὶ πρὸ τῶν συμφώνων **β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν** καὶ **ρ** ὡς **αβ, εβ, ηβ**, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς **αφ, εφ, ηφ**. Ἀρχῆθεν ὅμως ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογγος ἐπροφέρετο οὕτως, ὥστε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ἤτοι τὰ δύο φωνήεντα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὕτη ἀποτελεῖται (πρβλ. νῦν : *Νεράϊδα, ἀυγολεῖμονο, ράϊδο*).

Σημείωσις 2. Τò ι, τò όποιον ύπάρχει εις τὰς **καταχρηστικὰς** διφθόγγους ύπό τò α, η, ω, λέγεται **ύπογεγραμμένον ιώτα**. Τοϋτο όμως, όταν αί διφθόγγοι αϋται γράφονται διά κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικώς οϋχι ύποκάτω τών κεφαλαίων φωνηέντων Α, Η, Ω, αλλά πρòς τὰ δεξιὰ αϋτών (Αι, Ηι, Ωι) και τότε λέγεται **προσγεγραμμένον ιώτα** : ΑιΔΗΣ (πρόφ. ἄδης), ΤΗι ΘΕΩι (πρόφ. τῆ θεῶ).

§ 7. Αί διφθόγγοι γενικώς εἶναι μακραί. Μόνον ἡ αι και ἡ οι λαμβάνονται ώς βραχεῖαι, όταν εύρίσκονται έντελώς εις τò τέλος λέξεως κλιτῆς, έκτός βήματος εύκτικῆς ἐγκλίσεως : μούσαι, πώλοι, βούλομαι, παιδεύσαι-μούσαις, πόλοις, παιδεύσαι ἄν, οἴκοι.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός

§ 8. **Συλλαβή** λέγεται τεμάχιον λέξεως αποτελούμενον από έν ἡ περισσότερα σύμφωνα με έν φωνῆεν ἡ διφθόγγον : τε-τρά-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα.

Συλλαβή λέξεως δύναται νὰ αποτελεῖται και από έν μόνον φωνῆεν ἡ μίαν διφθόγγον : ἱ-α, οἴ-ει (= νομίζεις).

§ 9. 1) Κατὰ τόν ἀριθμόν τών συλλαβών τῆς, μία λέξις, ἐάν ἔχη μίαν μόνον συλλαβήν, λέγεται **μονοσύλλαβος** (π.χ. μῦς), ἐάν ἔχη δύο συλλαβάς, λέγεται **δισύλλαβος** (π.χ. οἶκος), ἐάν ἔχη τρεῖς συλλαβάς, λέγεται **τρिसύλλαβος** (π.χ. παιδίον) και ἐάν ἔχη περισσοτέρας τών τριῶν συλλαβών, λέγεται **πολυσύλλαβος** (π.χ. φιλόσοφος).

2) Ἡ τελευταία συλλαβή λέξεως, ἡ όποία ἔχει συλλαβάς περισσοτέρας τῆς μιᾶς, λέγεται **λήγουσα**, ἡ πρò τῆς ληγούσης λέγεται **παραλήγουσα**, και ἡ πρò τῆς παραληγούσης λέγεται **προπαραλήγουσα**, ἡ δὲ πρώτη συλλαβή αϋτῆς λέγεται **ἀρκτική**.

§ 10. Ὁ χωρισμός λέξεως εις τὰς συλλαβάς αϋτῆς λέγεται **συλλαβισμός**. Γίνεται δὲ ό συλλαβισμός εις τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

α) Ἐν σύμφωνον εύρισκόμενον μεταξϋ δύο φωνηέντων (ἡ διφθόγγων) συλλαβίζεται με τò ἐπόμενόν του φωνῆεν (ἡ διφθόγγον) : λέ-γο-μεν, ἄ-πει-ροι.

β) Δύο σύμφωνα εύρισκόμενα μεταξύ δύο φωνηέντων (ἢ διφθογγῶν) συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενόν των φωνῆεν (ἢ διφθογγον), ἐὰν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀρκητικὰ λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται καὶ συλλαβίζονται τὸ μὲν πρῶτον μὲ τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δευτέρον μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν (ἢ διφθογγον) : πέ-τρα (τρόπος), θά-θρον (θρόνος), ἔ-στω (σταυρός)· ἀλλά : θάλ-λω, ἐν-νέα, ἔλ-κω, ἄρ-μα, ἔν-τερον.

Σημείωσις. Καὶ τὰ συμπλέγματα γμ ἢ γμ, θμ, τν, φν, ἐπειδὴ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συμπλέγματα κμ, τμ, θν, πν, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀρχίζουσι λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καὶ αὐτὰ μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν : πρᾶ-γμα, θρα-χμῆ (κηφύς), ἀρι-θμός (τηῆμα), φά-την (θνητός), δά-φνη (πνέω).

γ) Τρία σύμφωνα εύρισκόμενα μεταξύ δύο φωνηέντων συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνηέντος ὅταν καὶ τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τουλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀρκητικὰ λέξεως Ἑλληνικῆς : ἐ-στράτευσε (στρατός), ἐ-χθρός (χθές), θά-κτρον (κτηῆμα), ἰ-σχνός (σχῆμα). Ἄλλως χωρίζονται, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον : ἄρ-κτος, ἄν-δρες, Ἀμ-θρακία.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμόν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχη συμβῆ ἔκθλιψις, ὁπότε καὶ αὗται συλλαβίζονται ὡς ἀπλαῖ λέξεις : προσ-έχω, συν-άγω, νουν-εχής, Ἑλλήσ-ποντος, ἀλλά : πα-ρέχω, ὑ-πάγω, φί-λιππος, ἄ-γρυ-πνος, πρῶ-ταγωνιστής.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὁρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται:

1) φύσει μακρά, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ διφθογγον : κοί-τη, κρού-ω.

2) θέσει μακρά, ἐὰν, ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἔν διπλοῦν : ἀ-στός, ἄ-λλος, ἐ-χθρός, τό-ξον·

3) θραχεῖα, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆεν ἢ ἔν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε : ἀ-έ-ρες, φύ-γε-τε.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι

1. Τὰ πνεύματα

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ ρ, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ τοῦ ρ σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ (´), ἥτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ δασεῖα (´), ἥτοι σημεῖον παχέιας πνοῆς : ἀρετή, ὤρα, ῥόδον.

Σημείωσις. Τὸ δασὺ πνεῦμα, ἥτοι ἡ δασεῖα, ἐπροφέρετο ἀρχῆθεν περίπου ὅπως νῦν τὸ σύμφωνον χ π. γ. ἵππος (πρόφ. χίππος).

§ 13. Δασύνονται (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν δασεῖαν) κανονικῶς πᾶσαι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ : ὕπνος, ῥήτωρ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων ἄλλαι μὲν, αἱ πλείσται, ψιλοῦνται (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν ψιλὴν), ἄλλαι δὲ δασύνονται.

2. Οἱ τόνοι

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβάς, μία συλλαβὴ τονίζεται, ἥτοι προφέρεται ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς αὐτῆς Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἓν σημεῖον, τὸ ὁποῖον καλεῖται τόνος : κόρη, κῆπος, παίζομεν, ἀγαθός, μαθητής.

Σημείωσις. Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων : μῆν, φῶς, παῖς.

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἥτοι ἡ ὀξεῖα (´), ἡ βαρεῖα (˘) καὶ ἡ περισπωμένη (¨).

Σημείωσις. Ἡ διαφορὰ τοῦ τόνου δέν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνηέντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους Ἕλληνας, ὅπως οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχυτέρας αὐτῶν. Πρὸλ. (ὀ) ἐλαιῶν- (τῶν) ἐλαιῶν, (τὸν) κῆπον - (τῶν) κήπων.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ

τούς ἑξῆς κανόνες :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραληγούσης : (ἄνθρωπος) *φι*λάνθρωπος, *φι*λανθρωπότατος.

2) Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἡ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται: ("Ὀμηρος) Ὀμήρου, (διδάσκαλον) διδασκάλων.

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται : πείθ^{ομαι}, λόγ^{ος}, ἐλθ^έ.

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξύνεται : μήτ^{ηρ}, παύ^ω.

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται : μῆτ^{ερ}, παυ^ε.

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τῶν ὀνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὀξύνεται : ἡ τιμ^ή, τὴν τιμ^ήν, ὦ τιμ^ή - οἱ θεοῖ, τοὺς θεοὺς, ὦ θεοῖ - ἡ ἐσθ^{ής}, ὁ ποιμ^ήν, ὁ ἱμάς.

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενική καὶ δοτική τῶν ὀνομάτων ἐν γένει, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται : κριτ^{οῦ}, κριτ^ῆ, κριτ^{ῶν}, κριταῖς - θεοῦ, θεῶ, θεῶν, θεοῖς.

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστική, ἐκεῖ τονίζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἂν ἐμποδίσῃ ἡ λήγουσα: γέρω^ν, γέροντ^{ος}, γέροντ^{ες}· ἀλλά : γερόντ^{ων}.

9) Ἡ ἐκ συναίρεσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν τονίζεται, περισπᾶται : (τιμᾶ^ω) τιμᾶ^ω, (ἡχός) ἡχού^ς, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν ὠξύνετο : (ἐσταῶς) ἐστᾶ^{ως}, (κλήις - κλήης) κλει^ς.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμὸν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : χειρῶ^{ναξ}, ἀλλαξ ^(βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναθιβάξεται ὅσον τὸ δυνατὸν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρὸς) εὐκαιρ^{ος}, (δὸς) ἀπόδο^ς, (φρῆν) μεγαλό-φρω^ν, μεγαλόφρο^ν.

12) Βραχεῖα τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς ὀξείας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως : ὀγαθὸς ἀνὴρ τιμᾶ ^{τούς σοφοὺς ἀνδρας}.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς μία λέξις λέγεται :

1) ὀξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξείαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἀνὴρ·

2) παροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξείαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κόμη·

3) προπαροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξείαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης :

άνθρωπος·

4) **περισπωμένη**, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης : τοῦ κριτοῦ, τιμῶ·

5) **προπερισπωμένη**, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κῆπος·

6) **βαρύτονος**, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ ὀξεῖας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : χεμῶν βαρὺς ἐπὶ ληθε-πεῖθω, παιδεύω.

Σημειώσεις. Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ τόνος ἢ τὸ πνεῦμα :

α) Ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνηέντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων σημειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ μικρὰ γράμματα, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ κεφαλαῖα : ἠώς, ὁδός, Ἡώς, Ὀράτιος· τῆ δεᾶ, ῶδῆ - Ὡιδεῖον ἢ (Ῥδεῖον) (βλ., § 6, Σημ. 2).

β) Ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνηέντων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὐταὶ ἀποτελοῦνται: Αἰγέυς, αἰρετός, αὐλός, οὐρανός, σφαῖραι, τὰς σφαίρας, Οιδίπους.

γ) Ὅταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπίπτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε ἢ μὲν ὀξεῖα (ἢ ἢ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα ἢ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ : Ἄρτεμις, Ἥρα, Ὀμηρος, αὔρα, Αἶα, εὔρος, αἶμα.

ς') Ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις

1. Πρόκλισις

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἦτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου **ὁ, ἦ, οἱ, αἱ**, αἱ τρεῖς προθέσεις **εἰς, ἐν, ἐξ** ἢ **ἐκ** καὶ τὰ τρία μόρια **ὡς, εἰ, οὐ**, ἐπειδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται **ἄτονοι λέξεις ἢ προκλιτικά**.

Σημειώσεις. Τὸ μόριον οὐ τονίζεται (μὲ ὀξεῖαν), ὅταν εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὑπάρχῃ στίξις : ἐτόξευον μὲν, ἐξικινοῦντο δ' οὐ. φῆς ἢ οὐ; πῶς γὰρ οὐ ;

2. Ἐγκλισις

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο ὁ τόνος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα) ἢ ὅλως ἀποβάλλεται ἄνθρωπός τις ταῦτά φησι τῷ πατρὶ μου.

Αἰ τοιαῦται λέξεις λέγονται **ἐγκλιτικαὶ λέξεις** ἢ ἀπλῶς **ἐγκλιτικὰ** (πρὸς τῆς νέας γλώσσης π.χ. *φώναξέ με, μίλησέ μου- ὁ φίλος του, λέγε μας*).

§ 20. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι :

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μου, μοί, με - σοῦ, σοί, σέ - οὗ, οἷ, εἷ·

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς ἄττα (= τινά)·

3) οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων εἰμι (= εἶμαι) καὶ φημί (= λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἶ και φήσ·

4) τὰ ἐπιρρήματα πού, ποί, ποθεν - πώς, πῆ ἢ πῆ ποτέ·

5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πώ, νύν·

6) τὸ πρόσφυμα δέ (ἄσχετον πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ) : τοιός-δε, Μεγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα).

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν ὁ τόνος :

1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα), ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος (ἄνθρωπός τις, κήρυκός τις) ἢ προπερισπωμένη (σφαῖρά τις, στρατιῶται τις) ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτικῆ (εἶ τίς φησί μοι ταῦτα)·

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη (θεός τις, θεοί τις - ὀρῶ σε, καλῶ τινα), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (γέρον τις, λέγει τι)·

3) διατηρεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δισύλλαβον (φίλοι τινές, ὀλίγοι εἰσίν), ἢ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχη πάθει ἐκθλιψιν (πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀγαθοί), ἢ ὅταν προηγῆται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις (Ὁμηρος, φασί, τυφλὸς ἦν).

Σημειώσεις. Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲ ὀρισμένας πρὸ αὐτῶν λέξεις ἐνάγονται καὶ γράφονται μαζί μὲ αὐτὰς ὡς μία λέξις : ὅδε, ἦδε, τότε, ὅσπερ, ἦπερ, ὅπερ - τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε - οὔτε, ὅσπερ, ὅστε κλπ. Αἱ λέξεις, αἱ προερχόμεναι ἐκ τοιαύτης ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν : ἦδε, ἦπερ, τοιάδε, οὔτε, ὅσπερ κλπ.

ζ') Ἄλλα σημεία ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ

§ 22. Ἐκτός τῶν σημείων τῶν τόνων καί τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἑξῆς σημεία :

1) ἡ ὑποδιαστολή (,)· αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅ,τι πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου ὅτι·

2) τὰ διαλυτικά (·)· ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ ι ἢ τοῦ υ, ὅταν ζητῆται νὰ δηλωθῆ, ὅτι τὸ ι ἢ τὸ υ δὲν ἀποτελεῖ διφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆεν τῆς ἰδίας λέξεως : *ἀϋπνία, τοῦ Γαίῳ*·

Σημείωσις. Τὰ διαλυτικά δύνανται νὰ παραλείπωνται, ὅταν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων : *ἄυλος, ἄυλου, Γάιος*.

3) ἡ ἀπόστροφος (')· σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28)·

4) ἡ κορωνίς (ˆ)· σημεῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26)·

5) τὰ σημεία τῆς στιξεως, ἦτοι :

α) ἡ τελεία στιγμὴ (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων περίοδοι, ἦτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ ὅποια περιέχουν ἓν ὅπωςδήποτε πλήρες νόημα·

β) ἡ μέση στιγμὴ ἢ ἄνω στιγμὴ (˘)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, ἦτοι μέρη αὐτῆς, τὰ ὅποια περιέχουν ἓν νόημα ὅπωςδήποτε αὐτοτελές·

γ) ἡ ὑποδιαστολή ἢ τὸ κόμμα (,)· διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ) τὸ ἐρωτηματικὸν (?)· τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου, ἢ ὅποια ἐκφέρεται ἐρωτηματικῶς·

ε) τὸ θαυμαστικὸν ἢ ἐπιφωνηματικὸν (!)· τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεως τινος ἢ περιόδου ἢ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῆ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν θαυμασμόν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἐκπληξίν κ.τ.π.

ς) τὰ ἀποσιωπητικά (...)· διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι ἀποσιωπᾶται, ἦτοι παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῆ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φόβου, ἐντροπῆς κ.τ.π.

ζ) ἡ παρένθεσις [( )]· ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις ὀλόκληρος, ἢ ὅποια παρεμβάλλεται μεταξύ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιόδου πρὸς ἐπέξηγησιν ἢ συμπλήρωσιν ἐν γένει τῶν λεγομένων·

η) τὰ εἰσαγωγικά (« »)· ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἐξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτὰς διάφορα πάθη τῶν φθόγγων (ἤτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦνται (πρβλ, νῦν : λέγει-λέει, κάθισε-κάτσε). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται φθογγικὰ πάθη, τὰ δὲ συνηθέστερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α΄) Πάθη φωνηέντων καὶ διφθόγγων. Εὐφωνικά σύμφωνα

1. Συναίρεσις

§ 24. Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ διφθόγγον : (Ἄθηνάα) Ἄθηνᾶ, (νόος) νοῦς, (ἀγαπάει) ἀγαπᾶ.

§ 25. Ἡ συλλαβή, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ συναίρεσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἐτονίζετο ἢ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὁποῖαι συνηρέθησαν : τιμῶμεν (τιμάομεν)· ἀλλὰ : ἔθνη (ἔθνεα), γέλα (γέλαε)· (βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κρᾶσις

§ 26. Κρᾶσις λέγεται ἡ συναίρεσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μετὰ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἢ διφθόγγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἄλλα) τᾶλλα, (τὸ ὄνομα) τοῦνομα, (καὶ εἶτα) κᾶτα (πρβλ, θὰ ἀγαπῶ, θάγαπῶ - τὸ ἐλάχιστον, τοῦλάχιστον).

Ἐπέρανω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὁποία προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, γράφεται ἢ κορωνίς (βλ. § 22, 4). Ὅταν ὅμως ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾶσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δασυνομένων τύπων

του ἄρθρου (ὁ, ἡ, οἱ, αἱ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὅ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα : (ὁ ἀνὴρ) ἀνὴρ, (ἃ ἄν) ἄν.

§ 27. Κραῖσιν μὲ ἄλλας λέξεις συνήθως πάσχουν :

1) τύποι τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἥ, ὅ), οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς φωνῆεν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ : (ὁ ἄνθρωπος) ἄνθρωπος, (τοῦ ἀνδρός) τάνδρός, (τὸ ἱμάτιον) θοῖμάτιον, (τὰ αὐτὰ) ταυτά, - (ἃ ἐγὼ) ἀγώ, (ὃ ἐφόρει) οὐφόρει, (οὔ ἕνεκα) οὔνεκα, - (ὦ ἀγαθὲ) ὠγαθὲ·

2) ἡ λέξις ἐγὼ μὲ τὴν λέξιν οἶδα (= γνωρίζω) καὶ μὲ τὴν λέξιν οἶμαι (= νομίζω) : ἐγῶδα, ἐγῶμαι·

3) ὁ σύνδεσμος καὶ καὶ ἢ πρόθεσις πρό : (καὶ ἐγὼ) καγώ, (καὶ ὅπως) χῶπως, (πρὸ ἔργου) προῦργου·

4) ὁ σύνδεσμος μέντοι μὲ τὸ μόριον ἄν : μεντᾶν.

Σημείωσις 1. Μετὰ τὴν κραῖσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχωνευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. Ὑπάρχει δὲ *ι* εἰς τὸ φθόγγον, ὃ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως, ἐὰν τοῦτο ὑπάρχη εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν : καῖτα (= καὶ εἶτα), ἐγῶδα (= ἐγὼ οἶδα)· ἀλλὰ κάπειτα (= καὶ ἔπειτα).

Σημείωσις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας ἕτερος κατὰ τὴν κραῖσιν αὐτῆς μὲ τὸ προηγούμενον ἄρθρον λαμβάνεται ὁ (ἀρχαιότερος) τύπος ἄτερος : (τοῦ ἀτέρου) δᾶτέρου, (τὸ ἄτερον) θᾶτερον.

3. Ἐκθλιψις

§ 28. Ὄταν μία λέξις λήγη εἰς βραχὺ φωνῆεν, πλὴν τοῦ *υ*, ἡ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως ἐκθλιψις, ἥτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς προηγούμενης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος (ἢ διφθόγγου) τῆς ἀμέσως ἐπομένης : (ἀλλὰ ἐγὼ) ἀλλ' ἐγώ, (οὔτε εἶδον) οὔτ' εἶδον, (ἐπὶ αὐτὸν) ἐπ' αὐτόν, (ἀπὸ ἐκείνου) ἀπ' ἐκείνου.

Ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιθέντος φωνήεντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἡ ἐκθλιψις συμβαίη κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων : (παρὰ ἐμοῦ) παρ' ἐμοῦ, (παρὰ ἔχῳ) παρέχῳ.

§ 29. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβὲν φωνῆεν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν :

1) ἐὰν μὲν ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι ἄκλιτος, συναποβάλλεται : (ἐπὶ αὐτοῦ) ἔπ' αὐτοῦ

2) ἐὰν δὲ ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ ἢ τὸ ἀριθμητικὸν ἐπτὰ, ἀναθιβάσκειται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς : (δεινὰ ἔπαθον) δειν' ἔπαθον, (ἐπτὰ ἦσαν) ἔπτ' ἦσαν.

§ 30. Ἐὰν μετὰ τὴν ἐκθλιψιν μένη εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ψιλὸν ἢ δύο ἐτερόφωνα ψιλὰ, ἢ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν ἢ τὰ ψιλὰ τρέπονται εἰς δασέα : (ὑπὸ ἡμῶν) ὑφ' ἡμῶν, (κατὰ ἑαυτὸν) καθ' ἑαυτὸν, (νύκτα ὄλην) νύχθ' ὄλην, (ἐπτὰ ἡμέραι) ἐφθήμερος· ἀλλὰ : (σάκκος ὑφάντης) σακχυφάντης.

Σημείωσις. Ἐκτὸς τοῦ υ δὲν ἐκθλίβονται προσέτι :

α) τὸ τελικὸν α καὶ ο μονοσυλλάβων λέξεων, οἷον τὰ, τό, πρὸ κλπ.

β) τὸ τελικὸν ἰ τῶν προθέσεων ἄχρι, μέχρι, περὶ, τῶν ἀνωθυμικῶν τύπων τί, τι καὶ ὅ,τι καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου ὅτι.

4. Προσθετὰ ἢ εὐφωνικὰ σύμφωνα

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς φωνῆεν, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξις ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουν εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἓν ἐκ τῶν συμφώνων ν ἢ ζ ἢ κ, τὰ ὁποῖα τότε καλοῦνται προσθετὰ ἢ εὐφωνικὰ σύμφωνα.

1) Τὸ εὐφωνικὸν ν προσλαμβάνουν :

α) οἱ τύποι ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπιρρημάτων, οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς -σι, καὶ ὁ ῥηματικὸς τύπος ἐστί : ἀνδράσιν ἀγαθοῖς· εἴκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν παντάπασιν ἀνόμιός ἐστιν ἐκείνῳ·

β) οἱ τύποι τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τῶν ῥημάτων, οἱ ὁποῖοι λήγουν εἰς ε : εἶπεν ἡμῖν.

2) Τὸ προσθετὸν ἢ εὐφωνικὸν ζ προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα οὕτω : (οὕτω λέγουσιν) οὕτως ἔλεγον.

Σημείωσις. Τὸ προσθετὸν ν καὶ τὸ προσθετὸν ζ δύνανται νὰ ὑπάρχουν καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εὐφωνικὸν κ προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ : (οὐ λέγω) οὐκ ἔλεγον.

Ὅταν ὅμως ἡ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν κ τρέπεται εἰς

χ : (οὐκ ἔρχομαι) οὐχ ἔπομαι (πρβλ, § 30).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ οὐκέτι (=οὐκ ἔτι) ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις μηκέτι (= μὴ ἔτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν **κ** λέγεται οὐ καὶ πρὸ φωνήεντος, ὅταν μετὰ τὸ οὐ ὑπάρχη στίξις : ἐξικνούντο γὰρ οὐ, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδὲν (§ 18, Σημ.).

5. Πάθη φωνηέντων

§ 32. Ἐν φωνήεν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἐτυμολογικῶς, πολλακίς :

1) πάσχει **συγκοπὴν**, ἥτοι ἀποβάλλεται : πατέρα - πατρός (πατερός), σκάρδον (σκόροδον), γίγνομαι (γίγνομαι), ἔ-σχον (ἔ-σεχ-ον) (πρβλ. νῦν : σιτάρι - στάρι)·

2) πάσχει **μετάθεσιν**, ἥτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως : Μυτιλήνη - Μιτυλήνη, Δανούβιος - Δούναβις (πρβλ. νῦν : ὄνειρο - εἴνορο, ὕλακτῶ - ὕλαχτῶ - ἄλυχτῶ)·

3) πάσχει **ἀφομοίωσιν**, ἥτοι γίνεται ὅμοιον μὲ τὸ φωνῆεν τῆς, ἀμέσως ἐπομένης ἢ τῆς ἀμέσως προηγούμενης συλλαβῆς τῆς λέξεως : ἄτερος-ἔτερος, μολάχῃ-μαλάχῃ, ὀθελός-ὀθολός (πρβλ. νῦν : τέσσαρα - τέσσερα)·

4) πάσχει **ἀντιμεταχώρησιν**, ἥτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον του μὲ τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήεντος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχύ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενον φωνῆεν ἀπὸ βραχέος μακρόν : (νᾶός, νῆός) νεώς, (βασιλιῆρος) βασιλέως, (βασιλιῆᾶ) βασιλέᾶ, (ἡρίκειν) ἐρίκειν·

5) μεταβάλλεται **ποιοτικῶς**, ἥτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου : νέμω-νομή, βῆγγυμι-βωγμῆ· ὁμοίως : ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λέλοιπα·

6) μεταβάλλεται **ποσοτικῶς**, ἥτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρόν (**ἐκτείνεται**) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχύ (**συστελλεται**), : ποιῶ-ποιητής, ἴσθημι - ἴσθᾶμεν, χιών - χιόνος.

Συστολὴν εἰς ἀπλοῦν βραχύ φωνῆεν πάσχουν καὶ δίφθογγοι : φεύγω - ἐφῦγον, λείπω-ἐλίπον.

Ἡ ἔκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν φωνῆεν ἢ δίφθογγον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εὐρισκομένων, καλεῖται **ἀντέκτασις** ἢ **ἀναπληρωτικὴ ἔκτασις** : (μελᾶν-ς) μέλᾶς, (ἐν-ς) εἶς, (ὀδόντ-ς) ὀδοῦς, (τιθέντ-ς) τιθείς, (φδέρ-ς) φδέρω, (φδέρω) φδείρω.

Σημειώσεις. Εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ ὁποῦ γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νὰ παρουσιάζωνται πολλαὶ ὁμοῦ παθήσεις τοῦ φωνήεντος τοῦ θέματος π. γ. φρήν, φρενός, φρονῶ, σόφρων - λείπω, λοιπός, ἔλιπον - φέρω, φάρος, φῶρ, δί-φρ-ος (Μετάπτωσις).

β') Πάθη συμφώνων

1. Αποβολαὶ συμφώνων

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἦτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι μόνον τὸ ν, τὸ ρ, τὸ ς, τὸ ξ (= κς) καὶ τὸ ψ (= πς) (βλ. § 5, Σημ. 2) : Ἑλλην, ῥήτωρ, θεός, κόραξ, Ἀραψ. Πάν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῆ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται : (τοῦ γέροντ-ος) ὦ γέρον (ἀντὶ ὦ γέροντ), (τοῦ γάλακτ-ος) τὸ γάλα (ἀντὶ τὸ γάλακτ).

Σημειώσεις. Ἡ πρόθεσις ἐκ καὶ τὸ μόριον οὐκ (ἢ οὐχ) προφέρονται μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν ὡς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ κ (ἢ τὸ χ) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν (πρβλ. § 31, 3).

2) Τὸ σ εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται : (γέγραφθ-σ-θε) γέγραφθε, (ἐσπάρ-σ-θαι) ἐσπάρθαι.

Σημειώσεις. Οὕτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐξ (= ἐκς) προῆλθε κατόπιν ὁ ἕτερος τύπος αὐτῆς ἐκ πρὸ συμφώνου : (ἐξ Κορίνθου, ἦτοι ἐκς Κορίνθου) ἐκ Κορίνθου.

3) Τὸ σ, τὸ j καὶ τὸ F (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους, ὅταν εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήεντος ἢ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβάλλοντο. Ἀπὸ τὸ σ καὶ τὸ j κατὰ τὴν πρώτην περιπτῶσιν προέκυψε κανονικῶς δασύ πνεῦμα (§ 12, Σημ.) : π. γ. (σέρπω) ἔρω, (σέπομαι) ἔπομαι, (σίστημι) ἴστημι, (σέχω, ἔχω) καὶ ἔπειτα ἔχω, (jῆπαρ) ἦπαρ, (Φοῖνος) οἶνος - (λέγοι-σο) λέγοι-ο, (τέλεσ-ος, τέλος) τέλους (πρβλ. τελεσ-φόρος) - (τιμάjω) τιμάω-ῶ, (καλέjω) καλέω-ῶ - (πνεύω, πνέF-ω) πνέω (πρβλ. πνεῦμα).

Σημειώσεις. Τύποι ὡς οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσα κ.τ.θ. προῆλθον ἀπὸ τῶν ἀρχαϊκῶν τύπων κρέασ-σι γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) σσ εἰς ἓν σ.

4) Ὀδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται : (τάπητ-ς) τάπητς, (ἐπίεδ-σα) ἐπίεσα. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) νύξ, κ.ἄ.τ.

5) Ὀδοντικὸν μὲ ν πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι ντ, νδ, νθ), εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος· (ιμᾶντ-σι) ἰμᾶσι, (ὀδόντ-ς) ὀδοῦς, (λυθέντ-ς) λυθεῖς, (σπένδω, σπένδ-σω) σπείσω, (πάσχω, πένθ-σομαι) πείσομαι (= θά πάθω)· (βλ. § 32, 6).

6) Τὸ ν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτ. πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων) : (τάλᾶν-ς) τάλᾶς, (κτέν-ς) κτεῖς· ἀλλὰ (κτεν-σι) κτεσί, (γείτον-σι) γείτοσι (ιδ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως ἐν τὸ ν εἰς συνδέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατηρεῖται πρὸ τοῦ σ καθὼς καὶ πρὸ τοῦ ζ ἢ τοῦ ρ : ἐνσημαίνω, ἐνσκήπτω, ἐνζεύγνυμι, ἐνράπτω, ἐγρινος (ἀλλὰ καὶ ἔρρινος).

Τῆς δὲ προθέσεως σὺν τὸ ν εἰς συνδέτους μὲ αὐτὴν λέξεις, ἐὰν μὲν ἀκολουθῇ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό : (σύν-σιτος) σύσ-σιτος· ἐὰν δὲ ἀκολουθῇ ζ ἢ σ μὲ ἄλλο σύμφωνον μαζί, ἀποβάλλεται : (σύν-ζυγος) σύζυγος, (συν-σκευάζω) συ-σκευάζω, (συν-στρέφω) συ-στρέφω.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχῃ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προῆλθε τὸ γίνομαι ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γίγνομαι, ἀγήγοχα (πρkm. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀγήγοχα. (Πρβλ. πενήντα ἐκ τοῦ πεντήντα, ἐκ τοῦ πεντήχοντα).

Καὶ ὁλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ ἀπὸ τὸ ἴδιον ἢ ἀπὸ ὁμοιον κἄπως σύμφωνον : ἀμφορεύς (ἐκ τοῦ ἀμφιφορεύς), σκίμπους (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους). Πρβλ. νῦν : ἀποφοιτήριον (ἀντὶ ἀποφοιτητήριον).

2. Ανάπτυξις συμφώνων

§ 34. 1) Τὸ ἀρκτικὸν ρ διπλασιάζεται :

α) εἰς τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν ἀπὸ ρ, ὅταν ταῦτα λαμβάνουν αὐξησιν ἢ ἀναδιπλασιασ-μὸν ε : βέω-ἔρρον, ῥίπτω - ἔρριπτον - ἔρριφα·

β) εἰς πᾶσαν λέξιν, ἢ ὁποῖα ἀρχίζει ἀπὸ ρ, ὅταν ἐν συνδέσει αὐτῆς,

εύρεθῆ πρό τοῦ ρ βραχὺ φωνῆεν : ῥητὸς - ἄρρητος - ἀπόρρητος, ῥωστὸς - ἄρρωστος ἀλλά : εὔρωστος, εὔρωδμος.

2) Μεταξὺ ἐνρίνου καὶ ὑγροῦ (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἰς βοηθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἢ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος θ : μεσημ - θ - ρία (ἐκ τοῦ μεσημ - ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), μέμ - θ - λωκα (ἐκ τοῦ μέ - μλω - κα πρὸλ. μολ-ὼν λαβέ). Ὁμοίως μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος δ : ὁ ἀνήρ, τοῦ ἀνδρὸς (ἐκ τοῦ ἀν - ρός, ἐκ τοῦ ἀνερός)· (βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον **j**, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν **αν, αρ, ορ**, ἔπαθεν ἐπένθεσιν, ἦτοι μετετέθη πρό τοῦ ν ἢ ρ καὶ ἠνώθη ἔπειτα μὲ τὸ α ἢ ο εἰς δίφθογγον **αι ἢ οι** (ὕφάν-**j**ω) **ὕφαίνω**, (τάλαν-**j**α) **τάλαινα**, (χαρ-**ά**, χάρ-**j**ω) **χαίρω**, (μό-**ρα**, μόρ-**j**α) **μοῖρα** (πρὸλ. χαμαῖλι - χαῖμαλι).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (**κ, γ, χ**) εὐρισκόμενον πρό τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ξ : (φύλακ-**ς**) **φύλαξ**, (λέγ-**ω**, ἔλεγ-**σα**) **ἔλεξα**, (ὄνουχ-**ς**) **ὄνυξ**.

2) Χειλικὸν (**π, θ, φ**) εὐρισκόμενον πρό τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ψ : (τρέπ-**ω**, τρέπ-**σω**) **τρέψω**, (Ἄραβ-**ς**) **Ἄραψ**, (γράφ-**ω**, γράφ-**σω**) **γράψω**· (βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν ἐνρίνου (μ, ν) ἢ ὑγροῦ (λ, ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτό, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) ἐνρίνων (μμ, νν) ἢ ὑγρῶν (λλ, ρρ) εἰς ἓν ἔνρινον (μ, ν) ἢ ὑγρὸν (λ, ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος, ἦτοι τοῦ **ᾱ** εἰς **η** (ἢ **ᾱ**), τοῦ **ε** εἰς **ει**, τοῦ **ι** ἢ **υ** εἰς **ι** ἢ **υ** : (νέμ-**ω**, ἔνεμ-**σα**, ἔνεμ**μα**) **ἐνεμα**, (φαίν-**ω**, ἔφαν-**σα**, ἔφᾱν-**να**) **ἔφῆνα**, (ἀγγέλλ-**ω**, ἦγγελ-**σα**, ἦγγελλ**α**) **ἦγγεῖλα**, (φύρ-**ω**, ἔφῦρ-**σα**, ἔφῦρ-**ρα**) **ἔφῦρα**.

Σημειώσεις. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφωμοιώθη τὸ σ μὲ προηγούμενον ὑγρὸν (λ, ρ) ἢ μετὰ τὴν ἀφωμοίωσιν διετηρήθησαν τὰ δύο ὑγρά : **ἄλσας**, **Ἐρση**, **χέρσας**, (θάρσας) **θάρρος**, (χερσόνησας) **χερρόνησος**.

4) Τὸ ἡμίφωνον **j** εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐντὸς λέξεως:

α') εύρισκόμενον κατόπιν τοῦ λ ἀφωμοιώθη πρὸς αὐτό: (ἄγγελ-ος, ἀγγέλ-**γω**) ἀγγέλλω, (ἔ-βαλ-ον, βάλ-**γω**) βάλλω·

β') εύρισκόμενον κατόπιν τοῦ ν ἢ τοῦ ρ, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶ α ἢ ο, ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἔγινεν ἀπλοποίησις τῶν (δύο) νν ἢ ρρ εἰς ἓν ν ἢ ρ καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου ε εἰς ει καὶ τοῦ ι ἢ ῠ εἰς ι ἢ ῠ: (τέν-**γω**, τέννω) τείνω, (κλῖν-**γω**, κλῖν-**νω**) κλίνω, (ἀμῦν-**γω**, ἀμῦν-**νω**) ἀμύνω, (σπέρ-**γω**, σπέρ-**ρω**) σπείρω, (οἰκτίρ-**γω**, οἰκτίρ-**ρω**) οἰκτῖρω, (φῦρ-**γω**, φῦρ-**ρω**) φῦρω·

γ') εύρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (κ, γ, χ) καὶ σπανιώτερον κατόπιν τῶν ὀδοντικῶν τ καὶ θ, συνεχωνεύθη μὲ αὐτὰ εἰς σσ ἢ πτ: (φυλάκ-**γω**) φυλάσσω ἢ φυλάττω, (τάγ-**γω**) τάσσω ἢ τάττω, (τα-ράχ-**γω**) ταρασσω ἢ ταραττω - (χαρίετ-**γα**) χαρίεσσα, πλάτ-**γω** ἢ πλάθ-**γω**) πλάσσω.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ **j** μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ γ συνεχωνεύθη εἰς ζ: (οἰμωγ-**ή**, οἰμώγ-**γω**) οἰμῶζω.

δ') εύρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὀδοντικοῦ δ συνεχωνεύθη μὲ αὐτὸ εἰς ζ: (παῖδ-**γω**) παῖζω, (ἐρίδ-**γω**) ἐρίζω·

ε') εύρισκόμενον κατόπιν ὀδοντικοῦ μὲ ν πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι κατόπιν τοῦ ντ, νδ ἢ νθ) συνεχωνεύθη πρῶτον μὲ τὸ ὀδοντικὸν εἰς σ καὶ ἔπειτα ἔγινε ἀποβολὴ τοῦ ν, μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος: (πάντ-**γα**, πᾶν-**σα**) πᾶσα, (λυθέντ-**γα**, λυθέν-**σα**) λυθεῖσα, (ἐκόντ-**γα**, ἐκόν-**σα**) ἐκούσα· (πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως:

1) οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν εύρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ, ἐὰν εἶναι ἑτερόπνον (συμπνευματίζεται, ἦτοι) γίνεται ὁμόπνον μὲ τὸ ἐπόμενον ὀδοντικὸν (§ 4, 2): ταγ-ός (ταγ-τός) τακ-τός, (ἐπάγ-θην) ἐπάχ-θην, κρύ-φα (κρυφ-τός) κρυπ-τός, (κρύφ-θην) κρύβ-θην. Οὕτω καὶ ἐπ-τά (ἄλλά: ἔβ-δομος), ὀκ-τώ (ἄλλά: ὄγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἢ χειλικῶν μὲ ὀδοντικὰ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χδ - πτ, βδ, φδ.

Σημείωσις. Τῆς προδέσεως ἐκ τὸ κ δὲν συμπνευματίζεται: ἐκδέρω, ἐκθέω, ἐκφέρω, ἐκχέω κτλ.

2) Ουράνιχόν **κ** ἢ **χ** εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **μ** γίνεται **γ**: διώκ-ω (διωκ-μός) διωγ-μός, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγ-μένος.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα **κχ**, **χμ**: ἀκμή, αἰχμή.

3) Χειλικόν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **μ** (ἀφομοιοῦται μὲ αὐτό, ἦτοι) γίνεται καὶ αὐτὸ **μ**: κόπ-ος (κόπ-μα) κόμ-μα, τρίβ-ω (τρίβ-μα) τρίμ-μα, γράφ-ω (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) Ὀδοντικόν εὐρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **μ** τρέπεται εἰς **σ**: ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ᾄδ-ω (ᾄδ-μα) ᾄσ-μα, πιθ-ανός (πιθ-τός) πισ-τός.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὀδοντικόν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **μ**: Ἀτθίς, Πιτθεύς, Κάδμος, πυθμήν, ἀτμός. Ὁμοίως διατηρεῖται τὸ **πτ**, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἀπὸ κχ ἢ γη ἢ χη (βλ. κατωτέρω).

5) Τὸ **π** τῆς συλλαβῆς **πι** εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ **ν** εἰς πολλὰς λέξεις ἔχει τραπή εἰς **σ**: πλοῦτ-ος (πλοῦτ-ιος) πλούσ-ιος, ἀδανάτ-ος (ἀδανάτ-ια) ἀδανασία, ἐκόντ-ες (ἐκόντ-ιος, ἐκόνσ-ιος) ἐκούσιος· (βλ. § 32, 6 καὶ 33, 5). (Ἄλλὰ: αἰτία, σκότιος, ἐναντίος κτλ.).

6) Τὸ ἔνρινον **ν** εὐρισκόμενον

α) πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **ξ** τρέπεται εἰς ἔνρινον **γ**: (ἐν-κύπτω) ἐγκύπτω, (συν-γράφω) συγγράφω, (συν-χέω) συγγέω, (ἐν-ξύω) ἐγξύω·

β) πρὸ χειλικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **ψ** τρέπεται εἰς **μ**: (ἐν-πνέω) ἐμπνέω, (συν-βάλλω) συμβάλλω, (ἐν-φύομαι) ἐμφύομαι, (ἐν-ψυχοσ) ἐμψυχοσ·

γ) πρὸ τοῦ **μ** ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν **λ**, **ρ** ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτὰ : ἐν-μένω) ἐμμένω, (συν-λέγω) συλλέγω, (συν-ράπτω) συρράπτω.

Σημείωσις. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἐνρινολήκτων ῥημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς μὲ αὐτόν, ἀπὸ τὸ συμπλεγνα **νμ** προέρχεται **σμ** ἀντὶ τοῦ **μμ**: μαινόμαι (μεμῖαν-μαι) μεμῖασμαι, μῖασμα-ύφαινομαι (ὑφαν-μαι) ὑφασμαι, ὕφασμα.

7) Ὅταν συμβῇ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουσι ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται ἀνομοίωσις, ἦτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασύ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (§ 5, 2): χορεύω -

κεχώρευκα (ἐκ τοῦ γε-χώρευκα), φύω - πέφυκα (ἐκ τοῦ φέ-φυ-κα), θύω - τέθυκα (ἐκ τοῦ θέ-θυκα), ἐτέθηγ (ἐκ τοῦ ἐθέ-θηγ), θρέμμα (ἐκ τοῦ θρέφ-μα)· τρέφω (ἐκ τοῦ θρέφ-ω), καὶ τροφή (ἐκ τοῦ θροφ-ή) ἢ θρίζ, ταῖς θριζί, ἀλλὰ τριχ-ός, τρίχ-ες κτλ.

Σημείωσις. Πολλάκις παραμένει τὸ δασὺ εἰς δύο ἀλλεπαλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἄλλους συγγενεῖς τύπους αὐτῆς: ὠρδώθηγ (ὅπως ὠρδώσω, ὠρδώσα κλπ.), ἐθέλθηγ (ὅπως θέλω, ἔθελξα κλπ.), φάθει (ὅπως φάτω, φάτε κλπ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἀ' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασὺ εἰς ψιλόν: ἐλύθηγ, λύθητι (ἐκ τοῦ λύθηθι).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἤτοι τὰ εἶδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ εἶναι δέκα : ἄρθρον, (ὄνομα) οὐσιαστικόν, (ὄνομα) ἐπίθετον, ἀντωνυμία, μετοχή, ῥῆμα, ἐπίρρημα, πρόθεσις, σύνδεσμος καὶ ἐπιφώνημα.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου τὰ ἕξι, ἤτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ῥῆμα, λέγονται κλιτά, διότι κλίνονται, ἤτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφάς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεόν κτλ. - λύω, λύεις, λύει κτλ.)· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται ἄκλιτα, διότι δὲν κλίνονται, ἤτοι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν (π.χ. ἐκεῖ, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἐκάστη κλιτὴ λέξις, λέγονται τύποι αὐτῆς (π.χ. ἤρωσ, ἤρωος, ἤρωα κτλ. - λέγω, λέγεις κτλ.).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται **κατάληξις** αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ., -ω, -εις, -ει κτλ.). Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται **θέμα** (π.χ. ἤρω- λέγ-).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνον) λέγεται **χαρακτήρ** αὐτοῦ (π.χ. τὸ ω τοῦ θέματος ἤρω-, τὸ γ τοῦ θέματος λέγ-).

2. Πτώσεις

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἤτοι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται πτωτικά, διότι ἔχουν πτώσεις.

Πτώσεις λέγονται οἱ τύποι, ὑπὸ τοὺς ὁποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε : ἡ ὀνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική.

1) Ὀνομαστική λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: τίς; (Τίς ἦλθεν; Ὁ Παῦλος).

2) Γενική λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: τίνος; (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον; Τοῦ Παύλου).

3) Δοτική λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: εἰς τίνα; (σὲ ποιόν;). (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον; Τῷ Παύλῳ = εἰς τὸν Παῦλον).

4) Αἰτιατική λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν: τίνα; (ποιόν;). (Τίνα εἶδες; Τὸν Παῦλον).

5) Κλητική λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμέν τινα: Παῦλε, ἰατρέ.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται μὲ ἓν ὄνομα ἄρθαι πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται πλάγια πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμὸς, κλίσις

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἐκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ἀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον : ὁ μαθητής, ἡ μαθήτρια, τὸ δένδρον.

Σημείωσις. Τὸ γραμματικὸν γένος ἐνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς κατάληξεως αὐτοῦ: οἶκ - ος, οἶκ - ἰα, μῆλ - ον. Κανονικῶς ὅμως τὸ γραμματικὸν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προτάσσειται αὐτοῦ καὶ ἀρσενικὰ μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσειται τὸ ἄρθρον ὁ, θηλυκὰ ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσειται τὸ ἄρθρον ἡ, καὶ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ

προτάσσεται τὸ ἄρθρον **τό**: ὁ λίθος, ἡ βάρδος, τὸ κοράσιον.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικὸν γένος πρὸς τὸ φυσικόν, ἤτοι δύναται ἔν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαινόμενον ὄν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδετέρου (ὁ λίθος, ἡ βάρδος) καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἔν ὄνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους οὐδετέρου, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαινόμενον ὄν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους (τὸ μαιράκιον = ὁ νέος, τὸ κοράσιον = ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ ἐνικὸς, ὅστις δηλοῖ ἔν ὄν, ὁ πληθυντικὸς, ὅστις δηλοῖ πολλὰ ὄντα, καὶ ὁ δυϊκός, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα: τῷ ὀφθαλμῷ (= οἱ δύο ὀφθαλμοί).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη.

Σημείωσις. Ἡ πτώσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα (ἤτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον **ὁ, ἡ, τὸ**. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἑξῆς :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὁ	ἡ	τὸ	οἱ	αἱ	τά
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτ.	τόν	τήν	τὸ	τούς	τάς	τά

(Δυϊκός : ὄνομα καὶ αἰτ. τῷ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : **τά, ταῖν**).

Σημείωσις. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικῆν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ὦ, τὸ ὁποῖον ἔνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὅρισμὸς καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν

§ 13. Ὄνόματα οὐσιαστικὰ λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὅποια σημαίνουν ὄντα, ἤτοι πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται *συγκεκριμένα*: *Αριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.*

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὅποια σημαίνουν πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται *ἀφηρημένα*: *θυσία, ἡρεμία, λευκότης.*

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικὰ λέγονται :

1) *ὀνόματα κύρια*, ὅταν σημαίνουν ἓν μόνον ὀρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα: *Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.*

2) *ὀνόματα προσηγορικά*, ὅταν σημαίνουν ἓν σύνολον ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζῶων ἢ πραγμάτων: *μαθητής, ἵππος, ὄρος.*

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ ἓν μόνον γένος : ὁ ἀνῆρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον - ὁ κύων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικὰ καλοῦνται *μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ*, ἐὰν δὲ εἶναι ὀνόματα ζῶων, καλοῦνται *ἐπίκοινα* : ὁ ἰέραξ, ἡ γαλῆ.

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικὰ ὅμως, τὰ ὅποια σημαίνουν ζῶντα ὄντα :

1) πολλὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν: ὁ παῖς - ἡ παῖς, ὁ ἵππος - ἡ ἵππος, ὁ βοῦς - ἡ βοῦς· ταῦτα καλοῦνται *μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινοῦ - γένους*·

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἓνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἓνα διὰ τὸ θηλυκόν: ὁ μαθητής - ἡ μαθήτρια, ὁ ἱερεὺς - ἡ ἱέρεια, ὁ λέων - ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται *δικατάληκτα καὶ διγενῆ*.

Σημείωσις. Τῶν ἐπικοίων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων ὁ ἄρρην - ἡ ἄρρην, ὁ θήλυς - ἡ θήλεια, ὁ ἄρρην ἀετός, ἡ ἄρρην ἀλώπηξ - ὁ θήλυς ἀετός, ἡ θήλεια ἀλώπηξ (πρὸβλ. καὶ νῦν: ἀρσενικὸς - θηλυκὸς ἀετός, ἀρσενικὴ - θηλυκὴ ἄλεπού).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν

I. Πρώτη κλίσις

1. Ἀσυναίρετα

§ 46. Κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν κλίνονται ὀνόματα ἄρσενικά καὶ θηλυκὰ μόνον ἄρσενικά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ας ἢ -ης, καὶ θηλυκὰ εἰς -α ἢ -η.

α. Παραδείγματα ἄρσενικῶν

Ἐνικός

	(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρείδα-)	(θ. βουλευτα-)
ὄν.	ὁ ταμίας	Ἀτρείδης	βουλευτής
γεν.	τοῦ ταμίου	Ἀτρείδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ ταμίᾳ	Ἀτρείδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τὸν ταμίαν	Ἀτρείδην	βουλευτὴν
κλητ.	ὦ ταμία	Ἀτρείδη	βουλευτὰ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταὶ
γεν.	τῶν ταμιῶν	Ἀτρείδων	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς ταμίαις	Ἀτρείδαις	βουλευταῖς
αἰτ.	τούς ταμίας	Ἀτρεΐδας	βουλευτάς
κλητ.	ὦ ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταὶ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν

Ἐνικός

	(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)
ὄν.	ἡ μάχαιρα	φρουρά	μούσα
γεν.	τῆς μαχαίρας	φρουρᾶς	μούσης

δοτ.	τῆ	μαχαίρα	φρουραῖ	μούση
αίτ.	τῆν	μάχαιραν	φρουράν	μοῦσαν
κλητ.	ῶ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα

Πληθυντικός

ὄν.	αἱ	μάχαιραι	φρουραὶ	μούσαι
γεν.	τῶν	μαχαιρῶν	φρουρῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αίτ.	τάς	μαχίρας	φρουράς	μούσας
κλητ.	ῶ	μάχαιραι	φρουραὶ	μούσαι

Ἐνικός

Πληθυντικός

	(θ. νυμφα-)	(θ. τιμα-)				
ὄν.	ῆ	νύμφη	τιμῆ	αἱ	νύμφαι	τιμαὶ
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ	νύμφῃ	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις	τιμαῖς
αίτ.	τῆν	νύμφην	τιμὴν	τάς	νύμφας	τιμὰς
κλητ.	ῶ	νύμφη	τιμῆ	ῶ	νύμφαι	τιμαὶ

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων

	Ἐνικός		Πληθυντικός			
	Ἄρσενικόν		Θηλυκόν		Ἄρσ. καὶ Θηλ.	
ὄν.	-ās ἡ	-ης	-ā ἡ	-ā ἡ	-η	-αι
γεν.	-ου		-ās ἡ	-ης		-ῶν
δοτ.	-α ἡ	-ῃ	-α ἡ	-ῃ		-αἰς
αίτ.	-άν ἡ	-ῃν	-άν ἡ	-άν ἡ	-ῃν	-ας
κλητ.	-ā ἡ	-ῃ ἡ	-ā ἡ	-ā ἡ	-ῃ ἡ	-αι

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγγωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι α ἢ η π.χ. ἡ κατάληξις τῆς ἐνικ. ὀνομαστικῆς -ας προῆλθεν ἐκ συγγωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ς, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς -ῶν ἐκ συγγωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ων, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς -ας ἐκ συγγωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος α μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ανς = āς) (πρὸς § 33,6).

Παρατηρήσεις

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα :

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις:

2) τὸ **α** εἰς τὴν κατάληξιν **-ās** (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν **-α** τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν: ὁ ὄρνιθοθήρας, τοὺς Ἀτρεΐδας, τῆς χώρας, τὰς σφαιράς (τῷ Ἀτρεΐδᾳ, τῷ μούσᾳ).

3) εἰς τὴν γενικήν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται: τῶν Ἀτρειδῶν, τῶν γεφυρῶν, τῶν σφαιρῶν, ἀλλὰ : οἱ ἐτησίαι = τὰ μελτέμια, τῶν ἐτησιῶν (βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικά πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ης**, σχηματίζουν τὴν κλητικήν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **ᾱ**

1) τὰ ἐθνικά: ᾧ Πέρσα, ᾧ Σκύθα.

2) τὰ εἰς **-της**: ᾧ πολῖτα, ᾧ δικαστᾶ - δεσπότης, ᾧ δέσποτα.

3) τὰ εἰς **-άρχης, -μέτρης, -πώλης, τρέιθης, -ώνης** κλπ. (ἦτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ῥῆμα): ᾧ γυμνασιάρχα, ᾧ γεωμέτρα, ᾧ παντοπῶλα, ᾧ παιδοτρίβα, ᾧ τελῶνα.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς **-α** τὸ **α** τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνήεν ἢ **ρ**, λέγεται **καθαρόν α** (οἰκί-α, ὥρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη σύμφωνον, πλὴν τοῦ **ρ**, λέγεται **μὴ καθαρόν α** (ρίζ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων :

1) τὸ καθαρόν **α** εἶναι μακρόν: βασιλείᾱ, θήρᾱ.

2) τὸ μὴ καθαρόν **α** εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικήν καὶ δοτικήν τοῦ ἐνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς **η**: γλώσσᾱ (γλώσσης, γλώσση), μᾶζᾱ (μάζης, μάζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρόν **α** εἶναι βραχὺ :

1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ὡς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φώκαια, Χαιρώνεια, εὐνοια κτλ.:

2) εἰς τὰ ὀνόματα γραῖα, μαῖα, μυῖα.

3) εἰς τὰ ἐξῆς εἰς **-ρα** δυσύλλαβα ὀνόματα: μοῖρα, πείρα, πρῶρα, σφαῖρα καὶ σφύρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικήν καὶ κλητικήν τοῦ ἐνικοῦ τὸ **α** εἶναι μακρόν ἢ βραχὺ, ὅπως εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν: (ἡ χώρα) τὴν χώραν, ᾧ χώρα, (ἡ

γλῶσσᾱ) τήν γλῶσσᾶν - ὦ γλῶσσᾶ.

2. Συνηρημένα

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτήρος α τοῦ θέματος ἄλλο α ἢ ε, τὰ πλείστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα** : (Ἀθηνάα) Ἀθηνᾶ, (μνάα) μνά, (Ἑρμέας) Ἑρμῆς, (γέα) γῆ.

Παραδείγματα

		Ἐνικός			
(θ. Ἑρμεα-, Ἑρμη-)		(θ. μναα-, μνα-)		(θ. γαλεα-, γαλη-)	
ὄν.	ὁ Ἑρμῆς	ἡ μνά	ἡ γαλή		
γεν.	τοῦ Ἑρμοῦ	τῆς μνάς	τῆς γαλῆς		
δοτ.	τῷ Ἑρμῆ	τῆ μνά	τῆ γαλῆ		
αἰτ.	τόν Ἑρμῆν	τήν μνάν	τήν γαλήν		
κλητ.	ὦ Ἑρμῆ	ὦ μνά	ὦ γαλή		

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ Ἑρμαῖ	αἱ μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν Ἑρμῶν	τῶν μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς Ἑρμαῖς	ταῖς μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τούς Ἑρμᾶς	τάς μνάς	γαλάς
κλητ.	ὦ Ἑρμαῖ	ὦ μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα

1) ἔχουν καί μετὰ τήν συναίρεσιν τὰς κατάληξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅτι τὸ **εα** εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναιροῦν εἰς **η** : ὁ Ἑρμέας - Ἑρμῆς· ἐνῶ : τοὺς Ἑρμέ-ας Ἑρμᾶς

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα (βλ- § 16, 9).

Σημείωσις. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναιρέτως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν ρ : ὁ βορέας - ὁ βορράς, τοῦ βορέου - τοῦ βορρά, τῷ βορέα - τῷ βορρά κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις

1. Άσυναίρετα

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-ος**, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ον**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν

Ἐνικός

	(θ. ἀνδρωπο -)	(θ. ἰατρο-)	(θ. ψήφο-)	(θ. ὄδο -)
ὄν.	ὁ ἀνδρωπος	ἰατρός ἢ	ψήφος	ὄδος
γεν.	τοῦ ἀνδρώπου	ἰατροῦ	τῆς ψήφου	ὄδοῦ
δοτ.	τῷ ἀνδρώπῳ	ἰατρῷ	τῇ ψήφῳ	ὄδῳ
αἰτ.	τὸν ἀνδρωπον	ἰατρὸν	τὴν ψήφον	ὄδον
κλητ.	ὦ ἀνδρωπε	ἰατρὲ	ὦ ψήφε	ὄδε

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ ἀνδρωποι	ἰατροὶ	αἱ ψήφοι	ὄδοι
γεν.	τῶν ἀνδρώπων	ἰατρῶν	τῶν ψήφων	ὄδῶν
δοτ.	τοῖς ἀνδρώποις	ἰατροῖς	ταῖς ψήφοις	ὄδοῖς
αἰτ.	τούς ἀνδρώπους	ἰατρούς	τάς ψήφους	ὄδούς
κλητ.	ὦ ἀνδρωποι	ἰατροὶ	ὦ ψήφοι	ὄδοι

Παραδείγματα οὐδετέρων

Ἐνικός

Πληθυντικός

	(θ. ποτήριο-)	(θ. φυτο-)			
ὄν.	τὸ ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
γεν.	τοῦ ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν	ποτηρίων	φυτῶν
δοτ.	τῷ ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς	ποτηρίοις	φυτοῖς
αἰτ.	τὸ ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
κλητ.	ὦ ποτήριον	φυτὸν	ὦ	ποτήρια	φυτὰ

54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.
ὄν.	-ος	-ον	-οι	-ᾶ
γεν.	-ου	-ου	-ων	-ων
δοτ.	-ω	-ω	-οις	-οις
αἰτ.	-ον	-ον	-ους	-ᾶ
κλητ.	-ε	-ον	-οι	-ᾶ

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προήλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ δευτερόκλιτα εἶναι ο (ἦ ε): π.χ. ἡ κατάληξις -ος ἢ ὄν προήλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -ς ἢ -ν, ἡ κατάληξις -ους ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος ο μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως -νς (-ονς = ους: βλ. § 33,6).

Παρατηρήσεις

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἴδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις:

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἰασδῆποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἤτοι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

2) Ἡ κατάληξις α εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεία : τὰ δῶρᾶ, τὰ μῆλᾶ (τὰ ποιήματᾶ) (βλ. καὶ § 16, 2 - 8).

2. Συνηρημένα

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτήρος ο τοῦ θέματος ἄλλο ο ἦ ε, τὰ πλείεστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα** : (νόος) νοῦς, (ὄστέον)

όστουν· (πρβλ. § 51).

Παραδείγματα

Ένικος

(ϑ. ἐκπλοο-, ἐκπλου-)	(ϑ. ῥοο-, ῥου)	(ϑ. προχοο-, προχου-)	(ϑ. ὀστεο-, ὀστοῦ-)
ὄν. ὁ ἔκπλους	ῥοῦς	ἡ πρόχους	τὸ ὀστοῦν
γεν. τοῦ ἔκπλου	ῥοῦ	τῆς πρόχου	τοῦ ὀστοῦ
δοτ. τῷ ἔκπλω	ῥῶ	τῇ πρόχῳ	τῷ ὀστῶ
αἰτ. τὸν ἔκπλουν	ῥοῦν	τὴν πρόχουν	τὸ ὀστοῦν

Πληθυντικός

ὄν. οἱ ἔκπλοι	ῥοῖ	αἱ πρόχοι	τὰ ὀστᾶ
γεν. τῶν ἔκπλων	ῥῶν	τῶν πρόχων	τῶν ὀστῶν
δοτ. τοῖς ἔκπλοις	ῥοῖς	ταῖς πρόχοις	τοῖς ὀστοῖς
αἰτ. τοὺς ἔκπλους	ῥοῦς	τάς πρόχους	τὰ ὀστᾶ

Παρατηρήσεις

§ 58. Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς κατάληξεις τῶν ἀσυναιρέτων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν, **ο ἦ ε**, ταῦτα ἔχουν **ου** (τὸ ὅποιον προέρχεται ἐκ τῆς συναίρέσεως τοῦ **ο + ο ἦ ε + ο**)·

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποίαν τονίζεται ἢ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25)·

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμὸν).

3. Ἄττικόκλιτα

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς -ως, -ων: ὁ *Ἄθως*, ἡ *Ἄλως*, ὁ *νεὼς*. Ταῦτα λέγονται ἄττικόκλιτα, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὁμιλοῦντες τὴν Ἄττικὴν διάλεκτον.

Παραδείγματα

Ένικος

	(θ. νεω-)	(θ. Μενελεω-)	(θ. άλλω-)	(θ. άνωγεω-)
όν.	ὁ νεώς	Μενέλεως	ἡ άλλως	τὸ άνώγεων
γεν.	τοῦ νεώ	Μενέλεω	τῆς άλλω	τοῦ άνώγεω
δοτ.	τῷ νεῷ	Μενέλεω	τῇ άλλω	τῷ άνώγεω
αίτ.	τὸν νεών	Μενέλεων	τὴν άλλω	τὸ άνώγεων
κλητ.	ὦ νεώς	Μενέλεως	ὦ άλλως	ὦ άνώγεων

Πληθυντικός

όν.	οἱ νεῷ	-	αἱ άλλω	τὰ άνώγεω
γεν.	τῶν νεών	-	τῶν άλλων	τῶν άνώγεων
δοτ.	τοῖς νεῷς	-	ταῖς άλλως	τοῖς άνώγεως
αίτ.	τούς νεώς	-	τάς άλλως	τὰ άνώγεω
κλητ.	ὦ νεῷ	-	ὦ άλλω	ὦ άνώγεω

Παρατηρήσεις

§ 60. Τὰ άπτικόκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων ω· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ -ω ὑπάρχει ι ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἡ αντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει ι: τῷ νεῷ (τῷ θεῷ), οἱ νεῷ (οἱ ναοί):

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν·

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ: ὁ λεώς, τοῦ λεώ - ὁ Δεξιλέως, τοῦ Δεξιλέω - ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ άπτικόκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν: τὸν Άθω, τὴν άλλω, τὴν ἔω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσιν).

III. Τρίτη κλίσις

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἓν τῶν φωνηέντων α, ι, υ, ω ἢ εἰς ἓν τῶν ληκτικῶν συμφῶνων (ν, ρ, ζ, ξ, ψ), εἰς δὲ τὴν ἐνικὴν γενικὴν εἰς -ος (καὶ σπανιώτερον εἰς -ως ἢ -ους).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται περιττοσύλλαβα, διότι κανονικῶς εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσοτέρα τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὀνόματα, ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν -ς, καὶ ταῦτα λέγονται καταληκτικά (στάχυ-ς, γίγα-ς), ἄλλα δὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται ἀκατάληκτα (λιμῆν, γέρων):

2) τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) ἄλλα μὲν εἶναι μονόθεμα, ἤτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα πάσας τὰς πτώσεις (σωλήν, σωλήνος κλπ.), ἄλλα δὲ εἶναι διπλόθεμα, ἤτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (λιμῆν, λιμένος κλπ.):

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχῃ εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του μακρὸν φωνῆεν, λέγεται ἰσχυρόν (λιμην- χιων-) τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον ἔχει εἰς τὴν τελευταίαν συλλαβὴν του βραχὺ φωνῆεν, λέγεται ἀσθενές (λιμεν-, χιον-).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις αὐτῆς -ος (Ἑλλην-ος, γίγαντ-ος). Ἐὰν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἕτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (λιμέν-ος, λιμῆν - χιόν-ος, χιόν-).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα διαιροῦνται εἰς φωνηεντόληκτα (στάχυ-ς, στάχυ-ος, πόλι-ς, πόλε-ως) καὶ εἰς συμφωνόληκτα (ἀγών, ἀγών-ος - γέρων, γέροντ-ος):

2) τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εἰς ἀφωνόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτῆρα ἀφωνον (φύλαξ, φύλακ-ος - πατρίς,

πατριδ-ος), και εις ἡμιφωνόληκτα, ἤτοι με χαρακτηριστῆρα ἡμιφώνων (λιμήν, λιμέν-ος - ῥήτωρ, ῥήτορ-ος) (βλ. § 3, 1 - 2).

Α' Φωνηεντόληκτα

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντολήκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδετέρου.

§ 68. α') Καταληκτικὰ εἰς -ως, -ωος ἢ -υς, -υος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ἦρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθύ-)	(θ. δρυ-)
ὄν.	ὁ ἦρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ-ς	ἡ δρυ-ς
γεν.	τοῦ ἦρω-ος	θω-ός	ἰχθύ-ος	τῆς δρυ-ός
δοτ.	τῷ ἦρω-ι	θω-ι	ἰχθύ-ι	τῇ δρυ-ι
αἰτ.	τὸν ἦρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν	τὴν δρυ-ν
κλητ.	ὦ ἦρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ	ὦ δρυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἦρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αἱ δρυ-ες
γεν.	τῶν ἠρώ-ων	θῶ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν δρυ-ων
δοτ.	τοῖς ἦρω-σι	θω-σὶ	ἰχθύ-σι	ταῖς δρυ-σὶ
αἰτ.	τούς ἦρω-ας	θῶ-ας	ἰχθύ-ς	τάς δρυ-ς
κλητ.	ὦ ἦρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ὦ δρυ-ες

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἰχθύς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγχελος εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν' (βλ. καὶ § 50, Σημ.).

Ὅμοίως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτηριστῆρα ι, ὅπως ὀκίς, ὄ, ἡ οἰς (ἐκ τοῦ ὄϊς), καὶ τὸ κύριον ὄνομα ὁ Συέννεσις, προσέτι δὲ τῶ ὀνόματα ἡ τίγρις, καὶ ἡ πύρσις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν: ὁ κίς, τοῦ κι-ός, τῷ κι-ί, τὸν κι-ν, οἱ κι-ες, τῶν κι-ων, τοῖς κι-σί, τοὺς κι-ς κτλ.

Παρατηρήσεις

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ καταλήξεως, ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας: ᾧ ἰχθύ, τὸν ἰχθύ-ν, τοὺς ἰχθύ-ς·

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζωνται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 6): ὁ μῦς, τὸν μῦν, ᾧ μῦ, τοὺς μῦς - τὰς ὀφρύς - τοὺς ἰχθύς.

§ 70. 6') Καταληκτικὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς -ις -εως ἤ -υς -εως, διπλόθεμα, καὶ τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστυ

Ἐνικός

(θ. πρυτανι- πρυτανε-) (θ. πολι- πόλει-) (θ. πελεκυ- πελέκε-) (θ. ἄστυ- ἄστε-)

ὄν. ὁ πρύτανι-ς ἢ πόλι-ς ὁ πέλεκυ-ς τὸ ἄστυ
γεν. τοῦ πρυτάνε-ως τῆς πόλει-ως τοῦ πελέκε-ως τοῦ ἄστε-ως
δοτ. τῷ πρυτάνει τῇ πόλει τῷ πελέκει τῷ ἄστει
αἰτ. τὸν πρύτανι-ν τὴν πόλι-ν τὸν πέλεκυ-ν τὸ ἄστυ
κλητ. ᾧ πρύτανι ᾧ πόλι ᾧ πέλεκυ ᾧ ἄστυ

Πληθυντικός

ὄν. οἱ πρυτάνεις αἱ πόλεις οἱ πελέκεις τὰ ἄστυ
γεν. τῶν πρυτάνε-ων τῶν πόλει-ων τῶν πελέκε-ων τῶν ἄστε-ων
δοτ. τοῖς πρυτάνε-σι ταῖς πόλει-σι τοῖς πελέκε-σι τοῖς ἄστε-σι
αἰτ. τοὺς πρυτάνεις τὰς πόλεις τοὺς πελέκεις τὰ ἄστυ
κλητ. ᾧ πρυτάνεις ᾧ πόλεις ᾧ πελέκεις ᾧ ἄστυ

Σημειώσεις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ τὰ ὀνόματα τίγρις καὶ τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ ὀνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἐγγελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (βλ. § 68, Σημ.).

§ 71. Καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι

Ἐνικός

Πληθυντικός

Ἄρσ. καὶ θηλ. Οὐδ.

Ἄρσ. καὶ θηλ.

Οὐδ.

ὄν.	-ς ἦ -	-	-ες	-ᾶ
γεν.	-ος (ἦ -ως)	-ος (ἦ -ως)	-ων	-ων
δοτ.	-ῖ	-ῖ	-σῖ	-σῖ
αἰτ.	-ᾶ ἦ -ν	-	-ᾶς ἦ -ξ, -ς (-νς)	-ᾶ
κλητ.	-ς ἦ	-	-ες	-ᾶ

Σημείωσις. Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικῆς γενικῆς -ως προῆλθεν ἐξ ἀντιμεταχωρήσεως: πόλι-ος, πόλε-ως - βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως (βλ. § 32, 4), ἡ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολὴν τοῦ ν πρὸ τοῦ ς' (βλ. § 32, 4 καὶ 33,6).

Παρατηρήσεις

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἦ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα ὀνόματα :

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἦτοι ὅσα μὲν λήγουν εἰς -ις ἀπὸ ἓν θέμα εἰς ι (πρύτανις-, πολί-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πρυτανε- πολε-), ὅσα δὲ λήγουν εἰς -υς ἀπὸ ἓν θέμα εἰς υ (πελεκυ-, πηγυ-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς ε (πελεκε-, πηγε-) καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα τὸ ὅποσον λήγει εἰς ι ἢ υ, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὅποσον λήγει εἰς ε, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτῆρα ε μετ' τὸ ἐπόμενον ι ἦ ε τῶν καταλήξεων τὸν συναιροῦν εἰς ει (πόλε -ι, πόλει - πόλε -ες, πόλεις)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχί -ος ἀλλὰ -ως καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2): πόλε-ως, πήγε-ων·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μετ' τὴν κατάληξιν -ν, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μετ' τὴν ὀνομαστικὴν: αἰ πόλεις, τάς πόλεις - οἱ πήγεις, τοὺς πήγεις.

Σημείωσις. Τοῦ οὐδετέρου ὀνόματος τὸ ἄστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρ ε συναιρεῖται μετ' τὴν κατάληξιν -α εἰς -η: (ἄστε-α) ἄστη.

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς -εὺς (γεν. -έως), εἰς -αὺς καὶ εἰς -οὺς, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(ϑ. ἰππευ-)	(ϑ. ἄλιευ-)	(ϑ. γραυ-)	(ϑ. βου-)
ὄν.	ὁ ἰππεύ-ς	ἄλιεύ-ς	ἡ γραῦ-ς	ὁ βοῦ-ς
γεν.	τοῦ ἰππέ-ως	ἄλιέως καὶ ἄλιῶς	τῆς γρα-ός	τοῦ βο-ός
δοτ.	τῷ ἰππεῖ	ἄλιεῖ	τῇ γρα-ῖ	τῷ βο-ῖ
αἰτ.	τὸν ἰππέ-ᾱ	ἄλιέ-α καὶ ἄλιᾱ	τὴν γραῦ-ν	τὸν βοῦ-ν
κλητ.	ὦ ἰππεῦ	ἄλιεῦ	ὦ γραῦ	ὦ βοῦ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ ἰππεῖς	ἄλιεῖς	αἱ γραῖ-ες	οἱ βό-ες
γεν.	τῶν ἰππέ-ων	ἄλιέων καὶ ἄλιῶν	τῶν γρα-ῶν	τῶν βο-ῶν
δοτ.	τοῖς ἰππεῦ-σι	ἄλιεῦ-σι	ταῖς γραυ-σὶ	τοῖς βου-σὶ
αἰτ.	τούς ἰππέ-ας	ἄλιέ-ας καὶ ἄλιᾶς	τάς γραῦ-ς	τούς βοῦ-ς
κλητ.	ὦ ἰππεῖς	ἄλιεῖς	ὦ γραῖ-ες	ὦ βό-ες

Παρατηρήσεις

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἢ -αὺς ἢ -οὺς φωνηεντόληκτων ὀνομάτων : ὁ χαρακτήρ υ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται: βασιλεύς, βασιλεῦ, βασιλεῦσι - γραῦν, γραυσι ἄλλὰ βασιλέως, βασιλέα - γραός, γραές (βλ. § 33, 3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων :

1) τὸ ε τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτήρος υ, συναρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον ι ἢ ε τῶν καταλήξεων εἰς εἰ: (ἰππέ-ι) ἰππεῖ, (ἰππέ-ες) ἰππεῖς, (ἰππέ-ε) ἰππεῖ (πρβλ. § 72, 2)·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἄνευ καταλήξεως: ὦ βασιλεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ α τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν· (βλ. § 32, 4).

§ 76. Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ ε τοῦ θέματος συνήθως συναίρουσιν τὸ ε τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον ω καὶ α τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ): (Εὐβοέως) Εὐβοῶς, (Εὐβοέων) Εὐβοῶν, (Εὐβοέα) Εὐβοᾶ, (Εὐβοέας) Εὐβοᾶς.

§ 77. δ') **Ακατάληκτα** εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα

Ἑνικὸς

	(ῥ. Λητω-, Λητο-)		(ῥ. ἡχω-, ἡχο-)	
ὄν.	ἡ	Λητώ	ἡ	ἡχώ
γεν.	τῆς	Λητοῦς	τῆς	ἡχοῦς
δοτ.	τῆ	Λητοῖ (ἐκ τοῦ Λητό-ος)	τῆ	ἡχοῖ
αἰτ.	τὴν	Λητώ (ἐκ τοῦ Λητό-ῖ)	τὴν	ἡχώ
κλητ.	ὦ	Λητοῖ (ἐκ τοῦ Λητό-α)	ὦ	ἡχοῖ

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἑνικὸν ἀριθμὸν, ὡς αἰεὶ δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν : ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς κτλ. - αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τὰς λεχοῦς κτλ.

Εἰς τὴν ἑνικὴν αἰτιατικὴν ὀξύνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9)

Β. Συμφωνόληκτα

1. Ἀφωνόληκτα

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

- 1) οὐρανικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα οὐρανικὸν (κ, γ, χ)·
- 2) χειλικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα χειλικὸν (π, β, φ)·
- 3) ὀδοντικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὀδοντικὸν (τ, δ, θ)·

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικὰ εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα

Ἑνικὸς

ὄν.	ὁ	φύλαξ	ἡ	φλόξ	ὁ	ὁ ὄνυξ
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ός τοῦ		ὄνουχ-ος
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῆ	φλογ-ι	τῷ	ὄνουχ-ι
αἰτ.	τὸν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τὸν	ὄνουχ-α
κλητ.	ὦ	φύλαξ	ὦ	φλόξ	ὦ	ὄνυξ

Πληθυντικὸς

ὄν. οἱ φύλακες	αἱ φλόγ-ες	οἱ ὄνουχ-ες
γεν. τῶν φύλακ-ων	τῶν φλογ-ῶν	τῶν ὄνούχ-ων
δοτ. τοῖς φύλαξι	ταῖς φλοξί	τοῖς ὄνουξι
αἰτ. τοὺς φύλακ-ας	τάς φλόγ-ας	τοὺς ὄνουχ-ας
κλητ. ὦ φύλακ-ες	ὦ φλόγ-ες	ὦ ὄνουχ-ες

Ἑνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν. ὁ κώνωψ Ἄραψι οἱ κώνωπ-ες	Ἄραβ-ες
γεν. τοῦ κώνωπ-ος Ἄραβ-ος τῶν κωνώπ-ων	Ἄράβ-ων
δοτ. τῷ κώνωπ-ι Ἄραβ-1 τοῖς κώνωψι	Ἄραψι
αἰτ. τὸν κώνωπ-α Ἄραβ-α τοὺς κώνωπ-ας	Ἄραβ-ας
κλητ. ὦ κώνωψ Ἄραψ ὦ κώνωπ-ες	Ἄραβ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων φύλακ-ς, φλόγ-ς, ὄνουχ-ς, κώνωπ-ς, Ἄραβ-ς - φύλακ-σι, φλογ-σί, κώνωπ-σι, Ἄραβ-σι (βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ὀδοντικὸληκτα

α) Καταληκτικὰ εἰς -ς, μονόθεμα

Ἑνικὸς

ὄν. ὁ τάπηξ ἦ Ἑλληνίς ὁ ὄρνις	
γεν. τοῦ τάπητ-ος τῆς Ἑλληνίδ-ος τοῦ ὄρνιθ-ος	
δοτ. τῷ τάπητ-ι τῇ Ἑλληνίδ-ι τῷ ὄρνιθ-ι	
αἰτ. τὸν τάπητ-α τὴν Ἑλληνίδ-α τὸν ὄρνιν	
κλητ. ὦ τάπηξ ὦ Ἑλληνίς ὦ ὄρνι	

Πληθυντικὸς

ὄν. οἱ τάπητ-ες αἱ Ἑλληνίδ-ες οἱ ὄρνιθ-ες	
γεν. τῶν ταπήτ-ων τῶν Ἑλληνίδ-ων τῶν ὄρνιθ-ων	
δοτ. τοῖς τάπητ-ι ταῖς Ἑλληνίδ-σι τοῖς ὄρνι-σι	
αἰτ. τοὺς τάπητ-ας τὰς Ἑλληνίδ-ας τοὺς ὄρνιθ-ας	
κλητ. ὦ τάπητ-ες ὦ Ἑλληνίδ-ες ὦ ὄρνιθ-ες	

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

ὄν. ὁ ἀνδριάς	ἐλέφας	οἱ ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες
γεν. τοῦ ἀνδριαντ-ος	ἐλέφαντ-ος	τῶν ἀνδριάντ-ων	ἐλεφάντ-ων
δοτ. τῷ ἀνδριάντ-ι	ἐλέφαντ-ι	τοῖς ἀνδριάσ-ι	ἐλέφασ-ι
αἰτ. τὸν ἀνδριάντ-α	ἐλέφαντ-α	τοὺς ἀνδριάντ-ας	ἐλέφαντ-ας
κλητ. ὦ ἀνδριάς	ἐλέφαν	ὦ ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *τάπητ-ς*, *Ἑλληνίδ-ς*, *ὄρνιθ-ς*, *ἀνδριάντ-ς*, *ἐλέφαντ-ς*, - *τάπητ-σι*, *Ἑλληνίδ-σι*, *ἀνδριάντ-σι*, *ἐλέφαντ-σι* (βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 84. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(ϝ. γερωντ-, γερонт-)

(ϝ. σωματ-)

ὄν. ὁ γέρων	οἱ γέροντ-ες	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α
γεν. τοῦ γέροντ-ος	τῶν γερόντ-ων	τοῦ σώματ-ος	τῶν σωμάτ-ων
δοτ. τῷ γέροντ-ι	τοῖς γέρου-σι	τῷ σώματ-ι	τοῖς σώμα-σι
αἰτ. τὸν γέροντ-α	τοὺς γέροντ-ας	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α
κλητ. ὦ γέρον	ὦ γέροντ-ες	ὦ σῶμα	ὦ σώματ-α

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ*, *γέροντ*, *σῶματ*, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ-σι*, *σώματ-σι* (βλ. § 33, 1, 4, 5).

Παρατηρήσεις

§ 82. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἀφωνόληκτα ὀνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν εἰς *α* (τὸν πίνακα, τὴν πατρίδα) καὶ τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (ὦ τάπησ, ὦ πατρίς, ὦ ἱμάς, ὦ ὀδοῦς).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν τὰ βαρύτενα ὀδοντικόληκτα εἰς -ις τὴν σχηματίζουν εἰς -ν (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -ις, -εως): ἡ ἔρις, τὴν

ἔριν - ἡ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν)·

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν

α) τὰ εἰς -ις βαρύτερα ὀδοντικόληκτα, τὸ ὀξύτονον ὄνομα τυραννίς καὶ τὸ ὄνομα ὁ παῖς (= πά- ις) τὴν σχηματίζουν ἄνευ τῆς καταλήξεως -ς (κατὰ τὰ εἰς -ις φωνηεντόληκτα): ὦ Ἄρτεμι, ὦ Ἄγι, ὦ ἔρι, ὦ ὄρνι, ὦ τυραννί, ὦ παῖ (ὅπως: ὦ πρύτανι, ὦ πόλι)

β) τὰ εἰς -ας (-αντος) βαρύτερα ὀδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα: ὦ ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὦ γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντ)· (βλ. § 33, 1).

Σημείωσις 1. Τὰ ὀνόματα ἡ ἀλώπηξ (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ πούς (τοῦ ποδός) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν (ἀλώπηκ-, ποδ-) εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενές (ἀλώπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὸ δὲ ὄνομα ἡ θριξ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικόν) θέμα θριχ- εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (ἡ θριξ, ὦ θριξ, ταῖς θριξί), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα τριχ- εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῆ τριχί)· (βλ. § 37, 7).

Σημείωσις 2. Μερικὰ ὀδοντικόληκτα ὀνόματα μὲ θέμα εἰς -ντ ἔπαθον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ α + ω ἢ α + ο εἰς ω, τοῦ α + ε ἢ α + ει εἰς α καὶ τοῦ ο + ει ἢ ο + ε εἰς ου) : ὁ Ξενοφῶν (Ξενοφῶντ), τοῦ Ξενοφῶντος (Ξενοφῶντ- ος) κτλ., ὁ ἀλλὰς (ἀλλάεντ- ες, ἀλλάεις), τοῦ ἀλλᾶντ- ος (ἀλλάεντ- ος) κτλ., ὁ πλακοῦς (πλακόνεντ- ες, πλακόμες), τοῦ πλακοῦντος (πλακόνεντ- ος) κτλ. (βλ. § 16, 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ἡμιφωνόληκτα

§ 83. Τὰ ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

1) ἐνρινόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα τοῦ θέματος ἐνρινο (ν)·

2) ὑγρόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα ὑγρὸν (λ,ρ)·

3) σιγμόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτῆρα σ.

§ 84. α) Ἐνρινόληκτα

1) Καταληκτικὰ εἰς -ις, γεν. -ίνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -αν, γεν. -ᾶνος, -ην, γεν. -ηνος καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

(θ. δελφίν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτών-)
ὄν. ὁ δελφίς	παιᾶν	Ἑλλην	χιτών
γεν. τοῦ δελφίν-ος	παιᾶν-ος	Ἑλλην-ος	χιτών-ος
δοτ. τῷ δελφίν-ι	παιᾶν-ι	Ἑλλην-ι	χιτών-ι
αἰτ. τὸν δελφίν-α	παιᾶν-α	Ἑλλην-α	χιτών-α
κλητ. ὦ δελφίς	παιᾶν	Ἑλλην	χιτών

Πληθυντικὸς

ὄν. οἱ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλην-ες	χιτών-ες
γεν. τῶν δελφίν-ων	παιᾶν-ων	Ἑλλήν-ων	χιτών-ων
δοτ. τοῖς δελφῖ-σι	παιᾶ-σι	Ἑλλη-σι	χιτῶ-σι
αἰτ. τοὺς δελφῖν-ας	παιᾶν-ας	Ἑλλην-ας	χιτών-ας
κλητ. ὦ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλην-ες	χιτών-ες

Σημείωσις. Κατάληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτεῖς (τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ί, τὸν κτέν-α, ὦ κτεῖς -οἱ κτέν-ες, τῶν κτεν-ῶν, τοῖς κτε-σί, τοὺς κτένας κτλ.).

Οἱ τύποι δελφίς, κτεῖς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλησι, χιτῶσι κλπ. προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφίν-ς, κτέν-ς, δελφῖν-σι, παιᾶν-σι, χιτών-σι (βλ. 1 33, 6),

§ 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

(θ. ποιμήν-, ποιμέν-)	(θ. χελιδων-, χελιδόν-)	(θ. κίων-, κιον-)
ὄν. ὁ ποιμήν	ἡ χελιδών	ὁ κίων
γεν. τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κίων-ος
δοτ. τῷ ποιμέ-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κίων-ι
αἰτ. τὸν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τὸν κίων-α
κλητ. ὦ ποιμήν	ὦ χελιδών	ὦ κίων

Πληθυντικὸς

ὄν. οἱ ποιμέν-ες	αἱ χελιδόν-ες	οἱ κίων-ες
γεν. τῶν ποιμέν-ων	τῶν χελιδόν-ων	τῶν κίων-ων

δοτ. τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κίο-σι
αἰτ. τοὺς	ποιμέν-ας	τάς	χελιδόν-ας	τοὺς	κίον-ας
κλητ. ὦ	ποιμέν-ες	ῶ	χελιδόν-ες	ῶ	κίον-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κίον-σι (βλ. § 33, 6).

§ 86. 6) Ὑπόληκτα

1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ήρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος,-ωρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα

Ἐνικός

	(ἰ. κρατήρ-)	(ἰ. ἀδῆρ-, ἀδερ-)	(ἰ. ῥήτωρ-, ῥήτορ-)
ὄν. ὁ	κρατήρ	ἀδῆρ	ῥήτωρ
γεν. τοῦ	κρατήρ-ος	ἀδέρ-ος	ῥήτορ-ος
δοτ. τῷ	κρατήρ-ι	ἀδέρ-ι	ῥήτορ-ι
αἰτ. τόν	κρατήρ-α	ἀδέρ-α	ῥήτορ-α
κλητ. ὦ	κρατήρ	ἀδῆρ	ῥήτορ

Πληθυντικός

ὄν. οἱ	κρατήρ-ες	ἀδέρ-ες	ῥήτορ-ες
γεν. τῶν	κρατήρ-ων	ἀδέρ-ων	ῥητόρ-ων
δοτ. τοῖς	κρατήρ-σι	ἀδέρ-σι	ῥήτορ-σι
αἰτ. τοὺς	κρατήρ-ας	ἀδέρ-ας	ῥήτορ-ας
κλητ. ὦ	κρατήρ-ες	ἀδέρ-ες	ῥήτορ-ες

Σημείωσις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα ὁ κρατήρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα ὁ σωτήρ (τοῦ σωτήρος), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα ὁ ἀδῆρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἀστήρ (τοῦ ἀστέρος), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα ὁ σωτήρ σχηματίζει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὦ σωτέρ, τὸ δὲ ὄνομα ὁ ἀστήρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς ἀστέρασι (κατὰ τὰ συγκοπτόμενα).

Σημείωσις 2. Ὑπόληκτον μὲ χαρακτηριστῆρα λ εἶναι μόνον ὁ ἄλς (τοῦ ἄλός, τῷ ἀλί, τὸν ἄλα, ὦ ἄλς - οἱ ἄλς, τῶν ἀλῶν, τοῖς ἀλίσι, τοὺς ἄλας κτλ.).

2) Οὐδέτερα

§ 87. Ουδέτερα ὑγρόληκτα εἶναι τὰ ὀνόματα τὸ ἔαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὐχρηστα μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

Τὸ ὄνομα τὸ ἔαρ ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον : ἔαρ-ῆ, τοῦ ἔαρος-ῆρος, τῷ ἔαρι-ῆρι κλπ. (βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

§ 88. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις : ὁ λιμὴν, ἡ χιών, ὁ αἰθήρ, ὁ κοσμήτωρ - τοῦ λιμέν-ος, τῆς χιόν-ος, τοῦ αἰθέρ-ος, τοῦ κοσμήτωρ-ος κλπ.

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλείστα ὁμοίαν μετὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν: ἡ ἀκτίς - ᾧ ἀκτίς, ὁ πελεκάν - ᾧ πελεκάν, ὁ ποιμὴν - ᾧ ποιμὴν, ἡ χελιδὼν - ᾧ χελιδὼν, ὁ ἀστὴρ - ᾧ ἀστὴρ.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτερα εἰς -ων (γεν. -ονος) καὶ -ωρ (γεν. -ορος), τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μετὸ ἀσθενὲς θέμα : ὁ γείτων - ᾧ γείτων, ὁ αὐτοκράτωρ - ᾧ αὐτοκράτωρ.

Τὰ κύρια ὀνόματα Ἀγαμέμνων καὶ Ἀριστογείτων καὶ τὰ ὅμοια εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουσι προσέτι τὸν τόνον : ᾧ Ἀγάμεμνον, ᾧ Ἀριστόγειτον.

3) Συγκοπτόμενα

§ 89. Ἀκατάληκτα εἰς -ηρ, γεν, -ρος, διπλόθεμα

Ἐνικός		Πληθυντικός				
(θ. πατηρ-, πατερ-, ἀνηρ-, ἀνερ-)						
ὄν.	ὁ	πατήρ	ἀνήρ	οἱ	πατέρες	ἄνδρες
γεν.	τοῦ	πατρ-ός	ἀνδρ-ός	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ων
δοτ.	τῷ	πατρ-ι	ἀνδρ-ι	τοῖς	πατρά-σι	ἀνδρά-σι
αἰτ.	τόν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τούς	πατέρ-ας	ἀνδρ-ας
κλητ.	ᾧ	πάτερ	ἄνερ	ᾧ	πατέρ-ες	ἀνδρ-ες

Ἐνικὸς

ἡ Δημήτηρ
τῆς Δήμητρ-ος
τῆι Δήμητρ-ι
τὴν Δήμητρ-α
ᾧ Δήμητερ

Παρατηρήσεις

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -ηρ ὑγράληκτα ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ** καὶ **άνηρ** λέγονται **συγκοπτόμενα**, διότι (συγκόπτουν, ἤτοι) ἀποβάλλουν τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα **άνηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ)· (βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μετὰ τοῦ συγκεκομμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως **-σι** ἔχουν **α** βραχύ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ τονίζονται: μητρ- **ά**-σι, θυγατρ- **ά**-σι, γαστρ- **ά**-σι.

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων :

1) τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **άνηρ** καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: μητρός, μητρί - **άνδρός, ἀνδρί, ἀνδρῶν**

2) τὸ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν:

3) τὰ ὀνόματα **πατήρ, θυγάτηρ** καὶ **άνηρ** εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναδιβάλλουν τὸν τόνον: ᾧ **πάτερ, θύγατερ, άνερ**·

4) τὸ ὄνομα **γαστήρ** ἔχει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: ᾧ **γαστήρ** (κανονικῶς πρὸ βλ. § 88, 2).

§ 92. γ) Σιγμόληκτα

α'. Ουδέτερα εις -ας, γεν. -ως (ἢ -ατος)

	Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς
ὄν.	τὸ κέρας	τὰ κέρα ἢ τὰ κέρατ-α
γεν.	το κέρως ἢ τοῦ κέρατος	τῶν κερῶν ἢ τῶν κεράτων
δοτ.	τῷ κέρα ἢ τῷ κέρατ-ι	τοῖς κέρα-σι
αἰτ.	τὸ κέρας	τὰ κέρα ἢ τὰ κέρατ-α
κλητ.	ὦ κέρας	ὦ κέρα ἢ ὦ κέρατ-α

Παρατηρήσεις

§ 93. Σιγμόληκτα ουδέτερα εις -ας εἶναι ἔξ : κέρας, κρέας - γέρας, γήρας - πέρας, τέρας. Τούτων

1) ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων αποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ φωνήεντα συναίρουσιν: (κρέασ-ος, κρέα-ος =) κρέως, (κρέασ-ι, κρέα-ι =) κρέα κλπ. (βλ. καὶ § 33, 3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον ἀπὸ θέμα εις ασ τὰ ὀνόματα κρέας, γέρας καὶ γήρας (τὸ κρέας, τοῦ κρέως, τῷ κρέα κλπ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὁμοῦ καὶ ὡς ὀδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εις -ατ σχηματίζεται τὸ ὄνομα τὸ κέρας καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εις τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ τέρα ἢ τέρατα, τῶν τεράων ἢ τεράτων κλπ.). Τὸ δὲ ὄνομα τὸ πέρας (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα τὸ τέρας εις τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εις -ασ σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εις -ατ (κατὰ τὰ εις -α ουδέτερα ὀδοντικόληκτα) : τὸ πέρας, τοῦ περάτ-ος κλπ., τὰ περάτ-α, τῶν περάτ-ων κλπ., τὸ τέρας, τοῦ τεράτ-ος κλπ. (βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν α τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἐκ συναίρεσεως τοῦ α + α, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα ουδέτερα : τὰ γέρα ἢ γέρα (ὅπως τὰ δώρα).

§ 94. β' Ουδέτερα εις -ος, γεν. -ους

Ἐνικός	Πληθυντικός
(ῥ. στελεγεσ-) (ῥ. χρεεσ-)	

ὄν.	τὸ στέλεχος	χρέος	τὰ στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ στελέχους	χρέους	τῶν στελεχῶν	χρεῶν
δοτ.	τῷ στελέχει	χρέει	τοῖς στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ	τὸ στέλεχος	χρέος	τὰ στελέχη	χρέα
κλητ.	ὦ στέλεχος	χρέος	ὦ στελέχη	χρέα

Παρατηρήσεις

§ 95. Τῶν σιγμολήκτων οὐδέτερων εἰς -ος

1) τὸ θέμα λήγει εἰς -εσ, ἀλλὰ τὸ ε τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος σ εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν (αἰτιατικήν καὶ κλητικήν) τρέπεται εἰς ο : (ῥ. ἔθνεσ-) ἔθνος (§ 32, 5)

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναίρουσιν, ἦτοι τὸ ε + α εἰς η ἢ, ἂν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (τὰ βέλεα - βέλη, τὰ χρέεα - χρέᾱ), τὸ ε + ι εἰς ει (τῷ δάσε-ι - δάσει), τὸ ε + ο εἰς ου (τοῦ ὄρε-ος - ὄρους), τὸ ε + ω εἰς ω (τῶν τειχέων - τειχῶν) βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σημειώσεις. Μερικὰ σιγμολήκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικήν γενικήν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθέων, τῶν χειλέων) ἢ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συνηρημένην (τῶν ὀρέων ἢ τῶν ὀρών).

§ 96. γ'. Ἄρσενικά ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἦ -ῆς, γεν. -έους), διπλόθεμα

Ἐνικός	Πληθυντικός
(ῥ. Σωκρατησ - Σωκρατεσ-)	(ῥ. Ἡρακλεησ- Ἡρακλεεσ)

ὄν. γεν. δοτ. αἰτ. κλητ.	ὁ Σωκράτης τοῦ Σωκράτους τῷ Σωκράτει τὸν Σωκράτη ὦ Σώκρατες	Ἡρακλῆς Ἡρακλέους Ἡρακλεῖ Ἡρακλέα Ἡράκλεις	οἱ Σωκράται τῶν Σωκρατῶν τοῖς Σωκράταις τούς Σωκράτας ὦ Σωκράται	Ἡρακλεῖς Ἡρακλέων - Ἡρακλεῖς Ἡρακλεῖς
--------------------------------------	---	--	--	---

Παρατηρήσεις

§ 97. Τὰ ἀρσενικά σιγμόληκτα οὐσιαστικά εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ης, γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὀνόματα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὄνομα σιγμόληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ ῥῆμα) : Πολυκράτης (πολὺς, κράτος) - Δημοσθένης (δήμος, σθένος) - Ἀγαθοκλῆς (ἀγαθός, κλέος) - Ἀριστοφάνης (ἄριστος, φαίνομαι) - Δημοσχάρης (Δῆμος, χαίρω) κλπ. Ταῦτα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς -ησ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἄσθενές θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τοῦτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2)

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : ὦ Ἀριστότελες, ὦ Δημόσθενες, ὦ Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες)

3) ὁσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς -ης, γεν. -ους συνήθως κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὰ δὲ εἰς -ῆς, γεν. -έους (ἦτοι τὰ εἰς -κλῆς) κατὰ τὴν τρίτην

4) ὅσα λήγουν εἰς -κλῆς συναιροῦν τὸ ε τῆς συλλαβῆς -κλε, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ η ἢ ε ἢ ει : (Θεμιστοκλέης) Θεμιστοκλῆς, (Θεμιστόκλεες) Θεμιστόκλεις, (Θεμιστοκλέει) Θεμιστοκλεῖ.

Σημείωσις. Τὰ εἰς -ης, γεν. -ους σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν καὶ εἰς -ην (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα) : τὸν Σωκράτην, τὸν Δημοσθένην (ὅπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ'. Θηλυκὰ ἀκατάληκτα εἰς -ώς, γεν. -οῦς, διπλόθεμα

Ἐνικός

ὄν.	(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)	(θ. Ἡωσ-, Ἡοσ-)
γεν.	ἡ αἰδώς	ἡ Ἡώς
δοτ.	τῆς αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς Ἡοῦς
αἰτ.	τῇ αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ Ἡοῖ
κλητ.	τὴν αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν Ἡῶ
	ᾧ αἰδῶς	ᾧ Ἡῶς (πρόβλ. § 77).

Ἰενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων:

- 1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἴδιαι
- 2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν (βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως *-ι, -σι, -α καὶ -ας* τὸ δίχρονον *ι* καὶ *α* εἶναι βραχύ: *κλητῆρι, κλητῆρσι, κλητῆρα, κλητῆρας*.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8): *ὁ θῆρ, τοῦ θηρός, τῷ θηρι - τῶν θηρών, τοῖς θηρσι - (τοῖν θηροῖν)*. Ἀλλὰ τὰ μονοσύλλαβα ὀνόματα *ἡ δᾶς, ὁ θῶς, τὸ οὔς, ὁ παῖς, ὁ Τρῶς καὶ τὸ φῶς* εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τονίζονται κανονικῶς: *τῶν δᾶδων, τῶν θῶων, τῶν ὄτων, τῶν παίδων, τῶν Τρώων, τῶν φῶτων*.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἂν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναιρέσεως (§ 16, 6)

- 1) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ὀνόματος *ἡ γλαυῆ*.
- 2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν εἰς *-εῦς: ᾧ γραμματεῦ, ᾧ Θησεῦ*
- 3) ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ὀνομάτων *τὸ πῦρ καὶ τὸ οὔς* (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις *παῖς* καὶ *φῶς*, διότι προήλθον ἐκ συναιρέσεως (*πάις, φᾶος*). Ἡ δὲ λέξις *ἡ κλεις* προήλθεν ἐξ ἀρχαιοτέρου τύπου *κληῖς* καὶ κανονικῶς ὀξύνεται (βλ. § 16, 9)

4. Ὁ δυνάμεις ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων

§ 103. Ὁ δυνάμεις ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἤτοι ἓνα διὰ τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν, καὶ ἄλλον διὰ τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυνάμεις τῶν ὀνομάτων εἶναι :

- 1) τῆς ἀ' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αἰν.
- 2) τῆς β' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οἰν.
- 3) τῆς γ' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οἰν.
  - α) τῶ βουλευτ-ά, τοῖν βουλευτ-αἰν - τῶ μούσα, τοῖν μούσαιν
  - β) τῶ ἱατρ-ώ, τοῖν ἱατρ-οἰν - τῶ νήσ-ω, τοῖν νήσ-οἰν - τῶ δένδρ-ω, τοῖν δένδρ-οἰν
  - γ) τῶ ἥρω-ε, τοῖν ἥρώ-οἰν - τῶ βό-ε, τοῖν βο-οἰν - τῶ φύλακ-ε, τοῖν φυλάκ-οἰν - τῶ πόλει, τοῖν πολέ-οἰν - τῶ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οἰν - (τῶ σκέλει, τοῖν σκελοῖν) (βλ., § 95, 2).

5. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικά ὀνόματα δὲ σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὀμαλῶς, ἤτοι κατὰ πάντα συμφώνως με τοὺς κανόνες μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται, ἀνώμαλα.

Ἐκ τῶν ἀνωμάτων οὐσιαστικῶν λέγονται :

1) ἑτερογενῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἕτερον, ἤτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος το ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον: ὁ λύχνος - τὰ λύχνα, ὁ σίτος - τὰ σίτα, ὁ δεσμός - οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον - τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι (πρβλ. νῦν : ὁ πλούτος - τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος - οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα)

2) διπλογενῆ, ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : ὁ ζυγός καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά - ὁ νῶτος - καὶ τὸ νῶτον, πληθ. τὰ νῶτα (πρβλ. νῦν : τὸ πεῦκο καὶ ὁ πεῦκος - τὰ πεῦκα)

3) ἑτερόκλιτα, ὅσα εἰς τὸν ἓνα ἀριθμὸν κλίνονται κατὰ τινὰ κλίσιν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἰς τινὰς μὲν πτώσεις κατὰ τινὰ κλίσιν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἶον:

α) ὁ πρεσβευτής, τοῦ πρεσβευτοῦ κλπ. (κατὰ τὴν ἀ' κλίσιν) - οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβειων κλπ. (κατὰ τὴν γ')

β) τὸ πῦρ, τοῦ πυρός κλπ. (κατὰ τὴν γ' κλίσιν) - τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κλπ. (κατὰ τὴν β')

γ) ἡ γυνή (κατὰ στήν α' κλίσιν), τῆς γυναικός, τῆ γυναικί, τὴν γυναικίκα, ὡ γύναι - αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναῖξι κλπ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1):

δ) ὁ Θαλῆς (= Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ὃ Θαλῆ (κατὰ τὰ συνηρ- τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀπτικόκλιτα) - τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν):

ε) ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεως (ἀρχῆθεν Ἄρηος, § 32, 4), τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρην καὶ Ἄρην, ὃ Ἄρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσιν). Ὁμοίως ὁ Ἄστυάγης (Κυαξάγης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλα ξενικά ὀνόματα), τοῦ Ἄστυάγου, τῷ Ἄστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), τὸν Ἄστυάγην, ὃ Ἄστυάγη (κατὰ τὴν α')

ς) ὁ ἄρνός, τοῦ ἄρνοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) καὶ τοῦ ἄρνός, τῷ ἄρνί, τὸν ἄρνα - οἱ ἄρνες, τῶν ἄρνῶν, τοὺς ἄρνας (ἐκ φ. ἄρεν-, ἄρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ ἄρῆν, πρβλ. § 90 κ. ε.)

ζ) ὁ υἱός, τοῦ υἱοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) - τοῦ υἱέος, τῷ υἱεί - οἱ υἱεῖς, τῶν υἱέων, τοῖς υἱεῖσι, τοὺς υἱεῖς (κατὰ τὴν γ')

η) ὁ ὄνειρος, τοῦ ὄνειρου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσιν) - τοῦ ὄνειρατος (ἐξ ἀγράφτου ὀνομαστικῆς τὸ ὄνειραρ), τῷ ὄνειρατι - τὰ ὄνειρατα, τῶν ὄνειράτων (κατὰ τὴν γ')

θ) ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ὃ Οἰδίπου (κατὰ τὴν γ' κλίσιν) - τοῦ Οἰδίπου, τὸν Οἰδίπου (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β')

ι) ὁ χρώς, τοῦ χρωτός, τῷ χρωτί, τὸν χρώτα (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτικὴ καὶ χρῶ (κατὰ τὰ ἀπτικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν ἐν χρῶ = ἔως τὸ δέσμα):

4) μεταπλαστά, ὅσα κλίνοντα μὲν κατὰ μίαν ὀρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα τῶν (μεταπλάσσεται, ἦτοι) μεταβάλλεται (πρβλ. τὸ γράψιμ- ον, τοῦ γραψίματ- ος):

α) ὁ κύων, τοῦ κυνός, τῷ κυνί, τὸν κύνα, ὃ κύον - οἱ κύνες, τῶν κυνῶν, τοῖς κυσί κτλ. (φ. κυων-, κυον- κυν-)

β) ὁ μάρτυς, τοῦ μάρτυρος κτλ. ὃ μάρτυς - οἱ μάρτυρες, τῶν μαρτύρων, τοῖς μάρτυ- σι, τοὺς μάρτυρας κτλ. (φ. μαρτυ-, μαρτυρ-)

γ) ὁ σῆς, τοῦ σέος, οἱ σέες, τῶν σέων, τοὺς σέας - τοῦ σῆτ- ὄς, οἱ σῆτ- ες, τῶν σῆτῶν, τοὺς σῆτας (φ. σῆσ-, σεσ-, σῆτ-)

δ) ἡ κλεις, τῆς κλειδός, τῆ κλειδί, τὴν κλειδα καὶ τὴν κλειν - αἱ κλειδες κτλ., τὰς κλειδας καὶ τὰς κλεις (φ. κλειδ-, κλει-) (πρβλ. § 82, 1):

ε) ἡ ναῦς, τῆς νεώς (ἀρχῆθεν νηός, § 32, 4), τῆ νη - ί, τήν ναῦν, ὡ ναῦ - αί νῆες, τῶν νεῶν, ταῖς ναυσί, τὰς ναῦς, ὧ νῆες (φ. ναυ-, νη-, νε-):

ς) ἡ χεῖρ, τῆς χειρός κτλ. - αί χεῖρες, τῶν χειρῶν, ταῖς χερσί, τὰς χεῖρας κτλ. - δυῖκ. τῶ χεῖρε, τοῖν χερ-οῖν (φ. χειρ-, χερ-):

ζ) τὸ γόνυ, τοῦ γόνατ- ος, τῷ γόνατ- ι, τὸ γόνυ - τὰ γόνατα, τῶν γονάτων, τοῖς γόνασι κτλ. (φ. γόνυ-, γονατ-):

η) τὸ δόρυ, τοῦ δόρατ- ος κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον):

θ) τὸ ἥπαρ, τοῦ ἥπατ- ος, τῷ ἥπατ- ι, τὸ ἥπαρ - τὰ ἥπατα, τῶν ἥπάτων κτλ. (φ. ἥπαρ-, ἥπατ-) ὁμοίως τὸ δέλεαρ (τοῦ δελέατ- ος), τὸ στέαρ (τοῦ στέατ- ος), τὸ φρέαρ (τοῦ φρέατ- ος):

ι) τὸ ὕδωρ, τοῦ ὕδατ- ος, τῷ ὕδατ- ι, τὸ ὕδωρ - τὰ ὕδατ- α, τῶν ὑδάτων, τοῖς ὕδασι κτλ. (φ. ὕδωρ- ὑδατ-):

ια) τὸ οὖς, τοῦ ὠτ- ος, τῷ ὠτ- ι, τὸ οὖς - τὰ ὠτ- α, τῶν ὠτων, τοῖς ὠσί, τὰ ὠτα - τῶ ὠτε, τοῖν ὠτοιν (φ. οὖς-, ὠτ-, βλ. § 101, § 102):

ιβ) ὁ Ἀπόλλων, τοῦ Ἀπόλλωντος, τῷ Ἀπόλλωνι, τὸν Ἀπόλλωνα καὶ Ἀπόλλω, ὧ Ἀπολλον (φ. Ἀπολλων-, Ἀπολλον-, Ἀπολλο-):

ιγ) ὁ Ποσειδῶν (ἀρχῆθεν Ποσειδάων), τοῦ Ποσειδῶνος, τῷ Ποσειδῶνι, τὸν Ποσειδῶνα καὶ Ποσειδῶ, ὧ Πόσειδον:

ιδ) ὁ Ζεὺς, τοῦ Δι- ος, τῷ Δι- ι, τὸν Δί- α, ὧ Ζεῦ (φ. Ζευ-, Δι-):

ιε) ἡ Πνύξ, τῆς Πυκ- νός, τῇ Πυκ- νί, τήν Πύκν- α (φ. Πυκ-, Πυκν-)

)

5) *ιδιόκλιτα*, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ιδίαν, ἤτοι) ἰδιαιτέραν κλίσιν. Εἶναι δὲ *ιδιόκλιτα* :

α) μερικά προσηγορικά ὀνόματα εἰς -ᾶς, ὡς ὁ φαγάς, ὁ καταφαγάς κλπ.:

β) πολλὰ κύρια ὀνόματα συντετμημένα, ἰδίᾳ δὲ ξενικά οἷον ὁ Ἀλεξᾶς (ἐκ τοῦ Ἀλέξανδρος), τοῦ Ἀλεξᾶ, τῷ Ἀλεξᾶ τὸν Ἀλεξᾶν, ὧ Ἀλεξᾶ (πρβλ. Γεράσιμος - Μεμᾶς):

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ Φιλῆ, τῷ Φιλῆ, τὸν Φιλῆν, ὧ Φιλῆ (πρβλ. Σπυρίδων - Πίπης):

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ Διονῦ, τῷ Διονῦ, τὸν Διονῦν, ὧ Διονῦ:

ὁ Ἰησοῦς, τοῦ Ἰησοῦ, τῷ Ἰησοῦ, τὸν Ἰησοῦν, ὧ Ἰησοῦ (Ἑβραϊκὸν ὄνομα):

ὁ Νεκῶς, τοῦ Νεκῶ, τῷ Νεκῶ, τὸν Νεκῶν, ὧ Νεκῶ (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα):

6) *ἄκλιτα*, ὅσα δὲν κλίνονται, ἤτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις ἄκλιτα δὲ εἶναι :

α) ἡ λέξις τὸ **χρεών** (= ἡ ἀνάγκη), τοῦ **χρεών**, τῷ **χρεών**·

β) πολλὰ ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, εἰλημμένα, ὀπωσδήποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον ὁ **Ἀδάμ** (τοῦ **Ἀδάμ** κλπ.), ὁ **Δαβὶδ** (τοῦ **Δαβὶδ** κλπ.), ὁ **Ἰώβ** (τοῦ **Ἰώβ** κλπ.), τὸ **Πάσχα** (τοῦ **Πάσχα** κλπ.), λέξεις Ἑβραϊκαὶ - τὸ **ἄλφα** (τοῦ **ἄλφα** κλπ.), τὸ **βῆτα** (τοῦ **βῆτα** κλπ.), τὸ **γάμμα** (τοῦ **γάμμα** κλπ.) ὁμοίως δὲ καὶ τὸ **δίγαμμα** (τοῦ **δίγαμμα** κλπ.), τὸ **δέλτα**, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαὶ (πρβλ. νῦν : ὁ Γκαῖτε, ὁ Κλεμανσῶ - τὸ φούτ- μπόλ, τὸ βεκόρ - τὸ τράμ, τὸ ζενίβ, τὸ ναδίρ)

γ) ἔλλειπτικά, ὅσα δὲν εἶναι εὐχρηστοι, εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἔλλειπτικά **κατ' ἀριθμὸν** - ἔλλειπτικά **κατὰ πτώσιν**):

α) ἔλλειπτικά **κατ' ἀριθμὸν** εἶναι :

1) τὰ κύρια ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἐνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν : **Μενέλαος**, **Ἀριστείδης** - ὁ **Πειραιεύς**, οἱ **Δελφοί**, ἡ **Κέρκυρα**, αἱ **Ἀθῆναι** - ὁ **Ὀλυμπος**, ἡ **Πίνδος**, τὸ **Πῦρον**, τὰ **Κεραῦνια** - τὰ **Ὀλύμπια**, τὰ **Παναθήναια**, τὰ **Διονύσια** (πρβλ. ὁ **Πύργος**, ἡ **Καρδίτσα**, αἱ **Σπέτσαι**, τὰ **Χριστούγεννα** κτλ.)

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ **ἄργυρος**, ὁ **σίδηρος**, ὁ **χρυσός** - ἡ **γῆ**, ὁ **οὐρανός**, ὁ **ἄήρ**, τὸ **ἔαρ**, οἱ **ἐτησίαι** (§ 48, 3) - ἡ **νεότης**, τὸ **γῆρας** κτλ.

β) ἔλλειπτικά **κατὰ πτώσιν** (ἢ ἅμα καὶ **κατ' ἀριθμὸν**), εἶναι :

1) αἱ λέξεις **τὸ ὄφελος**, **τὸ ὄναρ**, **τὸ ὕπαρ** (= ὀπτασία ἐν ἐγρηγόρσει), εὐχρηστοὶ μόνον **κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν** τοῦ ἐνικοῦ (πρβλ. νῦν : τὸ **σέβας** - τὰ **σέβη**, τὰ **ἄρματα** = τὰ ὄπλα):

2) ἡ λέξις **μάλη**, εὐχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν **ὑπὸ μάλης** (= ὑπὸ τὴν **μασχάλην**):

3) ἡ λέξις **νέωτα**, αἰτιατικῆς ἐνικοῦ, εὐχρηστος εἰς τὴν φράσιν **ἐς νέωτα** (= τοῦ **χρόνου**):

4) αἱ λέξεις **ὦ τᾶν** (= ὦ φίλε) καὶ **ὦ μέλε** (= **καλέ μου**).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

1. Ὅρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 105. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ἰδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος: (ἄρτος) λευκός, (οἰκία) ὑψηλή, (ὄπλον) βαρύ.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων :

1) τὰ πλείστα ἔχουν τρία γένη, ἄρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον, καὶ ταῦτα λέγονται τριγενῆ: ὁ καλός, ἡ καλή, τὸ καλόν - ὁ ἄκαρπος, ἡ ἄκαρπος, τὸ ἄκαρπον - ὁ εὐθύς, ἡ εὐθεία, τὸ εὐθύ - ὁ εὐγενής, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἄρσενικόν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται διγενῆ: ὁ φυγός, ἡ φυγός - ὁ ἀρπαξ, ἡ ἀρπαξ.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων :

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἦτοι μίαν δι' ἕκαστον γένος, λέγονται τρικατάληκτα: κακός, κακή, κακόν - βαρύς, βαρεῖα, βαρύ·

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἦτοι μίαν διὰ τὸ ἄρσενικόν καὶ τὸ θηλυκόν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται δικατάληκτα : ὁ, ἡ βάρβαρος, τὸ βάρβαρον - ὁ, ἡ εὐελπὶς, τὸ εὐελπι.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἶναι μονοκατάληκτα : ὁ πένης, ἡ πένης - ὁ βλάξ, ἡ βλάξ.

§ 109. 1) Τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκόν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσειν, τὸ δὲ ἄρσενικόν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν β' κλίσειν, καὶ ταῦτα λέγονται δευτερόκλιτα, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν γ' κλίσειν, καὶ ταῦτα λέγονται τριτόκλιτα : δίκαι- ος, δικαί- α, δίκαι- ον - εὐρ- ὕς, εὐρ- εῖα, εὐρ- ὕ·

2) τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν β' κλίσειν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν γ' : ὁ, ἡ βάνασ- ος, τὸ βάνασ- ον - ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές·

3) τὰ μονοκατάληκτα επίθετα κλίνονται τὰ πλείστα κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

2. Κλίσις τῶν ἐπιθέτων

Α') Δευτερόκλιτα

1. Ἀσυναίρετα

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναιρέτων ἐπιθέτων

Ἐνικός		
(θ. κάλο-, κάλη-, κάλο-)	(θ. δικαιο-, δικαία-, δικαιο-)	
κάλ- ὄς κάλ- ἦ κάλ- ὄν	δίκαι- ὄς δικαί- α δίκαι- ὄν	
κάλ- οὔ κάλ- ῆς κάλ- οὔ	δικαί- ψ δικαί- α δικαί- ψ	
κάλ- ῶ κάλ- ῆ κάλ- ῶ	δικαί- ου δικαί- ας δικαί- ου	
κάλ- ὄν κάλ- ῆν κάλ- ὄν	δίκαι- ὄν δικαί- αν δίκαι- ὄν	
κάλ- ἐ κάλ- ῆ κάλ- ὄν	δίκαι- ε δικαί- α δίκαι- ὄν	
Πληθυντικός		
κάλ- οἱ κάλ- αἱ κάλ- ἅ	δίκαι- οἱ δίκαι- αἱ δίκαι- α	
κάλ- ὦν κάλ- ὦν κάλ- ὦν	δικαί- ὶν δικαί- ὶν δικαί- ὶν	
κάλ- οῖς κάλ- αῖς κάλ- οῖς	δικαί- οῖς δικαί- αῖς δικαί- οῖς	
κάλ- οὺς κάλ- ἄς κάλ- ἅ	δικαί- οὺς δικαί- ας δίκαι- α	
κάλ- οἱ κάλ- αἱ κάλ- ἅ	δίκαι- οἱ δίκαι- αἱ δίκαι- α	

(βλ. § 46, 2, § 53, α, β).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς -ος ἐπιθέτων τὸ δηλυκόν :

1) κανονικῶς λήγει εἰς -η : σοφός, σοφή - τερπνός, τερπνή. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ος τοῦ ἄρσενικοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἢ ρ, τότε τὸ δηλυκόν λήγει εἰς α μακρὸν (§ 50,1) : νέ- ος, νέ- α - τέλει- ος,

τελεί- α - νεκρ- ός, νεκρ,- ά (πλήν ὄγδο- ος, ὄγδό- η)·

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὰς ἰδίας πτώσεις : πλούσιαι, πλουσιῶν (πλούσιοι, πλουσίων) - ἀρχαῖαι, ἀρχαίων (ἀρχαῖοι, ἀρχαίων) - μικραί, μικρῶν (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι :

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ος : (ὁ, ἡ) ἄ- καρπος, (ὁ, ἡ) ἄ- θάνατος, (ὁ, ἡ) ἐπί- τιμος, (ὁ, ἡ) ἔν- δοξος κλπ:

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ειος ἢ -ιος ἢ -ιμος : (ὁ, ἡ) θόρ- -ειος, (ὁ, ἡ) γαμήλ- ιος, (ὁ, ἡ) δόκ- ιμος·

3) τὰ ἐπίθετα θάναυσος, βάρβαρος, ἡμερος, ἡρεμος, ἡσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς -ος εἶναι τρικατάληκτα, ὡς ἀντάξιος, ἀνταξία, ἀντάξιον - ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον - πάγκαλος, παγκάλῃ, πάγκαλον.

Ὅμοιως τὰ εἰς -ικος παρασύνθετα : (ἐξεταστής) ἐξεταστικός, ἐξεταστική, ἐξεταστικόν - (εὐδαίμων) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς -ος εἶναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία ἢ βέβαιος, τὸ βέβαιον -ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη ἢ ἔρημος, τὸ ἔρημον -ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναίτια ἢ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον -ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀνάξια ἢ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2. Συνηρημένα

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων ἐπιθέτων

Ἐνικὸς	
(θ. χρυσεο-, χρυσεᾶ-, χρυσεο-)	(θ. εὔνοο-, εὔνοο-)
χρυσοῦς χρυσῆ χρυσοῦν χρυσοῦ χρυσῆς χρυσοῦ χρυσῶ χρυσῆ χρυσῶ χρυσοῦν χρυσῆν χρυσοῦν	ὁ ἡ εὔνοος τὸ εὔνοον τοῦ τῆς εὔνοου τοῦ εὔνοου τῶ τῇ εὔνω τῶ εὔνω τόν τήν εὔνοον τὸ εὔνοον
Πληθύντικος	
χρυσοῖ χρυσαῖ χρυσᾶ χρυσῶν χρυσῶν χρυσῶν χρυσοῖς χρυσαῖς χρυσοῖς χρυσοῦς χρυσᾶς χρυσᾶ	οἱ αἱ εὔνοοι τὰ εὔνοα τῶν εὔνων τῶν εὔνων τοῖς ταῖς εὔνοις τοῖς εὔνοις τούς τὰς εὔνοους τὰ εὔνοα

(βλ. § 57 κ. ἐ.).

Παρατηρήσεις

§ 114. Τὰ **τρικατάληκτα** συννηρημένα εἰς **-οὺς** ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ δηλυκὸν εἰς **-ῆ** : *κυανοῦς, κυανῆ - χαλκοῦς, χαλκῆ*. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως **-ους** τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχη ε ἢ ρ, τότε σχηματίζουν τὸ δηλυκὸν εἰς **-α** : *ἐρεοῦς, ἐρεᾶ - κεραμεοῦς, κεραμεᾶ - ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ* (πρβλ. § 111, 1).

§ 115. **Δικατάληκτα** συννηρημένα εἰς **-ους** ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲ δεῦτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις **νοῦς, πλοῦς, ροῦς, χροῦς** : *ὁ, ἡ κακόνους, τὸ κακόνουν - ὁ, ἡ εὐπλοῦς, τὸ εὐπλοῦν - ὁ, ἡ εὔροῦς, τὸ εὔροῦν - ὁ, ἡ ἄχροῦς, τὸ ἄχρουν*.

Σημείωσις. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς **-πλοῦς** εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συννηρημένον ἐπίθετον *ὁ χρυσοῦς, ἡ χρυσῆ, τὸ χρυσοῦν* : *ἀπλοῦς, ἀπλῆ, ἀπλοῦν - διπλοῦς, διπλῆ, διπλοῦν κλπ.*

§ 116. Τῶν δικατάληκτων συννηρημένων εἰς **-ους** ἐπιθέτων

1) τὸ **-οα** τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον : *τὰ εὐπλοα, τὰ ἄχροα*

2) ἡ ἐκ συναίρεσεως προερχομένη κατάληξις **-οι** τῆς πληθυντικῆς

ὀνομαστικῆς ὡς πρὸς τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : οἱ εὔνοι, εὐχροὶ (ὅπως π. χ. οἱ ταῦροι).

3. Ἀττικόκλιτα

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλίτων ἐπιθέτων

Ἐνικός				Πληθυντικός					
(θ. ἰλεω-)									
ὁ	ἡ	ἰλεως	τὸ	ἰλεων	οἱ	αἱ	ἰλεω	τὰ	ἰλεα
τοῦ	τῆς	ἰλεω	τοῦ	ἰλεω	τῶν		ἰλεων	τῶν	ἰλεων
τῷ	τῇ	ἰλεω	τῷ	ἰλεω	τοῖς	ταῖς	ἰλεως	τοῖς	ἰλεως
τὸν	τὴν	ἰλεων	τὸ	ἰλεων	τούς	τάς	ἰλεως	τὰ	ἰλεα
ὦ		ἰλεως	ὦ	ἰλεων	ὦ		ἰλεω	ὦ	ἰλεα

Παρατηρήσεις

§ 118. Τὰ ἀττικόκλιτα ἐπίθετα

1) εἶναι δικατάληκτα : ὁ, ἡ ἀξιοχρεως, τὸ ἀξιοχρεων -ὁ, ἡ ἀγήρως, τὸ ἀγήρων - ὁ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων - ὁ, ἡ εὐκερως, τὸ εὐκερων· τρικατάληκτον δὲ εἶναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων)·

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ οὐδέτερου ἔχουν κατὰληξιν οὐχὶ -ω, ἀλλὰ -α, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π.χ. τὰ δίκαια).

Β') Τριτόκλιτα

1. Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα

§ 119. Παραδείγματα τρικαταλήκτων ἐπιθέτων

Ἐνικός					
εὐθύ- ς	εὐθεῖα	εὐθύ	ἥμισυ- ς	ἡμίσεια	ἥμισυ
εὐθέ- ος	εὐθείας	εὐθέ- ος	ἡμίσε- ος	ἡμισείας	ἡμίσε- ος
εὐθεῖ	εὐθεία	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμισεία	ἡμίσει
εὐθύ- ν	εὐθείαν	εὐθύ	ἥμισυ- ν	ἡμίσειαν	ἥμισυ
εὐθύ	εὐθεῖα	εὐθύ	ἥμισυ	ἡμίσεια	ἥμισυ
Πληθυντικός					
εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσε-α (καὶ ἡμίση)
εὐθέ-ων	εὐθειῶν	εὐθέ-ων	ἡμισέ-ων	ἡμισειῶν	ἡμισέ-ων
εὐθέ-σι	εὐθείαις	εὐθέ-σι	ἡμίσε-σι	ἡμισείαις	ἡμίσε-σι
εὐθεῖς	εὐθείας	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμισείας	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)
εὐθεῖς	εὐθεῖαι	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)

§ 120. Τὰ εἰς -υς τρικατάληκτα ἐπίθετα τὰ πλεῖστα εἶναι ὀξύτονα : (βαθύς, βαρύς, εὐρύς, παχύς, ταχύς κτλ.)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ ἥμισυς καὶ θῆλυς (θῆλεια, θῆλυ). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -ε, μὲ τὴν κατάληξιν -ια : (βαρέ- ια) **βαρεῖα**.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς -υς (γεν. -υος ἢ -εος) σύνθετα, μὲ δεῦτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνηεντόληκτον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς -υς (γεν. -υος ἢ -εως), ὡς

ὁ ἢ	εὐβοτρυ- ς	τὸ ευβοτρυ	δίπηγυ- ς	δίπηγυ
τοῦ τῆς	εὐβότου- ος	τοῦ εὐβότρυ- ος	διπήγε- ος	διπήγε- ος
τῷ τῇ	εὐβότρυ- ῖ	τῷ εὐβότρυ- ῖ	διπήγει	διπήγει
τὸν τὴν	εὐβοτρυ- ν	τὸ εὐβοτρυ	δίπηγυ- ν	δίπηγυ
	κλπ.	κλπ.	κλπ.	κλπ.
οἱ αἱ	εὐβότρυ- ες	τὰ εὐβότρυ- α	διπήγεις	διπήγε- α
τῶν	εὐβοτρυ- ὶων	τῶν εὐβοτρυ- ὶων		(καὶ διπήγη)
	κλπ.	κλπ.	διπηγέ- ὶων	
			κλπ.	

2. Συμφωνόληκτα

§ 122. α) Ἀφωνόληκτα

Ἐνικόσ					
(δ. ἀπαντ-)			(δ. χαριεντ-, χαριετ-)		
ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίτις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἄπαντ-ος	ἀπάσης	ἄπαντ-ος	χαριέντ-ος	χαριέσσης	χαριέντ-ς
ἄπαντ-ι	ἀπάσῃ	ἄπαντ-ι	χαριέντ-ι	χαριέσσει	χαριέντ-ι
ἄπαντ-α	ἄπασαν	ἄπαν	χαριέντ-α	χαριέσσαν	χαρίεν
ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαρίεν
Πληθυντικός					
ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαριέντ-ες	χαρίεσσαι	χαριέντ-α
ἀπάντ-ων	ἀπασῶν	ἀπάντ-ων	χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
ἄπα-σι	ἀπάσαις	ἄπα-σι	χαριέ-σι	χαριέσαις	χαριέ-σι
ἄπαντ-ας	ἀπάσας	ἄπαντ-α	χαριέντ-ας	χαριέσσας	χαριέντ-α
ἄπαντ-ες	ἄπασαι	ἄπαντ-α	χαριέντ-ες	χαρίεσσαι	χαριέντ-α
Ἐνικόσ			Πληθυντικός		
ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκωντ-ες	ἄκουσαι	ἄκωντ-α
ἄκωντ-ος	ἀκούσης	ἄκωντ-ος	ἄκόντ-ων	ἀκούσῶν	ἄκόντ-ων
ἄκωντ-ι	ἀκούσῃ	ἄκωντ-ι	ἄκου-σι	ἀκούσαις	ἄκου-σι
ἄκωντ-α	ἄκουσαν	ἄκων	ἄκωντ-ας	ἀκούσας	ἄκωντ-α
ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκωντ-ες	ἄκουσαι	ἄκωντ-α

(βλ. § 80 κ. ε.).

Σημείωσις. Κατὰ τὰ **ἄπας** κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **πᾶς, πᾶσα, πᾶν** (παντός, παντί - πάντες, πάντων), (βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101 - § 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον **χαρίεις** κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα **ἀστεροεῖς** (ἀστερόεσσα, ἀστερόεν), **ἰχθυόεις, ὑλῆεις, φωνῆεις** (φωνῆεσσα, φωνῆεν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ δηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα εἰς -ετ : (τοῖς φωνῆετ-σι=) φωνῆεσι, (ἡ φωνῆετ-ια=) φωνῆεσσα (βλ. § 33, 4 καὶ § 36, 4 γ).

Κατὰ τὸ **ἄκων** κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **ἐκὼν, ἐκουσα, ἐκόν** (βλ. § 36, 4 καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι :

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωνόληκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ τὸ δεύτερον συνθετικὸν των, οἷον

ὁ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι - τοῦ, τῆς ἀχάριτος - τόν, τὴν ἄχαριν κτλ. (βλ. § 82)

ὁ, ἡ εὐελπις, τὸ εὐελπι - τοῦ, τῆς εὐέλπιδος - τόν, τὴν εὐελπιν κτλ. οἱ, αἱ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων κτλ.

ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν κτλ. (βλ. § 82, Σημ. 1)

ὁ, ἡ μονόδους, τὸ μονόδου - τοῦ, τῆς μονόδοτος, τοῦ μονόδοτος κτλ. (βλ. § 81 κ. ἐ.)

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἷον

ὁ, ἡ θλάξ - τοῦ, τῆς θλακ- ὅς κτλ. , ὁ, ἡ ἄρπαξ - τοῦ, τῆς ἄρπαγ-ος κτλ..

ὁ, ἡ πένης - τοῦ, τῆς πένητ-ος κτλ. , ὁ, ἡ φυγάς - τοῦ, τῆς φυγάδ-ος κτλ.

ὁ, ἡ ἄπαις - τοῦ, τῆς ἄπαιδ-ος κτλ. , ὁ, ἡ ἔπηλυσ - τοῦ, τῆς ἐπήλυδ-ος κτλ.

β') Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα

§ 124. α' Τρικατάληκτα

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
(θ. μελαν-)					
μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνη	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **τάλας** (τάλαινα, τάλαν) (βλ. § 33, 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ δηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς α θραχῷ : ταχύς, ταχεῖᾶ - πᾶς, πᾶσᾶ - φωνήεις, φωνήεσσᾶ - ἐκὼν, ἐκοῦσᾶ - τάλας, τάλαινᾶ

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ληγούσης : τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσσῶν, ἐκουσῶν, ταλαινῶν (βλ. καὶ § 111, 2).

§ 126. β'. Δικατάληκτα

Ἐνικός				
(θ. εὐδαιμων-, εὐδαιμον-)		(θ. ἄρρεν-, ἄρρεν-)		
ὁ ἦ	εὐδαίμων	τὸ εὐδαιμον	ὁ ἦ ἄρρηγ	τὸ ἄρρεν
τοῦ τῆς	εὐδαίμων-ος	τοῦ εὐδαίμων-ος	τοῦ τῆς ἄρρεν-ος	τοῦ ἄρρεν-ος
τῷ τῇ	εὐδαίμων-ι	τῷ εὐδαίμων-ι	τῷ τῇ ἄρρεν-ι	τῷ ἄρρεν-ι
τὸν τὴν	εὐδαίμων-α	τὸ εὐδαιμον	τὸν τὴν ἄρρεν-α	τὸ ἄρρεν
ὦ	εὐδαιμον		ὦ ἄρρεν	
Πληθυντικός				
οἱ αἶ	εὐδαίμων-ες	τὰ εὐδαίμων-α	οἱ αἶ, ἄρρεν-ες	τὰ ἄρρεν-α
τῶν	εὐδαίμων-ων		τῶν ἄρρεν-ων	
τοῖς ταῖς	εὐδαίμο-σι	τοῖς εὐδαίμο-σι	τοῖς ταῖς ἄρρε-σι	τοῖς ἄρρε-σι
τούς τὰς	εὐδαίμων-ας	τὰ εὐδαίμων-α	τούς τὰς ἄρρεν-ας	τὰ ἄρρεν-α
ὦ	εὐδαίμων-ες	ὦ εὐδαίμων-α	ὦ ἄρρεν-ες	ὦ ἄρρεν-α
Ἐνικός		Πληθυντικός		
ὁ ἦ	ἄπάτωρ	τὸ ἀπάτωρ	οἱ αἶ ἀπάτωρ-ες	τὰ ἀπάτωρ-α
τοῦ τῆς	ἀπάτωρ-ος	τοῦ ἀπάτωρ-ο	τῶν ἀπατόρ-ων	
τῷ τῇ	ἀπάτωρ-ι	τῷ ἀπάτωρ-ι	τοῖς ταῖς ἀπάτωρ-σι	τοῖς ἀπάτωρ-σι
τὸν τὴν	ἀπάτωρ-α	τὸ ἀπάτωρ	τούς τὰς ἀπάτωρ-ας	τὰ ἀπάτωρ-α
ὦ	ἀπάτωρ*		ὦ ἀπάτωρ-ες	ὦ ἀπάτωρ-α

* «αἶ δὲ εἰς - ορ ὑπὲρ δύο συλλαβάς κλητικαὶ ἐν ταύτῃ τῇ συλλαβῇ φυλάττουσι τὸν τόνον, ἐν ἣ συλλαβῇ ἔχει αὐτὸν ἡ εὐδεῖα». Ἡρωδιανός, Α, σελ. 419, 13 - 16.

§ 127. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνρινόληκτον ἢ ὑγρόληκτον, οἷον

ὁ ἢ μάκαρ, τοῦ τῆς μάκαρ- ος, κτλ.
ὁ ἢ ὑψαύχην, τοῦ τῆς ὑψαύχεν- ος, κτλ.
ὁ ἢ μακρόχειρ, τοῦ τῆς μακρόχειρ- ος, κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν πάντα ὁμοίαν μὲ τὸ θέμα, καὶ ἂν εἶναι διπλόθεμα, ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὦ μέλαν, ὦ τάλαν - (ἐλεῆμων, τὸ ἐλεῆμον) ὦ ἐλεῆμον - (νοῆμων, τὸ νοῆμον) ὦ νοῆμον - (ἄρρην, ἄρρεν- ος) ὦ ἄρρεν - (ἀπάτωρ, ἀπάτορ- ος) ὦ ἀπάτορ·

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδέτερου : (ὁ, ἡ εὐγνώμων) ὦ εὐγνώμον, τὸ εὐγνώμον (ὁ, ἡ εὐσχήμων) ὦ εὐσχημον, τὸ εὐσχημον ἀλλὰ (ὁ, ἡ ἀμνήμων) ὦ ἀμνήμον, τὸ ἀμνήμον (ὁ, ἡ μεγαλόφρων) ὦ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

γ') Σιγμόληκτα

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς -ης τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εἰς -ες τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλεῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς -ος ἢ ῥῆμα : ὁ, ἡ ὑγιής, τὸ ὑγιές - ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές (εὐ, γένος) - ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες - ὁ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εὐ, σέβομαι) - ὁ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἀ, μέλει) - ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες (εὐ, ὄζω, θ. ὀδ-).

Παραδείγματα

Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς
(φ. ἐπιμελῆσ-, ἐπιμελεσ-)	
ὁ ἡ ἐπιμελῆς τὸ ἐπιμελές τοῦ τῆς ἐπιμελοῦς τοῦ ἐπιμελοῦς τῷ τῇ ἐπιμελεῖ τῷ ἐπιμελεῖ τὸν τὴν ἐπιμελῆ τὸ ἐπιμελές ὦ ἐπιμελές	οἱ αἱ ἐπιμελεῖς τὰ ἐπιμελῆ τῶν ἐπιμελῶν τοῖς ταῖς ἐπιμελέσι τοῖς ἐπιμελέσι τούς τὰς ἐπιμελεῖς τὰ ἐπιμελῆ ὦ ἐπιμελεῖς ὦ ἐπιμελῆ
Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς
(φ. εὐήθησ-, εὐήθεσ-)	
ὁ ἡ εὐήθης τὸ εὐήθες τοῦ τῆς εὐήθους τοῦ εὐήθους τῷ τῇ εὐήθει τῷ εὐήθει τὸν τὴν εὐήθη τὸ εὐήθες ὦ εὐήθες	οἱ αἱ εὐήθεις τὰ εὐήθη τῶν εὐήθων τοῖς ταῖς εὐήθεσι τοῖς εὐήθεσι τούς τὰς εὐήθεις τὰ εὐήθη ὦ εὐήθεις ὦ εὐήθη

Παρατηρήσεις

§ 130. Τὰ εἰς -ης, -ες σιγμόληκτα τριτόκλητα ἐπίθετα

1) ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζουν μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους·

2) τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἐνικὴν κλητικὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μὲ τὸ ἄσθενές θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν : ὁ, ἡ εὐσεβής, ὦ εὐσεβές - (οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τούς, τὰς εὐγενεῖς·

3) τὰ βαρύτερα εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἄρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα : ὁ, ἡ συνήθης, ὦ σύνηθες, τὸ σύνηθες - ὁ, ἡ αὐτάρκης, ὦ αὐταρκες, τὸ αὐταρκες - οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ - ων,

πληρέ - ων) - οί, αί εὐμεγεθείς, τὰ εὐμεγέδη, τῶν εὐμεγέδων (ἐκ τοῦ εὐμεγεδέσ-ων, εὐμεγεδέ-ων) (βλ. § 25).

Σημείωσις 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λήγουν εἰς -ώδης, -ώλης καὶ -ήρης : εὐώδης, ὠ εὐώδες, τὸ εὐώδες - ἐξώλης, ὠ ἐξώλες, τὸ ἐξώλες - ξιφήρης, ὠ ξιφήρες, τὸ ξιφήρες.

Σημείωσις 2. Ἐπίθετον εἰς -ης ἀρχῆθεν ἦτο καὶ ἡ λέξις ἡ τριήρης (τῆς τριήρους, τῆ τριήρει, τὴν τριήρη, ὠ τριήρες - αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριήρεσι, τὰς τριήρεις), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αὕτη κατὰ παράλειψιν τῆς λέξεως ναῦς.

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα

§ 131. Συνήδη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντ : μέγας, πολὺς, πρᾶος, σῶος ἢ σῶς καὶ φροῦδος.

Ένικος			Πληθυντικός		
(θ. μεγα- και μεγαλο-)					
μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα
μεγάλο	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλω	μεγάλη	μεγάλω	μεγάλους	μεγάλαις	μεγάλους
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ὦ μέγα ἤ μεγάλε	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα
(θ. πολυ- και πολλο-)					
πολύς	πολλή	πολύ	πολλοί	πολλοί	πολλά
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῶ	πολλῆ	πολλῶ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολύ-ν	πολλήν	πολύ	πολλοὺς	πολλάς	πολλά
πολύ	πολλῆ	πολύ	πολλοί	πολλοί	πολλά
(θ. πραο- και πραε-)					
πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πραεᾶ
πράου	πραεῖας	πράου	πραέων	πραειῶν	πραεῶν
πράω	πραεῖα	πράω	πραέσι	πραεῖαις	πραεῖσι
πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον	πράους	πραεῖας	πραεᾶ
	κτλ.			κτλ.	

ὁ σώς   ἡ σώς   τὸ σῶν   οἱ σῶ   αἱ σῶ   τὰ σᾶ
τὸν σῶν   τήν σῶν   τὸ σῶν   τοὺς σώς   τὰς σώς   τὰ σᾶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὁμαλοῦ σώως, σώα, σῶων.

Τὸ δὲ φρουδος, φρουδή (καὶ φρουδος), φρουδον εἶναι ἐλλειπτικὸν καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς τήν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Παράρτημα

Κλίσις τῶν μετοχῶν

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληκτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκὸν των κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην (πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς **-μένος, -μένη, -μένον**: *γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον* - *γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον* (βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τρίτοκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς **-ᾶς, ᾶσᾶ, -ᾶν**: *λούσας, λούσασα, λούσαν* (τοῦ λούσαντ-ος, τῆς λουσάσης, τοῦ λούσαντ-ος κτλ., ὃ λούσας, ὃ λούσασα, ὃ λούσαν - οἱ λούσαντ-ες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντ-α, τοῖς λούσασι κτλ.) (βλ. § 125, ἅπας)·

2) εἰς **-εῖς, -εῖσα, -έν**: *παιδευθεῖς, παιδευθεῖσα, παιδευθέν* (τοῦ παιδευθέντ-ος, τῆς παιδευθείσης κτλ., ὃ παιδευθεῖς, ὃ παιδευθεῖσα, ὃ παιδευθέν - οἱ παιδευθέντ-ες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντ-α, τοῖς παιδευθεῖ-σι κτλ.) (πρβλ. § 122, χαρίεις)·

3) εἰς **-οῦς, -οῦσα, -ούν**: *διδούς, διδοῦσα, διδόν* (τοῦ διδόντ-ος, τῆς διδούσης, τοῦ διδόντ-ος κτλ., ὃ διδούς, ὃ διδοῦσα, ὃ διδόν - οἱ διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80), ὀδοῦς, ὀδόντ-ος)·

4) εἰς **-ύς, -ῦσα, -ύν**: *ἀπολλύς, ἀπολλύσα, ἀπολλύν* (τοῦ ἀπολλύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὃ ἀπολλύς, ὃ ἀπολλύσα, ὃ ἀπολλύν - οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλύσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολλύ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122)·

5) εἰς **-ων, -οῦσα, -ον** (ἢ **-ῶν, -ῶσα, -ῶν ἢ -ῶν, -οῦσα, -οῦν**): *γράφων, γράφουσα, γράφον* (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφούσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ. ὃ γράφων, ὃ γράφουσα, ὃ γράφον, - οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφου-σι κτλ.) (βλ. § 122, ἄκων) - *τιμῶν* (τιμῶντ-ος), *τιμῶσα* (τιμώσης), *τιμῶν* (τιμῶντ-ος) (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν) - *καλῶν* (καλοῦντ-ος), *καλοῦσα* (καλούσης) *καλοῦν* (καλοῦντ-ος)·

6) εἰς **-ῶς, -ῖα, -ός**: *λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός*.

(δ. λελυκωσ-, λελυκοτ-) (δ. λελυκυσ-) (δ. λελυκοσ-, λελυκοτ-)

λελυκώς	λελυκυῖα	λελυκός
λελυκότη-ος	λελυκυίας	λελυκότη-ος
λελυκότη-ι	λελυκυῖα	λελυκότη-ι

λελυκότ- α	λελυκυϊαν	λελυκός
ὦ λελυκώς	ὦ λελυκυῖα	ὦ λελυκός
λελυκότ- ες	λελυκυῖαι	λελυκότ- α
λελυκότ- ων	λελυκυῖων	λελυκότ- ων
λελυκό- σι	λελυκυῖαις	λελυκό- σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς -ὢς, -ῶσα, ὢς : ἐστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς (τοῦ ἐστῶτ- ος, τῆς ἐστῶσης, το ἐστῶτ- ος κτλ., ὦ ἐστῶς, κτλ., τοῖς ἐστῶσι κτλ.) (βλ. § 16, 9).

Σημειώσεις. Ἡ λύσασα ἐκ τοῦ ἡ λυσάντ- ια, ἡ παιδευθεῖσα ἐκ τοῦ ἡ παιδευθέντ- ια, ἡ διδοῦσα ἐκ τοῦ ἡ δίδοντ- ια, ἡ ἀπολλῦσα ἐκ τοῦ ἡ ἀπολλύντ- ια, ἡ γράφουσα ἐκ τοῦ ἡ γραφόντ- ια (βλ. § 36, 4, ε'), ἡ λελυκυῖα ἐκ τοῦ ἡ λελυκῦς- ια (βλ. § 33, 3) -τοῖς λύσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι κτλ. ἐκ τοῦ λύσαντ- σι, παιδευθέντ- σι, δίδοντ- σι κτλ. (βλ. § 33, 5).

§ 135. Ἡ ἐνική κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε ὁμοία μετὰ τὴν ὀνομαστικὴν : ὁ γράψας - ὦ γράψας, ὁ λυθεῖς - ὦ λυθεῖς κτλ.

4. Παραθετικά

§ 136. Ἡ ἰδιότης ἢ ποιότης, τὴν ὁποῖαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δυναται νὰ ὑπάρχη εἰς περισσώτερα τοῦ ἐνὸς ὄντα, ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμὸν : λευκός ὁ ἄρτος, λευκὴ ἡ χιών, λευκὸν τὸ ὄστουον.

1) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα, λέγεται ἐπίθετον θετικοῦ βαθμοῦ ἢ θετικόν : ὁ ὑψηλός Ὀλυμπος.

2) ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλο οὐσιαστικὸν ὁμοειδὲς ἢ ἑτεροειδὲς ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πολλὰ ἄλλα, ὡς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον συγκριτικοῦ βαθμοῦ ἢ συγκριτικόν : ὁ Ὀλυμπος ἐστὶν ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης - ἵππος λευκότερος χιόνος - χρυσός δὲ κρείσσων μυριῶν λόγων βροτοῖς.

3) ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ιδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ ἐν συγκρίσει πρὸς πάντα τὰ ἄλλα ὁμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον

ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ ἢ ὑπερθετικόν : ὁ ὑψηλότατος Ὀλυμπος - ὁ Ὀλυμπός ἐστὶ τὸ ὑψηλότατον πάντων τῶν ὄρεων τῆς Ἑλλάδος.

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ἑνὸς ἐπιθέτου ὁμοῦ λέγονται μὲ ἓν ὄνομα παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ θετικοῦ διὰ τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι -τερος, (-τέρα, -τερον) διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ -τατος, (-τάτη, -τατον) διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

α') Ὀμαλὰ παραθετικά

§ 138. Τὰ παραθετικά παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τοῦ θετικοῦ, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προστεθοῦν αἱ παραθετικαὶ καταλήξεις, οἷον :

ξηρός	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχύς	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
ὑγιής	(θ. ὑγιεσ-)	ὑγιέσ-τερος	ὑγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριεσ-)	χαριέσ-τερος,	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτήρ **ο**, ἐὰν ἢ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἐκτείνεται εἰς **ω** (§ 32, 6) :

νεός (φ. νεο-) σοφός (φ. σοφο-) ικανός (φ. ικανο-) ήσυχος (φ. ήσυχο-) τίμιος (φ. τιμιο-) Αλλά άνιαρός ισχυρός λίτος έντιμος άκινδύνος εύθυμος άλυπος ελαφρός σεμνός ένδοξος	νεώ- τερος σοφώ- τερος ικανώ- τερος ήσυχώ- τερος τιμιώ- τερος άνιαρό- τερος ισχυρό- τερος λιτό- τερος έντιμό- τερος άκινδυνό- τερος εύθυμό- τερος άλυπό- τερος ελαφρό- τερος σεμνό- τερος ένδοξό- τερος	νεώ- τατος* σοφώ- τατος ικανώ- τατος ήσυχώ- τατος τιμιώ- τατος άνιαρό- τατος ισχυρό- τατος λιτό- τατος έντιμό- τατος άκινδυνό- τατος εύθυμό- τατος άλυπό- τατος ελαφρό- τατος σεμνό- τατος ένδοξό- τατος
---	---	--

(βλ. § 11, 2).

§ 140. Πολλών επιθέτων τής άρχαίας γλώσσης τά παραθετικά σχηματίζονται ούχι κανονικώς διά τής προσθήκης μόνον τών παραθετικών καταλήξεων **-τερος** και **-τατος** εις τó θέμα αυτών, αλλά κατ' αναλογίαν πρós τά παραθετικά άλλων επιθέτων (πρόβλ. νυν : ελαφρός- **ελαφρύ-τερος** αντί ελαφρό-τερος, κατά τó βαρύ-τερος, γλυκύς - **γλυκό-τερος** αντί γλυκύ-τερος, κατά τó πικρό-τερος). Ούτω :

1) τά πασαθετικά τών εις **-ων**, **-ον**, γεν. **-ονος** τριτοκλίτων επιθέτων και τών επιθέτων **άσμενος** (= εύχαριστημένος), **έρρωμένος** (= δυνατός) και **πένης** (= πτωχός) σχηματίζονται εις **-έστερος** **-έστατος** (κατά τά παραθετικά τών εις **-ης**, **-ες** σιγμολήκτων) :

εύδαιμων (φ. εύδαιμον-)	εύδαιμον-έσ- τερος	εύδαιμον-έσ - τατος
άσμενος (φ. άσμενο-)	άσμεν-έσ- τερος	άσμεν-έσ- τατος
έρρωμένος (φ. έρρωμενο-)	έρρωμεν-έσ- τερος	έρρωμεν-έσ- τατος
πένης (φ. πενητ-)	πεν-έσ- τερος	πεν-έσ- τατος

* Τά επίθετα **κενός** και **στενός** άρχηθεν ήσαν **κεινός**, **στεινός** και δι' αυτό τά άρχικά παραθετικά των εῑναι **κενότερος**, **στενότερος** κτλ.

Όμοίως σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἀπλοῦς** καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα **νοῦς** :

ἀπλοῦς (θ. ἀπλοο-)	ἀπλούσ- τερος	ἀπλούσ-τατος
	(ἐκ τοῦ ἀπλο-έσ-τερος	ἀπλο-έσ-τατος)
εὔνοος (θ. εὔνοο-)	εὔνούσ- τερος	εὔνούσ-τατος
	(ἐκ τοῦ εὔνο-έσ- τερος	εὔνο-έσ-τατος)

2) τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **παλαιός** σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ **παλαιο-**, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίρρημα **πάλαι** : **παλαί-τερος**, **παλαί-τατος** (πρβλ. ἄνω - ἄνω- τερος). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικά ταῦτα τοῦ **παλαιός** ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ **χαρκτηῖρος** ο τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

γεραῖος	(γεραί- τερος	γεραί- τατος)
σχολαῖος	(σχολαί- τερος	σχολαί- τατος).

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

ὄψιος	(ὄψι-αί- τερος	ὄψι-αί- τατος)
ἴδιος	(ἴδι-αί- τερος	ἴδι-αί- τατος ἀλλὰ καὶ
	ἰδιώ- τερος	ἰδιώ- τατος)
ἴσος	(ἰσ-αί- τερος	ἰσ-αί- τατος)

3) τὰ παραθετικά τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων **ἄρπαξ**, **βλάξ**, **λάλος** (= φλύαρος), **κλέπτης** καὶ **πλεονέκτης** σχηματίζονται εἰς **-ίστερος**, **-ίστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἄχαρις** - **ἄχαρίς- τερος**, **ἄχαρίς-τατος**) :

ἄρπαξ	(θ. ἄρπαγ-)	ἄρπαγ- ίστερος	ἄρπαγ- ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-)	βλακ- ίστερος	βλακ- ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-)	λαλ- ίστερος	λαλ- ίστατος
κλέπτης	(θ. κλεπτα-)	κλεπτ- ίστερος	κλεπτ- ίστατος
πλεονέκτης	(θ. πλεονεκτα-)	πλεονεκτ- ίστερος	πλεονεκτ- ίστατος

Σημειώσεις. Τοῦ ἐπιθέτου **φίλος** τὰ παραθετικά εἶναι καὶ **φίλ- τερος** καὶ **μᾶλλον φίλος** - **φίλ- τατος** καὶ **μάλιστα φίλος**.

6') Ἀνώμαλα παραθετικά

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά ἔχουν καταλήξεις οὐχὶ **-τερος**, **-τατος**, ἀλλὰ **-ίων**, **-ιον** εἰς τὸ συγκριτικὸν καὶ **-ιστος**, **-ίστη**, **-ιστον** εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὕτω μὲ διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίας σχηματίζονται τὰ παραδεικτικὰ τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

αἰσχροῦς	ὁ, ἡ αἰσχιῶν	τὸ αἰσχιον (φ. αἰσχ-)	αἰσχιστος
ἐχθροῦς	ὁ, ἡ ἐχθίων	τὸ ἐχθιον (φ. ἐχθ-)	ἐχθιστος
ἡδύς	ὁ, ἡ ἡδίων	τὸ ἡδιον (φ. ἡδ-)	ἡδιστος
καλός	ὁ, ἡ καλλίων	τὸ κάλλιον (φ. καλλ-)	κάλλιστος
μέγας	ὁ, ἡ μεζίων	τὸ μεζιον (ἐκ τοῦ μέγ-ιων)	μέγιστος
ῥάδιος	ὁ, ἡ ῥάων	τὸ ῥαον (φ. ῥα-)	ῥαistos
ταχύς	ὁ, ἡ θάττων	τὸ θάττον (φ. θαχ-)	τάχιστος
ἀγαθός	ὁ, ἡ ἀμείων	τὸ ἄμεινον (φ. ἀμειν-)	ἄριστος
	ὁ, ἡ βελτίων	τὸ βέλτιον (φ. βελτ-)	βέλτιστος
	ὁ, ἡ κρεῖττων	τὸ κρεῖττον (φ. κρετ-)	κράτιστος
(πρὸβλ. κράτος)			
	ὁ, ἡ λῶων	τὸ λῶον (φ. λω-)	λῶistos
κακός	ὁ, ἡ κακίων	τὸ κάκιον (φ. κακ-)	κάκιστος
	ὁ, ἡ χείρων	τὸ χεῖρον (φ. χειρ-)	χειρίστος
	ὁ, ἡ ἦττων	τὸ ἦττον (φ. ἦκ-)	ἐπίρρ : ἦκιστα
μικρός	μικρότερος	μικρότατος	
	ὁ, ἡ ἐλάττων	τὸ ἐλαττον (φ. ἐλάχ-)	ἐλάχιστος
ὀλίγος	ὁ, ἡ μείων	τὸ μείον (φ. μει-)	ὀλίγιστος
πολύς	ὁ, ἡ πλέων	τὸ πλέον (φ. πλε-)	πλείστος
γεν. τοῦ πλείονος καὶ τοῦ πλέονος.			

§ 142. Τὰ εἰς -ίων (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα :

Ἐνικὸς	
(φ. ἀμεινων-, ἄμεινον- καὶ ἀμεινοσ-)	
ὁ, ἡ ἀμείνων	τὸ ἄμεινον
τοῦ, τῆς ἀμείνων- ος	τοῦ ἄμείνων- ος
τῶ, τῆ ἀμείνων- ι	τῶ ἄμείνων- ι
τόν, τὴν ἀμείνων- α ἢ ἀμείνω	τὸ ἄμεινον
ῶ ἄμεινον	ῶ ἄμεινον
Πληθυντικὸς	

οί, αἰ	ἀμείνον- ες ἢ ἀμείνους	τὰ ἀμείνον- α ἢ ἀμείνω
τῶν	ἀμεινόν- ων	τῶν ἀμεινόν- ων
τοῖς, ταῖς	ἀμεινο- σι	τοῖς ἀμεινο- σι
τούς, τὰς	ἀμείνον- ας ἢ ἀμείνους	τὰ ἀμείνον- α ἢ ἀμείνω
ᾧ	ἀμείνον- ες ἢ ἀμείνους	ᾧ ἀμείνον- α ἢ ἀμείνω

(πρβλ. § 126, εὐδαίμων).

Σημείωσις. Οἱ τύποι ἀμείνω, ἀμείνους σχηματίζονται ἀπὸ τὸ σιγμοληκτον θέμα ἀμείνοσ- (ἀμείνοσ- α, ἀμείνοσ- ες βλ. 33, 3).

γ') Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἐλλειπτικά

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἤτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μᾶλλον** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μάλιστα** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου : σοφός - **μᾶλλον** σοφός - **μάλιστα** σοφός (πρβλ. νῦν : πιὸ σοφός, πάρα πολὺ σοφός) (βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζουσι τὰ παραθετικά

1) κανονικῶς αἰ μετοχαί : **συμφέρων - μᾶλλον συμφέρων - μάλιστα συμφέρων**·

2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα : **εὐελπις - μᾶλλον εὐελπις - μάλιστα εὐελπις** κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα τῆ ἰδιότητα, ἢ ὅποια δὲ δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουσι παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

1) ὕλην : **χαλκοῦς, ξύλινος**

2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν : **πατρικός, μητρῶος, παππῶος, ἀδελφικός, παιδικός**·

3) τόπον ἢ χρόνον : **γήινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός**

4) μέτρον : **σπιθαμιαίος, δίπηχυς**

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ τὸ στερητικὸν **ἄ-** : **πάντιμος, πάγκαλος - ἀθάνατος, ἄπυνος**.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἐλλείπει τὸ θετικὸν ἢ ἐκτὸς τοῦ θετικοῦ ἐλλείπει καὶ τὸ ἕτερον τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις :

(άνω)	άνώ- τερος	άνώ- τατος
(κάτω)	κατώ- τερος	κατώ- τατος
(πρό)	πρό- τερος	(πρώτος)
(ύπερ)	ύπερ- τερος	ύπερ- τατος
	ύστερος	ύστατος
(έπικρατών)	έπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμό- τερος	
-		ύπατος
-	-	έσχατος

δ') Παραθετικά έπιρρήματα

§ 146. Παραθετικά σχηματίζουν και πλείστα έπιρρήματα, πρό πάντων όσα παράγονται από επίθετα, καθώς και όσα έχουν τοπική ή χρονική σημασία.

1) Τών έπιρρημάτων, τά όποια παράγονται έξέπιθέτων, παραθετικών συγκριτικού μέν βαθμού είναι ή ένική αίτιατική του ουδέτερου του συγκριτικού του επίθέτου, ύπερθετικού δέ βαθμού ή πληθυντική αίτιατική του ουδέτερου του ύπερθετικού αυτού :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιοτάτα
(σαφής)	σαφώς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ήδύς)	ήδέως	ήδιον	ήδιστα

Ούτω και

(άγαθός) εύ - άμεινον, βέλτιον, κρείττον - άριστα, βέλτιστα, κράτιστα
(όλίγος) όλίγον - έλαττον, μείον, ήττον - έλάχιστα, ήχιστα
(πολύς) πολύ, μάλα - πλέον, μάλλον - πλείστον, πλείστα, μάλιστα.

2) Τών τοπικών έπιρρημάτων τά παραθετικά σχηματίζονται συνήδως με τάς καταλήξεις -τέρω, -τάτω, τών δέ χρονικών με τάς καταλήξεις -τερον, -τατα :

άνω	- άνωτέρω	άνωτάτω
κάτω	- κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	- περαιτέρω	-
έγγύς	- έγγυτέρω	έγγυτάτω και
	- έγγύτερον	έγγύτατα
πόρρω	- πορρωτερω	πορρωτάτω

πρῶν ἢ πρῶ	-πρωιαίτερον	πρωιαίτατα καὶ
	πρωαίτερον	πρωαίτατα

(πρβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Σ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Ἀντωνυμῖαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων : ἐκεῖνος γράφει (π,χ. ὁ Πλάτων) - τοιοῦτος ἦν Ἀριστείδης (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμῖαι εἶναι ἑνέα εἰδῶν : προσωπικαί, δεικτικαί, ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ, κτητικαί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικαί, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικαί.

Σημείωσις. Πολλοὶ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ τούς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλείστοι ὅμως διαφέρουν.

α') Προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι

§ 148. Προσωπικαί λέγονται αἱ ἀντωνυμῖαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἤτοι ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ (ἐγώ, πρῶτον πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ λόγος (σύ, δεῦτερον πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποῖου γίνεται ὁ λόγος (ὁδε, οὗτος κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.	α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγώ	σύ	-	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὗ)	ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἶ, οἶ	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι (ν)
ἐμέ, με	σέ, σε	(ἔ)	ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Δυϊκός : α' προσ. νώ, νῶν, - β' προσ. σφώ, σφῶν βλ. § 20, 1).

Σημειώσεις. Ἐκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὐχρηστοί εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς *οἱ, οἱ - σφίσι*. Ἄντι τῆς ἐλλειπούσης ἐνικῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν *ὁδε, οὗτος, ἐκεῖνος*, ἀντι δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συνήθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας.

Ὅταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (ἐγκλιτικὸν) μόριον *γέ*, τότε οἱ τύποι τοῦ ἐνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται ὡς ἐξῆς : *ἐγωγε, ἐμοῦγε, ἔμοιγε, ἐμέγε*.

β') Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 149. Δεικτικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν δεῖξιν.

Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἐξῆς :

ὁδε ἤδε τόδε (= αὐτὸς ἐδῶ, αὐτὸς δά)

οὗτος αὕτη τοῦτο (= ἐτοῦτος, αὐτός)

ἐκεῖνος ἐκεῖνη ἐκεῖνο

τοιόσδε τοιάδε τοιόνδε - τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο (ν) (=τέτοιος).

τοσόσδε τοσήδε τοσόνδε - τοσοῦτος, τосαύτη, τοσοῦτον (ν)
(=τόσος)

τηλικόσδε τηλικήδε τηλικόνδε - τηλικούτος, τηλικαύτη, τηλικούτο(ν).

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν

1) ἡ *ὁδε, ἤδε, τόδε* κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἄρθρον μὲ τὸ (ἐγκλιτικὸν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ : *τοῦδε, τῆσδε, τοῦδε - τῶδε, τῆδε, τῶδε* κτλ. - *οἶδε, αἶδε, τάδε - τῶνδε* κτλ.

Ὅμοιως αἱ ἀντωνυμίαι *τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε - τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε* καὶ *τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε* κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (*τοιός, τοιά, τοῖον - τόσος, τῶση, τῶσον - τηλίκος, τηλίκη, τηλίκον*) μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ κατόπιν : *τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε - τοιοῦδε, τοιαῶδε, τοιοῦδε - τοιῶδε* κτλ.

2) ἡ *οὗτος, αὕτη, τοῦτο* κλίνεται ὡς ἐξῆς :

Ένικος		Πληθυντικός
ὄν.	οὗτος αὕτη τοῦτο	οὗτοι αὗται ταῦτα
γεν.	τούτου ταύτης τούτου	τούτων τούτων τούτων
δοτ.	τούτῳ ταύτῃ τούτῳ	τούτοις ταύταις τούτοις
αἰτ.	τούτον ταύτην τοῦτο	τούτους ταύτας ταῦτα
κλητ.	ὦ οὗτος αὕτη	- - -

Σημείωσις. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὦ οὗτος καὶ ὦ αὕτη, ἄλλη κλητικὴ ἀντωνυμίας δέν ὑπάρχει.

3) ἡ **ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο** κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τρικατάκλιτον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ οὐδετέρου (βλ. § 110, καλός):

4) αἱ ἀντωνυμῖαι **τοιούτος, τοσοῦτος καὶ τηλικούτος** (σύνδετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀντωνυμιῶν *τοῖος, τόσος, τηλίκος* καὶ τῆς ο ὕτος) κλίνονται ὁμοίως μὲ τὴν ἀντωνυμίαν *οὗτος, αὕτη, τοῦτο* π. γ.

Ένικος		Πληθυντικός
τοιούτος τοιαύτη τοιούτο(ν)	τοιούτοι τοιαῦται τοιαῦτα	
τοιούτου τοιαύτης τοιούτου	τοιούτων τοιούτων τοιούτων	
τοιούτῳ τοιαύτῃ τοιούτῳ	τοιούτοις τοιαύταις τοιούτοις	
τοιούτον τοιαύτην τοιούτο(ν)	τοιούτους τοιαύτας τοιαῦτα	

Ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων **διφορεῖται**, ἦτοι λήγει εἰς **-ο** ἢ εἰς **-ον** : *τοσοῦτο ἢ τοσοῦτον, τηλικούτο ἢ τηλικούτον*.

Σημείωσις. Ἴνα ἐπιτείνηται περισσότερο ἢ δεικτικὴ σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλακίς οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον δεικτικὸν **-ί** : *οὔτοσι* (= οὗτος-ί), *τουτοῖ* κτλ., *αὐτήι, ταυτησί* κτλ. (πρβλ- νῦν: ἐτοῦτο δά, αὐτὸ δά).

Ὁ τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ **-ί** (τὸ ὅποιον εἶναι μακρόν), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχῃ βραχὺ φωνῆεν, τοῦτο ἀποβάλλεται: *ὄδι* (= ὄδε-ί), *τουτί* (= τοῦτο-ί), *ταυτί* (= ταῦτα-ί).

Τὸ δεικτικὸν **-ί** προσλαμβάνουν καὶ δεικτικὰ ἐπιρρήματα, ὡς *ὡδί, οὕτωσι*

(= ἔτσι δά).

γ') Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ

§ 151. Ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ λέγεται ἡ ἀντωνυμία αὐτός, αὐτή, αὐτό.

1) Ὀριστικὴ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (κατὰ πᾶσαν πτώσιν), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ὀρίσῃ τι (ἤτοι ἵνα διασπειλῇ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα ὁμοειδῆ): *Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτός τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσῃ* (= μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολούθων του).

2) Ἐπαναληπτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία αὐτός (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε προηγουμένως λόγος: *Κλεάρχῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίουσ δαρεικοῦς* (= τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Ἡ ἀντωνυμία αὐτός (αὐτή, αὐτό)

1) κλίνεται ὅπως ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία ἐκεῖνος (ἐκεῖνη, ἐκεῖνο)

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) καὶ τότε σημαίνει ὁ ἴδιος (ὄχι διάφορος)

Σημείωσις. Ὅταν πάσῃ κρᾶσιν μετὰ τοῦ ἄρθρου ἡ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται ὄχι μόνον μετὰ τὴν κατάληξιν -ο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάληξιν -ον: (τὸ αὐτό =) ταυτό καὶ ταυτόν (βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ') Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν κτήσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι:

α' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: *ἐμός, ἐμή, ἐμόν* (= ἰδικός μου)

β' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος: *σός, σή, σόν* (= ἰδικός σου),

α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: *ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον* (= ἰδικός μας)

β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων: *ὕμέτερος, ὕμετέρα, ὕμέτερον* (ἰδικός σας).

Σημείωσις. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῆθεν ἦτο ἐπὶ ἐνὸς μὲν κτήτορος ἢ *έός, έή, έόν* (= ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἢ *σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον* (= ἰδικός των)· ἀλλ' ἢ μὲν *έός, έή, έόν* εἶναι ὅλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς, ἢ δὲ *σφέτερος, σφετέρα, σφέτερον* σπανία, καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἢ αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: *ὁ τούτου πατήρ, ὁ πατήρ αὐτοῦ* - τοὺς ἐκείνων φίλους, τοὺς ἑαυτῶν φίλους.

ε') Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἦτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει : *γνώθι σαυτὸν* (= γνώρισε σὺ τὸν ἑαυτὸν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

Ἐνικός				
	Ἄρσ.	Θηλ	Ἄρσ	Θηλ.
γεν.	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ.	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῇ	σεαυτῶ	σεαυτῇ
Αἰτ.	ἐμαυτὸν	ἐμαυτήν	σεαυτὸν	σεαυτήν

Πληθυντικός

	Ἄρσ	Θηλ	Ἄρσ	Θηλ
γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς
αἰτ	ἡμᾶς αὐτούς	ἡμᾶς αὐτάς	ἡμᾶς αὐτούς	ἡμᾶς αὐτάς

γ' προσώπου

Ἐνικός			
	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	-
δοτ.	ἑαυτῶ	ἑαυτῇ	-
αἰτ.	ἑαυτὸν	ἑαυτήν	ἑαυτὸ
Πληθυντικός			
	Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	ἑαυτῶν ἢ σφῶν αὐτῶν	-
δοτ.	ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν αὐτοῖς	ἑαυταῖς ἢ σφίσιν αὐταῖς	-
αἰτ.	ἑαυτοὺς ἢ σφᾶς αὐτοὺς	ἑαυτάς ἢ σφᾶς αὐτάς	ἑαυτὰ

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι *σεαυτοῦ, σεαυτῆς* κτλ., *ἑαυτοῦ, ἑαυτῆς* κτλ. εὐρίσκονται καὶ συνηρημένοι : *σαυτοῦ, σαυτῆς* κτλ., *αὐτοῦ, αὐτῆς* κτλ.

Σημείωσις 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι προῆλθον ἐκ συνεχφορᾶς τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μετὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτός (ἐμὲ - αὐτόν = ἐμαυτόν, σὲ - αὐτόν = σεαυτόν κτλ.), ὅπως τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

ς') Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία

§ 155. Ἀλληλοπαθῆς λέγεται ἡ ἀντωνυμία, ἡ ὁποία λαμβάνεται ἐπὶ ἀλληλοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως : ἀγαπᾶτε ἀλλήλους (= ὁ εἰς τὸν ἄλλον).

Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς (πρβλ. § 110) :

		Ἀρσ.	Θηλ.	Οὐδ.		
Πληθυντικός	γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	Δυϊκός	ἀλλήλοιν
	δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλληλαις	ἀλλήλοις		ἀλλήλοιν
	αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἄλληλα		ἀλλήλω

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία προῆλθεν ἐκ συνεχφορᾶς τύπων τῆς ὀριστοῦ ἀντωνυμίας ἄλλος, ὡς ἄλλοι - ἄλλους (= ἀλλήλους) ἄλλαι -

ἄλλας (= ἀλλήλας) κτλ.

ζ') Ἑρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 156. Ἑρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἑρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) τίς, τί (= ποῖος ;)
- 2) πότερος, ποτέρα, πότερον (= ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ;)
- 3) πόσος, πόση, πόσον
- 4) ποῖος, ποία, ποῖον (= ποιάς λογιῆς ;)
- 5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (= ποιάς ἡλικίας ; πόσον μέγας ;)
- 6) ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν (= ἀπὸ ποιὸ μέρος ;)
- 7) πόστος, πόστη, πόστον (= ποῖος κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειρὰν ; πρβλ. τρίτος, τέταρτος κτλ.)
- 8) ποσταῖος, ποσταία, ποσταῖον (= ἐντὸς πόσων ἡμερῶν ; πρβλ. τεταρταῖος).

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμίας τίς, τί, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάληκτοι (βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἑξῆς :

	Ἐνικός		Πληθυντικός		Δυϊκός
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ	
ὄν	τίς	τί	τίνες	τίνα	τίνε
γεν.	τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων	τίνων	τίνοιν
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι (ν)	τίσι (ν)	τίνοιν
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα	τίνε

Σημείωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί δέν τονίζεται ὅπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα (βλ. § 101).

η') Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι

§ 158. Ἀόριστοι λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀορίστως

ἐν πρόσωπον ἢ πράγμα.

Ἄοριστοι ἀντωνυμῖαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) τίς, τί (= κάποιος, βλ. § 20, 2)·
- 2) ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα (= ὁ τάδε κτλ.)·
- 3) ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια (= μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τρικατάληκτος.

Ἡ τίς, τί καὶ ἡ δεῖνα κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικός		Πληθυντικός		Δυϊκός
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ	
ὄν	τίς	τί	τινές	τινὰ ἢ ἄττα	τινὲ
γεν.	τίνος ἢ του	τίνος ἢ του	τινῶν	τινῶν	τινοῖν
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τισί (ν)	τισί (ν)	τινοῖν
αἰτ.	τίνα	τί	τινάς	τινὰ ἢ ἄττα	τινὲ

	Ἐνικός				Πληθυντικός		
ὄν	ὁ	ἡ	τὸ	δεῖνα	οἱ	αἱ	δεῖνες
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	δεῖνος	τῶν		δεῖνων
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	δεῖνι	(τοῖς ταῖς δεῖσι)		
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	δεῖνα	τούς	τάς	δεῖνας

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία δεῖνα λαμβάνεται καὶ ἄκλιτος : τοῦ, τῆς δεῖνα - τῷ τῇ δεῖνα- τόν, τήν δεῖνα - πληθ. οἱ δεῖνα, τῶν δεῖνα κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἐξῆς λέξεις, αἱ ὅποια ἐιδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμῖαι :

- 1) πᾶς, πᾶσα, πᾶν (= ὁ καθείς· βλ. § 122)·
- 2) ἕκαστος, ἐκάστη, ἕκαστον (βλ. § 110)·
- 3) ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο (βλ. § 150, 3, ἐκεῖνος)·
- 4) οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδὲν - μηδεὶς, μηδεμία, μηδὲν (= κανεὶς)·
- 5) ἀμφοῖτεροι, ἀμφοῖτεροι, ἀμφοῖτερα (= καὶ οἱ δύο· βλ. § 159, ἔνιοι)·
- 6) ἐκάτερος, ἐκάτερα, ἐκάτερον (= καθείς ἀπὸ τούς δύο)·
- 7) ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον (= ἄλλος, ἐπὶ δύο)·

8) οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον - μηδέτερον, μηδετέρα, μηδέτερον (= οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος)·

9) ποσός, ποσή, ποσόν (= κάμποσος βλ. § 156, 3)·

10) ποιός, ποιά, ποιόν (= κάποιας λογῆς βλ. § 156, 4)·

11) ἀλλοδαπός, ἀλλοδαπή, ἀλλοδαπὸν (= ἀπὸ ἄλλον τύπον βλ. § 156, 6).

Σημείωσις. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία οὐδεῖς, οὐδεμία, οὐδὲν (μηδεῖς, μηδεμία, μηδὲν) κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν εἷς, μία, ἓν, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν	οὐδεῖς	οὐδεμία	οὐδὲν	οὐδένες
γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός	οὐδένων
δοτ.	οὐδενὶ	οὐδεμιᾷ	οὐδενὶ	οὐδέσι
αἰτ.	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδὲν	οὐδένας

9) Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 161. Ἀναφορικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι διὰ τῶν ὁποίων κανονικῶς μία πρότασις ὁλόκληρος ἀναφέρεται (ἤτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως : Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα.

Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλωσσῆς εἶναι :

1) ὅς, ἧ, ὅ (= ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον)·

2) ὅσπερ, ἧπερ, ὅπερ (= ὁ ὁποῖος ἀκριβῶ)·

3) ὅστις, ἧτις, ὅ, τι (= ὅποιος, ὅποια, ὅποιο)·

4) ὁπότερος, ὁποτέρα, ὁπότερον (= ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο· πρβλ. § 156, 2)·

5) ὅσος, ὅση, ὅσον (πρβλ. 1 156, 3)·

6) οἷος, οἷα, οἷον (= τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4)·

7) ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον (= ὅποιας λογῆς πρβλ. § 156, 4)·

8) ἠλίκος, ἠλίχη, ἠλίχον

ὀπηλίκος, ὀπηλίχη, ὀπηλίχον } (= ὅσον μέγας πρβλ. 156, 5)·

9) ὀποδαπός, ὀποδαπή, ὀποδαπὸν (= ἀπὸ τὸν τύπον πού· πρβλ. § 156, 6).

§ 162. Αί ἀναφορικοί ἀντωνυμῖαι ὅς, ὅσπερ καί ὅστις κλίνονται ὡς ἐξῆς (πρὸβλ. § 150, § καὶ § 159) :

Ἐνικός						
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὅς	ἣ	ὅ	ὅσπερ	ἣπερ	ὅπερ
γεν.	οὗ	ἣς	οὗ	οὗπερ	ἣσπερ	οὗπερ
δοτ.	ᾧ	ἣί	ᾧ	ᾧπερ	ἣίπερ	ᾧπερ
αἰτ.	ὅν	ἣν	ὅν	ὄνπερ	ἣνπερ	ὅπερ

Πληθυντικός						
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	οἷ	αἷ	ἅ	οἷπερ	αἷπερ	ἅπερ
γεν.	ᾧν	ᾧν	ᾧν	ᾧνπερ	ᾧνπερ	ᾧνπερ
δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	οὓς	ἅς	ἅ	οὓσπερ	ἅσπερ	ἅπερ

Ἐνικός				
ὄν.	ὅστις		ἣτις	ὅ,τι
γεν.	οὗτινος ἢ ὅτου		ἣστινος	οὗτινος ἢ ὅτου
δοτ.	ᾧτινι ἢ ὅτῳ		ἣτινι	ᾧτινι ἢ ὅτῳ
αἰτ.	ὄντινα		ἣντινα	ὅ,τι

Πληθυντικός				
ὄν.	οἷτινες		αἷτινες	ἅτινα ἢ ἅττα
γεν.	ᾧντινων		ᾧντινων	ᾧντινων
δοτ.	οἷστισι		αἷστισι	οἷστισι
αἰτ.	οὓστινας		ἅστινας	ἅτινα ἢ ἅττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων

Ἑρωτηματικά	Δεικτικά	Ἄοριστοι	Ἀναφορικά
<p>τίς ;</p> <p>πότερος ;</p> <p>πόσος ;</p> <p>ποιός ;</p> <p>πηλίκος ;</p> <p>ποδαπός;</p>	<p>ὅδε,οὗτος, ἐκεῖνος</p> <p>(ὁ ἕτερος)</p> <p>τοσούσδε,τοσουτός</p> <p>τοιούσδε, τοιούτος</p> <p>τηλικόσδε, τηλικούτος</p>	<p>τίς,οὐδεὶς,</p> <p>ὁ δεῖνα,</p> <p>ἕκαστος,</p> <p>ἄλλος,</p> <p>ἐνιοὶ</p> <p>οὐδέτερος,</p> <p>ἐκάτερος,</p> <p>ἕτερος,</p> <p>ἄμφοτεροὶ</p> <p>ποσός</p> <p>ποιός</p> <p>-</p> <p>-</p>	<p>ὅς, ὅστις</p> <p>ὁπότερος</p> <p>ὅσος, ὁπόσος</p> <p>οἷος, ὁποῖος</p> <p>ἡλίκος,</p> <p>ὁπηλίκος</p> <p>ὁποδαπός</p>
<p>ποῦ ;</p> <p>ποῖ ;</p> <p>πόθεν ;</p> <p>πότε ;</p> <p>πηνίκα ;</p> <p>πῆ ;</p> <p>πῶς ;</p>	<p>ἐνθάδε, ἐνταῦθα</p> <p>αὐτοῦ, ἐκεῖ</p> <p>ἐνθάδε, ἐνταῦθα</p> <p>αὐτόσε, ἐκεῖσε</p> <p>ἐνθένδε, ἐντεῦθεν</p> <p>αὐτόθεν, ἐκεῖθεν</p> <p>τότε</p> <p>τηνικάδε, τηνικάυτα</p> <p>τῆδε, ταύτη</p> <p>ὧδε, οὕτως (ς)</p>	<p>ποῦ</p> <p>ποῖ</p> <p>ποθεν</p> <p>ποτὲ</p> <p>-</p> <p>πῆ</p> <p>πῶς</p>	<p>οὗ, ὅπου,</p> <p>ἐνθα</p> <p>οἶ, ὅποι, ἐνθα</p> <p>ὅθεν, ὁπόθεν,</p> <p>ἐνθεν</p> <p>ὅτε, ὅποτε</p> <p>ἡνίκα,</p> <p>ὁπηνίκα</p> <p>ἦ, ἦπερ,, ὅπη</p> <p>ὡς,ὡσπερ</p> <p>ὅπως</p>

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ὀρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὀνόματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

α΄) Ἀριθμητικά ἐπίθετα

§ 165. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, ὅταν δηλοῦν ἀπλῶς ὀρισμένον πλῆθος ὄντων τινῶν ἀπολύτως, ἤτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὄντα: εἶς στρατιώτης, δέκα βιβλία·

2) τακτικά, ὅταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἤτοι τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὄντων : ἡ δεκάτη ἡμέρα τοῦ μηνός - τὸ πέμπτον ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἢ κατάληξις -τος, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἄνω ἡ κατάληξις -στός : (τρία) τρί-τος, (δέκα) δέκα-τος, (εἴκοσι) εἴκο-στός, (τριάκοντα) τριακο-στός, (χίλιοι) χιλιοστός (βλ. § 110, καλός).

3) χρονικά, ὅταν δηλοῦν χρόνον, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει κάτι τι, ἀφοῦ τοῦτο ἤρχισε μίαν προηγουμένην ἡμέραν : ἐναυαῖος ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (= τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἀφότου ἐξεκίνησε).

Τὰ χρονικά ἀριθμητικά σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις -αῖος : (τρίτος) τρι-αῖος, (τέταρτος) τεταρτ-αῖος πυρετός (βλ. § 110, δίκαιος).

4) πολλαπλασιαστικά, ὅταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκειται κάτι τι : ἄλμα τριπλοῦν.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις -πλοῦς : (τρία) τρι - πλοῦς, (ἑπτὰ) ἑπτα - πλοῦς (βλ. § 115, Σημ.)

5) ἀναλογικά, ὅταν δηλοῦν ποία ἡ ἀναλογία ἐνὸς ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν ὁμοειδές, ἤτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ : ὁ τῶν Περσῶν στρατός ἦν δεκαπλάσιος τοῦ τῶν

Ελλήνων.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ ἡ κατάληξις -πλάσιος: (τρία), τρι - πλάσιος, (δέκα) δεκα - πλάσιος (βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ διακόσιοι (διακόσιαι, διακόσια) καὶ ἄνω εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικῶ ἀριθμοῦ (βλ. § 110, δίκαιος).

Ἐνίοτε ὁμοῦ λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν μὲ ὀνόματα περιληπτικά: διακοσία ἵππος (= 200 ἵππεις), χιλία ναῦς (= 1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ κλίνονται ὡς ἑξῆς:

ὄν.	εἷς μία ἓν	δύο	τρεις τρία	τέτταρες τέτταρα
γεν.	ἐνὸς μίας ἐνός	δυοῖν	τριῶν	τεττάρων
δοτ.	ἐνὶ μιᾷ ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ	τέτταρσι
αἰτ.	ἓνα μίαν ἓν	δύο	τρεις τρία	τέτταρας τέτταρα

Σημείωσις 1. Τὸ δύο λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἰδίᾳ μετὰ τοῦ ἄρθρου, π.χ. τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι.

Σημείωσις 2. Ἀριθμοὺς συνδέτους, οἷοι οἱ ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29 κτλ. τοὺς, ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἑξῆς: δυοῖν δέοντα εἴκοσι (= 18), ἐνός δέοντα εἴκοσι (= 19), δυοῖν δέοντα τριάκοντα (= 28) κτλ. (πρβλ. εἴκοσι παρὰ δύο, σαράντα παρὰ ἓνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνδέτους ἀριθμοὺς ἐν γένει τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἢ τὴν ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλύτερου, ὅποτε κανονικῶς ἔδետον μετὰ αὐτῶν τὸν σύνδεσμον καὶ, ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ καὶ μετὰ αὐτῶν ἢ ἄνευ τοῦ καὶ, ὅπως νῦν: πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι - διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε - διακόσιοι τριάκοντα πέντε.

Ὅμοιως ἐπὶ τῶν τακτικῶν: πέμπτος καὶ τριακοστὸς - τριακοστὸς καὶ πέμπτος - τριακοστὸς πέμπτος.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικούς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἐξέφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους, προσθέτοντες ὁμοῦ εἰς, τὸν ἓνα ἐξ αὐτῶν τὴν λέξιν μέρος ἢ μοῖρα: π.χ. τῶν ἑπτὰ μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἑπτὰ αἰ πέντε μοῖραι (= $\frac{5}{7}$).

Ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστής ἦτο μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμητοῦ, παρελείπετο : τὰ πέντε μέρη ($=^5/6$), τὰ ἑννέα μέρη ($=^9/10$).

β') Ἀριθμητικὰ οὐσιαστικά

§ 167. Τὰ οὐσιαστικὰ ἀριθμητικὰ σημαίνουν ἀφηρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλείστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-άς** (γεν. **-άδος**) : (δύο) **δυ - άς**, (τρία) **τρι - άς**, (δέκα) **δεκ - άς**, (ἑκατόν) **ἑκατοντ - άς**.

Σημείωσις. Τοῦ εἰς (μία, ἓν) τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι ἡ **μονάς** τοῦ **τέτταρα - ἡ τετράς**, τοῦ πέντε - ἡ **πεμπάς** ($=$ ἡ **πεντάς**), τοῦ εἴκοσιν - ἡ **εἰκάς** ($=$ **εἰκοσάς**, **εἰκοσαριά**), τοῦ τριάκοντα - ἡ **τριακάς** ($=$ ἡ **τριακοντάς**, **τριανταριά**).

γ') Ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα

§ 168. Ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μετὰ τὰς ὁποίας δίδεται ὠρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **ποσάκις**. Καὶ τούτων τὰ πλείστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-κις** ἢ **-άκις** : (ἑπτὰ) **ἑπτά - κις**, (δέκα) **δεκά - κις**, **ἑξ - άκις**, (πέντε) **πεντ - άκις**.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (εἰς, δύο, τρεῖς) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ εἰς - **ἄπαξ** ($=$ **μίαν φοράν**), τοῦ δύο - **δὶς** ($=$ **δύο φορές**), τοῦ τρεῖς - **τρὶς** ($=$ **τρεις φορές**).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον ζ', μετὰ τὸ ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸ 6, καλεῖται **στίγμα**, τὸ δὲ σημεῖον χ', μετὰ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 90, καλεῖται **κόππα**, καὶ τὸ σημεῖον λ', μετὰ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 900, καλεῖται **σαμπὶ**.

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφάβητου μετὰ μίαν κεραίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διήρουν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφάβητου εἰς τρεῖς ομάδας, α - θ, ι - π, ρ - ω καὶ τῆς μὲν πρώτης ομάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἐχρησιμοποιοῦν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων ($\alpha' = 1, \beta' = 2, \gamma' = 3$ κτλ.), τῆς δὲ δευτέρας ομάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων ($\iota' = 10, \kappa' = 20, \lambda' = 30$ κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἑκατοντάδων ($\rho' = 100, \sigma' = 200, \tau' = 300$ κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἐχρησιμοποιοῦν τὰ ἴδια στοιχεῖα, ἀλλὰ μετὰ τὴν κεραίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερὰ ($\alpha = 1000, \beta = 2000, \gamma = 3000$ κτλ.,

αωα' = 1821, αλιθ' = 1912, αλιμς' = 1946).

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν

Ἑλλ. σημ.	Ἀραβ. ψηφία	Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρρήματα
α'	1	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος, -η, -ον	ἅπαξ
β'	2	δύο	δευτερος, -α, -ον	δις
γ'	3	τρεις, τρία	τρίτος, -η, -ον	τρὶς
δ'	4	τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ς'	6	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
ζ'	7	ἐπτὰ	ἕβδομος	ἐπτάκις
η'	8	ὀκτώ	ὄγδοος	ὀκτάκις
θ'	9	ἐννέα	ἕνατος	ἐνάκις
ί'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἑνδεκα	ἐνδέκατος	ἐνδεκάκις
ιβ'	12	δωδεκα	δωδεκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεις (τρία) και δέκα	τρίτος και δέκατος	τρισκαιδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες(-ρα)καιδέκα	τέταρτος και δέκατος	τετρακαιδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαιδεκα	πέμπτος και δέκατος	πεντεκαιδεκάκις
ισ'	16	ἑκκαίδεκα	ἕκτος και δέκατος	ἑκκαιδεκάκις
ιζ'	17	ἐπτακαίδεκα	ἕβδομος και δέκατος	ἐπτακαιδεκάκις
ιη'	18	ὀγτωκαίδεκα	ὄγδοος και δέκατος	ὀγτωκαιδεκάκις
ιθ'	19	ἐννεακαίδεκα	ἕνατος και δέκατος	ἐννεακαιδεκάκις
κ'	20	εἴκοσι (ν)	εἰκοστὸς	εἰκοσάκις
λ'	30	τριακοντα	τριακοστὸς	τριακοντάκις
μ'	40	τετταράκοντα	τετταρακοστὸς	τετταρακοντάκις
ν'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστὸς	πεντηκοντάκις
ξ'	60	ἑξήκοντα	ἑξηκοστὸς	ἑξηκοντάκις
ο'	70	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστὸς	ἑβδομηκοντάκις
π'	80	ὀγδοήκοντα	ὄγδοηκοστὸς	ὀγδοηκοντάκις
ρ'	90	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστὸς	ἐνενηκοντάκις
ρ'	100	ἑκατὸν	ἑκατοστὸς	ἑκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστὸς	διακοσιάκις
τ'	300	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστὸς	τριακοσιάκις
υ'	400	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστὸς	τετρακοσιάκις
φ'	500	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστὸς	πεντακοσιάκις
χ'	600	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστὸς	ἑξακοσιάκις
ψ'	700	ἑπτακόσιοι -αι -α	ἑπτακοσιοστὸς	ἑπτακοσιάκις
ω'	800	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστὸς	ὀκτακοσιάκις
χ'	900	ἑνακόσιοι -αι -α	ἑνακοσιοστὸς	ἑνακοσιάκις

α	1000	χίλιοι -αι -α	χιλιοστός	χιλιάκις
β	2000	δισχίλιοι -αι -α	δισχιλιοστός	δισχιλιάρικις
ι	10000	μύριοι -αι -α	μυριοστός	μυριάκις
κ	20000	δισμύριοι -αι -α	δισμυριοστός	δισμυριάρικις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΡΗΜΑΤΑ

α') Ὅρισμὸς καὶ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος

Ἐνικά τινα περὶ τοῦ σχηματισμοῦ αὐτῶν

§ 169. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κατὰ τι ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν ῥήμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ με αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος, ἧτοι ἡ διαδέσεις, ἡ συζυγία, ἡ φωνή, ὁ χρόνος, ἡ ἔγκλισις, τὸ πρόσωπον καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ (πρόβλ. § 41, 3, Σημ.).

§ 171. Διαδέσεις ῥήματος λέγεται ἡ σηματομένη ὑπ' αὐτοῦ κατάστασις τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαδέσεις τῶν ῥημάτων τέσσαρες : ἐνεργητικῆ, μέση, παθητικῆ καὶ οὐδετέρα.

1) Ῥήματα ἐνεργητικῆς διαδέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ : ὁ παῖς χορεύει · κρούει τὴν θύραν.

2) Ῥήματα μέσης διαδέσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἢ δὲ ἐνεργεῖα του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον : ὁ παῖς ἐνδύεται (= ἐνδύει τὸν ἑαυτόν του).

3) Ῥήματα παθητικῆς διαδέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει : ὁ παῖς λούεται ὑπὸ τῆς μητρὸς.

4) Ῥήματα οὐδετέρας διαδέσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν : ὁ παῖς καθεύδει (κοιμᾶται).

§ 172. Συζυγία ῥημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν ῥημάτων δύο, ἧτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω (-ομαι) καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς -μι (-μαι) : λύ - ω (λύ - ομαι), δείκνυ - μι (δείκνυ-

μαι).

§ 173. Φωνή ῥήματος λέγεται ἔν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ, Πᾶν δὲ ῥήμα ἔχει δύο φωνὰς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἤτοι :

1) τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἣτοι ἔν σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ω ἢ -μι : λύ - ω, λύ - εις κτλ., δείκνι- μι, δείκνυ- ς κτλ.

2) τὴν μέσην φωνήν, ἣτοι ἕτερον σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν -ομαι ἢ -μαι : λύ- ομαι, λύ- η, λύ- εται κτλ. ; δείκνυ- μαι, δείκνυ- σαι κτλ.

§ 174. Χρόνος ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται πότε γίνεται ἡ πράξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑπτὰ, οἱ ἐξῆς:

1) ὁ ἐνεστώς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις γίνεται πῶρα, ἣτοι καθ' ὄν χρόνον ὁμιλεῖ ὁ λέγων : ὁ μαθητὴς γράφει·

2) ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις ἐγίνετο (διαρκῶς ἢ ἐπανειλημμένως) εἰς τὸ παρελθόν : ὁ μαθητὴς ἐγράφεν·

3) ὁ μέλλων (ὁ ἀπλούς), ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις θὰ γίνῃ ἢ θὰ γίνεται εἰς τὸ μέλλον : ὁ μαθητὴς γράψει (θὰ γράψῃ ἢ θὰ γράφῃ)·

4) ὁ ἀόριστος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ἀπλῶς ὅτι ἡ πράξις ἐγένετο εἰς τὸ παρελθόν : ὁ παῖς ἔγραψε τὴν ἐπιστολήν·

5) ὁ παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις ἔχει γίνετο, ἣτοι εἶναι τετελεσμένη : ὁ παῖς γέγραφε τὴν ἐπιστολήν (= τὴν ἔχει γραμμένην)·

6) ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις εἶχε γίνετο, ἣτοι ἦτο τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος ; ὁ παῖς ἐγεγράφε τὴν ἐπιστολήν (= τὴν εἶχε γραμμένην)·

7) ὁ τετελεσμένος μέλλων, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις θὰ ἔχῃ γίνετο, ἣτοι θὰ εἶναι τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος : γεγραφὼς ἔσομαι τὴν ἐπιστολήν (= θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν)· ἢ ἐπιστολὴ γεγράφεται (= θὰ ἔχῃ γραφῆ ἢ θὰ εἶναι γραμμένη ἢ ἐπιστολή).

Σημειώσεις 1. Ἡ σημασία ἐκάστου χρόνου εἶναι οἷα ἐδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔγκλισιν. Περὶ τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἰδὲ τὸ Συντακτικόν.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων (ἀπλούς καὶ τετελεσμένος) καὶ ὁ

παρακείμενος λέγονται χρόνοι *ἀρκητικοί*, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται χρόνοι *παραγόμενοι* (ἢ *ιστορικοί* ἢ *παρωχημένοι*).

Ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων λέγονται προσέτι χρόνοι *συντελικοί*.

§ 175. Ἐγκλισις ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὴν *ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὁμιλοῦντος*, εἶναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἧτοι ἡ *ὀριστική*, ἡ *ὑποτακτική*, ἡ *προστακτική* καὶ ἡ *εὐκτική*.

1) Ὀριστικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις τοῦ ῥήματος, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς *θεβαίαν*: *προσέχωμεν*

2) Ὑποτακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἢ προσδοκωμένην : *προσέχωμεν* (=ἄς προσέχωμεν) *ἐάν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις*

3) Προστακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς ἀξίωσιν ἢ προσταγὴν τοῦ ὁμιλοῦντος : *προσέχετε*.

4) Εὐκτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς εὐχὴν τοῦ ὁμιλοῦντος : *ὕγιαίνετε* (= εἶθε νὰ ὑγιαίνετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου *ἂν* κανονικῶς παριστᾷ τὴν πράξιν ὡς δυνατὴν : λέγοιτε *ἂν* (θὰ ἐλέγατε, ἤμπορεῖτε νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἐγκλίσεως εἶναι οἷα ἀνωτέρω ἐδηλώθη εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἐγκλισις εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. *Πρόσωπον* ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὰ τὸν ὁποῖον δηλοῦται τίνος προσώπου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἧτοι ἂν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι *πρώτου προσώπου* ἢ *δευτέρου* ἢ *τρίτου* : λέγω (ἐγώ), λέγεις (σύ), λέγει (ἐκεῖνος) (βλ. § 148).

§ 177. *Ἀριθμὸς* ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὰ τὸν ὁποῖον δηλοῦται, ἂν τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαμβάνῃ ἐν ἡ πολλὰ πρόσωπα ἢ ζῶα ἢ πράγματα : *παίζω* (ἐγώ, εἷς), *παίζομεν* (ἡμεῖς, πολλοί), *παίζει* (ὁ παῖς, εἷς), *παίζουν* (οἱ παῖδες, πολλοί).

§ 178. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τὸ ῥῆμα ἔχει προσέτι δύο ὀνομαστικούς τύπους, ἧτοι τὸ *ἀπαρέμφατον* καὶ τὴν *μετοχήν*.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν *οὐσιαστικόν*, τὸ ὁποῖον ὅμως

δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον : λύειν, λύεσθαι - λῦσαι, λυθῆναι. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν μόνον κατάληξιν καὶ μόνον του δὲν (παρεμφαίνει, ἦτοι δὲν) δηλοῖ ὄρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμόν : βούλομαι λέγειν (= θέλω νὰ λέγω)· βουλόμεθα λέγειν (= θέλομεν νὰ λέγωμεν) βούλονται λέγειν (θέλουν νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον (βλ. § 132 κ.ε) : γράφων, γράφουσα, γράφον - γραφόμενος, γραφόμενη, γραφόμενον - γράψας, γράψασα, γράψαν,- γραφείς, γραφείσα, γραφέν. Καλεῖται δὲ μετοχή, διότι μετέχει τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἐξαιρέσει ὄρισμένων τύπων αὐτῶν σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Πρὸβλ. ὑγιαίνει (= εἶθε νὰ ὑγιαίκετε), λεγέτω (= ἄς λέγη), κόψω (= θὰ κόψω ἢ θὰ κόπτω), κέκοφα (= ἔχω κόψει), ἐκεκόφειν (εἶχον κόψει), κοπήσομαι (= θὰ κοπῶ), κέκομαι (= ἔχω κοπῆ), ἐκεκόμην (= εἶχον κοπῆ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, μὲ αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἢ μέλλουσα πράξις εἴτε ἀπλῶς ἐν συνόψει εἴτε κατὰ διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν : γράψω (= θὰ γράψω ἢ θὰ γράφω)

2) ὁ τετελεσμένος μέλλων

α) τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος εἰμί : (λύω) λελυκώς ἔσομαι (= θὰ ἔχω λύσει)

β) τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος εἰμί : (λύομαι) λελύσομαι καὶ λελυμένος ἔσομαι (= θὰ ἔχω λυθῆ ἢ θὰ εἶμαι λυμένος).

β') Συστατικὰ μέρη τοῦ ῥήματος, θέμα, χαρακτήρ

§ 181. Εἰς τοὺς ῥηματικούς τύπους κανονικῶς διακρίνομεν δύο θέματα, τὸ χρονικὸν θέμα καὶ τὸ ῥηματικὸν θέμα.

1) Χρονικόν θέμα λέγεται εκείνο, ἀπό τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἐνὸς ὠρισμένου χρόνου ἢ ὠρισμένων χρόνων τοῦ ῥήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὁ ἐνεστώς μὲ τὸν παρατατικόν, ὁ ἀπλοῦς μέλλων μὲ τὸν ἀόριστον καὶ ὁ παρακειμένος μὲ τὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρβλ. κόπτ- ω, ἔ-κοπτον - κόψ- ω, ἔ-κοψ- α - κέκοφ- α, ἔ-κεκόφ- ειν (κεκοφ- ὡς ἔσομαι) κτλ.

2) Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἀρχικὸν θέμα τοῦ ῥήματος, ἦτοι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ θάσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ ῥ' κόπτ- ω εἶναι κόπ-, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸ θέμα κόπ-τ-, τὸ τοῦ μέλλοντος κοψ = κοπ - σ - καὶ τὸ τοῦ παρακειμένου κε- κοφ -, ἐκ τοῦ κε-κοπ- κτλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐνίοτε μὲν εἶναι τὸ ἴδιον μὲ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος (λύ- ω, λέγ- ω, μὲν- ω), συνήθως ὅμως εὐρίσκεται ἀπὸ τὸν ἀόριστον β' (ὡς τοῦ βάλλω, ῥηματικὸν θ. βάλλ-, ἀόρ. β' ἔ-βαλ - ον), καὶ συνηθέστερον ἀπὸ κάποιαν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενῆ πρὸς τὸ ῥήμα (βλάπτω - βλάβ-η, τύπτω - τύπ-ος, ῥάπτω - ῥάφ-ή, ἀγγέλω - ἀγγελ- ος, αἶρω - ἄρ- σις κτλ.).

§ 182. Ὁ χαρακτήρ ἐνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται **χρονικὸς** χαρακτήρ, ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται **ῥηματικὸς** χαρακτήρ.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** καὶ **συμφωνόληκτα** : λύ- ω, χρί- ω γράφ- ω, κόπτ- ω (βλ. § 66).

Ἐποδιαίρουνται δὲ

1) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα ῥήματα εἰς **ἀσυναίρετα** (κωλύ- ω βασι-λεύ- ω, κρού- ω) καὶ εἰς **συνηρημένα** (τιμάω- ὦ, φιλέω- ὦ, πληρώω- ὦ)

2) τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰς **ἄφωνόληκτα** (ἄγ- ω, βλέπ- ω, πείθ- ω) καὶ εἰς **ἐνρινόληκτα** ἢ **ὕγρόληκτα** (μὲν- ω, ἀγγέλλ- ω, καθαίρ- ω).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων ἐνὸς ῥήματος τὸ ῥηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφόρους μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ πρὸ τῶν ῥηματικῶν καταλήξεων. Πρβλ. ῥηματικὸν θέμα ταγ-, ἐξ οὗ τάσσ- ω, ἔ-τασσ- ον, τάξ- ω, ἔ-ταξ- α, τέ- ταχ- α, ἔ-τε-τάχ- ειν, ταχ- ῖ- ῥή- σο - μαι, ἔ- τά- χθην, τέ- ταχ- ται κτλ.

γ') Αὔξεις και ἀναδιπλασιασμοὶ

1. Αὔξεις

§ 185. Οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν αὔξῃσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αὔξῃσις δηλοῖ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, **συλλαβικὴ** καὶ **χρονικὴ**.

1) **Συλλαβικὴν αὔξῃσιν** ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αὔξῃσις ἔν ε ψιλούμενον, τὸ ὁποῖον προτάσσεται* τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων :

πιστεύ-ω - ἐ-πίστει - ον, ἐ-πίστει - σα, ἐ-πεπιστεύ - κειν
ρίπτ-ω - ἐ-ρριπτ - ον, ἔ-ρριψ - α, ἐ-ρρίψ - ειν (34, 1).

2) **Χρονικὴν αὔξῃσιν** ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αὔξῃσις **ἕκτασις** τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αὔξῃσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ **ἄ** ἢ **ε** γίνεται **η** : ἀγοράζω, ἡγόραζον - ἐλπίζω, ἤλπιζον

τὸ **ο** γίνεται **ω** : ὀδύρομαι, ὠδύρομην

τὸ **ι** γίνεται **ῑ** : ἰκετεύω, ἰκέτευσον

τὸ **υ** γίνεται **ῡ** : ὑβρίζω, ὑβρίζον

τὸ **αι** ἢ **ει** γίνεται **η** : αἰσθάνομαι, ἡσθάνομην - εἰκάζω, ἤκαζον

τὸ **αυ** ἢ **ευ** γίνεται **ηυ** : αὐξάνω, ἠύξανον - εὐρίσκω, ἠύρισκον

τὸ **οι** γίνεται **ω** : οἰκτίρω, ὠκτιρον.

Σημειώσεις 1. Τὸ ἀρκτικὸν **ει** γίνεται κατὰ τὴν αὔξῃσιν **η** προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ῥήματος **εἶμι** - **ἦα** ἢ **ἦειν** καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντελικὸν τοῦ **οἶδα** (ῥ. εἶδ-) - **ἦθειν**. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα μένει - **εἰκω-εἶκον**· εἶργω - εἶργον· εἶρω - εἶρον.

Τὸ ἀρκτικὸν **ἄ** ἢ **ε**, καίτοι εἶναι μακρόν, τρέπεται κατὰ τὴν αὔξῃσιν εἰς **η** ἢ **η** κατ' ἀναλογίαν : ἀθλῶ - ἠθλουν, ἀργῶ - ἠργουν, ἄδω - ἠδον (ὅπως ἄγω - ἤγον, αἶτώ - ἤτουν).

Σημείωσις 2. Ὑπερσυντελικοὶ ῥημάτων, τῶν ὁποίων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμὸν **ε**, δὲν ἔχουν αὔξῃσιν : **ἐστράτευκα** - ἐστρατεύκειν, **ἐζήτηκα**

* Τὸ **ε** δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αὐξήσεως ἀρχήθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμαινε τότε.

- ἐξητήκειν.

2. Ἀναδιπλασιασμός

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἦτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντελικὸς καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν).

Ὁ ἀναδιπλασιασμός δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν:

1) ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε κατόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ ὁποῖα ἀρχίζον ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν συμφωνον ἐκτὸς τοῦ ρ, ἢ ἀπὸ δύο συμφωνά, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεῦτερον ἔνρινον ἢ ὕγρον :

παιδεύω - πε - παιδευ - κα ἐ- πε - παιδευ - κειν

θύω -τέ - θυ - κα ἐ- τε - θύ - κειν
(θέ - θυ - κα) (ἐ- θε - θύ - κειν)

φυτεύω - πε - φύτευ - κα ἐ- πε - φυτεύ - κειν
(φε - φύτευ - κα) (ἐ- φε - φυτεύ - κειν)

χορεύω - κε - χόρευ - κα ἐ- κε - χορεύ - κειν
(χε - χορευ - κα) (ἐ- χε - χορεύ - κειν) (§ 37,7)

κάμνω (θ. κμη-) - κέ - κμη - κα

πνέω (θ. πνευ-) - πέ - πνευ - κα

δρῶ (δρά- ω) - δέ - δρα - κα

γράφομαι - γέ - γραμ - μαι ἐ- γε - γράμ - μην, γε- γράψ - ομαι

2) ὅ,τι καὶ ἡ αὔξησις. Λαμβάνουν δὲ

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ συμφωνον διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ ἢ ἀπὸ δύο συμφωνά, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεῦτερον ἔνρινον ἢ ὕγρον ἢ ὄσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία συμφωνά :

ζητῶ - ἐ - ζήτηκα (ὅπως ἐ - ζήτησα)

ρίπτω - ἔ - ρριφα (ὅπως ἔ - ρριψα)

σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-) - ἔ - σπαρκα (ὅπως ἔ - σπειρα)

φθείρω (θ. φθερ-, φθαρ-) - ἔ - φθαρκα (ὅπως ἔ - φθειρα)

στρατεύω - ἐ - στράτευκα (ὅπως ἐ - στράτευσα)

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν:

ἀδικῶ - ἦ - δίκη - κα (ὅπως ἦδίκησα)

ἐρημῶ	- ἦ - ρήμω - κα	(ὄπως ἠρήμωσα)
ὁμολογῶ	- ὦ - μολόγη - κα	(ὄπως ὠμολόγησα)
αἰτῶ	- ἦ - τη - κα	(ὄπως ἤτησα)
οἰκῶ	- ὤ - κη - κα	(ὄπως ὤκησα)

3. Αὔξεις καὶ ἀναδιπλασιασμοὶ τῶν συνδέτων ῥημάτων

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνδετα (ἢ παρασύνδετα)* ῥήματα ἔχουν τὴν αὔξισιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν μετὰ τὴν πρόθεσιν:

εἰς - πέμπω	- εἰς - ἐ - πεμπον	εἰς - πέ - πομφα
συν - οἰκῶ	- συν - ὦ - κουν	συν - ὦ - κηκα
παρα - νομῶ	- παρ - ε - νόμουν	παρα - νε - νόμηκα
ἐγ - κωμιάζω	- ἐν - ε - κωμιάζον	ἐγ - κε - κωμιάκα
ἐν - χειρίζω	- ἐν - ε - χειρίζον	ἐγ - κε - χειρίκα (§ 37, 7).

2) Τὰ παρασύνδετα ῥήματα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνδυετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὔξισιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἐάν ἦσαν ἀπλᾶ ῥήματα:

(ἄ - δικος)	ἀδικῶ	- ἠδίκουν	ἠδίκηκα
(δυσ - τυχής)	δυστυχῶ	- ἐ - δυστύχουν	δε - δυστύχηκα
(μυθο - λόγος)	μυθολογῶ	- ἐ - μυθολόγουν	με - μυθολόγηκα
(οἰκο - δόμος)	οἰκοδομῶ	- ὠκοδόμουν	ὠκοδόμηκα.

Σημείωσις. Τὰ παρασύνδετα ῥήματα, εἰς τὰ ὅποια τὸ πρῶτον συνδυετικὸν εἶναι τὸ ἐπίρρημα εὖ, συνήθως δὲν λαμβάνουν αὔξισιν οὐδὲ ἀναδιπλασιασμὸν:

εὐδοκιμῶ	εὐδοκίμουν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργετῶ	εὐεργέτουν	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτυχῶ	εὐτύχουν	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχοῦμαι	εὐωχούμην	εὐωχήθην.	

4. Ἀνωμαλῖαι αὐξήσεως

§ 188. 1) Τὰ ῥήματα βούλωμαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν αὔξισιν κανονικῶς ἐ καὶ ἀνωμάλως ἦ (κατ' ἀνάλογίαν πρὸς τὸ β ἐθέλω ἢ θέλω - ἦθελον).

ἐβουλόμην καὶ ἠβουλόμην - ἐβουλήθην καὶ ἠβουλήθην
ἐδυνάμην καὶ ἠδυνάμην - ἐδυνήθην καὶ ἠδυνήθην

*Τι λέγονται παρασύνδετοι λέξεις βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ συνδέσεως κεφαλαίου.

ἔμελλον καὶ ἡμελλον.

2) Τὰ ῥήματα **(κατ)άγνυμι, ὠνούμαι** καὶ **ὠδῶ**, ἐνῶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν, ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν ἐ: **κατ-έ-αξα, ἐ-ωνούμην, ἐ-ώδουν.**

3) Τὰ ῥήματα **ἐθίζω, ἐλίπτω, ἔλκω, ἔπομαι, (περι)έπω, ἐργάζομαι, ἔρπω, ἐσπιῶ, ἔχω** καὶ **ἐῶ** κατὰ τὴν αὔξησιν τρέπουν τὸ ἀρκτικὸν ε ὄχι εἰς **η** ἀλλὰ εἰς **ει**: **εἴθιζον, εἴλιπτον, εἴλκον, εἰπόμην, περι-εἶπον, εἰργαζόμην, εἶρπον, εἰστίων, εἶχον, εἶων.**

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. **ἐργάζομαι** ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ ἀόριστος σχηματίζονται καὶ μὲ κανονικὴν αὔξησιν: **ἡργαζόμην, ἡργασάμην.**

4) Τὸ ῥῆμα **ἄν-οίγω** εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ ῥ. ὄρω εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸ ῥ. **ἀλίσκομαι** εἰς τὸν ἀόριστον ἔχουν καὶ συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὔξησιν ὁμοῦ: **ἄν-έφωγον, ἄν-έφωξα, ἐώρων, ἐἄλων.**

5) Τὸ ῥῆμα **ἐορτάζω** κατὰ τὴν αὔξησιν ἐκτείνει ὄχι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἐ ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ **ο**: **ἐώρταζον, ἐώρτασα.**

Σημείωσις. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀνωμαλῖαι τῆς αὔξησεως εἶναι φαινόμενικαὶ καὶ ὀφείλονται εἰς διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις π.χ. τὸ ῥῆμα **ἐργάζομαι** ἀρχῆθεν ἦτο **Φεργάζομαι** καὶ τὸ ῥῆμα **ἔχω** ἀρχῆθεν ἦτο **σέχω**, ὁ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦτο κανονικῶς **ἐ-Φεργαζόμην, ἐ-σεχον**, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προῆλθον οἱ τύποι **ἐεργαζόμην, ἐεχον** καὶ μετὰ συναίρεσιν τοῦ **εε** εἰς **ει** προῆλθον τέλος οἱ τύποι **εἰργαζόμην, εἶχον** (βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι **ἐώρταζον, ἐώρτασα** προῆλθον ἐκ παλαιότερων κανονικῶν τύπων **ἡόρταζον, ἡόρτασα** δι' ἀντιμεταχωρήσεως (βλ. § 32, 4).

Ὁμοίως δὲ ἐκ τῶν παλαιότερων τύπων **ἄν-ἡΦοιγον, ἡΦόρων** (μὲ ἰσχυροτέραν συλλαβικὴν αὔξησιν **η**) προῆλθον οἱ τύποι **ἄν-έφωγον, ἐώρων** (μὲ **δασείαν** κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ **δασυνόμενον ὄρω**) (βλ. § 32, 4).

6) Ἐκ τῶν συνθέτων ἢ παρασυνθέτων ῥημάτων:

α') τὰ ῥήματα **ἀμφι-έννυμι, ἐγγυῶ** (ἐκ τῆς λ. ἐγ-γύη), **ἐμπεδῶ** (ἐκ τῆς λ. ἔμ-πεδος), **ἐναντιοῦμαι** (ἐκ τῆς λ. ἐν-αντίος), **ἐπ-εἶγω, ἐπ-σταμαι** καὶ **καθ-έζομαι** ἔχουν τὴν αὔξησιν ὅλως εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἂν νὰ ἦσαν ἀπλᾶ: **ἡμφιέννυ, ἡγγύων, ἡμπέδουν, ἡναντιούμην, ἡπειγον, ἡπιστάμην, ἐκαθεζόμην**

β) τὰ ῥήματα ἐκκλησιάζω (ἐκ τῆς λ. ἐκ - κλησία), καθ - εὔδω, κάθ - ημαι καὶ καθ - ἴζω διφοροῦνται, ἦτοι ἔχουν τὴν αὔξησιν ἄλλοτε μὲν ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν: ἦκ - κλησιάζον καὶ ἐξ - εκκλησιάζον, ἐκάθευδον καὶ καθ - ηῦδον, ἐκαδήμηον καὶ καθ - ἤμην, ἐκάδιζον, ἐκάδισα καὶ καθ - ἴσα·

γ) τὰ ῥήματα ἄν - ἔχομαι, ἀμφί - σθητῶ (ἀρχῆθεν ἀμφισ - βητῶ), ἐν - οἰλῶ καὶ (ἐπ)αν - ορθῶ ἔχουν συγχρόνως δύο αὔξεις, ἦτοι καὶ ὅλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν: ἦν - εἰχόμεν, ἡμφ - εσθήτουν, ἦν - ὠχλουν, (ἐπ)ην - ὠρθουν.

5. Ἀνωμαλίας ἀναδιπλασιασμοῦ

§ 189. 1) Τὰ ῥ. γιγνώσκω καὶ γνωρίζω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ β' εἶδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ ῥ. κτῶμαι, μιμνήσκομαι καὶ πίπτω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦ α' εἶδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186) : ἔγνωκα (θ. γνω-), ἐγνώρικα (θ. γνωριδ-) - κέκτημαι (θ. κτα-), μέμνημαι (θ. μνη-), πέπτωκα (θ. πτω-)

2) τὰ ῥ. ἐθίζω, ἔλκω, ἐργάζομαι, ἐστιῶ καὶ ἐῶ καὶ τὸ ῥ. (ἀν)οίγω ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ὅμοιον μὲ τὴν αὔξησιν τῶν: εἶθικα, εἶλκυκα, εἶργασμαι, εἰστιάκα, εἶακα, (ἀν)έωχα, (ἀν)έωγμα, (ἀν)εώξεται (βλ. § 188, 3 καὶ 4)

3) τὰ ῥ. (κατ)άγνυμι, ἀλίσκομαι, ὄρω, ὠθοῦμαι καὶ ὠνοῦμαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ε, ἄν καὶ ἀρχίζου ἀπὸ φωνῆεν: (κατ)έαγα, ἐάλωκα, ἐόρακα (καὶ ἐώρακα), ἔωσμαι, ἐώνημαι·

4) τὰ ῥ. λαμβάνω, λαγχάνω, λέγω, (συλ)λέγω καὶ (δια)λέγομαι ἔχουν ἀναδιπλασιασμὸν ει : εἰληφα, εἰληχα, εἶρηχα (θ. Fer-, Ferε-), (συν)είλοχα, (δι)είλεγμα.

Ὅμοίως εἶωθα (= συνηθίζω), εἶμαρται (= εἶναι πεπρωμένον) τῶν ἀρχήτων εἰς τὸν ἐνεστώτα ῥημάτων ἔθω (θ. Feθ-, Fηθ-) καὶ μείρομαι (θ. σμερ-, σμαρ-).

Σημείωσις. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν ὀφείλονται εἰς φθογγικὰ παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν (πρβλ. § 188, 5, Σημ.).

§ 190. Ἀρктиκὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ α ἢ ε ἢ ο, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρктиκοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἐκτείνεται τὸ ἀρктиκὸν φωνῆεν αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός

καλεῖται Ἀπτικὸς (πρβλ. § 59).

ἀκούω	(ϑ. ἀκο-)	ἄκ - ἡκο - α
ἐλαύνω	(ϑ. ἐλα-)	ἐλ - ἡλα - κα
ἐλέγχομαι	(ϑ. ἐλεγχ-)	ἐλ - ἡλεγ - μαι (ἐκ τοῦ ἐλ - ἡλεγγ - μαι)
ἐσθίω	(ϑ. ἐδε-, ἐδο-)	ἐδ - ἡδο - κα
ἔρχομαι	(ϑ. ἐλυθ-)	ἐλ - ἡλυθ - α
ὄμνυμι	(ϑ. ὄμο-)	ὄμ - ὄμο - κα
(ἀπ)όλλυμι	(ϑ. ὄλε-)	(ἀπ)ολ - ὄλε - κα
(ἀπ)όλλυμαι	(ϑ. ὄλ-)	(ἀπό)ὄλ - ὄλ - α
ὀρύττω	(ϑ. ὀρυχ-)	ὀρ - ὄρυχ - α
φέρω	(ϑ. ἐνεκ-)	ἐν - ἡνοχ - α
ἐγείρομαι	(ϑ. ἐγερ-)	ἐγ - ἡγερ - μαι
ἐγείρομαι	(ϑ. ἐγορ-)	ἐγρ - ἡγορ - α (μὲ ἐπανάληψιν ὄχι μόνον τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἐγ, ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ).

Σημειώσεις 1. Ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων αὔξησιν (χρονικὴν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουσι ἀπὸ α ἢ ο:

ἀκῆκοα - ἡκηκόειν

ὀμώμοκα - ὀμωμόκειν

τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουσι αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον:

ἐλήλακα - ἐληλάκειν

ἐλήλυθα - ἐληλύθειν.

Σημειώσεις 2. Αναδίπλωσις τοῦ ῥηματικοῦ θέματος συμβαίνει εἰς τινὰ ῥήματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἢ παραγωγῆν λέξεων ἐξ αὐτῶν: ἄγ - ω, ἦγ - αγ - ον (ἐκ τοῦ ἄγ - αγ - ον), φέρω (ϑ. ἐνεκ-), ἦν - ερχ - ον (ἐκ τοῦ ἐν - ἐνεκ - ον, ἔν - ενκ - ον) (βλ. § 32, 6) - ἀγωγή (ἐκ τοῦ ἄγ - αγ - ἦ), ἐδωδῆ (ἐκ τοῦ ἐδ - εδ - ἦ) (βλ. § 32, 1 καὶ 2).

δ') Τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα εἰμί (= εἶμαι)

§ 191. Ἄρκετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μὲ τὸ ῥῆμα εἰμί ὡς βοηθητικόν. (Πρβλ. τῆς νέας γλώσσης: ἔχω γράψει - εἶχα γράψει - εἶμαι γραμμένος - ἦμουν γραμμέ - νος).

§ 192. Τὸ ῥῆμα εἰμί εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι: ἐνεστ. εἰμί, παρατ. ἦν (- ἦμην), μέλλ. ἔσομαι (= θὰ εἶμαι), ἀόρ. ἐγενόμην (= ὑπῆρξα ἢ ἔγυνα), πρκμ. γέγονα (= ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω

γίνει), ὑπερσ. ἐγεγόνειν (= εἶχα ὑπάρξει ἢ εἶχα γίνεαι). Ἐκ τούτων ὡς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἐνεστώσ, ὁ παρατατικὸς καὶ ὁ μέλλων, οἱ ὁποῖοι κλίνονται ὡς ἑξῆς:

Ὅριστική		Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική
Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς			
εἰ-μι εἶ ἐσ-τι(ν) ἐσ-μὲν ἐσ-τέ εἰ-σὶ(ν) ἐσ-τόν ἐσ-τόν	ἦν ἦ ἦν ἦ-σθα ἦν ἦ-μεν ἦ-τε (ἦσ-τε) ἦ-σαν ἦσ-τον ἦσ-την	ᾧ ἦς ἦ ᾧ-μεν ἦ-τε ᾧ-σι(ν) ἦ-τον ἦ-τον	εἶη-ν εἶη-ς εἶη εἶη-μεν ἢ εἰ-μεν εἶη-τε ἢ εἰ-τε εἶη-σαν ἢ εἰ-εν εἶη-τον ἢ εἰ-τον εἶη-την ἢ εἰ-την	ἴσ-θι ἔσ-τω ἔσ-τε ἔσ-των, ὄντων (ἦ ἔσ-τωσαν) ἔσ-τον ἔσ-των

Ἀπαρέμφ.: εἶναι. Μετοχή: ὄν (ὄντ-ος), οὔσα (οὔσης), ὄν (ὄντ-ος)

Μέλλων	Ὅριστική:	ἔσομαι, ἔσῃ (ἦ ἔσει), ἔσται-ἔσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται
	Εὐκτική:	ἔσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο - ἔσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο
	Ἀπαρέμφατον:	ἔσσεσθαι
	Μετοχή:	ἔσόμενος, ἔσομένη, ἔσόμενον.

Σημείωσις. Τὸ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος (ἔστι) -τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἔσπι):

1) ὅταν ἔχη τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχει ἢ τοῦ εἶναι δυνατόν: ἔστι θεός - ἔστι λαβεῖν

2) ὅταν εὐρίσκειται κατὸ πιν τῶν λέξεων τοῦτ' (= τοῦτο), ἀλλ' (= ἀλλά), εἰ, καί, οὐκ: τοῦτ' ἔστι, οὐκ ἔστι

3) ὅταν εὐρίσκειται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως: ἔστι τις σοφός.

ε') Σχηματισμὸς τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῶν ῥημάτων

1. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων

§ 193. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων περιλαμβάνει:

1) ῥήματα βαρύτονα, ἤτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω ἄτονον (§ 17, 6): λύω, πείθω

2) ῥήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἤτοι ῥήματα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ω περισπώμενον: τιμῶ, ποιῶ (§ 17, 4).

§ 194. Παράδειγμα βαρυτόνων ῥήματος ἐνεργητικῆς φωνῆς (§ 173,1)

	Ὅριστικῆ	Ἵποτακτικῆ
	Χρόνοι ἀρχτικοὶ	Χρόνοι παραγόμενοι

Ἐνεστώσ Παρατατικός	λύ-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι(ν)	ἔ-λυ-ον ἔ-λυ-ες ἔ-λυ-ε(ν) ἔ-λύ-ομεν ἔ-λύ-ετε ἔ-λυ-ον	(ἴνα) λύω λύ-ῆς λύ-ῆ λύ-ομεν λύ-ητε λύ-ωσι(ν)
Μέλλον	λύ-σω λύ-σεις λύ-σει λύ-σομεν λύ-σουσι(ν)		
Ἀόριστος ᾰ		ἔ-λυ-σα ἔ-λυ-σας ἔ-λυ-σε(ν) ἔ-λύ-σαμεν ἔ-λύ-σατε ἔ-λυ-σαν	(ἴνα) λύ-σω λύ-σῆς λύ-σῆ λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι(ν)
Παρακειμένης Ἐπερσυντέλικος	λέ-λυ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυ-κε(ν) λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι(ν)	ἔ-λελυ-κείν ¹ ἔ-λε-λύ-κεις ἔ-λε-λύ-κει ἔ-λε-λύ-κεμεν ² ἔ-λε-λύ-κετε ἔ-λε-λύ-κεσαν	(ἴνα) λελύκω λελύκῆς λελύκῃ κλπ. καί (συννηθέστερον) λελυκώς ὦ, ῆς, ῆ, λελυκότες ὦμεν, ῆτε, ῶσι(ν)
Τετέλ. Μέλλον	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἐσόμεθα, ἔσεσθαι, ἔσονται		

1. Ἀρχαιότεροι τύποι προσέτι: ἐλελύ-κη(ν), ἐλελύ-κης, ἐλελύ-κη.
2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι: ἐλελύ-κειμεν, ἐλελύ-κειτε, ἐλελύ-κεισαν.

Εὐκτική	Προστακτική	Μετοχή Ἀπαρέμφατον
(εἶθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	- λύ-ε λυ-έτω - λύ-ετε λυ-όντων ἤ λυ-έτωσαν	λύ-ειν λύ-ων (λύ-οντος) λύουσα (λυούσης) λύ-ον (λύ-οντος)
(ὅτι) λύ-σοιμι λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν		λύ-σειν λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσούσης) λύ-σον (λύσοντος)
(εἶθε) λύ-σαιμι λύ-σαις ἢ λύ-σειας λύ-σαι ἢ λύ-σειε(ν) λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ἢ λύ-σειαν	- λύ-σον λυ-σάτω - λύ-σατε λυ-σάντων ἢ λυ-σάτωσαν	λύ-σαι λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λύ-σαν (λύσαντος)
(εἶθε) λε-λύ-κοιμι λελύκοις λελύκοι κτλ. καὶ (συνηθέστερον) λελυκώς εἶην, εἶης, εἶη λελυκότες εἶημεν ἢ εἶμεν, εἶητε ἢ εἶτε, εἶησαν ἢ εἶεν	- λελυκώς ἴσθι ἔστω λελυκότες ἔστε ἔστων	λελυκέναι λελυ-κώς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυκός (λελυκότος)

3. Ἡ εὐκτική τοῦ μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ὡς εὐχτική.

4. Οἱ τύποι τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α', οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ειας, -ειε, -ειαν, λέγονται **Αἰολικοί** καὶ εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ντων, εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

§ 195. Παράδειγμα βαρυτόνου ῥήματος μέσης φωνῆς (§ 273, 2), μέσης διάθεσης (§171,2). Λύομαι = λύω τὸν ἑαυτὸ μου.

	Ὀριστική		Ἵποτακτική
	Χρόνοι ἀρκτικοὶ	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἐνεστώς Παρατατικός	λύ-ομαι λύ-ῃ (ἢ λύει) λύ-εται λυ-όμεθα λύ-εσθε λύ-ονται	ἐ-λύ-όμην ἐ-λύ-ου ἐ-λύ-ετο ἐ-λυ-όμεθα ἐ-λύ-εσθε ἐ-λύ-οντο	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-ῃ λύ-ηται λυ-ώμεθα λύ-ησθε λύ-ωνται
Μέσος μέλλων	λύ-σομαι λύ-σῃ (ἢ λύ-σει) λύ-σεται λυ-σόμεθα λύ-σεσθε λύ-σονται		
Μέσος Ἀόριστος ᾶ		ἐ-λύ-σάμην ἐ-λύ-σω ἐ-λύ-σατο ἐ-λυ-σάμεθα ἐ-λύ-σασθε ἐ-λύσαντο	(ἵνα) λύ-σωμαι λύ-σῃ λύ-σηται λυ-σώμεθα λύ-σησθε λύ-σωνται
Παρακείμενος Ἵπερσυντέλικος	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το ἐ-λε-λύ-μεθα ἐ-λέ-λυ-σθε ἐ-λέ-λυ-ντο	(ἵνα) λελυμένος ὦ λελυμένος ᾗς λελυμένος ᾗ λελυμένοι ὦμεν λελυμένοι ᾗτε λελυμένοι ὦσι(ν)

Τετ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι ἢ λελυμένος ἔσομαι λε-λύ-ση (ἦ-σει) ἔσει λε-λύ-σεται » ἔσται λε-λύ-σόμεθα ἢ λελυμένοι ἐσόμεθα λε-λύ-σεσθε » ἔσεσθε λε-λύ-σονται » ἔσονται	
-------------	--	--

* Ἀντὶ τῶν εἰς -η παλαιότερων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστεροι εἶναι ὁ εἰς -ει. Οὗτοι δὲ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δευτέρα ἐνικά του βούλομαι, οἶομαι καὶ ὄψομαι (βούλει, οἶει, ὄψει).

Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	- λύ-ου λυ-έσθω - λύ-εσθε λυ-έσθων ἦ λυ-έσθωσαν	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">λύ-εσθαι</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον</div>
(ὅτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο		<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">λύ-σεσθαι</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον</div>
(εἶθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	- λύ-σαι λυ-σάσθω - λύ-σασθε λυ-σάσθων ἦ λυ-σάσθωσαν	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">λύ-σασθαι</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον</div>

(εἶθε) λελυμένος εἶην λελυμένος εἶης λελυμένος εἶη λελυμένοι εἶημεν ἢ εἶμεν λελυμένοι εἶητε ἢ εἶτε λελυμένοι εἶησαν ἢ εἶεν	-	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυ-μένον
	λέ-λυ-σο	
	λε-λύ-σθω	
	-	
	λέ-λυ-σθε	
	λε-λύ-σθων ἢ λε-λύ-σθωσαν	

λε-λύ-σοιμην ἢ λελυμένος ἐσοιμην λε-λύ-σοιο » ἔσοιο λε-λύ-σοιτο » ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἐσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο	λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-μένος ἔσεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον, ἢ λελυμένος ἐσόμενος, -η, -ον λελυμένοι ἐσόμενοι, -αι, -α
--	--

* Οἱ εἰς -σθων τύποι εἶναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

§ 196. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος μέσης φωνής (§ 173, 2), παθητικής διαθέσεως (§ 171,3). Λύομαι = λύομαι υπό άλλου.

Όριστική		Υποτακτική	
Χρόνοι άρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι		
Ένεστώς Παρατατικός	λῡ-ομαι λύ-η (ἤ λύ-ει) λύ-εται κτλ.	ἔ-λῡ-όμην ἔ-λύ-ου ἔ-λύ-ετο κτλ.	(ἵνα) λύ-ωμαι λύ-η λύ-ηται κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		
Παθ. Μέλλον ᾶ	λῡ-θή-σομαι λυ-θή-ση (ἤ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θή-σόμεθα λυ-θή-σεσθε λυ-θή-σονται		
Παθητικός Ἄόριστος ᾶ		ἔ-λῡ'-θήν ἔ-λύ-θης ἔ-λύ-θη ἔ-λύ-θημεν ἔ-λύ-θητε ἔ-λύ-θησαν	(ἵνα) λυ-θῶ λυ-θῆς λυ-θῆ λυ-θῶμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι
Παρακείμενος Υπερσυντέλικος	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἔ-λε-λύ-μην ἔ-λέ-λυ-σο ἔ-λέ-λυ-το κτλ.	(ἵνα) λελυμένος ᾶ ῆς ῆ κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		

Τετ.λ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι λε-λύ-ση (ῆ -σει) λε-λύ-σεται κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαδέσεως
---------------	--

1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον διὰ συναίρεσεως ἐκ παλαιότερων τύπων λυ-θή-ω, λυ-θή-ης, λυ-θή-η κτλ.

Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διάδεσεως	- λύ-ου λυ-έσθω κτλ.	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ἔτι) λυ-θή-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θή-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σوينτο		λυ-θή-σεσθαι λυ-θή-σόμενος λυ-θή-σομένη λυ-θή-σόμενον
(εἶθε) λυ-θείην λύ-θείης λύ-θείη λυ-θείημεν ἢ λυ-θειῖμεν λυ-θείητε ἢ λυ-θειῖτε λυ-θείησαν ἢ λυθειεν	- λύ-θη-τι λυ-θή-τω - λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ἢ λυ-θή-τωσαν	λύ-θη-ναι λυ-θεις (λυ-θέντος) λυ-θεισα (λυ-θείσης) λυ-θέν (λυ-θέντος)

λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ.		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.
ὅπως τῆς μέσης διάδεσεως		

2. Ἐκ τῶν τύπων *λυ-θε-ίη-ν*, *λυ-θε-ίη-ς*, *λυ-θε-ίη-μεν* ἢ *λυ-θε-ῖ-μεν* κτλ. (βλ. § 208).

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι *λυθεῖμεν*, *λυθεῖτε*, *λυθεῖεν* εἶναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων *λυθείμεν*, *λυθείτε*, *λυθείσαν*.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου *λύ-θη-θι* (βλ. § 37, 7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λυθέ-ντ-ς*, *λυ-θέ-ντ-ια*, *λυ-θέ-ντ*, (βλ. § 33, 5 καὶ 36, 4, ε).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων

§ 197. Τὰ ῥήματα μέσης καὶ παθητικῆς διάδεσεως (§ 171), ἤτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ ῥήματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου: *λύομαι* (= λύω τὸν ἑαυτὸν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), *ἐλύομην*, *λελυμαι*, *ἐλελύμην*, *λελύσομαι*: ἀλλά: *λύσομαι* (= θὰ λύσω τὸν ἑαυτὸν μου), *λυθήσομαι* (= θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), *ἐλυσάμην* (= ἔλυσα τὸν ἑαυτὸν μου), *ἐλύθην* (= ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἴδιαι μετὰ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοιχοῦ ἐνεστώτος: *λύσ-ω* (λύ-ω), *λύσ-ομαι*, *λύθησ-ομαι*, *λελύσ-ομαι* (λύ-ομαι). Ἀλλὰ

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ χρονικὸς χαρακτήρ αὐτοῦ σ : (λύ-ω) λύ-σ-ω, (λύ-ομαι) λύ-σ-ομαι, (λελύ-σ-ομαι)

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ πρόσφυμα *θη* καὶ ἔπειτα ὁ χρονικὸς χαρακτήρ σ πρὸ τῶν καταλήξεων: (λύ-ομαι) *λυ-θή-σ-ομαι*..

§ 199. Χρονικὸν χαρακτήρα σ ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ

ένεργητικός και μέσος άόριστος ά: έλυ-σ-α, έλυ-σ-άμην.

§ 200. Ό ένεργητικός παρακείμενος πλείστων ρημάτων σχηματίζεται εις -κα, ό δέ ύπερσυντέλικος αυτών εις -κειν, ήτοι ό ένεργητικός παρακείμενος και ό ύπερσυντέλικος τών φωνηεντολήκτων, τών όδοντοκλήκτων και τών ένρηνολήκτων ή ύγρολήκτων ρημάτων έχει χρονικόν χαρακτηήρα κ: (λύ-ω) λέλυ-κ-α, έλελύ-κ-ειν, (πειθω, θ. πειθ-) πέπει-κ-α, (φαίνω, θ. φαν-) πέφαγ-κ-α, (καθαίρω, θ. καθαρ-) κεκάθαρ-κ-α.

§ 201. Τό ο και τό ε, από τά όποία αρχίζουσι πάσαι σχεδόν αι καταλήξεις του ένεστώτος και του παρατατικού, καθώς και του μέλλοντος ένεργητικού και μέσου ή παθητικού εις πάσας τάς έγκλίσεις, εκτός τής ύποτακτικής, και εις τό άπαρέμφατον και τήν μετοχήν, λέγονται θεματικά φωνήεντα τών έγκλίσεων τούτων.

Σημείωσις. Κανονικώς τό μεν θεματικόν φωνήεν ο ύπάρχει πρό του μ ή του ν ή πρό φωνήεντος: λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, έλυ-ο-ν, λύ-ο-μεν' τό δέ θεματικόν φωνήεν ε ύπάρχει πρό του σ ή τ: λύ-ε-σθε λύ-ε-ται.

Τύποι οϊοι λύουσι, λέγουσι κτλ. προήλθον εκ παλαιότερων τύπων λύουσι, λέγουσι, οι όποιοι πάλιν προήλθον εξ αρχικων τύπων λύοντι, λέγοντι (βλ. § 32, 6 και § 37, 5).

Όμοίως τύποι οϊος ό λύουσι προήλθον εκ παλαιότερων λύουσι - λύοντι (βλ. § 37, 5).

Όμοίως τύποι οϊοι λελύκασι - γεγράφασι κτλ. προήλθον εκ παλαιότερων τύπων λελύκανσι - λελύκαντι, γεγράφανσι - γεγράφαντι (βλ. § 37, 5).

Τύποι δέ οϊοι οι του β' ένικου του μέσου ή του παθητικού ένεστώτος κτλ. λύη (λύεσαι), λέγη (= λέγεσαι) κτλ. προήλθον δια συναιρέσεως εκ παλαιότερων τύπων λύεαι, λέγεαι, οι όποιοι πάλιν προήλθον εξ αρχικων τύπων λύεσαι, λέγεσαι (βλ. § 33, 3 και ύποσημ.* τής σελ. 104).

Όμοίως τύποι οϊοι έλύον, έλέγου κτλ., έλύσω, έτάξω κττ. προήλθον δια συναιρέσεως εκ παλαιότερων τύπων έλύ-εο, έλέγ-εο κτλ., έλύσ-αο, έτάξ-αο κτλ., οι όποιοι πάλιν προήλθον εξ αρχικων τύπων έλύ-εσο, έλέγ-εσο κττ., έλύσ-ασο, έτάξ-ασο κτλ. (βλ. § 33, 3).

Όμοίως προήλθον τύποι τής ευκτικής οϊοι λύοιο, παιδεύσαιο κττ. εξ αρχικων τύπων λύ-οισο, παιδεύ-σαιισο κτλ. (βλ. § 33, 3).

Όμοίως προήλθον τύποι τής προστακτικής λύου, παιδεύου κττ. εκ παλαιότερων τύπων λύ-εο, παιδεύ-εο κτλ., οι όποιοι πάλιν προήλθον εξ αρχικων τύπων λύ-εσο, παιδεύ-εσο κτλ. (βλ. § 33, 3).

Του δέ ένεργητικού άπαρεμφάτου τύποι οϊοι λύειν, λέγειν κτλ. προήλθον δια

συναιρέσεως ἐκ παλαιοτέρων τύπων *λύ-ε-εν*, *λέγ-ε-εν* κτλ. ἤτοι ἡ κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου *-ειν* προῆλθεν ἐκ τῆς *-εεν*.

§ 202. Ἡ ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικά φωνήεντα *ω* καὶ *η* (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικά φωνήεντα *ο* καὶ *ε* τῆς ὀριστικῆς): *λύ-ω-μεν* (*λύ-ο-μεν*), *λύ-η-σθε* (*λύ-ε-σθε*).

§ 203. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος *α'* εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆεν *αι*: *ἐλύσ-α-μεν*, *ἐλύσ-α-ντο*, *λύσ-α-μεν*, *λύσ-α-σθε*, *λύσ-α-ντο*, *λελύκ-α-μεν*.

§ 204. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆεν *ει*, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκόν) *ει*: *ἐλελύκ-ει-ν*, *ἐλελύκ-ει-μεν*, (*ἐλελύκ-ε-τον*, *ἐλελυκ-έ-την*).

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς (*λελύκω*, *λελύκοιμι*, *λελυκέτω*): συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος *εἰμί*: *λελυκῶς ᾧ*, *λελυκῶς εἶην*, *λελυκῶς ἔστω*.

2) Ὁ μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος *εἰμί* (*λελυμένος ᾧ*, *λελυμένος εἶην*), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς: *λέλυσο ἢ λελυμένος ἔσθι*.

§ 206. Εἰς πάντα τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου, οἱ ὅποιοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικά φωνήεντα, αἱ δὲ κατάληξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ: *λελυ-μαι*, *ἐλέλυ-ντο*, *λελύ-σθαι*, *λελυ-μένος*.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικά φωνήεντα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα *θη*, τὸ ὅποιον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήεντος *ι* καὶ πρὸ τοῦ *ντ* πάσχει συστολὴν καὶ

γίνεται θε : ἐλύ-θη-ν, ἐλύ-θη-σαν, λυ-θε-ῖ-μεν, λυ-θέ-ντων (βλ. § 32, 6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφυμα θε εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναιρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν (φαινομενικαί) καταλήξεις, -θῶ, -θῆς, -θη κτλ. (βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἡ κατάληξις -θῆναι προῆλθε διὰ συναιρέσεως ἐκ τοῦ -θῆναι (λυ-θη-έναι) λυ-θῆναι.

§ 208. Ἡ εὐκτική ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήεντα ιη ἢ ἀπλοῦν ι, τὰ ὅποια προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν (ἔπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνῆεν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν ι συναιρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος: λυ-θε-ίη-μεν, λυ-θε-ῖ-μεν, λύ-ο-ι-μεν, λύ-σα-ι-μεν, λύσ-α-ι-ντο.

ς') Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ῥημάτων

§ 209. Τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν ῥημάτων ἐν γένει ἰδιαίτεροι καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς:

I. Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α) τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -τον, -τον: λύ-ε-τον, λύ-ε-τον - λύσ-ε-τον, λύσ-ε-τον - λελύκ-α-τον, λελύκ-α-τον: λύ-η-τον, λύ-η-τον - λύσ-η-τον, λύσ-η-τον - (λελύκ-η-τον, λελύκ-η-τον):

β) τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) -τον, -την: ἐλύ-ε-τον, ἐλυ-έ-την - ἐλύσ-α-τον, ἐλυσ-ά-την - ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την λύ-οι-τον, λυ-οί-την - λύσ-οι-τον, λυσ-οί-την - λύσ-αι-τον, λυσ-αί-την - (λελύκ-οι-τον, λελυκ-οί-την):

γ) τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -τον, -των : λύ-ε-τον, λυ-έ-των - λύσ-α-τον, λυσ-ά-των - (λελύκ-ε-τον, λελυκ-έ-των).

II. Τῆς μέσης φωνῆς (ἑξαιρέσει τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου)

α) τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -σθον, -σθον: λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθον - λύσ-ε-σθον, λύσ-ε-σθον - λυθήσ-ε-σθον, λυθήσ-ε-σθον - λελυ-σθον, λελυ-σθον - λελύσ-ε-σθον, λελύσ-ε-σθον - λύ-η-σθον, λύ-η-σθον

- λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον·

β) τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) -σθον, -σθην: ἐλύ-ε-σθον, ἐλυ-έ-σθην - ἐλύσ-α-σθον, ἐλυ-σ-ά-σθην - ἐλέ-λυ-σθον, ἐλελύ-σθην λύ-οι-σθον, λυ-οί-σθην - λύσ-οι-σθον, λυσ-οί-σθην - λύσ-αι-σθον, λυσ-αί-σθην - λυθήσ-οι-σθον, λυθησ-οί-σθην·

γ) τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) -σθον, -σθων: λύ-ε-σθον, λυ-έ-σθον - λύσ-α-σθων, λυσ-ά-σθων - λέλυ-σθον, λελύ-σθων.

Σημείωσις. Τοῦ δυϊκοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει κατάληξεις εἶναι αἱ τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἀντιστοίχων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος): ἐλυθή-τον, ἐλυθή-την - λυθή-των, λυθή-την - λυ-θείη-τον ἢ λιθεί-τον, λυθειή-την ἢ λυθεί-την - λυθή-των, λυθή-των.

ζ') Σχηματισμὸς τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατατικῶς

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διώκ-ω, ἔχ-ω, πείθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετασχηματισμένον, ἦτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνολήκτα ῥήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα τ καὶ οὕτω λήγουν εἰς -πτω : (φ. κοπ-) κόπ-τ-ω, (φ. βλάβ-, βλάβ-τ-ω) βλάπτω, (φ. κρυφ-, κρύφ-τ-ω) κρύπτω (βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **ὀδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα j (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α) τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα θ ἢ τ λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς -πτω ἢ -σσω, Π. γ.

(φ. φυλακ-, φυλάκ-jω) φυλάττω ἢ φυλάσσω

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-jew) ἀλλάττω ἢ ἀλλάσσω

(θ. ταραγ-, τaráγ-jew) τaráττω ἢ τaráσσω

(θ. ἀρμοτ-, ἀρμότ-jew) ἀρμόττω ἢ ἀρμόσσω

(θ. πυρετ-, πυρέτ-jew) πυρέττω ἢ πυρέσσω (βλ. § 36, 4, γ')

β') τῶν ὀδοντικολήκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα θ λήγουν εἰς τὸν ἐνεστώτα εἰς -ζω. Π. γ.

(θ. ἐλπιδ-, ἐλπιδ-jew) ἐλπίζω

(θ. ὄδ-, ὄδjew) ὄζω

(θ. παιδ-, παιδ-jew) παίζω

Σημείωσις. Ἐνεστώτα εἰς -ζω, σχηματίζουσι, καὶ μερικὰ ῥήματα οὐρανικολήκτα, τὰ ὅποια σημαίνουν συνήθως ἤχον. Π.γ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-jew) οἰμώζω

(θ. στεναγ-, στενάγ-jew) στενάζω

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-jew) ἀλαλάζω

(θ. κραγ-, κράγ-jew) κράζω

(θ. ὀλολυγ-, ὀλολύγ-jew) ὀλολύζω.

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι

§ 211. Τῶν ὀδοντικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -σω καὶ ὁ μέσος εἰς -σομαι, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς -σα καὶ ὁ μέσος εἰς -σάμην, ὅπως καὶ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων: (θ. πειθ-) πεί-σω (ἐκ τοῦ πείθ-σω), πεί-σομαι (ἐκ τοῦ πείθ-σομαι) - (θ. σπενδ-) σπεί-σω (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), σπεί-σομαι (ἐκ τοῦ σπένδ-σομαι) - (θ. γυμναδ-) ἐγύμνα-σα (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σα), ἐγύμνα-σάμην (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σάμην) (βλ. § 198 κ. ἐ.).

Ἀλλὰ τὰ ὑπερδισύλλαβα ὀδοντικολήκτα εἰς -ίζω, ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα θ, σχηματίζουσι τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα σ εἰς -ίω, -ιοῦμαι (κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα ῥήματα). Οὕτω κτίζω -κτίσω, σχίζω -σχίσω, ἀλλὰ κομίζω (θ. κομιδ-), κομιῶ (κομιεῖς, κομιεῖ), κομιούμαι (κομιεῖ, κομιεῖται).

Σημείωσις. Μέλλοντα ἄσιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς -άω συνηρημένα ῥήματα ἔχει καὶ τὸ ῥῆμα βιβάζω: βιβῶ, βιβᾶς, βιβᾶ κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς -κα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς -κειν: (θ. κομιδ-), κεκόμι-κα, ἐκεκομί-κειν (βλ. § 200)

3) ὁ παθητικός μέλλων ἀ λήγει εἰς **-σθήσομαι** καὶ ὁ παθητικός ἀόριστος ἀ εἰς **-σθην**: (θ. ψευδ-) **ψευσθήσομαι** (ἐκ τοῦ ψευδ-σθῆ-σομαι), **ἐψεύσθην** (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-σθην) - (θ. ἀρμωτ-) **ἡρμόσθην** (ἐκ τοῦ ἡρμώτ-θη) (βλ. § 37, 4)

4) ὁ μέσος παρακειμένος λήγει εἰς **-σμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-σμην**: (θ. πειθ-) **πέπεισμαι** (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), **ἐπεπίσμην** (ἐκ τοῦ ἐπεπέιθ-μην) - (θ. κομιδ-) **κεκόμισμαι** (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι), **ἐκεκομίσθην** (ἐκ τοῦ ἐκεκομιδ-μην).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικός λήγει εἰς **-ξω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξομαι**, ὁ ἀόριστος ἀ ὁ ἐνεργητικός εἰς **-ξα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξάμην**: (θ. φυλακ-) **φυλάξω**, **ἐφύλαξα** (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σα) - (θ. ταγ-) **τάξομαι**, **ἐταξάμην** (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην) (βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικός παρακειμένος λήγει εἰς **-χα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-χειν** (ἦτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικός χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ): (θ. κηρυκ-) **κεκήρυχα**, **ἐκεκηρύχειν** - (θ. ταγ-) **τέταχα**, **ἐτετάχειν**

3) ὁ παθητικός μέλλων ἀ λήγει εἰς **-χθήσομαι** καὶ ὁ παθητικός ἀόριστος ἀ εἰς **-χθην**: (θ. πλεκ-) **πλεχθήσομαι**, **ἐπλέχθην** (ἐκ τοῦ πλεκ-θήσομαι) - (θ. ἀγ-) **ἀχθήσομαι**, **ἤχθην** (ἐκ τοῦ ἀγ-θήσομαι κτλ.) (βλ. § 37, 1)

4) ὁ μέσος παρακειμένος λήγει εἰς **-γμαί** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-γμην**: (θ. πλεκ-) **πέπλεγμαι**, **ἐπεπλέγμην** (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπεπλέκ-μην) - (θ. ταραχ-) **τετάραγμαί**, **ἐτεταράγμην** (ἐκ τοῦ τετά-ραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην) (βλ. § 37, 2).

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικός λήγει εἰς **-ψω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψομαι**, ὁ ἀόριστος ἀ ὁ ἐνεργητικός λήγει εἰς **-ψα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψάμην**: (θ. κοπ-) **κόψω**, **έκοψα** (ἐκ τοῦ κόπ-σω, έκοπ-σα) - (θ. τριβ-) **τρίψομαι**, **έτριψάμην** (ἐκ τοῦ τρίβ-σομαι, έτριβ-σάμην) - (θ. γραφ-) **γράψομαι**, **έγραψάμην** (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, έγραφ-σάμην) (βλ. § 36, 2)

2) ὁ ἐνεργητικός παρακειμένος λήγει εἰς **-φα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-φειν** (ἦτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικός χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ): (θ. κοπ-) **κέκοφα**, **έκεκόφειν** - (θ. τριβ-) **τέτριφα**, **έτετρίφειν** (βλ. § 212, 2)

3) ὁ παθητικός μέλλων ἀ λήγει εἰς **-φθήσομαι** καὶ ὁ παθητικός

άοριστος α' λήγει εις -φθην: (θ. πεμπ-) πεμφθήσομαι, ἐπέμφθην (ἐκ τοῦ πεμπ-θήσομαι, ἐπέμπ-θην) - (θ. καλυβ-) καλυφθήσομαι, ἐκαλύφθην (ἐκ τοῦ καλυβ-θήσομαι, ἐκαλύβ-θην) (βλ. § 37, 1)

4) ὁ μέσος παρακειμένος λήγει εις -μμαι καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εις -μμην: (θ. κοπ-) κέκομαι, ἐκεκόμην (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.) - (θ. τριβ-) τέτριμμαι, ἐτετρίμμην (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.) - (θ. γραφ-) γέγραμμαι, ἐγεγράμμην (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.) (βλ. § 37, 3).

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

1) ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτηῖρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ε, ἀντὶ τοῦ ε τούτου εις τὸν ἐνεργητικὸν παρακειμένον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν ο: κλέπτω, (θ. κλέπ-) κέκλοφα, ἐκεκλόφειν - τρέπω (θ. τρεπ-) τέτροφα, ἐτετρόφειν - φέρω (θ. ἐνεκ-), ἐνήνοχα, ἐνήνόχειν (βλ. § 190)

2) τὰ ῥήματα στρέφω, τρέπω καὶ τρέφω εις τὸν μέσον παρακειμένον καὶ ὑπερσυντέλικον ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν α (βραχύ): (θ. στρεφ-) ἔστραμμαι, ἐστράμμην - (θ. τρεπ-) τέτραμμαι, ἐτετράμμην - (θ. θρεφ-) τέθραμμαι, ἐτεθράμμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως

μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντέλικου ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Ὅριστική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔψευσ-μαι ἔψευ-σαι ἔψευσ-ται ἐψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἐψευσμένοι εἰσὶ	ἐψεύσ-μην ἔψευ-σο ἔψευσ-το ἐψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἐψευσμένοι ἦσαν	- ἔψευ-σο ἐψεύ-σθω - ἔψευ-σθε ἐψεύ-σθων
πέπραγ-μαι πέπραξι πέπρακ-ται πεπράγ-μεθα πέπραχ-θε πεπραγμένοι εἰσὶ	ἐπεπράγ-μην ἐπέπραξο ἐπέπρακ-το ἐπεπράγ-μεθα ἐπέπραχ-θε πραγμένοι ἦσαν	- πέπραξο πεπράχ-θω - πέπραχ-θε πεπράχ-θων
		ἐψεῦ-σθαι ἐψευσ-μένος ἐψευσ-μένη ἐψευσ-μένον πεπραχ-θαι πεπραγ-μένος πεπραγ-μένη πεπραγ-μένον

γέγραμ-μαι γέγραψαι γέγραπ-ται γεγράμ-μεθα γέγραφ-θε γεγραμμένοι εισί	ἐγεγράμ-μην ἐγέγραψο ἐγέγραπ-το ἐγεγράμ-μεθα ἐγέγραφ-θε γεγραμμένοι ἦσαν	- γέγραψο γεγράφ-θω - γέγραφ-θε γεγράφ-θω	γεγράφ-θαι γεγραμ-μένος γεγραμ-μένη γεγραμ-μένον
--	---	--	---

(Βλ. § 37 καὶ 33, 5)

Σημείωσις. Συμφωνολήκτων ῥημάτων ἐν γένει μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικοῦ εἶναι σπανιώτατοι, ὡς τετάχεται (= τεταγμένοι εισί), γεγράφεται (= γεγραμμένοι εισί), ἐφθάρηται (ἐφθαρμένοι εισί), ἐτετάχθητο (= τεταγμένοι ἦσαν).

η') Σχηματισμὸς τῶν χρόνων τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

α) Ἐνεστῶς καὶ παρατακτικὸς

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων πολὺ ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατακτικὸν ἀπὸ τοῦ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς δέρ-ω, μέν-ω, νέμ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινολήκτα καὶ ὑγρολήκτα ῥήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατακτικὸν ἀπὸ τοῦ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ τὸ πρόσφυμα j. Οὕτω

1) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηριστῆρα λ, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ λ:

(θ. βαλ-, βάλ-jω) βάλλω

(θ. ἀγγέλ-, ἀγγέλ-jω) ἀγγέλλω (βλ. § 36, 4, α')

2) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηριστῆρα ν ἢ ρ, τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν ἔληγεν εἰς -αν, -αρ, -εν, -ερ, -ἴν, -ἴρ, ὕν, -ὕρ, μετεσχηματίσθη εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ λήγει εἰς -αίν, -αίρ, -εἴν, -εἴρ, -ἴν, -ἴρ, -ὕν, -ὕρ

(θ. ὑφάν-, ὑφάν-jω) ὑφαίνω

(θ. καθάρ-, καθάρ-jω) καθαίρω

(θ. κτεν-, κτέν-jω) κτείνω

(θ. σπερ-, σπέρ-jω) σπείρω

(θ. κρῖν-, κρῖν-jω) κρῖνω

(θ. οἰκτίρ-, οἰκτίρ-jω) οἰκτῖρω

(θ. πλῦν-, πλῦν-jew) πλῦνω
 (θ. σῦρ-, σῦρ-jew) σῦρω (βλ. § 35 καὶ 36, 4, 6').

Σημείωσις. Τὸ ῥήμα **ὀφέιλω** προήλθεν ἐκ παλαιότερου τύπου **ὀφέλλω**, ὁ ὁποῖος πάλιν προήλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου **ὀφέλνω** (πρβλ. § 36, 3).

6) Οἱ ἄλλοι χρόνοι.

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα σ (συννηρημένος) εἰς -ῶ, -οῦμαι (ἦτοι κατὰ τὰ εἰς -έω συννηρημένα ῥήματα):

νέμω	(θ. νεμ-	νεμέω)	νεμῶ	(νεμέομαι)	νεμοῦμαι
μένω	(θ. μεν-	μενέω)	μενῶ		
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-	ἀγγελέω)	ἀγγελῶ		
καθαίρω	(θ. καθαρ-	καθαρέω)	καθαρῶ		
κτείνω	(θ. κτεν-	κτενέω)	κτενῶ		

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος ἀ' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα σ εἰς -α, -άμην, με ἐκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτηριστῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνήεν, ἦτοι με ἐκτασιν τοῦ **ᾱ** εἰς **η** (ἦ κατόπιν **ε** ἢ **ι** ἢ **ρ** εἰς **ᾱ**), τοῦ **ε** εἰς **ει**, τοῦ **ι** ἢ **υ** εἰς **ι** ἢ **υ**:

ὀφαίνω	(θ. ὀφᾶν-)	ὀφῆν-α	ὀφῆν-άμην
λεαίνω	(θ. λεᾶν-)	ἐλέᾶν-α	(λεᾶναι)
μιαίνω	(θ. μιᾶν-)	ἐμίᾳ-να	(μιᾶναι)
μαραίνω	(θ. μαρᾶν-)	ἐμάρᾶν-α	(μαρόναι)
καθαίρω	(θ. καθᾶρ-)	ἐκάθῆρ-α	ἐκαθῆρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἡγγειλ-α	ἡγγειλ-άμην
νέμω	(θ. νέμ-)	ἐνειμ-α	ἐνειμ-άμην
μένω	(θ. μεν-)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κρῖν-)	ἔκρῖν-α	(κρῖναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμῦν-)	ἤμῦν-α	(ἀμῦναι)

Σημείωσις 1. Οἱ τύποί οὗτοι προήλθον ἐκ παλαιότερων ὕφαν-σα, ὕφανα - ἐκάθαρ-σα, ἐκάθαρρα - ἡγγελ-σα, ἡγγελλα - ἐκριν-σα, ἐκριννα κτλ. (βλ. § 36, 3).

Σημείωσις 2. Ἔχουν **ᾱ** ἀντὶ **η** εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον ἀ' προσέτι τὰ ῥήματα **αἴρω**, **ἄλλομαι**, **κερδαίνω** καὶ **κοιλαίνω**, ἂν καὶ τοῦ **α** δέν

προηγῆται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (ἀρ-, ἀλ-, κερδαν, κοιλαν-) ε ἢ ι ἢ ρ: ἤρα (ὑποστ. ἄρω, εὐκτ. ἄρα-μι, προστ. ἄρον, ἀπρφ. ἄραι κτλ.), ἤλάμην (ὑποστ. ἄλωμαι, εὐκτ. ἀλαίμην κτλ.), ἐκερδᾶνα (ἀπρφ. κερδᾶναι κτλ.), ἐκοιλᾶνα (ἀπρφ. κοιλᾶναι).

Εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν ἠ ἀντὶ α οἱ ἀόριστοι ἤρα καὶ ἤλάμην ἕνεκα τῆς αὐξήσεως (βλ. § 185, 2, Σημ. α').

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακειμένος σχηματίζεται εἰς **-κα** καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** (§ 200):

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα	(§ 37, 6, α')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-κα	ἤγγέλ-κειν

4) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-θήσομαι**, **-θην**: **μιαίνομαι** (θ. μιαν-), **μιαν-θήσομαι** **ἐμιάν-θην** - **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἀγγελ-θήσομαι**, **ἤγγέλ-θην**

5) ὁ μέσος παρακειμένος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων ῥημάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-μαι**, **-μην**: **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἤγγελ-μαι**, **ἤγγέλ-μην** - **αἶρομαι** (θ. ἀρ-), **ἤρ-μαι**, **ἤρ-μην**

β') τῶν ἐνρινολήκτων μὲ χαρακτηριστῆρα **ν** σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς **-μμαί**, **-μμην**, ἄλλων δὲ εἰς **-σμαι**, **-σμην**: **ὀξύνομαι** (θ. ὀξυν-), **ὄξυμμαι**, **ὠξύμμην** - **φαίνομαι** (θ. φαν-), **πέφασμαι**, **ἐπεφάσμην** (βλ. § 37, 6, γ').

§ 218. Παράδειγμα ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου μέλλοντος καὶ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικού ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων (βλ. § 37, 6, γ)

Ὀριστική	Εὐκτική	Απαρέμφατον Μετοχή													
νεμ-ῶ νεμ-εῖς νεμ-εῖ νμ-οὔμεν νεμ-εῖτε νεμ-οὔσι	νεμ-οῖμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οῖς ἢ νεμ-οίης νεμ-οῖ ἢ νεμ-οίη νεμ-οῖμεν νεμ-οῖτε νεμ-οῖεν	<table border="1"> <tr> <td>νε-μεῖν</td> <td></td> </tr> <tr> <td>νεμ-ῶν (νεμοῦντος)</td> <td></td> </tr> <tr> <td>νεμ-οὔσα (νεμ-ούσης)</td> <td></td> </tr> <tr> <td>νεμ-οῦν (νεμ-οῦντος)</td> <td></td> </tr> </table>		νε-μεῖν		νεμ-ῶν (νεμοῦντος)		νεμ-οὔσα (νεμ-ούσης)		νεμ-οῦν (νεμ-οῦντος)					
νε-μεῖν															
νεμ-ῶν (νεμοῦντος)															
νεμ-οὔσα (νεμ-ούσης)															
νεμ-οῦν (νεμ-οῦντος)															
νεμ-οὔμαι νεμ-εῖ (ἢ -ῆ) νεμ-εῖται νεμ-οὔμεθα νεμ-εῖσθε νεμ-οὔνται	νεμ-οίμην νεμ-οῖο νεμ-οῖτο νεμ-οίμεθα νεμ-οῖσθε νεμ-οῖντο	<table border="1"> <tr> <td>νεμ-εῖσθαι</td> <td></td> </tr> <tr> <td>νεμ-οὔμενος</td> <td></td> </tr> <tr> <td>νεμ-ουμένη</td> <td></td> </tr> <tr> <td>νεμ-οὔμενον</td> <td></td> </tr> </table>		νεμ-εῖσθαι		νεμ-οὔμενος		νεμ-ουμένη		νεμ-οὔμενον					
νεμ-εῖσθαι															
νεμ-οὔμενος															
νεμ-ουμένη															
νεμ-οὔμενον															
ἡγγεῖλ-μαι ἡγγεῖλ-σαι ἡγγεῖλ-ται ἡγγεῖλ-μεθα ἡγγεῖλ-θε ἡγγεῖλ-μένοι εἰσὶ	ἡγγεῖλ-μην ἡγγεῖλ-σο ἡγγεῖλ-το ἡγγεῖλ-μεθα ἡγγεῖλ-θε ἡγγεῖλ-μένοι ἦσαν	<table border="1"> <tr> <td>-</td> <td>ἡγγεῖλ-θαι</td> </tr> <tr> <td>ἡγγεῖλ-σο</td> <td>ἡγγεῖλ-μένος</td> </tr> <tr> <td>ἡγγεῖλ-θω</td> <td>ἡγγεῖλ-μένη</td> </tr> <tr> <td>-</td> <td>ἡγγεῖλ-μένον</td> </tr> <tr> <td>ἡγγεῖλ-θε</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ἡγγεῖλ-θων</td> <td></td> </tr> </table>		-	ἡγγεῖλ-θαι	ἡγγεῖλ-σο	ἡγγεῖλ-μένος	ἡγγεῖλ-θω	ἡγγεῖλ-μένη	-	ἡγγεῖλ-μένον	ἡγγεῖλ-θε		ἡγγεῖλ-θων	
-	ἡγγεῖλ-θαι														
ἡγγεῖλ-σο	ἡγγεῖλ-μένος														
ἡγγεῖλ-θω	ἡγγεῖλ-μένη														
-	ἡγγεῖλ-μένον														
ἡγγεῖλ-θε															
ἡγγεῖλ-θων															
ὠξυμ-μαι ὠξυν-σαι ὠξυν-ται ὠξύμ-μεθα ὠξυν-θε ὠξυμ-μένοι εἰσὶ	ὠξύμ-μην ὠξυν-σο ὠξυν-το ὠξύμ-μεθα ὠξυν-θε ὠξυμ-μένοι ἦσαν	<table border="1"> <tr> <td>-</td> <td>ὠξύν-θαι</td> </tr> <tr> <td>ὠξυν-σο</td> <td>ὠξυμ-μένος</td> </tr> <tr> <td>ὠξύν-θω</td> <td>ὠξυμ-μένη</td> </tr> <tr> <td>-</td> <td>ὠξυμ-μένον</td> </tr> <tr> <td>ὠξυν-θε</td> <td></td> </tr> <tr> <td>ὠξύν-θων</td> <td></td> </tr> </table>		-	ὠξύν-θαι	ὠξυν-σο	ὠξυμ-μένος	ὠξύν-θω	ὠξυμ-μένη	-	ὠξυμ-μένον	ὠξυν-θε		ὠξύν-θων	
-	ὠξύν-θαι														
ὠξυν-σο	ὠξυμ-μένος														
ὠξύν-θω	ὠξυμ-μένη														
-	ὠξυμ-μένον														
ὠξυν-θε															
ὠξύν-θων															

πέφασ-μαι	ἐπέφασ-μην	-	πεφάν-θαι
πέφαν-σαι	ἐπέφαν-σο		
πέφαν-ται	ἐπέφαν-το	πέφαν-σο	πεφασ-μένος
πεφασ-μεθα	ἐπέφασ-μεθα	πεφάν-θω	
πέφαν-θε	ἐπέφαν-θε	-	πεφασ-μένη
πεφασ-μένοι εἰσὶ	πεφασ-μένοι ἦσαν	πέφαν-θε	πεφασ-μένον
		πεφάν-θων	

§ 219. Τὰ ἐνρινόληκτα ῥήματα κλίνω, κρίνω, πλύνω καὶ τείνω τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἄ τὸς σχηματίζουν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετ' ἀποβολῆν τοῦ χαρακτηῆρος ν:

(φ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(φ. κρίν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θην
(φ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(φ. τεν-,τα-)	τέ-τα-κα	ἐτετά-κειν	τα-θήσομαι	ἐτά-θην

§ 220. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲ φωνῆεν ε, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον ἄ', εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἄ ἢ β' ἀντὶ τοῦ φωνήεντος ε ἔχουν ᾗ (πρβλ. § 214, 2):

σπείρω (φ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα, ἐσπάρκειν, ἔσπαρμαι, ἐσπάρμην, σπαρ-ήσομαι, ἐσπάρ-ην
στέλλω (φ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα, ἐστάλκειν, ἔσταλμαι, ἐστάλμην, σταλ-ήσομαι, ἐστάλ-ην
τεινω (φ. τετ-, τα-)	τέ-τα-κα, ἐτετάκειν, τέταμαι, ἐτετάμην, τα-θήσομαι, ἐτά-θην
φδεῖρω (φ. φδερ-)	ἔ-φθαρ-κα, ἐφθάρκειν, ἐφθαρμαι, ἐφθάρμην, φθαρ-ήσομαι, ἐφθάρ-ην.

δ') Δεύτεροι χρόνοι τῶν ῥημάτων

§ 221. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηῆρα σ καὶ μὲ θέμα φωνῆεν οὐχὶ τὸ α, ἀλλὰ τὸ ο καὶ τὸ ε: ἔλαβ-ο-ν, ἐλαβ-ύ-μην (βλ. § 199 καὶ § 201).

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικός ἀόριστος δεύτερος ἢ μέσος ἀόριστος δεύτερος καὶ εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (ἐλάβ-**ον**, ἐλάβαν-**ον** - ἐλάβ-**όμεν**, ἐλαβαν-**όμεν**), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος.

Π. χ. ὁ ἐνεργητικός ἀόριστος β' τοῦ ρ' **βάλλω** καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' τοῦ ρ. **γίγνομαι** κλίνονται ὡς ἑξῆς:

Ὀριστική	Ἵποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔβαλ-ον ἔβαλ-ες ἔβαλ-ε ἔβαλ-ομεν ἔβαλ-ετε ἔβαλ-ον	βάλ-ω βάλ-ης βάλ-η βάλ-ωμεν βάλ-ητε βάλ-ωσι	βάλ-ομι βάλ-οις βάλ-οι βάλ-οιμεν βάλ-οιτε βάλ-οιεν	- βάλ-ε βαλ-έτω - βάλ-ετε βαλ-όντων	βαλ-εῖν βαλῶν βαλοῦσα βαλ-όν
ἔγεν-όμεν ἔγέν-ου ἔγέν-ετο ἔγεν-όμεθα ἔγέν-εσθε ἔγέν-οντο	γέν-ομαι γέν-η γέν-ηται γέν-όμεθα γέν-ησθε γέν-ωνται	γεν-οίμην γέν-οιο γέν-οιτο γεν-οίμεθα γέν-οισθε γέν-οιντο	- γεν-οῦ γεν-έσθω - γέν-εσθε γεν-έσθων	γεν-έσθαι γεν-όμενος γεν-ομένη γεν-όμενον

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἴτε ἀπλᾶ εἴτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: λαβεῖν - παραλαβεῖν, λαβῶν (λαβόν) - παραλαβῶν (παραλαβόν).

Πέντε δὲ ῥημάτων, ἧτοι τῶν ῥημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὐρίσκω, ὄρω καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: εἰπέ, ἐλθέ, εὐρέ, ἰδέ, λαβέ. Ἄλλα: πρόσσειπε, ἀπελθε, ἔξευρε, ἔπιδε, παράλαβε.

Σημείωσις 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης: (ἄγομαι - ἡγαγόμεν) ἀγαγέσθαι, (γίγνομαι - ἐγενόμεν) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεύτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', ἐὰν μὲν εἶναι πολυσύλλαβον, εἴτε ἀπλοῦν εἴτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης: ἐλαβόμεν - λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ· ἐγενόμεν - γενοῦ, παραγενοῦ· ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲ δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον: ἔχομαι, ἐσχόμεν - σχοῦ, παράσχοι ἔπομαι, ἐσπόμεν - σποῦ, ἐπίσπου.

§ 222. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτήρα **κ** ἢ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ ψιλῶ ἢ μέσου ἀφώνου χαρακτήρος τοῦ θέματος (πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ 213, 2).

Ὁ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δεύτερος κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς ὁ **α'**, ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ **ε** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχει **ο** καὶ ἀντὶ τοῦ **ᾱ** ἔχει **ἠ** (ἢ **ᾱ** κατόπιν **ρ**):

κτείνω	(Ϝ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτον-α	(ἀπ) εκτόν-ειν
τίκτω	(Ϝ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	έτετόκ-ειν
λείπω	(Ϝ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	έλελοίπ-ειν
φαίνω	(Ϝ. φᾶν-)	πέ-φήν-α	έπεφήν-ειν
μαίνομαι	(Ϝ. μᾶν-)	μέ-μην-α	έμεμήν-ειν
πράττω	(Ϝ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	έπεπράγ-ειν
κράζω	(Ϝ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	έκεκράγ-ειν

§ 223. Ὁ παθητ. μέλλων καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα **η** καὶ ὄχι **θη**, ἤτοι χωρὶς τὸ **θ**: κό-πτομαι (Ϝ. κοπ-) - κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η (πρβλ. νῦν: ἐγράφ-θη-κα ἢ ἐγράφ-τη-κα καὶ ἐγράφ-η-κα).

Ὁ τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ **α'**.

Π. **χ** ὁ παθητικὸς μέλλων **θ'** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος **θ'** τοῦ **ρ** γράφομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὅριστική	Ἰποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Απαρέμφατον Μετοχή
γράφ-ή-σομαι γράφ-ή-σει γράφ-ή-σεται γράφ-η-σόμεθα γράφ-ή-σεσθε γράφ-ή-σονται		γράφ-η-σοίμην γράφ-η-σοιο γράφ-ή-σοιτο γράφ-η-σοίμεθα γράφ-ή-σοισθε γράφ-ή-σοιντο		γράφ-ή-σεσθαι γράφ-η-σόμενος γράφ-η-σομένη γράφ-η-σόμενον
ἐγράφ-η-ν ἐγράφ-η-ς ἐγράφ-η ἐγράφ-η-μεν ἐγράφ-η-τε ἐγράφ-η-σαν	γράφ-ῶ γράφ-ῆς γράφ-ῆ γράφ-ῶμεν γράφ-ῆτε γράφ-ῶσι	γράφ-εἶην γράφ-εἶης γράφ-εἶη γράφ-εἶημεν γράφ-εἶητε γράφ-εἶησαν*	- γράφ-η-θι γράφ-η-τω - γράφ-ητε γράφ-ε-ντων	γράφ-ῆ-ναι γράφ-εἰ-ς γράφ-εἰσα γράφ-έν

* ἢ γραφ-εῖμεν, γραφ-εῖτε, γραφ-εῖεν.

Σημείωσις. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἔ' εἰς τὸ ἄ' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικὴν) κατάληξιν -θι: ἀλλάγη-θι, φάνη-θι (βλ. § 196, ὑποσ, 4).

§ 224. 1) Τὰ ῥήματα (ἐκ)πλήττομαι ἢ (κατα)πλήττομαι, σήπομαι καὶ τήκομαι εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἄ' ἀντὶ τοῦ η τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ἄ: (ῥ. πληγ-) ἐκ-πλάγ-ήσομαι, κατα-πλάγ-ήσομαι, ἐξ-επλάγ-ην, κατ-επλάγ-ην - (ῥ. σηπ-) σάπ-ήσομαι, ἐσάπ-ην - (ῥ. τηκ-) τᾶκ-ήσομαι, ἐτᾶκ-ην.

2) τὰ ῥήματα κλέπτο, πλέκω, καὶ τρέπω εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον ἄ' καὶ τὰ ῥήματα στρέφω καὶ τρέφω εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα ἄ' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον ἄ' ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ἄ: (ῥ. κλεπ-) ἐ-κλά-πην, (ῥ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην, (ῥ. τρεπ-) ἐ-τράπ-ην, (ῥ. στρεφ-) στραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην, (ῥ. τρεφ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην (πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἐνὸς ῥήματος σχηματίζεται καὶ ὡς ἀ' καὶ ὡς ἄ' (*), ὡς (διαφθερίζω) διέφθορα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἠλλάχθη καὶ ἠλλάγη, (βλάπτομαι) ἐβλάθη καὶ ἐβλάθη. Συνήθως δὲ τότε ὁ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἐτέρου π.χ.:

πέπεικα (= ἔγω πείσει), πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος)
πέφαγα (= ἔγω φανερώσει), πέφηνα (= ἔγω φανερωθῆ)
ἐτρεψάμην (τινᾶ=ἔτρεψά τινα εἰς φυγὴν), ἐτραπόμην (= διηυδύνθη)
ἐφάνθη (= ἀπεδείχθη ὑπὸ ἄλλου), ἐφάνην (= ἐδείχθη ἐγώ).

ι') Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ῥήματα

§ 226. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν εἶναι τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτῆρα α ἢ ε ἢ ο. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἧτοι

1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω: τιμάω - τιμῶ (†)

2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω: ποιέω - ποιῶ

3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω: δουλόω - δουλῶ.

* Μόνον τὸ ῥ. τρέπω ἔχει πάντας τοὺς ἀορίστους ἀ' καὶ ἄ': ἔτρεψα - ἔτραπον (ποιητικὸς), ἔτρεψάμην - ἐτραπόμην, ἐτρέφθη - ἐτράπη.

† Τὰ ῥ. κᾶω καὶ κλᾶω, τὰ ὅποια ἀρχήθεν ἦσαν καίF-ω, κλαίF-ω, ἔπειτα καίF-ω, κλαίF-ω, καὶ τέλος καί-ω, κλαί-ω, μένουν ἀσυναίρετα (πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35).

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἑνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα:

§ 227. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -άω (θ. τιμᾶ-)

		Ἑνεργητικὸν	Μέσον καὶ Παθητικὸν
Ὅριστική	Ἑνεστώτος	(τιμάω) τιμῶ (τιμάεις) τιμᾷς (τιμαεῖ) τιμᾷ (τιμασμεν) τιμῶμεν (τιμάετε) τιμᾶτε (τιμάουσι) τιμῶσι	(τιμάομαι) τιμῶμαι (τιμάῃ, -ει) τιμᾷ (τιμάεται) τιμᾶται (τιμάομεθα) τιμῶμεθα (τιμάεσθε) τιμᾶσθε (τιμάονται) τιμῶνται
	Παρατατικού	(ἐτίμαον) ἐτίμων (ἐτίμαες) ἐτίμας (ἐτίμαε) ἐτίμα (ἐτιμάομεν) ἐτιμῶμεν (ἐτιμάετε) ἐτιμᾶτε (ἐτίμαον) ἐτίμων	(ἐτιμάομην) ἐτιμῶμην (ετιμάου) ἐτιμῶ (ἐτιμάετο) ἐτιματο (ἐτιμάομεθε) ἐτιμῶμεθε (ετιμάεσθε) ἐτιμᾶσθε (ετιμάοντο) ἐτιμῶντο
Ὑποτατική		(τιμάω) τιμῶ (τιμάῃς) τιμᾷς (τιμάῃ) τιμᾷ (τιμάωμεν) τιμῶμεν (τιμάῃτε) τιμᾶτε (τιμάωσι) τιμῶσι	(τιμάωμαι) τιμῶμαι (τιμάῃ) τιμᾷ (τιμάῃται) τιμᾶται (τιμάωμεθα) τιμῶμεθα (τιμάῃσθε) τιμᾶσθε (τιμάωνται) τιμῶνται
Εὐχτική		(τιμάοιμι) τιμῶμι ἢ τιμῶην (τιμάοις) τιμῶς ἢ τιμῶης (τιμάοι) τιμῶ ἢ τιμῶη (τιμάοιμεν) τιμῶμεν (τιμάοιτε) τιμῶτε (τιμάοιεν) τιμῶεν	(τιμαοίμην) τιμῶμην (τιμάοιο) τιμῶο (τιμάοιτο) τιμῶτο (τιμαοίμεθα) τιμῶμεθα (τιμάοισθε) τιμῶσθε (τιμάοιντο) τιμῶντο

Προστακτική	(τίμαε) τίμα (τιμάετω) τιμάτω (τιμάετε) τιμάτε (τιμάόντων) τιμώντων	(τιμάου) τιμῶ (τιμάεσθω) τιμάσθω (τιμάεσθε) τιμάσθε (τιμάεσθων) τιμάσθων
Ἄπαρ.	(τιμάειν) τιμᾶν	(τιμάεσθαι) τιμᾶσθαι
Μετοχή	(τιμάων) τιμῶν (τιμάουσα) τιμῶσα (τιμάον) τιμῶν	(τιμαόμενος) τιμώμενος (τιμαομένη) τιμωμένη (τιμαόμενον) τιμώμενον

§ 228. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -έω (θ. ποιε-)

		Ἐνεργητικὸν	Μέσον καὶ Παθητικὸν
Ὅριστική	Ἐνεστώτος	(ποιέω) ποιῶ (ποιέεις) ποιεῖς (ποιέει) ποιεῖ (ποιέομεν) ποιούμεν (ποιεετε) ποιεῖτε (ποιέουσι) ποιούσι	(ποιέομαι) ποιούμαι (ποιέῃ, -ει) ποιῆ ἢ ποιεῖ (ποιεεταί) ποιεῖται (ποιεόμεθα) ποιούμεθα (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιέονται) ποιούνται
	Παράτακτου	(ἐποιεον) ἐποιοῦν (ἐποιεες) ἐποιεῖς (ἐποιεε) ἐποιεῖ (ἐποιέομεν) ἐποιοῦμεν (ἐποιεέτε) ἐποιεῖτε (ἐποιεον) ἐποιοῦν	(ἐποιεομένη) ἐποιοῦμένη (ἐποιέου) ἐποιοῦ (ἐποιεέτο) ἐποιεῖτο (ἐποιεόμεθα) ἐποιοῦμεθα (ἐποιεέσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιέοντο) ἐποιοῦντο

Υποτακτική	(ποιέω) ποιῶ (ποιέης) ποιῆς (ποιέη) ποιῆ (ποιέωμεν) ποιῶμεν (ποιέητε) ποιῆτε (ποιέωσι) ποιῶσι	(ποιέωμαι) ποιῶμαι (ποιέη) ποιῆ (ποιέηται) ποιῆται (ποιέώμεθα) ποιῶμεθα (ποιέησθε) ποιῆσθε (ποιέωνται) ποιῶνται
Εὐκτική	(ποιέοιμι) ποιοῖ-μι ἢ ποιοίην (ποιέοις) ποιοῖς ἢ ποιίης (ποιέοι) ποιοῖ ἢ ποιοίη (ποιέοιμεν) ποιοῖμεν (ποιέοιτε) ποιοῖτε (ποιέοιεν) ποιοῖεν	(ποιοίμην) ποιοίμην (ποιέοιο) ποιοῖο (ποιέοιτο) ποιοῖτο (ποιοίμεθα) ποιοίμεθα (ποιέοισθε) ποιοῖσθε (ποιέοιντο) ποιοῖντο
Προστακτική	(ποιεε) ποιει (ποιεέτω) ποιείτω (ποιεετε) ποιεῖτε (ποιεόντων) ποιούντων	(ποιέου) ποιού (ποιεέσθω) ποιείσθω (ποιεεσθε) ποιεῖσθε (ποιεέσθων) ποιείσθων
Ἀπαφ.	(ποιείειν) ποιείν	(ποιεεσθαι) ποιεῖσθαι
Μετοχή	(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιούσα (ποιέον) ποιούν	(ποιεόμενος) ποιούμενος (ποιεομένη) ποιουμένη (ποιεόμενον) ποιούμενον

§ 229. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -όω (θ. δουλο-)

		Ἐνεργητικὸν	Μέσον καὶ Παθητικὸν
Ὅριστικὴ	Ἐνεστώτος	(δουλώω) δουλώω (δουλόεις) δουλοῖς (δουλόει) δουλοῖ (δουλόομεν) δουλοῦμεν (δουλόετε) δουλοῦτε (δουλόουσι) δουλοῦσι	(δουλόομαι) δουλοῦμαι (δουλόη, ει) δουλοῖ (δουλόεται) δουλοῦται (δουλόομεθα) δουλοῦμεθα (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόονται) δουλοῦνται
	Παρατατικού	(ἐδούλων) ἐδούλων (ἐδούλους) ἐδούλους (ἐδούλος) ἐδούλου (ἐδουλόομεν) ἐδουλοῦμεν (ἐδουλόετε) ἐδουλοῦτε (ἐδούλων) ἐδούλων	(ἐδουλόομην) ἐδουλούμην (ἐδουλόου) ἐδουλοῦ (ἐδουλόετο) ἐδουλοῦτο (ἐδουλόομεθα) ἐδουλούμεθα (ἐδουλόεσθε) ἐδουλοῦσθε (ἐδουλόοντο) ἐδουλοῦντο
Ἐπιτακτικὴ	(δουλόω) δουλώω (δουλόειης) δουλοῖς (δουλόη) δουλοῖ (δουλόωμεν) δουλώμεν (δουλόητε) δουλώτε (δουλόωσι) δουλώσι	(δουλόωμαι) δουλώμαι (δουλόη) δουλοῖ (δουλόηται) δουλώται (δουλόωμεθα) δουλώμεθα (δουλόησθε) δουλώσθε (δουλόωνται) δουλώνται	
Ἐὐκτικὴ	(δουλόοιμι) δουλοῖμι ἤ -οίην (δουλόοις) δουλοῖς ἤ -οίης (δουλόοι) δουλοῖ ἤ -οίη (δουλόοιεν) δουλοῖμεν (δουλόοιμεν) δουλοῖτε ((δουλόειεν) δουλοῖεν	(δουλοοίμην) δουλοίμην (δουλόοιο) δουλοῖο (δουλόοιτο) δουλοῖτο (δουλοοίμεθα) δουλοίμεθα (δουλόοισθε) δουλοῖσθε (δουλόοιντο) δουλοῖντο	

Προστακτική	(δούλοε) δούλου (δουλοέτω) δουλούτω (δουλόετε) δουλούτε (δουλοόντων) δουλούντων	(δουλόου) δουλοῦ (δουλοέσθω) δουλοῦσθω (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλοέσθων) δουλοῦσθων
Ἄπαρ.	(δουλόειν) δουλοῦν	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι
Μετοχή	(δουλόων) δουλῶν (δουλόουσα) δουλοῦσα (δουλόον) δουλοῦν	(δουλόόμενος) δουλούμενος (δουλοομένη) δουλουμένη (δουλόόμενον) δουλούμενον

§ 230. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα γίνονται αἱ ἐξῆς συναίρεσεις:

1) Εἰς τὰ εἰς -άω, -ῶ ῥήματα συναίρουσινται

α') τὸ α + ε ἢ α + η εἰς ᾱ: (τίμαε) **τίμᾱ**, (τιμάητε) **τιμά̄τε**

β') τὸ α + ει ἢ α + η εἰς α: (τιμάει) **τιμά̄** (τιμάη) **τιμά̄'**

γ') τὸ α + ο ἢ α + ω ἢ α + ου εἰς ω: (τιμάομεν) **τιμῶμεν**, (τιμάωμεν) **τιμῶμεν**, (τιμάουσι) **τιμῶσι**

δ') τὸ α + οι εἰς ω: (τιμάοιμι) **τιμῶμι**.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ α + ει συναίρεται εἰς α ἀπλοῦν (καὶ ὄχι εἰς α), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ -ειν προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν -εεν καὶ δὲν περιεῖχεν ἐξ ἀρχῆς ι (βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς -έω, -ῶ ῥήματα συναίρουσινται

α') τὸ ε + ε εἰς ει: (ποιεε) **ποιέι**, (ποιέετε) **ποιεῖτε**

β') τὸ ε + ο εἰς ου: (ποιέομεν) **ποιούμεν**

γ') τὸ ε μετὰ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον εἰς τὸ ἴδιον μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον (ἦτοι ε + ω = ω, ε + η = η, ε + ει = ει κτλ.):

(ποιέω) **ποιῶ**, (ποιέητε) **ποιῆτε**, (ποιέεις) **ποιεῖς**, (ποιέουσι) **ποιούσι** κτλ.

3) Εἰς τὰ εἰς -όω, -ῶ ῥήματα συναίρουσινται

α') τὸ ο + ε ἢ ο + ο ἢ ο + ου εἰς ου: (δηλόετε) **δηλοῦτε**, (δηλόομεν) **δηλοῦμεν**, (δηλόουσι) **δηλοῦσι**

β') τὸ ο + η ἢ ο + ω εἰς ω: (δηλόητε) **δηλῶτε**, (δηλόω) **δηλῶ**

γ') τὸ ο + ει ἢ ο + η ἢ ο + οι εἰς οι: (δηλόει) **δηλοῖ**, (δηλόη) **δηλοῖ**, (δηλόομεν) **δηλοῖμεν**.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ *ο* + *ει* συναίρειται εἰς *ου* (καὶ ὄχι εἰς *οι*), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ *-ειν* προήλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν *-εεν* καὶ δὲν περιεῖχον ἐξ ἀρχῆς *ι* (βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ ῥ *ζῶ*, *πεινώ*, *διψῶ* καὶ *χρῶμαι* ἔχουν θέμα μὲ χαρακτηριστῆρα *η* (καὶ ὄχι *α*) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἂν καὶ ἐν γένει κλίνωνται κατὰ τὰ εἰς *-άω* συνηρημένα ῥήματα, ἐν τούτοις ἔχουν *η* (ἤ *η*), ὅπου τὰ εἰς *-άω* ἔχουν *ᾱ* (ἤ *α*).

(ζή-ω) ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε κτλ.

(ἔζη-ον) ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἔζῶμεν, ἔζητε κτλ.

ζῆ, ζήτω κτλ.

ζῆν - ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

(πεινή-ω) πεινώ, πεινῆς, πεινή, πεινώμεν, πεινήτε κτλ.

(ἐπεινή-ον) ἐπεινῶν, ἐπεινῆς, ἐπεινή, ἐπεινώμεν,
ἐπεινήτε κτλ. πεινήν κτλ.

(διψή-ω) διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψήτε κτλ.

(ἐδίψη-ον) ἐδίψων, ἐδίψης, ἐδίψη, ἐδίψῶμεν, ἐδίψητε
κτλ. διψῆν κτλ.

(χρή-ομαι) χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε κτλ.

(ἐχρη-όμην) ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρήτο, ἐχρώμεθα, ἐχρησθε

κτλ.

χρῶ, χρήσθω κτλ.

χρήσθαι - χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. *ζῶ* οἱ τύποι *ζῶ*, *ζῆς*, *ζῆ*, *ζῆτε*, *ζήτω* ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλουμένην.

§ 232. Τὰ εἰς *-έω* ῥήματα μὲ μονοσύλλαβον θέμα (ὡς *πλέ-ω*, *πνέ-ω*, *δέ-ομαι*) συναίρουσιν μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτηριστῆρα *ε* ἀκολουθεῖ *ε* ἢ *ει* τῆς καταλήξεως:

(πλέ-ω) πλεῖς, πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.

(ἔ-πλε-ον) ἔπλειν, ἔπλει, ἐπλέ-ομεν, ἐπλεῖτε κτλ. πλεῖν κτλ.

(δέ-ομαι) δέη (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.

(ἐ-δε-όμην) ἐδέου, ἐδεῖτο, ἐδε-όμεθα, ἐδεῖσθε κτλ.

δεῖσθαι-δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. *δέω*, τὸ ὁποῖον σημαίνει *δένω* (καὶ ὄχι *ἔχω* ἀνάγκην),

συνήθως συναιρείται εις πάντας τούς τύπους:

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι (ἐ-δε-ον) ἔδουν, ἔδεις, ἔδει κτλ.

§ 233. Τὸ ρ. ῥιγῶ, τὸ ὁποῖον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς -όω, ἔχει θέμα μὲ χαρακτηριστῆρα ω (καὶ ὅχι ο) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει ω ἢ ω, ὅπου τὰ εἰς -όω ἔχουν ου ἢ οι:

(ῥιγῶ-ω) ῥιγῶ, ῥιγῶς, ῥιγῶ κτλ. - (ἔρριγῶ-ον) ἔρριγων, ἔρριγως κτλ.

(ῥιγῶ-οίην) ῥιγῶην, ῥιγῶης κτλ. - (ῥιγῶ-ειν) ῥιγῶν, (ῥιγῶ-ων) ῥιγῶν, ῥιγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἔνεργ. ἐνεστῶτος τῶν συνηρημένων ῥημάτων τὰ τρία ἐνικὰ σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις -οίην, -οίης, -οίη, αἱ ὁποῖαι λέγονται Ἀττικαὶ καταλήξεις:

(τιμαοίην) τιμῶην (τιμαοίης) τιμῶης (τιμαοίη) τιμῶη

(καλαιοίην) καλοίην (καλαιοίης) καλοίης (καλαιοίη) καλοίη

(δηλοοίην) δηλοίην (δηλοοίης) δηλοίης (δηλοοίη) δηλοίη.

6) Οἱ ἄλλοι χρόνοι

§ 235. Οἱ ἄλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατακτικοῦ χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναιρέτων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

Ἀλλὰ εἰς τούς χρόνους τούτους ὁ βραχὺς χαρακτήρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς ἐκτείνεται, ἥτοι τὸ ᾱ γίνεται η (ἢ ᾱ κατόπιν ε ἢ ι ἢ ρ), τὸ ε γίνεται ὠσάυτως η, τὸ ο γίνεται ω καὶ τὸ (ι ἢ) υ γίνεται (ι ἢ) υ:

τιμῶ (ῥ. τιμᾱ-), τιμῆσω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν

τιμῆ-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην

τε-τίμη-μαι, ἐτετιμή-μην

εῶ (ῥ. εᾱ-), εᾱ-σω, εἰᾱ-σα, εἰᾱ-κα

εᾱ-σομαι, εἰᾱ-θην

εἰᾱ-μαι

ιῶμαι (ῥ. ιᾱ-), ιᾱ-σομαι, ιᾱ-σάμην, ιᾱ-θην

δηρῶ (ῥ. δηρᾱ-), δηρᾱ-σω, ἐδηρᾱ-σα, τεδηρᾱ-κα, ἐτεδηρᾱ-κειν

δηρᾱ-σομαι, ἐδηρᾱ-σάμην

δηρᾱ-θήσομαι, ἐδηρᾱ-θην

τεδῆρᾱ-μαι, ἐτεδῆρᾱ'-μην
μηνύω (θ. μηνῦ-) μηνῦ'-σω, ἐμήνῦ-σα, μεμήνῦκα, ἐμεμηνῦ'-κειν
μηνῦ-σομαι, ἐμηνῦ-σάμην
μηνῦ-θήσομαι, ἐμηνῦ-θην
μεμήνῦ-μαι, ἐμεμηνῦ-μην.

Σημείωσις. (Ἄκροᾶ-ομαι, ἀκροῶμαι), ἀκροᾶ'-σομαι, ἤκροᾶ-σάμην, ὅπως
(θῆρᾶ-ομαι, θηρῶμαι), θῆρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ-σάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηεντόληκτα
ῥήματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ,
χρόνους πάντας ἢ τινὰς μόνον

- 1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτῆρα τοῦ θέματος
- 2) διατηροῦν τὸν χαρακτῆρα βραχὺν ἢ τὸν ἐκτείνουσι καὶ συγχρόνως
προσλαμβάνουσι σ πρὸ τοῦ θ τοῦ προσφύματος θη (θε) ἢ καὶ πρὸ τούτου
καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ μ ἢ π
- 3) παρουσιάζουσι προσέτι διαφόρους ἄλλας ἀνωμαλίας, οἷον:

ἐπ-αινέω, -ῶ	(παρ-) αινέ-σω ἐπ-αινέ-σομαι (=ἰδὲ ἐπαινέσω)	(ἐπ-)ἤγε-σα (ἐπ-)ἤνε-θην	(ἐπ-)ἤνεκ-α (ἐπ-)ἤνη-μαι
αἰρέ-ω, -ῶ(= συλλαμ- βάνω, κυριεύω θ. αἶρε-, Fελ-)	αἰρή-σω	εἶλ-ον	ἦρη-κα
αἰροῦμαι (= ἐκλέγω, προτιμῶ)	αἰρή-σομαι	εἰ-λόμην	ἦρη-μαι
αἰροῦμαι (= ἐκλέγο-μαι)	αἶρε-θήσομαι	ἦρέ-θην	ἦρη-μαι
δέ-ω, δῶ (= δένω)	δή-σω	ἔδη-σα	δέ-δε-κα
δέ-ομαι, δοῦμαι	δέ-θήσομαι	ἔδε-θην	δέ-δε-μαι
δύω (= βυθίζω)	δύ-σω	ἔδυ-σα	δέ-δύ-κα
δύ-ομαι (= βυθίζομαι)	δύ-σομαι	ἔδυ-ν	δέ-δύ-μαι
θύ-ω (= θυσιάζω)	θύ-θήσομαι	ἔθυ-θην	τέ-θύ-κα
θύομαι (= προσφέρω θυσίαν)	θύ-σω	ἔθυ-σα	τέ-θύ-μαι
θύ-ομαι (= θυσιάζο- μαι)	θύ-σομαι	ἔθυ-σάμην	
λύ-ω	τύ-θήσομαι	ἔτυ-θην § 37,7	
λύ-ομαι	λύ-σω	ἔλυ-σα	λέ-λυ-κα
	λύ-σομαι	ἔλυ-σάμην	λέ-λυ-μαι
	λύ-θήσομαι	ἔλυ-θην	
χέ-ω (= χύνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-)	χέ-ω	ἔχε-α	κέ-χυ-κα
χέ-ομαι	χέ-ομαι	ἔχε-άμην	κέ-χυ-μαι
	χύ-θήσομαι	ἔχυ-θην	

<p>αἰδέομαι (= ἐντρέπομαι, σέβομαι, θ. αἰδεσ-, αἰδέ-)</p> <p>ἀνύ-ω ἢ ἀνύτ-ω (=τελειώνω)</p> <p>γελάω, -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)</p> <p>σπάω, σπῶ (= ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-) (σπάομαι, -ῶμαι)</p> <p>χαλάω, -ῶ (= χαλαρώνω)</p> <p>τελέω, -ῶ (= ἐκτελῶ)</p> <p>τελέομαι, -οῦμαι</p>	<p>αἰδέομαι</p> <p>ἀνύ-σω</p> <p>γελαῖομαι (= θὰ γελάσω)</p> <p>γελασ-θήσομαι</p> <p>σπά-σω</p> <p>σπαῖομαι</p> <p>σπαθ-θήσομαι</p> <p>χαλαῖομαι</p> <p>τελῶ</p> <p>τελεσ-θήσομαι</p>	<p>ἡδέομαι</p> <p>ἡδέομαι</p> <p>ἡνύ-σα</p> <p>ἡνύ-σ-θη</p> <p>ἡγέλασα</p> <p>ἡγέλασ-θη</p> <p>ἡσπάσα</p> <p>ἡσπαῖομαι</p> <p>ἡσπαθ-θη</p> <p>ἡγάλασα</p> <p>ἡγάλασ-θη</p> <p>ἡτέλεσα</p> <p>ἡτέλεσ-θη</p> <p>ἡτελέσ-θη</p>	<p>ἡδέομαι</p> <p>ἡνύ-κα</p> <p>ἡνύσ-μαι</p> <p>ἡγελά-κα</p> <p>ἡγελάσ-μαι</p> <p>ἡσπα-κα</p> <p>ἡσπαῖομαι</p> <p>ἡσπαθ-μαι</p> <p>ἡτέλε-κα</p> <p>ἡτέλεσ-μαι</p>
<p>καλέω, -ῶ</p> <p>καλέομαι, -οῦμαι</p> <p>δράω, -ῶ (= πράττω)</p> <p>χόω ἢ χών-νυμι (= σκεπαζώ μὲ χῶμα)</p> <p>χρίω (= ἀλείφω, μυρώνω)</p>	<p>καλῶ</p> <p>καλοῦμαι</p> <p>κλήθ-θησομαι</p> <p>δρά-σω</p> <p>χό-σω</p> <p>χρί-σω</p>	<p>ἐκάλεσα</p> <p>ἐκάλεσάμην</p> <p>ἐκλήθ-θη</p> <p>ἔδρασα</p> <p>ἔδρασ-θη</p> <p>ἔχωσα</p> <p>ἔχωσ-θη</p> <p>ἔχρισα</p> <p>ἔχρισάμην</p> <p>ἔχρισ-θη</p>	<p>κέκλη-κα</p> <p>κέκλη-μαι</p> <p>δέδρα-κα</p> <p>δέδρα-μαι</p> <p>κέχω-κα</p> <p>κέχωσ-μαι</p> <p>κέχρι-κα</p> <p>κέχρι-μαι</p>

ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκοF-, ἀκο-) θραύ-ω (= σπῶ,συν- τρίβω) κελεύ-ω (= διατάσσω)	ἀκού-σομαι (= θᾶ ἀκούσω) - - κελεύ-σω	ἤκου-σα ἤκου-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραύ-σ-θην ἔκλειυ-σα ἔκλειυ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἔκλει-σ-θην ἔπαυ-σα ἔπαυ-σάμην ἔπαυ-σ-θην ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα ἔπνευ-σα	ἀκήκου-α ἤκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλευ-κα κεκέλευ-σ-μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαυ-κα πέπαυ-μαι σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα
κλεί-ω ἢ (κλήω)	κλεί-σω		
παύ-ω (θ. παυσ-, παύ-)	κλει-σ-θήσομαι παύ-σω παύ-σομαι		κέκλει-μαι πέπαυ-κα πέπαυ-μαι
σει-ω	παυ-σ-θήσομαι σει-σω		σέσει-κα
πλέ-ω (θ. πλευ-,πλεF- πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF- πνε-)	πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι		σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα

Σημειώσεις. Τὸ σ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξύ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπὸ θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικά ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, καὶ ἀόριστοι, ὡς ὁ ἐτέλε-σα, ἐγέλα-σα, προῆλθον ἀπὸ παλαιότερους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλασ-σα, μὲ ἀπλοποιήσιν τῶν δύο σ εἰς ἓν (βλ. § 33, 3. Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ὁ συνηρημένος μέλλων τῶν ῥημάτων **καλῶ** καὶ **τελῶ** προῆλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων **καλέ-σω**, **τελέ-σω** (βλ. § 217, 1, Σημ.).

Ὁ ἔνσιγμος καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλλων **πλευσοῦμαι**, **πνευσοῦμαι** τῶν ῥημάτων **πλέω** καὶ **πνέω** καλεῖται **Δωρικὸς**.

2. Συζυγία τῶν εἰς -μι ῥημάτων

§ 237. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις:

1) τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι, ἦτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστὰ φωνήεν: (β. θ. δῶ-) **δί-δῶ-μι**.

2) τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι, ἦτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτηριστὰ σύμφωνον: (β. θ. δείκ-) **δείκ-νυ-μι**.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ῥήματα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω

ρήματα μόνον εις τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνηεντολήκτων εις -μι ρημάτων, ἦτοι τῶν ρημάτων *ἴστημι, τίθημι, ἵημι καὶ δίδωμι* κλίνεται διαφόρως ἀπὸ τὰ εις -ω ρήματα καὶ ὁ ἀόριστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ:

1) τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ρηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ *ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν*, Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμὸς εἶναι ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος με ἓν ι κατόπιν αὐτοῦ:

(ῥ. φ. δω-) *δί-δω-μι*, (ῥ. φ. θη-, θι-θη-μι) *τί-θη-μι*, (ῥ. φ. σθη-, σί-στη-μι) *ἴ-στη-μι*, (ῥ. φ. jη-, ji-jη-μι) *ἵ-η-μι* (βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ρηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα νυ:

(ῥ. φ. ζευγ-) *ζεύ-γυ-μι*, (ῥ. φ. μειγ-) *μείγ-γυ-μι*.

Σημείωσις. Τῶν σιγμολήκτων εις -μι ρημάτων ὁ χαρακτήρ σ ἀφωμοιωθῆ πρὸς τὸ ἐπόμενον ν τοῦ προσφύματος νυ καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εις -ννυμι: (ῥ. φ. κερασ-, κεράσ-νυμι) *κερά-ννυμι*, (ῥ. φ. σβες-, σβέσ-νυμι) *σβέ-ννυμι* (πρβλ. *Πέλοπος νήσος* = *Πελοπόννησος*).

Κατὰ ταῦτα ἐσηματίσθη καὶ τὸ ρ. στρώ-ννυμι, τοῦ ὁποίου τὸ ρηματικὸν θέμα εἶναι στρω-. Τὸ (*ἀπ*)*όλλυμι* προήλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (*ἀπ*)*όλνυμι*. (Πρβλ. § 216, 2 Σημ.).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εις -μι ρημάτων εἶναι *ἰσχυρὸν* (*ἴστη- , δεικνῦ- κτλ.*) καὶ *ἀσθενές* (*ἴστᾶ, δεικνῦ- κτλ.* Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενές θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα κλίσεως συμφωνολήκτου ρήματος εις -μι, ἦτοι αἰς -νυμι (ἡ -ννυμι)

Ένεργητική φωνή	Μέση φωνή
-----------------	-----------

Οριστική	Ένεστώτος	<p>δείκ-νῦ-μι δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δει-κνῦ'-ασι</p>	<p>δείκ-νῦ-μαι δείκ-νῦ-σαι δείκ-νῦ-ται δείκ-νῦ'-μεθα δείκ-νῦ-σθε δείκ-νῦ-νται</p>
	Παρατατικού	<p>ἐ-δείκ-νῦ-ν ἐδείκ-νῦ-ς ἐδείκ-νῦ ἐδείκ-νῦ-μεν ἐδείκ-νῦ-τε ἐδείκ-νῦ-σαν</p>	<p>ἐ-δείκ-νῦ'-μην ἐδείκ-νυ-σο ἐδείκ-νυ-το ἐδεικ-νῦ'-μεθα ἐδείκ-νυ-σθε ἐδείκ-νυ-ντο</p>

Ύποτακτική	δεικ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ- νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.
Εὐκτική	δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις δεικ-νύ-οι κτλ.	δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ- οιο δεικ-νύ-οιτο κτλ
Προστακτική	δείκ-νῦ, δεικ-νῦ'-τω δείκ-νυ-τε, δεικ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δεικ-νύ- σθε δεικ-νυ-σθε, δεικ- νύ-σθων
Ἀπαρέμφατον	δεικ-νῦ'-ναι	δείκ-νῦ-σθαι
Μετοχή	δεικ-νύ-ς δεικ-νῦ-σα δεικ-νύ-ν (§ 134, 7, Σημ.)	δεικ-νύ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον
Μέλλων Ἄοριστος Παρακείμενος	δείξω ἔδειξα δέδειχα (§ 212, 2)	δείξομαι - δειχ- θήσομαι ἔδειξάμην - ἐδείχ-θην δέδειγμαι

§ 242. Παράδειγμα κλίσεως φωνηεντολήκτων εις -μι ῥημάτων

A) Ἑνεργητικὴ φωνή

1. Ἑνεστῶς καὶ Παρατατικῶς

(Ϝ. ἰστη-, ἰστα-) (Ϝ. τιθῆ-, τιθε-) (Ϝ. ἰῆ-, ἰε-) (Ϝ. διδῶ-, διδο-)

Ὀριστικὴ	Ἑνεστῶς	ἰ-στη-μι ἰστη-ς ἰστη-σι ἰστᾶ-μεν ἰστᾶ-τε ἰστᾶσι	τι-θῆ-μι τιθῆ-ς τιθῆ-σι τιθε-μεν τιθε-τε τιθέ-ασι	ἰ-ῆ-μι ἰῆ-ς ἰῆ-σι ἰε-μεν ἰε-τε ἰᾶσι	δί-δῶ-μι δίδῶ-ς δίδῶ-σι δίδο-μεν δίδο-τε διδό-ασι
	Παρατατικῶς	ἰ-στη-ν ἰστη-ς ἰστη ἰστᾶ-μεν ἰστᾶ-τε ἰστᾶ-σαν	ἐ-τίθῃν ἐτίθει-ς ἐτίθει ἐτίθε-μεν ἐτίθε-τε ἐτίθε-σαν	ἰ-ῆ-ν ἰει-ς ἰει ἰε-μεν ἰε-τε ἰε-σαν	ἐ-δί-δουν ἐδίδου-ς ἐδίδου ἐδίδο-μεν ἐδίδο-τε ἐδίδο-σαν
Ἑποτακτικὴ		ἰ-στῶ ἰστῆς ἰστῆ ἰστώμεν ἰστώτε ἰστώσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῆ τιθῶμεν τιθῆτε τιθῆσι	ἰ-ῶ ἰῆς ἰῆ ἰῶμεν ἰῆτε ἰῶσι	δι-δῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι
Ἑὐκτικὴ		ἰ-σταίῃ-ν ἰσταίῃ-ς ἰσταίῃ ἰσταίῃμεν, ἰσταῖ-μεν ἰσταίῃ-τε, ἰσταῖ-τε ἰσταίῃ-σαν, ἰσταῖ-εν	τι-θείῃ-ν τιθείῃ-ς τιθείῃ τεθείῃ-μεν, τιθει-μεν τιθείῃ-τε, τιθει-τε τιθείῃ-σαν, τιθει-εν	ἰ-εῖῃ-ν ἰεῖῃ-ς ἰεῖῃ ἰεῖῃ-μεν, ἰεῖ-μεν ἰεῖῃ-τε, ἰεῖ-τε ἰεῖν-σαν, ἰεῖ-εν	δι-δοίῃ-ν διδοίῃ-ς διδοίῃ διδοίῃ-μεν, διδοῖ-μεν διδοίῃ-τε, διδοῖ-τε διδοίῃ-σαν, διδοῖ-εν

Προσα κτιχή	ἴ-στη ἰστά-τω ἰστα-τε ἰστά-ντων	τί-θει τιδέ-τω τίθε-τε τιδέ-ντων	ἴ-ει ἰέ-τω ἴε-τε ἰέ-ντων	δί-δου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων
Ἀπαρ.	ἰ στᾶ-ναι	τι-δέ-ναι	ἰ-έ-ναι	δι-δό-ναι
Μετοχή	ἰ-στάς (ἰσάν- τος) ἰ-στᾶσα (ἰστά- σης) ἰ-σάν (ἰσάν- τος)	τι-θεις(τιθέν- το-ς) τι-θεῖσα (τι- θεΐσης) τι-θέν (τιθέν- τος)	ἰ-εις (ἰέντος) ἰ-εῖσα(ἰεΐσης) ἰ-έν (ἰέντος)	δι- δούς(διδόν- τος) δι-δοῦσα (δι- δόσης) δι-δόν (διδόντος)

2. Ἀόριστος

Ὀριστική	ἔ-στη-ν ἔ-στη-ς ἔ-στη ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν	ἔ-δη-κα ἔ-δη-κας ἔ-δη-κε ἔ-θε-μεν ἔ-θε-τε ἔ-θε-σαν	ἤ-κα ἤ-κας ἤ-κε εἶ-μεν εἶ-τε εἶ-σαν	ἔ-δω-κα ἔ-δω-κας ἔ-δω-κε ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν
Ἵποπακτική	στῶ στῆς στῆ στῶμεν στῆτε στῶσι	θῶ θης θῆ θῶμεν θῆτε θῶσι	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εὐκτική	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν, σταῖ-μεν σταίη-τε, σταῖ-τε σταίη-σαν, σταῖ-εν	δείη-ν δείη-ς δείη δείη-μεν δει-μεν δείη-τε, δει-τε δείη-σαν, δει-εν	εἶη-ν εἶη-ς εἶη εἶη-μεν, εἶ-μεν εἶη-τε, εἶ-τε εἶη-σαν, εἶ-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν δοῖ-μεν δοίη-τε, δοῖ-τε δοίη-σαν, δοῖ-εν

Προστακτική	στῆ-θι στῆ-τω στῆ-τε στά-ντων	θῆ-ς θῆ-τω θῆ-τε θέ-ντων	ἔ-ς ἔ-τω ἔ-τε ἔ-ντων	δό-ς δό-τω δό-τε δό-ντων
Ἀπαρ.	στῆναι	θεῖναι	εἶναι	δοῦναι
Μετοχή	στάς, σάντος στάσα, στάσης σάν, σάντος	θείς, θέντος θεισα, θείσης θέν, θέντος	εἷς, ἔντος εἷσα, εἷσης ἔν, ἔντος	δοῦς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

Β) Μέση φωνή

1. Ἐνεστώς και Παρατατικός

Ὀριστική	Ἐνεστώς	ἴ-σῶ-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἴσῶ-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-νται	τί-θε-σαι τιθε-σαι τίθε-ται τίθε-μεθα τίθε-σθε τιθέ-νται	ἴ-ε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἴέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-νται	δί-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται δίδο-μεθα δίδο-σθε διδό-νται
	Παρατατικός	ἴ-σῶ-μην ἴστα-σο ἴστα-το ἴσῶ-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-ντο	ἐ-πί-θε-μην ἐπίθε-σο ἐ-πί-θε-το ἐπίθε-μεθα ἐπίθε-σθε ἐπίθε-ντο	ἴ-έ-μην ἴε-σο ἴε-το ἴέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-ντο	ἐ-δί-δό-μην ἐδίδο-σο ἐδίδο-το ἐδίδο-μεθα ἐδίδο-σθε ἐδίδο-ντο
Υποτακτική		ἰ-σῶ-μαι ἰσῆ ἰσῆται ἰσῶ-μεθα ἰσῆσθε ἰσῶ-νται	τι-θῶ-μαι τι-θῆ τι-θῆται τι-θῶ-μεθα τι-θῆσθε τι-θῶ-νται	ἰ-ῶ-μαι ἰῆ ἰῆται ἰῶ-μεθα ἰῆσθε ἰῶ-νται	δι-θῶ-μαι δι-θῶ δι-θῶται δι-θῶ-μεθα δι-θῶσθε δι-θῶ-νται

Εὐκτιχὴ	ἰ-σταῖ-μην ἰσταῖ-ο ἰσταῖ-το ἰσταῖ-μεθα ἰσταῖ-σθε ἰσταῖ-ντο	τι-θεῖ-μην τιθεῖ-ο τιθεῖ-το τιθεῖ-μεθα τιθεῖ-σθε τιθεῖ-ντο	ἰ-εἶ-μην ἰεῖ-ο ἰεῖ-το ἰεῖ-μεθα ἰεῖ-σθε ἰεῖ-ντο	δι-δοῖ-μην διδοῖ-ο διδοῖ-το διδοῖ-μεθα διδοῖ-σθε διδοῖ-ντο
Προσά- κτιχὴ	ἴ-στα-σο ἰστά-σθω ἴστα-σθε ἰστά-σθων	τί-θε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθε τιθέ-σθων	ἴ-ε-σο ἰέ-σθω ἴε-σθε ἰέ-σθων	δί-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθε διδό-σθων
Ἀπαρ.	ἴ-στα-σθαι	τί-θε-σθαι	ἴ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι
Μετοχή	ἰ-σταῖ-μενος ἰστα-μένη ἰστα-μενον	τι-δέ-μενος τιθε-μένη τιθε-μενον	ἰ-έ-μενος ἰε-μένη ἰέ-μενον	δι-δό-μενος διδο-μένη διδό-μενον

2. Ἀόριστος

Ὀριστιχὴ		ἔ-θε-μην ἔ-θου ἔ-θε-το ἔ-θέ-μεθα ἔ-θε-σθε ἔ-θε-ντο	εἶ-μην εἶ-σο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	ἔ-δό-μην ἔ-δου ἔ-δο-το ἔ-δό-μεθα ἔ-δο-σθε ἔ-δο-ντο
Ἵποτακτιχὴ		θῶμαι θῆ θήται θώμεθα θήσθε θώνται	ῶμαι ῆ ῆται ώμεθα ῆσθε ώνται	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶνται

Εὐκτική		δεί-μην δει-ο δει-το δει-μεθα δει-σθε δει-ντο	εἶ-μην εἶ-ο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	δοί-μην δοῖ-ο δοῖ-το δοί-μεθα δοῖ-σθε δοῖ-ντο
Προστα- κτική		δοῦ δέ-σθω δέ-σθε δέ-σθων	οῦ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων
Ἄπαρ.		δέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή		δέ-μενος θε-μένη θέ-μενον	ἔ-μενος έ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Παρατηρήσεις

§ 243. 1) Οἱ τύποι τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅσοι κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεματικὸν φωνῆεν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ. *ἴστα-μεν, δείκνυ-μεν ἀλλὰ λέγ-ο-μεν* (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς -μι ῥήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω ῥημάτων, τὰ δὲ εἰς -νυμι ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς -ω καὶ εἰς τὴν εὐκτικὴν: *δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην*.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι ῥήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναίρουνται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος, ἦτοι

α) τὸ η + η εἰς η καὶ τὸ η + η εἰς η: (*ἰστή-ητε*) *ἰσῆτε*, (*τι-θή-ης*) *τιθῆς*·

β) τὸ η + ω ἢ ω + η ἢ ω + ω εἰς ω καὶ τὸ ω + η εἰς ω:

(*ἰστή-ω*) *ἰσῶ*, (*διδώ-ητε*) *διδῶτε*, (*διδώ-ω*) *διδῶ*, (*διδώ-η*) *διδῶ*.

4) Εἰς τὴν εὐκτικὴν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων τὸ ι τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων *ιη ἢ* συναίρεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος *α ἢ ε ἢ ο* εἰς *αι, ει, οι*: (*ἰστᾶ-ίην*) *ἰσταίην* (*τιθε-ί-μεθα*) *τιθειμέθα* (*διδο-ίην*) *διδοίην* (πρβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς **-σο** τὸ **σ** διατηρεῖται εἰς τὸ **β'** ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ **β'** ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὸ **β'** ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἀόριστου **β' εἴμην**: ἐδείκνυσο - δείκνυσο, ἐτίθεισο - τίθεισο, ἴστασο, εἶσο (ἀλλὰ ἰσταῖο, ἔθου, δοῦ κτλ. § 33, 3).

§ 244. 1) Τῶν ῥημάτων **τίθῃμι** καὶ **ἴθῃμι** τὸ **β'** ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ **β'** καὶ **γ'** ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-έω**): *τίθει, ἴει - ἐτίθεις, ἐτίθει - ἴεις, ἴει*. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ **β'** ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος: *τιθεῖς (= τίθης), ἰεῖς (= ἴης)*.

2) Τοῦ **ῥ. δίδωμι** τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ **β'** ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὁμοίως κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-οω**): *ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου - δίδου*.

§ 245. Ἀόριστον **β'** κατὰ τὰ εἰς **-μι** κλινόμενον τὸ μὲν ῥῆμα **ἴστημι** ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (ἔστην), τὰ δὲ ῥήματα **τίθῃμι**, **ἴθῃμι** καὶ **δίδωμι** ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς: *ἔθηκα, ἐθέμην - ἦκα, εἴμην - ἔδωκα, ἐδόμην*.

§ 216. Ὁ ἀόριστος **ἔστην**

1) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ **γ'** πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς **στάντων**), σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν **δέμα (στη-)**.

2) εἰς τὸ **β'** ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν **-θι**: *στη-θι*.

§ 247. Οἱ ἀόριστοι **β' ἔθηκα, ἦκα** καὶ **ἔδωκα**

1) εἰς τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς σχηματίζονται ὡς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μὲ χαρακτηριστ. **κ** (πρόβλ. § 199).

2) εἰς τὸ **β'** ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν **-ς**: *θέ-ς, ἔ-ς, δό-ς*.

3) εἰς τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν): *πρόβλ. θῶ, θῆς, θῆ κτλ. - τιθῶ, τιθῆς, τιθῆ κτλ.*

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀορίστων ἐθέμην, εἴμην, ἐδόμην αἱ ἄλλαι, πλὴν τῆς ὀριστικῆς, ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν) πρὸς. θῶμαι, θείμην κτλ., τι-θῶμαι, τι-θείμην κτλ.

§ 248. Ὁ τόνος τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως

1) εἰς τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀορίστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ὅχι καὶ πέραν τῆς ληγούσης τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἶναι δισύλλαβος: ἀνά-στηθι, ἀπό-δος, ἐπί-δες, ἀπό-δοτε, κατά-δου, κατά-δεσθε. Ἀλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ἢ μὲ δισύλλαβον, ἢ ὅποια πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἔκθλιψιν: (θου) ἐν-θου (οὔ, ἀπό - οὔ) ἀφου, (τοῦ ρ. ἀφ-ίεμαι).

2) εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ: (ιστάναι) ἀφίστάναι, (τιθέναι) συντιθέναι, (δοῦναι) ἀποδοῦναι, (θέσθαι) μεταθέσθαι, (ιστάς) συνιστάς, (τιθεῖς) μετατιθεῖς.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ἴστημι, τίθημι, ἴημι καὶ δίδωμι σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων ἐν γένει ῥημάτων, ἤτοι ἄλλοι ὁμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως (βλ. § 235 κ. ἐ.).

Ἐνεστώς	Μέλλων	Ἀόριστος	Παρακείμενος
ἴστημι (= στήνω, ρ. θ. στή-, στή-)	στή-σω στή-σομα στή-θήσομαι ἐστήξω	ἔστη-σα ἔστη-σάμην (ἔστη-ν) ἔστά-θην	ἔστη-κα (= στέκομαι) εἴστη-κειν (= ἐστεκόμην)
τίθημι (= θέτω, ρ. θ. θη-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(ἔθη-κα) ἔτέ-θην (§ 37,7)	τέθη-κα (ἢ τέθει-κα) τεθει-μαι (παθητ. κείμεναι = εἶμαι τοποθε- τημένος)

ἴημι (= ῥίπτω, ῥ. θ. ἦ-, ἐ-) (§ 239, 1)	ἦ-σω ἦ-σομαι ἐ-θήσομαι	(ἦ-κα) εἶ-θην	εἶ-κα εἶ-μαι
δίδωμι (= δίδω, ῥ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	ἔδω-κα ἐδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος ἔστηκα καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰστήκειν ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ δευτέρους τύπους, οἱ ὅποιοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς -μι ἐκ τοῦ θέματος ἔστα-. Τοιοῦτοι τύποι συνήθεις εἶναι οἱ ἑξῆς: Ὅριστ. Παρακ. ἔστα-μεν, ἔστα-τε, ἔστᾱ-σι. Ὑπερσ. ἔστα-σαν, Ἄπαρ. ἐστά-ναι. Μετγ. ἐστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς (ἢ ἐστός, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ἑνεργ. παρακειμένου, π. χ. τὸ γεγόν-ός), γεν. ἐστῶτος, ἐστῶσης, ἐστῶτος.

§ 251. Ἄλλα ῥήματα εἰς -μι συμφωνόληκτα κλινόμενα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ δείκνυμι ὑπάρχουν ἄρκετά, ὡς κατ-άγνυμι, ἀμφι-έννυμι, ζεύγνυμι, ζώννυμι, μείγνυμι κτλ.

Φωνηεντόληκτα δὲ εἰς -μι ῥήματα συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς ἕξ, τὰ ὅποια κλίνονται κατὰ τὸ ἴστημι - ἴσταμαι.

Ἐνεστώς Παρατατικός	Μέλλον	Ἀόριστος	Παρακείμε- νος	
ὀ-νί-νη-μι (= ὠφέλω) παρτ. ὠφέλουν ὀ-νί-να-μαι ὠνινά-μην	ὀνή-σω ὀνή-σομαι	ὠνή-σα ὠνή-μην ὠνή-θην		ῥ. θ. ὀνή-, ἐνεστ. θ. ὀ-νι-νη-, ὀ-νι-να-
πίμ-πλη-μι (= γεμίζω) ἐ-πίμπλη-ν πίμ-πλα-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή- σομαι	ἔπλη-σα ἐπλησά-μην ἐπλή-σ-θην	πέπλη-κα πέπλη-σομαι	ῥ. θ. πλη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πλη- πι-μ-πλα-

πίμ-πρη-μι (= πυρπολώ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πίμ-πρα-μαι (ἐ-πιμπρά-μην)	πρή-σω	ἔπρη-σα ἐπρή-σ-θην		ῥ. θ. πρη-, ἐνεστ. θ. πι-μ- πρη-, πι-μ-πρα-
ἄγα-μαι (= θαυμάζω) ἡγά-μην	(ἀγά-σο- μαι)	(ἡγα-σά- μην) ἡγά-σ-θην		ῥ. θ. ἀγα-
δύνα-μαι ἐ-δυνά-μην (ἐδύναω, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή-σο- μαι	ἐδυνή-θην (ἦ ἐδυνά-σ- θην)	δεδύνη-μαι	ῥ. θ. δυνα- (βλ. § 188,1)
ἐπί-στα-μαι (= γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά-μην (ἡπίστω, ἡπί- στα-το κτλ.)	ἐπιστή-σο- μαι	(ἡπιστή- θην)		ῥ. θ. ἐπι- στα- (βλ. § 188,6)

Ὁμοίως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποδεικτικῶν) ῥημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄσιγμος) μέσος ἀόριστος ἀ' (τοῦ ῥ. ὠνοῦμαι) ἐπριάμην (= ἡγόρασα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ἐπριάμεθα κτλ.

Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρυτόνα:

Υποτ. δύναμαι δύνῃ δύνηται κτλ.
ἐπίστωμαι ἐπίστη ἐπίστηται κτλ.
πρίωμαι πρίῃ πρίηται κτλ.
Εὐκτ. δυναίμην δύναιο δύναιτο κτλ.

ια') Ἀόριστοι β' βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι

§ 252. Ὁ ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων ῥημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, ὁμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστην (βλ. § 246).

Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἔχει χαρακτηριστῆρα

1) **ἄ ἢ ἠ - ἄ**: ἀποδιδράσκω - ἀπ-έ-δρᾶ-ν (ϝ. δρᾶ-, δρᾶ-), βαίνω - ἔβη-ν (ϝ. βη-, βᾶ-), φιδάνω - ἔφιδη-ν (ϝ. φιδη-, φιδᾶ-)

2) **ἠ - ε**: ῥέω - ἐρρύη-ν (ϝ. ῥυη-, ῥυε-), χαίρω - ἐχάρη-ν (ϝ. χαρη-, χαρε-)

3) **ω - ο**: ἀλίσκομαι - ἐάλω-ν (ϝ. Φαλω-, ἄλω-, ἄλο-), ζῶ - ἐβίω-ν (ϝ. βιω-, βιο-), γιγνώσκω - ἔγνω-ν (ϝ. γνω-, γνω-)

4) **υ - ὕ**: δύομαι - ἔδῦ-ν (ϝ. δῦ-, δῦ-), φύομαι - ἔφῦ-ν (ϝ. φῦ-, φῦ-).

Ἄθροιστος 6'

Ὀριστική	(ἀπ-)ἔδρᾶ-ν ἔδρα-ς ἔδρα ἔδρα-μεν ἔδρα-τε ἔδρα-σαν	ἔβη-ν ἔβη-ς ἔβη ἔβη-μεν ἔβη-τε ἔβη-σαν	ἐρρύη-ν ἐρρύη-ς ἐρρύη ἐρρύη-μεν ἐρρυη-τε ἐρρύη-σαν	ἔγνω-ν ἔγνω-ς ἔγνω ἔγνω-μεν ἔγνω-τε ἔγνω-σαν	ἔδῦ-ν ἔδῦ-ς ἔδῦ ἔδῦ-μεν ἔδῦ-τε ἔδῦ-σαν
Υποτακτική	δρῶ δρᾶς δρᾶ δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρβλ. στῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	ῥυῶ (πρβλ. θῶ) ῥυῆς ῥυῆ ῥυῶμεν κτλ.	γνωῶ (πρβλ. δῶ) γνωῆς γνωῆ γνωῶμεν κτλ.	δῦ-ω (πρβλ δεικνύ-ω) -ης -η δῦ-ῶμεν κτλ.
Εὐχτική	δραίη-ν δραίη-ς δραίη δραϊ-μεν κτλ.	βαίη-ν βαίη-ς βαίη βαϊ-μεν κτλ.	ῥυεΐη-ν ῥυεΐη-ς ῥυεΐη ῥυεϊ-μεν κτλ.	γνωΐη γνωΐη-ς γνωΐη γνωϊ-μεν κτλ.	
Προστακτική	δρᾶ-θι δρά-τω δρᾶ-τε δρά-ντων	βῆ-θι βή-τω βῆ-τε βά-ντων		γνω-θι γνώ-τω γνώ-τε γνό-ντων	δῦ-θι δῦ-τω δῦ-τε δῦ-ντων

Απαρ.	δρα̅-ναι	βῆ-ναι	ῥυῆ-ναι	γνώ-ναι	δύ-ναι
Μετοχή	δράς, δραντος δράσα, δράσης δράν, δράντος	βάς, βάντος βάσα, βάσης βάν, βάντος	ῥυείς, ρυέντος ῥυείσα, ῥυείσης ῥυέν, ῥυέντος	γνούς, γνόντος γνούσα, γνούσης γνόν, γνόντος	δύς, δύντος δύσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσέτι τὰ ἐξῆς ῥήματα:

1. **Φημί** = λέγω, συμφωνῶ, ἰσχυρίζομαι (ῥ. θ. φη-, φᾶ- βλ. καὶ § 240).

Ὅριστικὴ		ὑποτακτικὴ	εὐκτικὴ	προστακτικὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
φη-μι	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	-
φή-ς (ῆφῆς)	ἔ-φη-σθα	φής	φαίη-ς	φά-θι
φη-σὶ	ἔ-φη	φή	φαίη	φά-τω
φᾶ-μέν	ἔ-φα-μεν	φῶ-μεν	φαῖ-μεν	-
φᾶ-τέ	ἔ-φα-τε	φή-τε	φαῖ-τε	φά-τε
φᾶ-σὶ	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαῖ-εν	φά-ντων

Απαρ. φά-ναι. **Μετοχὴ** φά-σκ-ων, φά-σκ-ουσα, φά-σκ-ον.

Μέλλων φή-σω. **Ἄοριστος** ἔ-φη-σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ φημί ὁ παρατατικός ἔφην, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ εὐκτικὴ καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἁορίστου (= εἶπα κτλ.).

Σημείωσις 2. Ὅταν τὸ φημί σημαίνῃ ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι ἐρῶ ἢ λέξω καὶ ἁοριστος εἶπον ἢ ἔφην. Ὅταν δὲ σημαίνῃ συμφωνῶ ἢ ἰσχυρίζομαι, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι φήσω καὶ ἁοριστος ἔφησα.

2. **Εἶμι** = θά πάω (ῥ. θ. εἶ-, ἰ-).

Όριστική		Υποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική
Ένεστώς	Παρατατικός			
εἶ-μι	ῥ̄-α ἢ ῥ̄-ειν	ῖ-ω	ῖ-οιμι	-
εἶ	ῥ̄-εις ἢ ῥ̄-εισθα	ῖ-ης	ῖ-οις	ῖ-θι
εἶ-σι	ῥ̄-ει	ῖ-η	ῖ-οι	ῖ-τω
ῖ-μεν	ῥ̄-μεν	ῖ-ωμεν	ῖ-οιμεν	-
ῖ-τε	ῥ̄-τε	ῖ-ητε	ῖ-οιτε	ῖ-τε
ῖ-ασι	ῥ̄-σαν ἢ ῥ̄-εσαν	ῖ-ωσι	ῖ-οιεν	ῖ-όντων

Ἀπαρ. ἰ-έναι. Μετοχή ἰ-ών (ἰόντος), *ἰ-οῦσα* (ἰούσης), *ἰ-όν* (ἰόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ **φήμι** καὶ τοῦ **εἶμι** ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: ἀπόφημι, σύμφαδι-ἄπειμι, ἄπιθι.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς **εἶμι** εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγγλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ **ἔρχομαι**).

3. Οἶδα = γνωρίζω, ἠξεύρω (ῥ̄ θ. Φειδ-, ἐξ οὗ οἶδ-, ἰδ-).

Όριστική		Υποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική
Ένεστώς	Παρατατικός			
οἶδ-α	ῥ̄δ-η ἢ ῥ̄δ-ειν	εἰδῶ	εἰδείη-ν	-
οἶ-σθα	ῥ̄δ-ησθα ἢ ῥ̄δ-εις	εἰδῆς	εἰδείη-ς	ῖσ-θι
οἶδ-ε	ῥ̄δ-ει ἢ ῥ̄δ-ειν	εἰδῆ	εἰδείη	ῖσ-τω
ῖσ-μεν	ῥ̄δ-ε-μεν ἢ ῥ̄σ-μεν	εἰδῶμεν	εἰδεῖ-μεν	-
ῖσ-τε	ῥ̄δ-ε-τε ἢ ῥ̄σ-τε	εἰδῆτε	εἰδεῖ-τε	ῖσ-τε
ῖσ-ασι	ῥ̄δ-ε-σαν ἢ ῥ̄σ-αν	εἰδῶσι	εἰδεῖ-εν	ῖσ-των

Ἀπαρ. εἰδ-έναι. Μετοχή εἰδ-ώς (εἰδότης), *εἰδ-οῦα* (εἰδυίας), *εἰδ-ός* (εἰδότης). **Μέλλων εἶ-σομαι** καὶ *εἰδή-σω*.

Σημειώσεις. Είς τὰ σύνθετα τοῦ **οἶδα** ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: *σύννοδα, σύννοδι*.

4. Δέδοικα ἢ δέδια = φοβοῦμαι (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος τοῦ οὐχὶ εὐχρήστου ῥ. **δεῖδω**) καὶ **τέθνηκα** = ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ῥ. θνήσκω).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἐξῆς εὐχρήστους τύπους κατὰ τὰ εἰς **-μι**:

α) Ὅριστ. *δέδι-α, δέδι-ας, δέδι-ε, δέδι-μεν, δέδι-τε, δέδι-ασι*. Ὑπερσ. *ἐδέδι-σαν*. Ἀπαρφ. *δέδι-ένοι*. Μτγ. *δέδι-ὤς* (δεδιώτος), *δέδι-υῖα* (δεδιυῖας), *δέδι-ός* (δεδιότης).

β) Ὅριστ. *τέθνα-μεν, τέθνα-τε, τεθνάσι*. Ὑπερσ. *ἐτέθνα-σαν*. Ἀπαρφ. *τεθνά-νοι*. Μτγ. *τεθνε-ὤς* (γεν. τεθνεώτος), *τεθνε-ῶσα* (γεν. τεθνεώσης), *τεθνεὸς ἢ τεθνεός* (γεν. τεθνεώτος) πρβλ. § 250.

5. Ἔοικα = ὁμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος (ῥ. θ. *φεικ-*, ἐξ οὗ *οἶκ-*, *εἶοικ-*, βλ. § 188, 5, Σημ.).

Ὅριστ, *εἶοικ-α, εἶοικ-ας, εἶοικ-ε, εἶοικ-αμεν* κτλ. Ὑπερσ. *ἐώικ-ειν, ἐώικ-εις, ἐώικ-ει* κτλ. (βλ. § 32, 4). Ἀπαρφ. *εἶκ-ένοι*. Μετοχὴ *εἶκ-ὤς* (εἰκότος), *εἶκ-υῖα* (εἰκυῖας), *εἶκ-ός* (εἰκότος).

6. Κεῖμαι = κοίτομαι, εἶμαι ἠαλμένος (βλ. § 249).

Ὅριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἐνεστώς	Παρατατικὸς		
κεῖ-μαι	ἐ-κεῖ-μην	-	κεῖ-σθαι
κεῖ-σαι	ἔ-κει-σο	κεῖ-σο	
κεῖ-ται	ἔ-κει-το	κεῖ-σθω	κεῖ-μενος κει-μένη κεῖ-μενον
κεῖ-μεθα	ἐ-κεῖ-μεθα	-	
κτλ.	κτλ.	κεῖ-σθε κτλ.	

Μέλλων *κεῖ-σομαι, κεί-ση, κεί-σεται* κτλ.

Σημειώσεις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἐξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται: *κατάκειμαι, κατάκεισο, ἀλλὰ κατακείσθαι*.

7. Κάθ-ημαι (ῥ. θ. *καθ-ησ-*, *καθ-η-*).

Ὅριστική		Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
Ἐνεστώς	Παρατατικός		
κάδη-μαι κάδη-σαι κάδη-ται καδή-μεθα κτλ.	ἔ-καδή-μην ἔ-κάδη-σο ἔ-κάδη-το ἔ-καδή-μεθα κτλ.	- κάδη-σο καδή-σθω - κάδη-σθε κτλ.	καδῆ-σθαι καδή-μενος καδη-μένη καδή-μενον

Μέλλων (συνηρημένος) καθ-εδοῦμαι (ἐκ τοῦ ῥ. καθ-έζομαι)

8. Χρή = ὑπάρχει χρεία, χρειάζεται.

Ὅριστ. Ἐνεστ. χρή. Παρατ. χρῆν ἢ ἐχρῆν. Ἰπστ. χρῆ. Εὐκτ. χρείη.
Ἄπρφ. χρῆναι. Μτχ. (τό) χρεῶν (βλ. § 104, 6, α').

Σημειώσεις. Τὸ χρή εἶναι ἀρχήθεν ὄνομα οὐσιαστικόν (= χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προήλθον ἐκ συνεκφοράς τῶν λέξεων χρῆ ἦν - χρῆ ἦ - χρῆ εἶη - χρῆ εἶναι - χρῆ ὄν (βλ. § 154, Σημ. 2 καὶ § 32, 4).

ιβ') Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων

§ 254. Α'). Πλείστων ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν, οὕτω μερικῶν ῥημάτων

1) τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ ἓν ε πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π. χ.

α') ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ δοκε-. (Δοκ-έ-ω) δοκῶ (= φαίνομαι), παρατ. (ἐδόκ-ε-ον) ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα, παθ. πρκμ. δέ-δοκ-ται, ὑπερσ- ἐδέ-δοκ-το'

β') ῥ. θ. νεμ-, ἐξ οὗ νεμε-. Νέμ-ω (= μοιράζω, βόσκω), παρατ. ἔνεμ-ον, μέλλ. νεμ-ῶ (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σω), ἀόρ. ἔνειμα, παρακ. νενέμ-η-κα - νέμ-ομαι, παρατ. ἐνεμ-όμεν, μέσ. μέλλ. νεμοῦμαι (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σομαι), μέσ. ἀόρ. ἐνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνε-μῆ-θην πρκμ. νενέμ-η-μαι (βλ. § 235)'

γ) ῥ. θ. *βουλ-*, ἔξ οὗ *βουλε-*. *Βούλομαι* (= θέλω), παρατ. *ἐβουλόμην*, μέσ. μέλλ. *βουλ-ή-σομαι*, παθ. *ἄορ. ἐβουλή-θην*, παρακμ. *θεβούλ-η-μαι* (βλ. § 188, 1).

2) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ τὸ πρόσφυμα *σκ* ἢ *ισκ* πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π. χ.

α) ῥ. θ. *γνω-*, ἔξ οὗ *γι-γνω-σκ-*. *Γιγνώσκ-ω* (= γνωρίζω, φρονῶ), παρατ. *ἐγίγνωσκ-ον*, μέσ. μέλλ. *γνώ-σομαι*, *ἄορ. β' ἐγνω-ν* (§ 252), πρκμ. *ἐγνω-κα*, ὑπερσ. *ἐγνώ-κειν* - *γιγνώσκ-ομαι*, παρατ. *ἐγιγνώσκ-όμην*, παθ. μέλλ. *γνω-σ-θήσομαι*, παθ. *ἄορ. ἐγνώ-σ-θην*, πρκμ. *ἐγνω-σ-μαι*, ὑπερσ. *ἐγνώ-σ-μην*

β) ῥ. θ. *εὕρ-*, ἔξ οὗ *εὕρ-ισκ*, *εὕρε-*. *Εὕρισκ-ω*, παρατ. *ἠύρισκ-ον*, μέλλ. *εὕρ-ή-σω*, *ἄορ. β' ἠύρ-ον*, πρκμ. *ἠύρ-η-κα* - *εὕρισκομαι*, παρατ. *ἠύρισκ-όμην*, μέσ. μέλλ. *εὕρ-ή-σομαι*, μέσ. *ἄορ. β' ἠύρ-όμην*, παθ. μέλλ. *εὕρ-ε-θήσομαι*, παθ. *ἄορ. ἠύρ-έ-θην*, πρκμ. *ἠύρ-η-μαι*, ὑπερσ. *ἠύρ-ή-μην*

γ) ῥ. θ. *μνη-*, ἔξ οὗ (*μι-μνη-ισκ*) *μιμνησκ-*. *Ἀνα-μιμνήσκ-ω* (= ἐνθυμιζῶ), παρατ. *ἀν-εμίμνησκ-ον*, μέλλ. *ἀνα-μνή-σω*, *ἄορ. ἀν-έ-μνη-σα* - *ἀνα-μιμνήσκ-ομαι*, παρατ. *ἀν-ε-μιμνησκ-όμην*, παθ. μέλλ. (*ἀνα*)-*μνη-σ-θήσομαι*, παθ. *ἄορ. ἀν-εμνή-σ-θω*, πρκμ. *μέ-μνη-μαι*, ὑπερσ. *έμε-μνή-μην*, τετελ. μέλλ. *με-μνή-σομαι*.

3) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α) μὲ τὸ πρόσφυμα *ν*: ῥ. θ. *καμ-*, ἐκ. τούτου δὲ *καμν-*. *Κάμν-ω* (= κοπιᾶζω, κουράζομαι), παρατ. *ἔκαμν-ον*, μέσ. μέλλ. *καμοῦμαι* (§ 217, 1), *ἄοριστος β' ἔκαμ-ον*, πρκμ. *κέ-κμη-κα*

β) μὲ τὸ πρόσφυμα *αν* (πολλάκις συγχρόνως καὶ μὲ ἐν *ν* πρὸ τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ): ῥ. θ. *βλαστ-*, ἐκ τούτου δὲ *βλαστ-αν-*. *Βλα-στάν-ω*, παρατ. *ἐβλάσταν-ον*, *ἄορ. β' ἐβλαστ-ον*, ὑπερσ. *ἐβλαστ-ή-κειν* ῥ. θ. *μαθ-*, ἐκ τούτου δὲ *μα-ν-θ-αν-*. *Μανθάν-ω*, παρατ. *ἐμάνθαν-ον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *μαθ-ή-σομαι*, *ἄορ. β' ἔμαθ-ον*, πρκμ. *με-μάθ-η-κα*, ὑπερσ. *έμε-μαθ-ή-κειν* - *μανθάν-ομαι*

γ) μὲ τὸ πρόσφυμα *νε*: ῥ. θ. *ικ-*, ἐκ τούτου δὲ *ικ-νε-*. (*Ἀφ-ικνέ-ομαι*) *ἄφικνούμαι* (= φθάνω), παρατ. (*ἀφι-ικ-νε-όμην*) *ἄφικνούμην*, μέσ. μέλλ. *ἄφ-ίξομαι*, μέσ. *ἄορ. β' ἀφ-ικ-όμην*, πρκμ. *ἄφ-ίγ-μαι*, ὑπερσ. *ἄφ-ίγ-μην*

δ) μὲ τὸ πρόσφυμα *νι* ἢ *νυ* (μὲ μετάρθρῳ τοῦ *ι* ἢ τοῦ *υ* τούτου πρὸ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος πρὸβλ. § 35): ῥ. θ. *βη-*, *βαι-*, ἐκ τούτου δὲ *βαι-* καὶ ἐκ τούτου *βαιν-*. *Βαίν-ω* (= βαδίζω), παρατ. *ἔβαι-νον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *βή-σομαι*, *ἄορ. β' ἔβη-ν* (§ 252), πρκμ. *βέ-βη-κα*,

ὑπερσ. ἐβε-βήκ-ειν - βαίνομαι, παθ. ἀόρ. (παρ)ε-βά-θην, πρκμ. βέ-βα-μαι
ῥ. θ. ἐλα-, ἐκ τούτου δὲ ἐλα-νυ- καὶ ἐκ τούτου ἐλαυν-. Ἐλαύν-ω, παρατ.
ἤλαυν-ον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐλῶ (ἐλᾶς ἐλᾶ κτλ., ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἀόρ.
ἤλα-σα, πρκμ. ἐλή-λα-κα - ἐλαύν-ομαι, πρκμ. ἐλήλα-μαι, ὑπερσ. ἐληλά-
μην (βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἓν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα
θέματα συγγενῆ κατὰ τὴν σημασίαν· π.χ. ἀγορεύ-ω, παρατ. ἠγόρευ-ον,
μέλλ. ἀγορεύ-σω καὶ (ἀπ-, συν-, προσ-) ἐρώ, ἀόρ. ἠγόρευ-σα καὶ (ἀν-,
ἀπ-, κατ-, προσ-) εἶπον, πρκμ. (ἀν-, συν-, ἀπ-) εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν
-ἀγορεύ-ομαι, παρατ. ἠγορευ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα-, προσ-) ῥηθήσομαι,
παθ. ἀόρ. (ἀν-, ἀπ-) ἐρρήθην (θ. ἀγορευ-, ἐρε-, ῥε-, εἶπ-).

§ 255. Β) Πολλῶν ῥημάτων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν
σύμφωνον μὲ τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικὰ ῥήματα ἔχουν

1) ἐνεργητικὸν ἀόριστον ἢ παρακειμένον μὲ σημασίαν μέσου ἢ
παθητικοῦ ἀόριστου ἢ παρακειμένου·

ἴστημι - ἔστην (= ἐστάθην, ἐσταμάτησα), ἔστηκα (= στέκομαι)

φύω - ἔφυον (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (= εἶμαι ἐκ φύσεως)

2) μέσον μέλλοντα μὲ σημασίαν ἐνεργ. ἢ παθ. μέλλοντος: ἄδω -
ἄσομαι (= θὰ τραγουδήσω), ἀδικῶ - ἀδικήσομαι (= θὰ ἀδικήθῶ ὑπ'
ἄλλου)

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀόριστον μὲ σημασίαν μέσου μέλλοντος
ἢ ἀόριστου: ἀπαλλάττω - ἀπαλλαγῆσομαι (= θὰ ἀπαλλάξω τὸν ἑαυτὸν
μου), ἀπηλλάγην (= ἀπήλλαξα τὸν ἑαυτὸν μου), ἀνιῶ - ἠνιάθην (=
ἐλύπησα τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημείωσις Ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253 κ.ε.),
πολλὰ ῥήματα ἔχουν πολλὰς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

ιγ') Αποθετικά ῥήματα*

§ 256. Αποθετικά ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν
μόνον τὴν μέσσην φωνήν (§ 173): δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι (δέχω,
ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων

*Ἐκλήθησαν ἀποθετικά ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ ῥήματα ταῦτα,
διότι ἐσφαλμένως ἐνομιζετο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἀρχήθεν καὶ τὴν
ἐνεργητικὴν φωνήν, ἔπειτα δὲ (ἀπέθεντο, ἦτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἄοριστον (α' ἢ β') μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν: ἀσπάζομαι - ἡσπασάμην (= ἐχαιρέτισα), αἰσθάνομαι - ἡσθόμην (= ἐκατάλαβα) ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μέσα·

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἄοριστον μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν: βούλομαι - ἐβουλήθην (= ἠθέλησα), ἐπιμέλομαι - ἐπεμελήθην (= ἐφρόντισα) ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ παθητικά·

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἄοριστον, τὸν μὲν μέσον μὲ σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἄορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν μὲ σημασίαν παθητικοῦ: αἰτιῶμαι, ἡτιασάμην (= κατηγορήσα), ἡτιάθην (= κατηγορήθην) - ἰῶμαι, ἰασάμην (= ἐθεράπευσα), ἰάθην (= ἐθεραπεύθην) ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μεικτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα

§ 257 Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ ῥήματα, δηλοῦσαι **τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσόν** κτλ.

1) **Τοπικὰ** ἐπιρρήματα: ἐνθάδε (= ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἄνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικὰ** ἐπιρρήματα: νῦν (= τώρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικὰ** ἐπιρρήματα: ὧδε, οὕτω (= ἔτσι), εἶ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικὰ** ἐπιρρήματα: ἄγαν, λίαν (= πολύ), ἅπαξ, δις κτλ.

5) **Βεβαιωτικὰ ἢ ἀρνητικὰ** ἐπιρρήματα: ναί, μάλιστα, δῆ, δῆτα - οὐ, μή - ἄρα, μῶν (= μήπως) κτλ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι ὀνομάτων ἢ ῥημάτων: *δημοσίᾳ, ἰδίᾳ προϊκᾶ* (= δωρεάν) - ἄγε, ἴθι, φέρε (= ἔλα) κτλ.

2. Προθέσεις

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἄλλαι μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει: **παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω - μέχρι τοῦ θέρους.**

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται κύριαι καὶ εἶναι 18, ἕξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι: εἰς, ἐν, ἐξ, ἢ ἐκ, πρὸ, πρὸς, σὺν - ἀνά, διά, κατά, μετὰ, παρὰ, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπέρ (βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται καταχρηστικαὶ καὶ εἶναι 9: α) ἄχρι, μέχρι, ἄνευ, χωρὶς, πλήν, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β) ὡς, νή, μά, αἱ

ὁποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἱ πλεῖσται ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται, ἵνα συνδέουν λέξεις ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: Πλάτων τε καὶ Ἀριστοτέλης. Χαίρω ὅτι εὐδοκμεῖς.

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

- 1) **συμπλεκτικοί**: τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ
- 2) **διαζευκτικοί**: ἤ, ἤτοι - ἤ, εἴτε - εἴτε, ἐάντε - ἐάντε, ἄντε - ἄντε, ἦντε - ἦντε
- 3) **ἀντιθετικοί**: μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλὰ μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν
- 4) **αἰτιολογικοί**: γάρ, ὅτι, ὥς, διότι, ἐπεί, ἐπειδὴ
- 5) **τελικοί**: ἵνα, ὅπως, ὥς
- 6) **συμπερασματικοί**: ἄρα, δὴ, οὖν, τοίνυν, ὥς, οὐκουν, οὐκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὥστε
- 7) **χρονικοί**: ὥς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεί, ἐπειδὴ, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἠνίκα, πρὶν
- 8) **εἰδικοί**: ὅτι, ὥς
- 9) **ὑποθετικοί**: εἰ, ἐάν, ἄν, ἤν.

4. Ἐπιφωνήματα

§ 261. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ὡς ἐκρήξιν χαρᾶς, λύπης, θουμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) **γελαστικά**: ἄ-ἄ-ἄ
- 2) **θουμαστικά**: ἄ, ὦ, βαβαί, παπαί!
- 3) **θρειαστικά** (ἤτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν): εὐοῖ
- 4) **σχετλιαστικά** (ἤτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀγανάκτησιν): παπαί, οὐαί, οἴμοι, φέυ, ἰώ, ἰού!
- 5) **κλητικόν**: ὦ (βλ. § 42, Σημ.).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ
ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

§ 262. Αἱ πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ παραγωγῆς ἢ διὰ συνθέσεως. Πρβλ. γράφ-ω, γραφ-εύς, γραφ-ή, γραμμή, γραμ-μα, γραμματ-εύς, γραμματεύ-ω - (βιβλίον, πωλῶ) βιβλιοπώλης - (πρῶτος ἀγωνιστής) πρωταγωνιστής.

1) Λέξεις, ἡ ὅποια δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν ῥίζαν, ἤτοι) ἀπὸ ἓν ἀρχικὸν θέμα μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸ καταλήξεως μόνον, λέγεται **πρωτότυπος** ἢ **ἀπλῆ** λέξις: (θ. γραφ-) γράφ-ω, (πολι-) πόλι-ς.

2) Λέξεις, ἡ ὅποια προέρχεται ἀπὸ μίαν ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἐνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος, λέγεται **παράγωγος**: (φύσι-ς) φύσι-κό-ς, (ιά-ομαι, ἰῶμαι) ἰα-τρό-ς.

3) Λέξεις, ἡ ὅποια προέρχεται ἀπὸ δύο ἄλλας λέξεις πρωτοτύπους ἢ παραγωγούς μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται **σύνθετος**: (ναῦ-ς, πῆγ-νυμι) ναυ-πηγ-ός, (λόγο-ς, γράφ-ω) λογο-γράφ-ος.

Σημειώσεις. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ εἶναι παράγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρβλ. πόλι-ς, (ἐκ ταύτης) πολί-της, (ἐκ ταύτης) πολιτ-ικός καὶ πολιτ-εύω, (ἐκ ταύτης) πολίτευ-μα.

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις Πρβλ. (πόλι-ς) πολί-της, (λόγο-ς, γράφ-ω) λογο-γράφ-ος.

Α') ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις

* Ἐτυμος = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. Ἐτυμολογία δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ ουστατικά της μέρη καὶ ἡ εὑρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

§ 264. 1) Κατὰ τὴν παραγωγὴν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένου ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουν ἓνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ. ἐ.), Πρβλ. ὥρα (θ. ὠρα-), ὠραῖος (ἐκ τοῦ ὠρά-ιος), ἀλλὰ ὤρ-ιμος - τέλος (θ. τελεσ-, πρβλ. τελεσ-φόρος), τέλειος (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλε-ιος), ἀλλὰ τελ-ικός - φρήν (θ. φρην-, φρεν-), φρον-έω.

2) Αἱ πλείσται παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τινος ἢ μετὰ τινων ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο ὁμοειδῶν καταλήξεων. Πρβλ. βασιλεύ-ς - βασιλεύ-ω, ιδιώτ-ης - ιδιωτ-εύω, πίναξ (πίνακ-ος) - πινακ-ίς (πινακ-ίδ-ος) πινακ-ίδ-ιον.

1. Παράγωγα ῥήματα

α) Ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων)

§ 265. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ὀνομάτων ἔχουν ποικιλίας σημασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ γίνεταί ἢ ἔχει ἢ παρέχει ἢ ποιεῖ ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι **-jω**: τιμῆ (θ. τιμα-, τιμά-jω), τιμάω-ῶ ἀνία (ἀνια-, ἀνιά-jω), ἀνιάω-ῶ ὀφθαλμία (ὀφθαλμιά-jω), ὀφθαλμιάω-ῶ πόνος (θ. πονε-, πονέ-jω), πονέω-ῶ δούλος (θ. δουλο-, δουλό-jω), δουλόω-ῶ βασιλεύς (βασιλεύ-jω), βασιλεύ-ω φύλαξ (φυλάκ-jω) φυλάσσω παῖς (παίδ-jω), παίζω ἐλπὶς (ἐλπιδ-jω), ἐλπίζω μέλας (μελάν-jω), μελαίνω καθάρως (καθάρ-jω), καθαίρω (βλ. § 33 κ. ἐ.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προῆλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις **-άω, -ιάω, -έω, -ύω, -εύω, -ζω, -άζω, -ίζω, -νω, -αίνω -ύνω, -αίρω** κτλ. (βλ. § 264, 2): σφρίγος-σφριγ-άω-ῶ (= ἔχω σφρίγος), ἐρυθρός - ἐρυθρ-ιάω-ῶ (= γίνομαι ἐρυθρός), εὐ-δαίμων - εὐδαιμον-έω-ῶ (= εἶμαι εὐδαιμών), πλήρης - πληρ-όω-ῶ (= ποιῶ πλήρες), δούλος - δουλ-εύω (= εἶμαι δούλος), δόξα - δο-ξα-ζω (= παρέχω δόξαν), ἥσυχος - ἥσυχ-άζω, φενακή - φενακ-ίζω, ὕστερος - ὕστερ-ίζω, ἦδύς - ἦδύ-νω, ὕγις - ὕγι-αίνω, χαλεπός - χα-λεπ-αίνω, λαμπρός-λαμπρ-ύνω, μέγας-μεγαλ-ύνω, μῆκος-μηκ-ύνω, μέγας - μεγ-αίρω κτλ.

Σημείωσις 1. ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα κύρια ἢ ἐδνικά ἢ ἀπὸ ὀνόματα ζώων μετὰ τὴν κατάληξιν **-άζω** ἢ συνηθέστερον **-ίζω**, σημαίνουν συνήθως ὅτι τὸ

υποκείμενον μιμείται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: Βοιωτὸς - βοιωτ-ιάζω (= μιμοῦμαι τὰ ἥθη ἢ τὴν γλῶσσαν τῶν Βοιωτῶν), Φίλιππος - φιλιππ-ίζω (= ἀκολουθῶ τὰ πολιτικὰ φρονήματα τοῦ Φιλίππου), πίδαρχος - πιδηκ-ίζω (πρβλ. παπαγάλος - παπαγαλ-ίζω = μιλῶ σὰν παπαγάλος).

Σημείωσις 2. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα μετὰ τὴν κατάληξιν -άω ἢ -ιάω σημαίνουν συνήθως ἔφεσιν, ἤτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ πάθησιν: θάνατος - θανατ-άω (= ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), στρατηγός - στρατηγ-ιάω, λίθος - λιθι-άω (= πάσχω ἀπὸ λιθία-σιν), σπλὴν - σπλην-ιάω.

6) Ἐκ ῥημάτων

§ 266. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων ῥημάτων εἶναι

1) **ἐναρκτικά**, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον **ἀρχίζει** νὰ κάμνη ἢ νὰ πάσχη ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· κατάληξις αὐτῶν εἶναι -σκω: γηράω-ῶ - γηρά-σκω, ἡβάω-ῶ - ἡβά-σκω (= ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφηβος)

2) **θαμιστικά**, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ (**θαμά**, ἤτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι -άζω, -ίζω, -ύζω: στένω - στεν-άζω, αἰτῶ - αἰτ-ίζω (= αἰτῶ συχνὰ καὶ πολὺ), ἔρω - ἔρω-ύζω

3) **ἐφετικά**, ἤτοι σημαίνουν ἔφεσιν, δηλαδὴ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -άω ἢ -εῖω καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: κλαίω - (κλαύσ-ομαι) κλαυσ-ιάω-ῶ, τυραννῶ (τυραννήσ-ω) τυραννησ-εῖω (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἤτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2, Σημ. 2.

γ) Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

§ 267. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον **εἶναι** ἢ **ποιεῖ** ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι -ζω (-άζω, -ίζω, -ύζω) δίχα - διχά-ζω, ἀλαλά - ἀλαλά-ζω, ἐγγύς - ἐγγ-ίζω, ἐλελεῦ - ἐλελ-ίζω, γρυῦ - γρυῦ-ζω (πρβλ. νῦν: γαῦ, γαῦ - γαυγίζω, τσάκ - τσακίζω).

2. Παράγωγα ουσιαστικά

α) Έκ ῥημάτων

§ 268. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν

1) τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εύς, -ὸς, -της, -τήρ, -τωρ**: (δηλυκὰ τῶν εἰς **-της, -τήρ, -τωρ** σχηματίζονται μὲ τὰς καταλήξεις **-τις, -τειρα, -τρια, -τρίς**): γράφω - γραφ-εύς, νέμω - νομ-εύς, πέμπω - πομπ-ός, τρέφω - τροφ-ός, ποιέω - ποιη-τής (ποιή-τρια), πρόφημι - προφήτης (προφή-τις), αὐλέω - αὐλη-τής (αὐλη-τρίς), καλέω - κλη-τήρ, σφίζω - σω-τήρ (σώ-τειρα), συλλαμβάνω - συλ-λήπ-τωρ (συλ-λήπ-τρια).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικά εἰς **-τήρ**, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ὀλίγα εἶναι εὐχρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς κλητήρ, μνηστήρ, σωτήρ. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς **-τήρ** δηλοῦν τὸ ὄργανον: ζώννυμι - ζωσ-τήρ, καίω - καυ-τήρ, νίπτω (ἦ νίζω) - νιπ-τήρ κτλ.

2) τὴν ἐνέργειαν συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-α, -η, -ος** (γεν. -ου), **-ία** (-εἶα), **-μός, -σις, -σία**: φθείρω (φ. φθερ-) - φθορ-ά, τρέπω - τροπ-ή, ἀμείβω - ἀμοιβ-ή, λέγω - λόγ-ος, μαίνομαι (φ. μαν-) - μαν-ία, βασιλεύω - βασιλεία, κολακεύω - κολακεία, ὀδύρομαι - ὀδυρ-μός, λύω - λύ-σις, πράττω - (πρᾶγ-σις) πρᾶξις, θύω - θυ-σία.

3) τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-μα, -μή, -ος** (γεν. -ους): ποιέω - ποιή-μα, γράφω - γράμ-μα, γραμ-μή, γιγνώσκω - γνώ-μη, ψεύδομαι - ψευδ-ος.

4) τὸ ὄργανον συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-τρον, -θρον**: ἀρόω, - ὦ - ἄρο-τρον, πλήττω (φ. πληγ-) - πληκ-τρον, κλείω - κλει-θρον

5) τὸν τόπον συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-τήριον, -τρον, -θρον**: βουλεύομαι - βουλευ-τήριον, δικάζω (φ. δικαδ-) - δικασ-τήριον, θεάομαι, -ῶμαι - θεάτρον, βαίνω (φ. βα-) - βά-θρον.

Σημείωσις. Τὸ ὄργανον σημαίνουν καὶ μερικά ἐκ τῶν εἰς **-εύς**: σφάττω - σφαγ-εύς (= τὸ ξίφος), τέμνω - τομ-εύς (= σκυτοτομικὸν ὄργανον, τὸ κοπίδι).

Μερικά δὲ ἐκ τῶν εἰς **-τρον**, ἰδίᾳ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σημαίνουν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν: λύω - τὰ λύ-τρα, διδάσκω - τὰ δίδακ-τρα, τρέφω (φ. θρεφ.) - τὰ θρέπ-τρα (= ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφήν).

β) Ἐξ ἐπιθέτων

§ 269. Τὰ οὐσιαστικά ἐν γένει τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφρημένα (βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιά, -ιά, (-ειᾶ, -οιᾶ), -ος** (γεν. **-ους**), **-σύνη, -οσύνη, -της** (γεν. **-τητος**) ἢ **-της** (γεν. **-τήπος**): **σοφός - σοφ-ία, κακός - κακ-ία, ἀληθής** (θ. ἀληθεσ-, ἀλήθεσ-ια, ἀλήθε-ια) - **ἀλήθεια, εὔνους** (εὔνο-ια) - **εὔνοια, εὐρύς - εὐρ-ος, δίκαιος - δικαιο-σύνη, σώφρων - σωφρ-οσύνη, κέρδος - κερδ-οσύνη, ἱερός - ἱερω-σύνη, ταχύς - ταχύ-της** (ταχύ-τη-τος) ἢ **ταχυ-τής** (ταχυ-τῆ-τος).

Σημείωσις 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικά τῶν ἐπιθέτων **βοηθός** καὶ **ἐνεργός** εἶναι **βοήθεια, ἐνέργεια** (ὅπως **ἀλήθεια**). Ἀντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου **ἀμαθής** παράγωγον οὐσιαστικὸν εἶναι **ἀμαθία** (ὅπως **σοφία**). Τῶν δὲ ἐπιθέτων **ἀγαθός, καλός, ῥάδιος** οὐσιαστικά εἶναι ἡ **ἀρετή, ἡ καλλονή** ἢ τὸ **κάλλος, ἡ ῥαστώνη** (πρβλ. ὑπερθ. ῥαστος, § 141).

Σημείωσις 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφρημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἢ με ἀναθίβασμόν τοῦ τόνου: **αἴτιος** (αἰτία) ἢ **αἰτία, ἄξιος** (ἄξια) - ἢ **ἄξια, ἀνδρείος** (ἀνδρεία) - ἢ **ἀνδρεία, ἐχθρός** (ἐχθρά) - ἢ **ἐχθρα**. Πρβλ. νῦν: **θερμός, θερμή** - ἢ **θερμή, ζεστός, ζεστή** - ἢ **ζεστή**. Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικά ἐν γένει καὶ ἀπὸ μετοχῶν διὰ καταθίβασμόν τοῦ τόνου: (ἀκούμαι) **ἀκούμενος - Ακουμένος, (ἐδεξάμην, δεξάμενος) δεξαμένη - δεξαμένη.**

γ) Ἐξ οὐσιαστικῶν

§ 270. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) **παρώνυμα**, ἧτοι ὀνόματα παράγωγα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν με ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς** (θηλ. **-εια**), **-της** (θηλ. **-τις**), **-έτης, -ίτης, -ώτης, -ιώτης**: **ἵππος - ἵππ-εὺς, ἱερὸν - ἱερ-εὺς** (ἱέρ-εια), **δῆμος - δημό-της, πόλις - πολι-της** (πολίτις), **φυλὴ - φυλ-έτης, ὄπλον - ὄπλ-ίτης, θίασος - θιασ-ώτης, στρατιὰ - στρατιώτης** (πρβλ. § 268, 1).

2) **ὑποκοριστικά**, ἧτοι παριστάνουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον, ὡς **μικρόν**, εἴτε διότι τοῦτο ὄντως εἶναι μικρόν εἴτε χάριν δωπείας ἢ σκώμματος ἢ καταφρονήσεως· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ἄριον, -ιον, -ίδιον, -ις** (γεν. **-ίδος**), **-σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλιον**: **παῖς - παιδ-ἄριον, ῥύαξ - ῥυάκ-ιον, θυγάτηρ - θυγάτρ-ιον, πινάξ - πινάκ-ιον, πινακίς - πινακιδ-ιον, ξίφος - ξιφ-ίδιον, πύλη - πυλ-ίς, νεανίας - νεανί-σκος, οἶκος - οἰκ-ίσκος, παῖς - παιδ-ίσκη, νέφος**

- νεφ-ύδριον, δένδρον - δενδρ-ύλλιον (πρβλ. νῦν: παιδ-άκι, ἀνθρωπ-άκος, πορτ-ούλα κτλ.)

Σημείωσις. Μερικῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἔννοια τῆς μικρότητος: βιβλίον (= βιβλος), θηρίον (= θήρ).

3) **μεγεθυντικά**, ἦτοι παριστάνουν, ὅτι κάποιος ἔχει μέγα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ίας, -ων**: μέτωπον - μετωπ-ίας, γαστήρ - γάστρ-ων, χεῖλος - χεῖλ-ων (πρβλ. νῦν: κεφάλ-ας, δοντ-ᾶς, κοιλ-αρᾶς κτλ.)

4) **τοπικά**, ἦτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἢ δρᾷ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ιον, -εῖον**: στρατηγός - στρατήγ-ιον (νῦν στρατηγ-εῖον), ἔμπορος - ἐμπόρ-ιον (= ἐμπορικὸς λιμὴν), χαλκεύς (χαλκέως, χαλκέ-ιον) - χαλκεῖον, ἱατρός - ἱατρ-εῖον, διδάσκαλος - διδασκαλ-εῖον (= οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον)

5) **περιεκτικά**, ἦτοι σημαίνουν τόπον, ὃ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια δηλοῖ τὸ πρωτότυπον συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ών, -ιά, -ωνιά**: ἐλαία - ἐλαι-ών, ὄρνις - ὄρنيθ-ών, μύο, -μηξ - μυρ-μηκ-ιά, ῥόδον - ῥοδ-ών καὶ ῥοδ-ωνιά: οὕτω καὶ στρατός - στρατ-ιά

6) **πατρωνυμικά**, ἦτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον (ὄνομα πατρός ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός): συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-θης, -άθης, -ιάθης, -ίδης (-εἰδης, -οἰδης), -ίων** (θῆλ. -άς, γε. -άδος, -ίς, γεν. -ίδος): Βούτης - Βουτά-θης, Βορέας - Βορέά-θης, Ἀσκλη-πιός - Ἀσκληπι-άθης, Πέλοψ - Πελοπ-ίδης, Ἄτρεϋς - Ἀτρεΐδης, Ἡρακλῆς - Ἡρακλείδης, Λητώ - Λητοιδῆς, Κρόνος - Κρον-ίων, Θεστῖος - Θεστι-άς (Θεστι-άδος), Δαναός - Δανα-ίς (Δανα-ίδος) (πρβλ. νῦν κατάληξιν **-πουλλος, -πουλλο**, π.χ. τὸ ἀρχοντόπουλλο)

Σημείωσις. Μὲ τὰ πατρωνυμικά ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ ὀνόματα τὰ παραγόμενα ἐκ συγγενικῶν ὀνομάτων μὲ τὰς καταλήξεις **-αδοῦς, -αδῆ, -ιδοῦς, -ιδῆ**: ἀνεψι-αδοῦς (= υἱὸς ἀνεψιοῦ ἢ ἀνεψιάς, ἦτοι ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης), ἀνεψι-αδῆ ἀδελφ-ιδοῦς, ἀδελφ-ιδῆ (= κόρη ἀδερφοῦ ἢ ἀδερφῆς)

7) **γονωνυμικά**, ἦτοι σημαίνουν νεογνὸν ζώου ἢ μικρὸν κατὰ τὴν τὴν ἡλικίαν ζῶον εἶδους τινός κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ιδεύς**: ἀετός - ἀετ-ιδεύς, λύκος - λυκ-ιδεύς, λαγὼς - λαγ-ιδεύς μερικῶν ὅμως ζῴων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μὲ ἰδιαίτερον ὄνομα, ὡς ἀμνός (= τὸ νεογνὸν

του προβάτου, ἀρνάκι), δέλφαξ (= χοίριδιον), ἔριφος (= κατσικάκι), μόςχος (= μοσχάρι), νεβρός (= ἐλαφάκι), νεοσσός (= πουλάκι), πῶλος (= ἄλογάκι ἢ γαίδουράκι πρὸλ. πουλάρι), σκύλαξ (= σκυλάκι), σκύμνος (= λεονταράκι)

8) ἐθνικά, ἤτοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ἢ πόλεως ἢ τόπου ἐν γένει, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιος** (δηλ. **-ία**), **-εὺς** (δηλ. **-ίς**), **-νός**, **-ηνός**, **-ίνος**, **-της** (δηλ. **-τις**), **-άτης**, **-ιάτης**, **-ήτης**, **-Ιτης**, **-ώτης**: Κόρινθος - Κορίνθ-ιος (Κορίνθ-ία), Μέγαρα - Μεγαρ-εὺς (Μεγαρ-ίς), Ἀσία - Ἀσιανός, Λάμψακος - Λαμψακ-ηνός, Τάρας - Ταραντ-ίνος, Τεγέα - Τεγεάτης (Τεγεᾶ-τις), Γύθειον - Γυθε-άτης, Κρότων - Κροτων-ιάτης, Αἶγινα - Αἰγινή-της, Ἴος - Ἰ-ήτης, Στάγिरα - Σταγир-ίτης, Σικελία - Σικελι-ώτης, Λαύρειον - Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἤπειρος - ἠπειρ-ώτης, νῆσος - νησ-ιώτης.

Σημείωσις 1. Τῶν παραγωγικῶν καταλήξεως **-ιον**, **-ίδιον**, **-ιος**, **-ίδης** τὸ **ι**, ἐὰν μὲν προηγῆται βραχὺ φωνῆεν, κανονικῶς συναιρεῖται μὲ αὐτό, ἐὰν δὲ προηγῆται μακρὸν φωνῆεν, ὑπογράφεται ὑπ' αὐτό: χαλκεὺς (δ. χαλκε-) χαλκεῖον, λέξις (δ. λέξε-) λεξίδιον, βούς (δ. βο-) βοῖδιον, Ἄτρεϋς (δ. Ἄτρε-) Ἄτρείδης, Λητῶ (δ. Λητο-) Λητοῖδης, Χίος (δ. Χι-, ὁ Χι-ῖος) Χίος, Λάρισα (δ. Λάρισα-) Λαρισαῖος, Ἄργος (δ. Ἄργεσ-) Ἄργεως, γραῦς (δ. γρα-) γράδιον, λαγῶς (δ. λαγω-) λαγῶδιον, Κῶς (δ. Κω-) Κῶος.

Σημείωσις 2. Εἰς τὰ εἰς **-ος** οὐδέτερα τριτόκλιτα μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως **-ίδιον** ἀποβάλλεται ὅχι μόνον ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος **σ**, ἀλλὰ καὶ τὸ **ε** πρὸ αὐτοῦ: ξίφος (δ. ξίφεσ-) ξιφ-ίδιον, σκάφος (δ. σκαφεσ-) σκαφ-ίδιον, ὄξος - ὄξ-ίδιον = ξίδι).

3. Παράγωγα ἐπίθετα

α) Ἐκ ῥημάτων

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-τος** καὶ **-τέος** (κυρίως ῥηματικά ἐπίθετα) ἐκ τούτων

α) τὰ εἰς **-τος** σημαίνουν ὅτι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος ἢ ἐκείνον, ὃ ὁποῖος δύναται ἢ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ ὅτι δηλοῖ τὸ ῥῆμα: γράφω - γραπ-τός (= γεγραμμένος), μείγνυμι

- μεικ-τός (= μειμειγμένος), ἀλίσκομαι - ἄλω-τός (= ὁ δυνάμενος νὰ ἄλωθῃ), βαίνω - βα-τός, ἄβα-τος (= ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), ἐπαινῶ - ἐπαινε-τός, θαυμάζω - θαυμασ-τός (= ἄξιος νὰ ἐπαινηθῆται - νὰ θαυμάζεται):

β) τὰ εἰς -τέος σημαίνουν ὅτι ὀφείλει τις νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα: γράφω = γραπ-τέος (= ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), διαβαίνω - διαβα-τέος (= ὅστις πρέπει νὰ διαβαθῇ): Πρὸβλ. τὸ ἐνοίκιον προπληρω-τέον ἀφαίρε-τέος, πολλαπλασιασ-τέος, διαιρε-τέος κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις -άς, -ής, -ός, -νός, -ανός, -ρός, -ερός: ταῦτα σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος: φεύγω (φ. φυγ-) - φυ-γός (= ὁ φεύγων), μείγνυμι (φ. μιγ-) μιγ-άς (= ὁ μειμειγμένος), ἄ-μιγ-ής (= ὁ μὴ μειμειγμένος), λείπο-μαι - λοιπ-ός (= ὁ ὑπολειπόμενος), στιλβῶ - στιλπ-νός (= ὁ στιλβων), στέγω - στεγ-ανός (= ὁ καλῶς στέγων, ἦτοι καλύπτων), λάμπω - λαμπ-ρός, θάλλω - θαλ-ερός, μαιίνω (φ-μιαν-) - μιαν-ρός

3) μὲ τὰς καταλήξεις -ικός, -τικός, -ιμος, -μων, -τήριος: ταῦτα σημειοῦν ἰκανότητα ἢ ἐπιτηδειότητα ἢ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: ἀρχω - ἀρχ-ικός (= ἰκανὸς νὰ ἄρχῃ), ἀμύνομαι - ἀμυν-τικός (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), ἐρίζω (φ. ἐριδ-) - ἐρισ-τικός (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), ὠφέλω - ὠφέλ-ιμος, μάχομαι - μάχ-ιμος (= ἰκανὸς νὰ μάχεται), φρονῶ - φρόν-ιμος, νοέω-ω - νοή-μων (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νοῆ), ἐλεέω-ω - ἐλεή-μων (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῆ), ἐπιλανθάνομαι (φ. ἐπιληθ-) - ἐπιλήσμων, σώζω (φ. σω-) - σωτήριος (= ὁ ἰκανὸς νὰ σώζῃ).

6) Ἐξ ὀνομάτων

§ 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις -ιος (-αίος, -εῖος, -οῖος, -ῶος), -κός (-ικός, -ακός): ταῦτα σημαίνουν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀνήκει ἢ ἔχει σχέσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: οὐρανός - οὐράνιος, ἀγορά (ἀγορά-ιος) - ἀγοραῖος, κήπος - κηπ-αῖος, χέρσος - χερσαῖος, οἶκος (φ. οἰκε-, οἰκέ-ιος) - οἰκεῖος, ἵππος - ἵππειος, βασιλεὺς (βασιλε-ιος) - βασιλείος (= τοῦ βασιλέως), Κίμων - Κιμών-εῖος, γέλως (φ. γέλο (σ-), γελό-ιος) - γελοῖος, ἥρως (ἡρώ-ιος) - ἡρώος, πάππος - παππ-ῶος, φύσις - φυσι-κός, πανήγυρις, πανηγυρι-κός, λίβυς - λιβυ-κός, θῆλυς - θηλυ-κός, Ἀθηναῖος - Ἀθηναῖ-κός, Ρόδιος - Ροδ-ιακός (= τῶν Ροδίων).

Σημείωσις. Εἰς **-ειος** (καὶ ὄχι εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα παράγονται ἀπὸ ὀνόματα προσώπων ἢ ζώων: Ὅμηρος - Ὅμηρ-ειος, Πυθαγόρας - Πυθαγόρ-ειος, ὄνος - ὄν-ειος, κύκνος - κύκν-ειος, βούς (βοῦς)- βό-ειος κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-εος (-οῦς)**, **-ινος** ταῦτα σημαίνουν ὕλην ἢ (σπανίως) χρώμα: ἄργυρος - (ἀργύρεος) ἀργυροῦς, χρυσός - (χρύσεος) χρυσοῦς, κύκνος - (κυάνεος) κυανοῦς, λίθος - λίθινος·

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-μος, -ιμος** ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: καῦσις καύσι-μος (= κατάλληλος πρὸς καῦσιν), χρῆσις - χρήσι-μος, ἐδώδῃ - ἐδώδ-ιμος (= φαγώσιμος), πένθος - πένθ-ιμος·

4) μὲ τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-έεις, -νός, -εινός, -λός, -ηλός, -λέος, -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -ώδης** ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἤτοι ἀφθονίαν ἐκεῖνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: χάρις - χαρί-εις (= πλήρης χάριτος), ἀστὴρ - ἀστερ-έεις, ἰχθύς - ἰχθυ-όεις, σκοτός (ϝ. σκοτεσ-, σκοτεσ-νός, σκοτεν-νός =) σκοτεινός, φῶς - φωτ-εινός (πρβλ. § 36, 3), δέος (ϝ. δεεσ-) - δει-λός, παχὺς - παχυ-λός, φειδῶ - φειδῶ-λός, ἀπάτη - ἀπατη-λός, ὕψος - ὕψ-ηλός, δίψα - διψα-λέος, ψώρα - ψωρα-λέος, ἀνία - ἀνια-ρός, ἰσχύς - ἰσχυ-ρός, φθόνος - φθονε-ρός, λίπος - λιπ-αρός, σκιά - σκι-ερός, λύπη - λυπη-ρός, ὄγκος - ὄγκ-ηρός, ἀνθος - ἀνθ-ηρός, ἀφρός - ἀφρ-ώδης (= πλήρης ἀφροῦ)·

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλάκις ὁμοιότητα ἢ ἐκεῖνον, ὃ ὁποῖος ἀρμόζει εἰς ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: γάλα - γαλακτ-ώδης (= γαλακτ-ο-ειδής), σφήξ - σφήκ-ώδης (= σφήκ-ο-ειδής), παιδάριον - παιδαρι-ώδης (= ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) μὲ τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός, -ερινός** ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον: πῆχυς - πηχυ-αῖος (= ἔχων μῆκος ἐνὸς πήχεως), στάδιον - σταδι-αῖος, πλέθρον - πλεθρ-ιαῖος, σπινθαμῆ - σπινθαμ-ιαῖος, ἔτος - ἐτ-ήσιος, ἡμέρα - ἡμερ-ινός, ἔαρ - ἐαρ-ινός, θέρος - θερ-ινός, φθινόπωρον - φθινοπωρ-ινός, μεσημβρία - μεσημβρ-ινός, νύξ - νυκτ-ερινός, χειμὼν - χειμ-ερινός.

γ) Ἐξ ἐπιρρημάτων

§ 273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ιδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται

ἐπίθετα

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-ιος, -ιμος, -νός, -ινός**: πρόσθεν - πρόσθ-ιος, ὀπισθεν - ὀπίσθ-ιος, ὄψι - ὄψ-ιος καὶ ὄψ-ιμος, πρῶ ἢ πρωί - πρῶ-ιος ἢ πρῶος καὶ πρῶ-ιμος, πέρυσι - περυσι-νός, χθές - χθες-ινός (βλ. καὶ § 145)

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ικός**: ῥάδγην - ῥαγδ-αῖος, χύδην χυδ-αῖος, καθόλου - καθολ-ικός.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα

§ 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) **Τοπικὰ** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α) **-ασι, -ησι, -οι, -θι** πρὸς δήλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ: Πλαταιαὶ - Πλαται-ᾶσι (= ἐν Πλαταιαῖς), Ἀθῆναι - Ἀθῆν-ησι, Μέγαρα - Μεγαρ-οῖ, οἶκος - οἶκ-οι, ἄλλος - ἄλλο-θι, αὐτός - αὐτό-θι

β) **-θεν, -οθεν, -ωθεν** πρὸς δήλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου: οἶκος - οἶκο-θεν (= ἐκ τοῦ οἴκου), ἄλλος - ἄλλο-θεν, ἐκεῖ - ἐκεῖ-θεν, ἄνω - ἄνω-θεν, πᾶς - πάντ-οθεν, ἀμφοτέροι - ἀμφοτέρ-ωθεν

γ) **-δε, -ζε, -σε** πρὸς δήλωσιν κινήσεως εἰς τόπον: Μέγαρα - Μεγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα), Ἀθῆναι - (Ἀθήνας-δε) Ἀθήναζε, ἄλλος - ἄλλο-σε (= εἰς ἄλλο μέρος).

2) **Τροπικὰ** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις

α) **-ως, -ῶς**: δίκαιος - δικαί-ως, κακός - κακ-ῶς, βαρὺς - βαρέ-ως, εὐγενής - εὐγεν-ῶς, ἄλλος - ἄλλ-ως, ὁμολογούμενος - ὁμολογομέν-ως, ἐσκεμμένος - ἐσκεμμέν-ως

β) **-δην, -άδην, -ίνδην, -δόν, -ηδόν**: βαίνω (β. βα-) - βά-δην, μείγ-νυμι - μίγ-δην, τρέχω - τροχ-άδην, ἄριστος - ἄριστ-ίνδην, ἀγέλη - ἀγελη-δόν, ταῦρος - ταυρ-ηδόν

γ) **-ί, -εἰ, -τί**: ἄμισθος - ἄμισθ-ί, ἐδέλων - ἐδελοντ-ί, πάνδημος - πανδημ-εἰ, ἐλληνίζω - ἐλληνισ-τί, ὀνομάζω - ὀνομασ-τί

δ) **-ς**: ἀναμείγ-νυμι (ἀναμίγ-ς) - ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλάγ-ς) ἐναλλάξ.

3) **Ποσοτικὰ** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις **-κίς, -άκίς**: ἐπτὰ - ἐπτά-κίς, δέκα - δεκά-κίς, μύριοι - μυριάκίς, πολὺς - πολλ-άκίς, πόσος ποσ-άκίς (βλ. § 168).

4) **Χρονικὰ** ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὴν κατάληξιν **-τε**: ἄλλος - ἄλλο-τε, ἕκαστος - ἐκάστο-τε.

Β') ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 275. **Εισαγωγή.** Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἡ ὁποία ἔχει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ συνδέτῳ, λέγεται **πρῶτον συνθετικόν** (μέρος) αὐτῆς, ἐκείνη δέ, ἡ ὁποία ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται **δευτερον συνθετικόν** (μέρος) αὐτῆς. Π.χ. ἐν τῇ συνδέτῳ λέξει **ναυπηγός** ἡ λέξις **ναῦς** εἶναι ἀ' συνθετικόν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις **πήγνυμι** β' συνθετικόν ἐν τῇ συνδέτῳ **κατάγω** ἡ λέξις **κατὰ** εἶναι ἀ' συνθετικόν καὶ ἡ λέξις **ἄγω** β' συνθετικόν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἄκλιτον: **φυγόπονος** (φεύγω, πόνος), **εὐγενής** (εὖ, γένος), **ὑπεράνω** (ὑπέρ, ἄνω).

Γενικὴ προεισαγωγικὴ παρατήρησις

§ 276. 1) Πρωτοκλίτου ἢ δευτεροκλίτου ὀνόματος ὁ χαρακτήρ **α ἢ ο** τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχιζῆ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, κανονικῶς ἀποβάλλεται: (κιδάρα, θ. κιδαρα-, ῶδῆ) **κιδαρ-ῶδός**, (ἵππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) **ἵππ-αρχος**.

2) Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ, ὅταν εἶναι βραχύ, (**α, ε, ο**), κανονικῶς ἐκτείνεται (§ 32, 6): (**ἀ, ἀκέομαι**) **ἀν-ήκεστος**, (ὑπό, ἀκούω) **ὑπῆ-κοος**, (στρατός, ἄγω) **στρατ-ηγός**, (λόγος, ἄγω) **λογ-ᾶγός**, (ἄρμα, ἔλαυνω) **ἀρματ-ηλάτης**, (εὖ, ὄνομα) **εὖ-ωνυμος**.

Σημείωσις 1. Ἄν τὸ β' συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ **F ἢ σ**, τότε διατηρεῖται τὸ τελικὸν **α ἢ ο** τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ καὶ συνήθως συναρεῖται μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ: (θεός, εἶδος, Φεῖδος) **θεο-ειδής**, (θύρα, ὄρα, Φοράω - θυρα-ορός) **θυραρός**, (κακός, ἔργον, Φέργον - κακό-εργος) **κακοῦργος**, (κλῆρος, ἔχω, σέχω κληρό-οχος) **κληροῦχος**.

Σημείωσις 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ δέν ἐκτείνεται, ἂν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ **F ἢ σ**, ἢ ἂν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρόν (§ 11, 2): (αἶχμη, ἄλωτός, Φαλίσκομαι) **αἶχμη-άλωτος**, (ἦνία, ἔχω, σέχω) **ἦνίοχος**, (ἄγχι, ἄλς, σάλς) **ἀγχι-αλος**, (ναῦς, ἄρχω) **ναύ-αρχος** (τὸ α τοῦ ἄρχω εἶναι θέσει μακρόν).

Αἱ λέξεις **ὄλεθρος** καὶ **ὄροφος** ὡς β' συνθετικὰ δέν ἐκτείνουν τὸ ἀρκτικὸν **ο**, ὅταν ἡ πρὸ αὐτῶν συλλαβὴ εἶναι μακρὰ (φύσει ἢ θέσει): **δι-ώροφος**, **παν-**

ωλεθρία, ἀλλὰ χρῦσ-όροφος, ψυχ-όλεθρος, ὑφ-όφορος (τὸ υ τῆς λέξεως ὕψος εἶναι θέσει μακρόν): πρὸβλ. καὶ § 34, 1, β.

Α' . Πρῶτον συνθετικὸν

1. Κλιτὸν

α) Ὄνομα οὐσιαστικόν

§ 277. Τὸ θέμα οὐσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς ἀ' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἰδίᾳ ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτερόκλιτον: (ἀγορά, θ. ἀγορα-) ἀγορα-νόμος, (σκιά, θ. σκια-) σκιαμαχῶ, (νίκη, θ. νικη-) νικη-φόρος, (δῆμος, θ. δημο-) δημο-κρατία, (λίθος, θ. λιθο-) λιθό-στρωτος, (βοῦς, θ. βου-) βου-κέφαλος, (ναῦς, θ. ναυ-) ναυ-μάχος, (τέλος, θ. τελεσ-) τελεσ-φόρος (βλ. § 46 κ.έ.). Ἀλλὰ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἤτοι λήγει εἰς ο: (θ. ἡμερα-) ἡμερο-δρόμος, (θ. ὕλη-) ὕλο-τόμος, (θ. ἀμαξα-) ἀμαξο-πηγός, (θ. παιδ-) παιδ-ο-νόμος, (θ. ἰχθυ-) ἰχθυ-ο-πώλης, (θ. κρεασ-) κρε-ο-πώλης, (θ. ἀνδρ-) ἀνδ-ο-πώλης, (θ. ριν-) ῥιν-ό-κερωσ

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἤτοι λήγει εἰς η ἢ α: (θ. ἔλαφο-) ἐλαφή-βόλος, (θ. θανατο) θανατη-φόρος, (θ. βιβλιο-) βιβλια-γράφος, (θ. λαμπαδ-) λαμπαδ-η-φόρος.

Σημείωσις 1. Τῶν εἰς -μα οὐδετέρων τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν ατ: (θ. ἄρματ-) ἄρματ-ηλάτης, (θ. αἷματ-) αἷματ-ο-σταγής, (θ. σωματ-) σωματ-ο-ειδής, ἀλλὰ σωμα-σχωῶ, αἱμ-ο-βαφής.

Σημείωσις 2. Τῶν ὀνομάτων γῆ, πῦρ, ὕδωρ ὡς πρώτων συνθετικῶν θέμα εἶναι γῆ- ἢ γεω-, πυρ- ἢ πυρι- ἢ πυρο, ὕδατο- ἢ ὕδρο- ἢ ὕδρ: γῆ- γενής, γεω- μέτρης, γεω-γράφος - πυρ-φόρος, περι-φλεγής, πυρο-ειδής - ὕδατο-ει-δής, ὕδρο-πότης, ὕδρ-αγωγός.

β) Ἐπίθετον

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς ἅ συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον: (ἄ-κρα, πόλις) **ἀκρό-πολις**, (Μεγάλη, πόλις) **Μεγαλό-πολις**, (Θερμαί, πύλαι) **Θερμο-πύλαι**, (ἄξις, νίκη) **ἀξιό-νικος**, (διακόσιοι, μέδιμνοι) **δικακασιο - μέδιμνος**, (χίλια, τάλαντα) **χιλιο-τάλαντος**.

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐπιθέτου **καλὸς** ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα εἶναι **καλλι-** (**καλλί-μορφος**, **καλλί-νικος**) καὶ τοῦ ἐπιθέτου **πᾶς** εἶναι **παντο-** ἢ **παν-** (**παντοπόρος**, **παν-σέληνος**).

Σημείωσις 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν εἶς, δύο, τρεῖς, τέσσαρες, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς πρώτα συνθετικά, θέμα εἶναι **μονο-**, **δι-**, **τρι-**, **τετρα-**: (ἐν εἶδος) **μονο-ειδής**, **δί-δραχμον**, **τρι-πους**, **τετρά-πηγυς**.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ὡς πρώτα συνθετικά ἢ μένου ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς **α** (κατὰ τὸ ἐπτά, ἐννέα, δέκα): **πεντά-δραχμον**, **ἑξά-έτης**, **εἰκοσί-πηγυς**, **εἰκοσά-πηγυς**, **ἑκατόμ-πεδος**, **ἑκατοντα-έτης**.

γ) Ῥῆμα

§ 279. Τοῦ ῥήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ ῥηματικόν ἢ τὸ χρονικόν (κανονικῶς τοῦ ἐνεργητικοῦ- ἀορίστου ἢ τοῦ μέλλοντος):

1) **ἀμετάβλητον**, ὅταν τὸ ἅ συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν: (ἔχω, ἐγγύη) **ἐχ-ἐγγυον**, **φθιν-όπωρον**, **πειθ-αρχῶ**, **ρίψ-ασπις**.

2) **μετεσχηματισμένον** διὰ τῆς προσλήψεως ἐνὸς **ε** ἢ **ι** ἢ **ο**, ὅταν τὸ ἅ συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον: **ἐχ-έ-φρων**, **χαιρ-έ-κακος**, **ἀρχ-ι-τέκτων**, **κρυψ-ί-νοσυ**, **φυγ-ό-δικος**, **στρεψ-ό-δικος**, **δωσ-ί-δικος**, **εὐρησ-ί-λογος**.

Σημείωσις. Οὕτω καὶ ἐκ τῶν εἰς -έω συνηρημένων ῥημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήεντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτῆρος **ε**, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ **ο** ἀντὶ, τοῦ χαρακτῆρος **ε**: (φιλέ-ω) **φιλ-άνθρωπος**, (μισέ-ω) **μισο-γύνης**.

2. Ἄκλιτον

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικά δύνανται νὰ λαμβάνωνται

1) ἐπιρρήματα· ταῦτα ἢ μένουν ἀπαθῆ ἢ πάσχουν φθογγικὰς παθήσεις ἢ ἀναλογικούς μετασχηματισμούς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν: **ἀεί-μνηστος, ἀγγι-νους, ἀνω-φέρῃς, ἀρτι-μελής, εὐ-γενής, παλιν-ωδία, παλιρ-ροια, χαμαί-ζήλος, ὕψι-πέτης** - (ἄγγι) **ἀγγέ-μαχος, (χαμαί) χαμ-ερπής, (ὀψέ) ὀψι-μαθής, (ἔνδον) ἐνδύ-μυχος, (ὄπισθεν) ὀπισθό-δομος, ὀπισθο-φύλαξ**

2) αἱ κύριαι προθέσεις αὗται

α) ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, ἔχουν κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν: **εἰσ-άγω** (= ἄγω ἐντός), **ἐπι-τίθημι** (= θέτω ἐπάνω), **συμ-μένω** (= μένω μαζί)

β) ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε μὲν ἔχουν ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς **ἀμφι-θάλασσος** (= ὁ ἔχων ἀμφοτέρωθεν θάλασσαν), **σύν-τροφος** (= ὁ τρεφόμενος μαζί), ἄλλοτε δὲ τὴν συνήθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς **ἀνά-λογος** (= ὁ ἀνὰ λόγον), **παρά-λογος** (= ὁ παρὰ λόγον), **ἐν-τιμος** (= ὁ ἐν τιμῇ), **ὑπερ-άνθρωπος** (= ὁ ὑπὲρ ἄνθρωπον) βλ. § 28 κ.έ. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) **ἀχώριστα μόρια**: οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιρρηματικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμέναι, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικά (πρβλ. νῦν: **ξε, π.χ. γράφω - ξεγράφω, λέω - ξελέω**).

Ἀχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθη εἶναι:

α) τὸ στερητικὸν **ἀ-** καὶ τὸ στερητικὸν **νη-**, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἄνευ** ἢ **ὄχι**: **ἄ-καρπος** (= ἄνευ καρποῦ), **ἄ-γνωστος** (= ὄχι γνωστός), **ἄ-τυχής** (= ἄτυχος), **νη-ποιεῖ** (= ἀτιμωρητί), **νηνεμία** (= ἔλλειψις ἀνέμου), **νωδός** (ἐκ τοῦ νη-όδους = ἄνευ ὀδόντων)

Σημείωσις. Τὸ στερητικὸν **α-** πρὸ φωνήεντος συνήθως γίνεται **ἀν-**: **ἀν-εὐδυνος** ἀλλά: **ἀ-ήττητος, ἄ-οπλος, ἄ-υπνος, ἄκων** (ἐκ τοῦ **ἀ-έκων**), **ἀργός** (ἐκ τοῦ **ἀ-εργός**) πρβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β) τὸ **δυσ-**, τὸ ὅποιον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ **κακός** ἢ τοῦ **δύσκολος**: **δυσ-ώδης** (= κακῶς ὄζων), **δυσ-εἰδής** (= ἔχων κακὴν μορφήν, ἄσχημος), **δυσ-άλωτος** (= δυσκόλως ἀλισκόμενος)

γ) τὰ ἐπιτακτικὰ μόρια **ἀ-, ἀρι-, ἐρι-, ζα-**, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **πολύ**, **πέρα πολύ**: **ἀ-τενής** (= λιάν τεταμένος), **ἀ-χανής** (= λιάν χαίνων, πολὺ ἐκτεταμένος), **ἀρι-ζήλωτος** (= λιάν ζηλωτός), **ἐρι-τι-**

μος (= πολύτιμος), ζά-πλουτος (= βαδύπλουτος)

δ) τὸ ἡμι- (ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον ἡμισυς): ἡμί-θεος, ἡμι-τάλαντος.

Β'. Δεύτερον συνθετικὸν

1. Κλιτὸν

α) Ὄνομα οὐσιαστικὸν

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατὸν ὅμως νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) Ὄταν ἓν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμετάβλητον: (ἄρμα, ἄμαξα) ἄρμ-ἄμαξα, (ξίφος, μάχαιρα) ξίφο-μάχαιρα, (ἵππος, δρόμος) ἵππό-δρομος, (ἄμφι, θέατρον) ἄμφι-θέατρον, (ὀπισθεν, φύλαξ) ὀπισθο-φύλαξ.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰ τοιαῦτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς -ον ἢ -ιον: (πρό, θύρα) πρό-θυρον, (ἡμισυς, μέδιμος) ἡμι-μέδιμν-ον, (ἡμισυς, ὀβολός) ἡμι-ὀβόλ-ιον (πρβλ. ἡμι-τά-λαντ-ον), (πρό, ἄστν) προ-ἄστ-ιον.

2) Ὄταν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικὸν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικόν

α) μένει ἀμετάβλητον, ἂν εἰς τὸ ὅλον σύνθετον παρέχεται μορφὴ ἐπιθέτου (δικατάληκτου ἢ μονοκατάληκτου): ἄ-ὑπνος, εὐ-ἄριθμος, πάν-δημος, ἄ-τοπος, εὐ-δαίμων, ἄ-χίτων, εὐ-χαρις, ῥίψ-ασπις, εὐ-παις, μακρό-χειρ

β) μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ος, -ιος, -ης, -ων: (μηχανή) πολυ-μήχαν-ος, (σπονδή) ὁμό-σπον-δος, (σῶμα) ἁ-σώματ-ος, (αἷμα) ὁμ-αιμ-ος, (ἄνθρωπος) ἄν-ανδρ-ος (θάλαττα) ἐπι-θαλάττ-ιος, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) ὁμο-πάτρ-ιος, ὁμο-μήτρ-ιος, ὁμο-γάστρ-ιος, (ἄλς) ἐν-άλ-ιος, (τέλος) εὐ-τελ-ής, (εἶδος) εὐ-ειδ-ής, (μέγεθος) ὑπερ-μεγέθ-ης, (φρήν) ἄ-φρ-ων, σώ-φρ-ων (πράγμα) πολυ-πράγμ-ων, (κτῆμα) ἄ-κτῆμ-ων.

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα πατήρ, μήτηρ καὶ γαστήρ ὡς δευτέρα συνθετικὰ ἐπιθέτων μὲ α' συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτός τῆς λέξεως ὁμός (= εἶς καὶ ὁ αὐτός)

μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν -ηρ εἰς -ωρ: ἄ-πάτωρ, ἄ-μήτωρ, προ-γάστωρ.

Ἡ λέξις γῆ ὡς ἑ συνθετικὸν ἐπιθέτων μετασχηματίζεται εἰς -γεως ἢ -γαι-
ος (ἢ -γεις): λεπτό-γεως, μεσό-γαιος, (μεσό-γεις).

Αἱ λέξεις ἀγορὰ καὶ ὄνομα ὡς ἑ συνθετικὰ μετασχηματίζονται εἰς -ήγυρις,
-ώνυμος: παν-ήγυρις, ὀμ-ήγυρις - εὐ-ώνυμος, ἀν-ώνυμος.

β) Ἐπίθετον

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὡς ἑ συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον: (γνω-στὸς)
ἄ-γνωστος, (ἴσος) ἄν-ισος, (ποικίλος) πολυ-ποίκιλος, (συν-ήδηρ) ἄ-
συνήδηρ (πρβλ. νεοελλ.: μον-ἀκριβος, ῥοδο-κόκκινος).

γ) Ῥῆμα

§ 283. Λέξις σύνθετος μὲ ῥῆμα ὡς ἑ συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἶναι
πάλιν ῥῆμα, δυνατὸν ὅμως νὰ εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον:
(γράφω) ἀντι-γράφω, ζῶ-γράφος, (ἀκούω) ὑπ-ακούω, ὑπ-ήκοος.

1) Τὸ ῥῆμα ὡς ἑ συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον
ὅταν τὸ ἄ συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις ἄλλως σχηματίζεται **παρασύνθετον**
ῥῆμα εἰς -έω ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον ὄνομα, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ ἐνεργοῦν
πρόσωπον: **συγ-γράφω**, ἀλλὰ **ζωγραφέ-ω**, -ῶ (ἐκ τοῦ ζωγράφος) - **ἐξ-**
εργάζομαι, **κατ-εργάζομαι**, ἀλλὰ **εὐεργετ-έω**, -ῶ (ἐκ τοῦ εὐ-εργέτης) βλ.
§ 286.

Σημείωσις. Σύνθετα ῥήματα ὡς τὰ τῆς νέας γλώσσης *βιοπαλαίω*, *χαρτοπαίζω*,
καλοτριώγω, *κακογράφω* κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν
γλώσσαν. Ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὅμως ἀρχίζουν νὰ σχηματίζονται τοιαῦτα
σύνθετα, ὡς *ἀμπελο-τέμνω*, *δυρο-κόπτω* κτλ.

2) Ὅταν μὲ ῥῆμα ὡς ἑ συνθετικὸν σχηματίζεται ὄνομα οὐσιαστικὸν
ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ ῥήματος, τὸ ὅποιον λαμβάνεται ὡς ἑ
συνθετικόν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις

α) -ς: (θηρά-ω) ὀρνιθο-θήρα-ς (νικά-ω) ὀλυμπιο-νίκη-ς, (γιγνώ-
σκ-ω) ἄ-γνώ-ς (= ἄγνωστος ἢ ἄγνωσ), (ὠνέ-ομαι) τελ-ώνη-ς, (πωλέ-
ω) βιβλιο-πώλη-ς, (θνήσκω, θ. θνη-) ἡμι-θνή-ς, (πλήττω, θ. πληγ-) **οἰστρο-πλήξ** (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-ς)

β) -ης (γεν. -ου), -ος: (ἄρχ-ω), σχολάρχ-ης, (πέτ-ομαι) ὑψι-πέτ-ης,
(γράφω) ζῶ-γράφ-ος, (πήγ-νυ-μι) ναυ-πηγ-ός

γ) -ῆς (γεν. -οῦς): (βλάπτω, θ. βλαβ-) ἄ-βλαβ-ῆς, (μαν-θάνω, θ. μαθ-

) εὐ-μαθ-ής, (σέβ-ομαι) εὐ-σεβ-ής, (πίπτω, θ. πετ-) προ-πετ-ής·
δ') -της, -τωρ: (ἴστημι, θ. στα-) ἐπι-στά-της, (δίδωμι, θ. δο-) προ-δό-
της, (λαβάνω, θ. ληβ-) ἀντι-λήπ-τωρ.

2. Ἄκλιτον

§ 284. Λέξεις ἄκλιτος ὡς ἂ' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος: ἔκ-παλαι, ὑπέρ-ευ, ὑπέρ-άνω, σύν-αμα.

Νόθα σύνθετα καὶ παρασύνθετα

§ 285. Νόθη σύνθεσις. Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικόν, ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ θέματα ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ ἀκεραίους τύπους λέξεων: (νέα, πόλις) νεά-πολις, (ἐνῶ: ἄκρα, πόλις - ἀκρό-πολις), (ναῦς, νεώς, οἶκος) νεώσ-οικος, (δορί, κτητὸς) δορί-κτητος, (πᾶσι, γνωστὸς) πασί-γνωστος, (νοῦν, ἔχω) νουν-εχής. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις Πελοπόννησος (ἐκ τῶν λέξεων Πέλοπος νήσος).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται νόθα.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνδέτους, λέγονται παρασύνθετοι: (στρατός, ἄγω - στρατ-ηγὸς) στρατηγ-έω, -ῶ, (σῦκον, φαίνω-συκοφάντης) συκοφάντ-έω, -ῶ, (πολύς, πρᾶγμα - πολυ-πράγμων) πολυπραγμον-έω -ῶ.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν, ἀλλὰ δὲν ἐνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον: (Ἄρειος πάγος) Ἄρεοπαγ-ίτης, (καλὸς κάγαθος) καλοκαγαθ-ία, (ἐν χειρὶ τίθημι) ἐγχειρ-ίζω, (κατὰ χώραν τίθημι) καταχωρ-ίζω, (ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίον) ἀποχειροβίος (πρβλ. νῦν: Μαύρη θάλασσα - Μαυροθαλασσο-ίτης, Ἐρυθρὸς Σταυρὸς - Ἐρυθροσταυρ-ίτης, ἔξω φρενῶν - ἐξωφρεν-ικός).

Τονισμὸς καὶ σημασία τῶν συνδέτων

α) Τονισμὸς

§ 287. Παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν ἂ' συνθετικὸν εἶναι

1) ουσιαστικόν, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ**: (φορὰ) **μισθο-φορά, (βολή) προσ-βολή, (σιτισμός) ἐπι-σιτισμός, (γραφεύς) συγ-γραφεύς, (ιερεὺς) ἀρχ-ιερεὺς, (ἀγωνιστής) ἀντ-αγωνιστής, (πλωτήρ) συμ-πλωτήρ**: (ἀλλὰ δεσμός - σύνδεσμος)

2) ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς **-τέος** ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ής ἢ -ικός**: (δοτέος) **ἀπο-δοτέος, (σαφής) ἀ-σαφής, (ἐπιεικής) ἀν-επιεικής, (συμβουλευῶ) συμ-βουλευτικός**.

Σημείωσις. Τὰ ῥηματικά ἐπίθετα εἰς **-τος** ὡς ἅ συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνδέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληκτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνδέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α'): **αἰρετός - ἐξαιρετός, -ή, -όν** (= δυνάμενος νὰ ἐξαιρεθῆ) - **ό, ἡ ἐξαιρέτος, τὸ ἐξαιρέτον** (= ἐξερρημένος, ἐκλελεγμένος) **λυτός - διαλυτός, -ή, -όν** (= δυνάμενος νὰ διαλυθῆ) - **ό, ἡ διάλυτος, τὸ διάλυτον** (= διαλελυμένος). Οὕτως **ό, ἡ ἄγραπτος** (= μὴ γεγραμμένος), **ό, ἡ χειροποίητος** (= χειρὶ πεποιημένος), **ό, ἡ νεόδαρτος** (= νεωστὶ δεδαρμένος).

§ 288. Τὰ εἰς **-ος** σύνδετα, τῶν ὁποίων τὸ μὲν **α'** συνθετικὸν εἶναι θέμα ὀνομαστικόν, τὸ δὲ **β'** συνθετικὸν εἶναι θέμα ῥηματικόν, τονίζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ **β'** συνθετικόν, ἦτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβατον σημασίαν, εἰς τὸ **α'** συνθετικόν, ἦτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν: **λογογράφος** (= ὁ γράφων λόγους) - **αὐτό-γράφος** (= ὁ ὑπ' αὐτοῦ γραφεύς), **πρωτο-τόκος** (= ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα) - **πρωτό-τοκος** (= ὁ τεχθεὶς πρῶτος), **αὐτό-μολος** (= ὁ αὐτὸς μολών, ἦτοι ἐλθών).

Ἐὰν ὅμως τὰ τοιαῦτα σύνδετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: **ναυ-πηγός, ἀργυραμοιβός, κυν-ηγός, ψυχο-πομπός**.

Σημείωσις. Παρὰ τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἂν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν

α') τὰ εἰς **-ος** σύνδετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα **εὖ** ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια **ἀ-** καὶ **δυσ-**: **πρό-μαχος, διά-δοχος, εὖ-φορος, ἀ-γονος, δύσ-τροπος**

β') ὅσα λήγουν εἰς **-οχος, -αρχος** καὶ **-συλος** (ἐκ τῶν ῥ. ἔχω, ἄρχω, συλῶ): **ἡνί-οχος, ναύ-αρχος, ἱερό-συλος**

γ') αἱ σύνδετοι λέξεις **ἐπίβουλος, κακοῦργος, πανοῦργος** (§ 276, 2, Σημ. 1).

6) Σημασία

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς

1) **ὀριστικά**: οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πτώσιν γενικήν: ἀκρόπολις (= ἄκρα πόλις), παλαιγενής (= πάλαι γενόμενος), ὄψιμαθής (= ὄψε μαθῶν), δημογέρων (= τοῦ δήμου γέρων), ὀλιγαρχία (= ὀλίγων ἀρχή), πάμπρωτος (= πάντων πρῶτος)·

2) **τὰ ἀντικειμενικά** ἢ **σύνθετα ἐξαρτήσεως**: οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἓν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου: λογογράφος (= ὁ γράφων λόγους), δεισιδαίμων (= ὁ δεδιώς, ἦτοι φοβούμενος τοὺς δαίμονας), ἀρχέκακος (= ὁ ἄρχων, ἦτοι κάμων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ)·

3) **κτητικά**: οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲ ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφότερα τὰ συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἓν ὡς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἑτέρου: ἀργυρότοξος (= ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον), σῶφρων (= ὁ ἔχων σώας τὰς φρένας), πολυκαρπος (= ὁ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς: (πρβλ. ξανθομάλλης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, ἀνοιχτομάτης = ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του κτλ.)·

4) **συνθετικά**: οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ἀπλῶς συνυπαρξίν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὰ δύο συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ὅ,τι καὶ τὰ δύο συνθετικὰ μέρη αὐτῶν συνδεόμενα μὲ τὸ **καί**: ἰατρόμαντις (= ἰατρός συγχρόνως καὶ μάντις), πλουθυγεία (= πλοῦτος καὶ ὑγεία), τραγέλαφος (= τράγος συγχρόνως καὶ ἔλαφος), γλυκύπικρος (= γλυκὺς καὶ πικρός).

Σημείωσις. Συνθετικὰ σύνθετα πολὺ ὀλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλεῖστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἑλληνική, ὡς θεάνθρωπος, ἡμερονύκτιον, ἰατροφιλόσοφος, νυχθημερόν - ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μαυροκίτρινος, στενόμακρος, ἀνοιγοκλείνω, μπαινοβγαίνω κτλ. (βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

ἄγαμαι. Βλ. σελ. 141, § 251.

ἄγνυμι. Βλ. *Κατάγνυμι*.

ἄγορεύω. Βλ. σελ. 148, § 254, 3.

ἄγω (= ὀδηγῶ, φέρω· *φ. ἀγ-*), παρατ. *ἤγον*, μελλ. *ἄξω, ἄορ. β' ἤγαγον* (§ 190, Σημ. 2), παρακμ. *ἤχα ἢ ἀγήοχα* (§ 33, 7). - **ἄγομαι**, παρατ. *ἤγόμεν*, μέσ. μελλ. *ἄξομαι*, μέσ. ἄορ. *β' ἤγαγόμεν*, παθ. μελλ. *ἀχθήσομαι*, παθ. ἄορ. *ἤχθην*, παρακμ. *ἤγμαι*, ὑπερσ. *ἤγμην*.

ἄδω (= τραγουδῶ, ψάλλω· *φ. ἀειδ-, ἄδ-*), παρατ. *ἤδον*, μέσ. μελλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) *ἄσομαι* (= *φθ* τραγουδήσω ἢ *φθ* τραγουδῶ), ἄορ. *ἤσα*. - **ἄδομαι**, παθ. ἄορ. *ἤσθην*.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Αἰρέω-ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3, Βλ. καὶ *Ἀλίσκομαι*.

Αἶρω (= ὑψώνω, σηκώνω· *φ. ἀρ-*, ἐξ οὗ *αἶρ-*, § 216, 2) παρατ. *ἤρον*, μελλ. *ἄρῶ, ἄορ. ἤρα* (ὑποτ. *ἄρω*, προστ. *ἄρον* κτλ. § 217, 2, Σημ. 2), παρακμ. *ἤρακα*. - **Αἶρομαι**, παρατ. *ἤρόμεν*, μέσ. μελλ. *ἀροῦμαι*, μέσ. ἄορ. *ἤράμην*, παθ. ἄορ. *ἤρσθην*, παρακμ. *ἤρμαι*.

Αἰσθάνομαι (ἀποδεδειγμένον, = καταλαβαίνω· *φ. αἰσθ-*, ἐξ οὗ *αἰσθάν-*, § 254, 3, *β'*, *αἰσθε-*), παρατ. *ἤσθάνομεν*, μέσ. μελλ. *αἰσθήσομαι*, μέσ. - ἄορ. *β'* *ἤσθόμην*, παρακμ. *ἤσθημαι*, ὑπερσυντ. *ἤσθήμην*.

ἄκοῦμαι (ἀποδεδειγμένον, = θεραπεύω· *φ. ἀκεσ-*), μελλ. (συνηρημένως) *ἄκοῦμαι*, μέσ. ἄορ. *ἤκεσάμην* (§ 236, 1).

Ἀκούω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Ἀλίσκομαι (ἀποδεδειγμένον, παθητικὸν τοῦ αἰρέω-ῶ, = συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι· *φ. φαλ-, ἄλ-*, ἐξ οὗ *ἄλίσκ-, ἄλω-*, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρατ. *ἤλίσκομεν*, μέσ. μελλων (μὲ παθητικὴν σημασίαν) *ἄλωσομαι*, ἐνεργ. ἄορ. *β'* (μὲ παθ. σημασίαν) *ἔάλων*, ἐνεργ. παρακμ. (μὲ παθ. σημασίαν) *ἔάλωκα*, ὑπερσ. *ἤλώκειν*.

ἄμαρτάνω (= ἀποτυγχάνω· *φ. ἄμαρτ-*, ἐξ οὗ *ἄμαρταν-*, § 254, 3, *β'* *ἄμαρτε-*, § 254, 1), παρατ. *ἤμάρτανον*, μέσ. μελλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *ἄμαρτήσομαι*, ἄορ. *β'* *ἤμαρτον*, παρακμ. *ἤμάρτηκα*. - **Παθ.** (ἀπροσώπως) *ἄμαρτάνεται*, παρατ. *ἤμαρτάνετο*, παθ. ἄορ. *ἤμαρτήθη*, παρακμ. *ἤμάρτηται*.

Ἀμφιέννυμι (ἀμφί - ἔννυμι = ἐνδύω θ. Φεσ-, ἐσ-, ἐξ οὗ ἔννυ- ἐκ τοῦ ἐσσυ-, § 239, 2. Σημ.), παρατ. ἡμφιέννυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀμφιῶ, -εῖς κτλ. ἀόρ. ἡμφίεσα. - Ἀμφιέννυμαι, παρατ. ἡμφιεννύμην, μέσ. μέλλ. ἀμφιέσομαι, παρακμ. ἡμφίεσμαι (§ 186, 6).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλώω -ῶ (= ἐξοδεύω θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλίσκ-, § 254, 2, ἀν-αλο-), παρατ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, παρακμ. ἀνήλωκα. - Ἀναλίσκομαι, παρατ. ἀνηλισκόμην ἢ ἀνηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀνηλώθην, παρακμ. ἀνήλωμαι.

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνά - οἶγω θ. Φοιγ-, οἶγ-, ἐξ οὗ οἶγνυ-, § 239, 2), παρατ. ἀνέωγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἀόρ. ἀνέωξα, παρακμ. ἀνέωχα. - Ἀνοίγομαι, παρατ. ἀνεωγόμην, παθ. ἀόρ. ἀνεώχθην, παρακμ. ἀνέωγμαι, τετελ. μέλλ. ἀνεώξομαι (= θά εἶμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

Ἄνυω ἢ ἀνύτω (= τελειώνω), Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Ἀπ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, = καδίσταμαι μισητός θ. ἐχθ-, ἐξ οὗ ἐχθαν- § 254 3 β' ἐχθε-) παρατ. ἀπηχθανόμην μέσ. μέλλ. (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμην, παρακμ. ἀπήχθημα.

Ἀπο-διδράσκω (= δραπετεύω θ. δρᾶ, ἐξ οὗ διδρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἀπο-δράσομαι, ἀόρ. β' ἀπ-έδραον (§ 252, σελ. 143), παρακμ. ἀπο-δέδρακα.

Ἀπο-θνήσκω (θ. θαν-, θνη-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνησκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-έθανον, παρακμ. τέθνηκα, ὑπερσυντ. ἐτέθνηκειν, τετελ. μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

Ἀπ-όλλυμι (= καταστρέφω, χάνω θ. ὄλ-, ἐξ οὗ ὄλλυ-, ἐκ τοῦ ὄλνυ-, § 239 2, Σημ.) παρατ. ἀπ-ώλλυν μέλλ (συνηρημένος) ἀπ-ολῶ, ἀόρ. ἀπ-ώλεσα, παρακμ. ἀπ-ολώλεκα. - Ἀπ-όλλυμαι, παρατ. ἀπ-ωλλύμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

Ἄρῃσκω (θ. ἄρ-, ἄρε-, ἐξ οὗ ἄρεσκ-, § 254, 2), παρατ. ἤρεσκον, μέλ. ἄρῃσω, ἀόρ. ἤρεσα. - Ἄρῃσκομαι, παρατ. ἤρεσκόμην, μέσ. ἀόρ. ἤρεσάμην.

Ἄρκέω -ῶ, ἀόρ. ἤρκεσα (§ 236, 1).

Ἄρῶω -ῶ (= ἄροτριῶ θ. ἄρο-), ἀόρ. ἤροσα (§ 236, 1).

Ἀφίημι. Βλ. Τημι.

Ἀφικνέομαι -οῦμαι (= φθάνω). Βλ. σελ. 148, § 254, 3, γ'.

Ἀχθῶμαι (ἀποδεικτικόν, = δυσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρατ. ἤχθόμεν, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἄορ. (μὲ μέσῃν σημασίαν) ἤχθήσθην (§ 236, 2).

Βαίνω (= βαδιῶ). Βλ. σελ. 148 (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (= ρίπτω, κτυπῶ θ. βαλ-, ἐξ οὗ βαλλ-, § 216, 1, βλη-), παρατ. ἔβαλλον, μέλλ. (συννηρημένος) βαλῶ, ἄορ. β' ἔβαλον, παρακμ. βέβληκα, ὑπερσ. ἐβεβλήκειν. -Βάλλομαι, παρατ. ἐβαλλόμεν, μέσ. μέλλ. (περι)βαλοῦμαι, μέσ. ἄορ. β' (περι)εβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐβλήθην, παρακμ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἐβεβλήμην.

Βιβάζω (εὐχρηστον σύνθετον: ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρατ. ἐβίβαζον, μέλλ. (συννηρημένος) βιβῶ, -ᾶς, -ᾶ κτλ., ἄορ. ἐβίβασα. Βιβάζομαι, μέσ. μέλλ. (συννηρημένος) βιβῶμαι, -ᾶ -ᾶται κτλ., μέσ. ἄορ. ἐβίβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 148 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 147 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρα-, ἐξ οὗ γηρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, ἄορ. ἐγήρασα καὶ ἄορ. β' ἐγήραν (§ 252), παρακμ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποδεικτικόν, θ. γεν-, ἐξ οὗ γι-, γεν-, γι- γν-, § 32, 6, γενε-), παρατ. ἐγίγνομην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐγενόμην, παρακμ. γεγένημαι καὶ ἔνεργ. παρακμ. β' (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνειν (πρβλ. § 239, 1).

Γιγνώσκω (= γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 147, § 254, 2, α'.

Δάκνω (= δαγκάνω θ. δηκ-, δακ-, ἐξ οὗ δακν-, § 254, 3, α'), παρατ. ἔδακνον μέσ, μέλλ. (μὲ ἑνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (= θὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), ἄορ. β' ἔδακον. - Δάκνομαι, παρατ. ἔδακνόμην, παθ. ἄορ. (καὶ ὡς μέσος) ἐδήχθην, παρακμ. δέδηγμα.

Δέω, -ῶ (= δένω). Βλ. σελ. 130 καὶ § 232, Σημ.

Δέω (= ἔχω ἀνάγκην θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-, § 254, 1), παρατ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω, ἄορ. ἐδέησα (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον ῥῆμα: δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέηκε). - Δέομαι (= ἔχω ἀνάγκην ἢ παρακαλῶ), παρατ. ἐδέόμην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἄορ. (μὲ μέσῃν σημασίαν) ἐδεήθην (= ἔλαβον ἀνάγκην ἢ παρεκάλεσα), παρακμ. δεδέημαι (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποδεικτικόν, = συνομιλῶ, σύζητῶ), παρατ. διελεγόμην, μέσ. μέλλ. διαλέξομαι, παθ. ἄορ. (μὲ ἑνεργ. σημασίαν) διελέχθην, πα-

ρακμ. διείλεγμαi. Βλ. Λέγω.

Δίδωμι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ.έ.

Δοκέω, -ῶ. Βλ. σελ. 147, § 254, 1, α'.

Δράω, -ῶ, Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Δύναμαι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Δύω. Βλ. σελ. 130, § 236, 3 και § 252.

Ἐγειρώ (= σηκώνω· θ. ἐγερ-, ἐξ οὗ ἐγειρ-, § 216, 2 και ἐγρ-, § 32, 1), παρατ. ἤγειρον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐγερῶ, ἄορ. ἤγειρα. - Ἐγειρομαι, παρατ. ἤγειρόμην, μέσ. ἄορ. β' ἤγρόμην, παθ. ἄορ. (και ὡς μέσος) ἤγέρθη, παρακμ. ἐγγήγερμαι (= ἔχω σηκωθῆ, εἶμαι σηκωμένος) και ἐνεργ. παρακμ. β' (με ἀμετάβατον σημασίαν) ἐγγήγορα, (= εἶμαι ξύπνιος, ἀγρυπνῶ, § 190).

Ἐθέλω ἢ (σπανιότερον) **θέλω** (θ. ἐθελ-, ἐξ οὗ ἐθελε-, § 254, 1), παρατ. ἤθελον, μέλλ. ἐθελήσω, ἄορ. ἤθελησα, παρακμ. ἤθεληκα, ὑπερσ. ἤθελῆκειν (§ 235).

Εἶμι (ἐνεστῶς με σημασίαν μέλλοντος = θὰ πορευθῶ, θὰ πάω)· βλ. σελ. 144, § 253, 2.

Εἶμί. Βλ. σελ. 100, § 192.

Εἶωθα (παρακείμενος με σημασίαν ἐνεστῶτος συνηθίζω θ. Φηθ-, Φωθ-, ὦθ-), ὑπερσ. (με σημασίαν παρατατικοῦ) εἰώθειν (συνήθιζον, § 189, 4).

Ἐκ-πλήττω (= προξενῶ ἔκπληξιν), παρατ. ἐξ-ἐπλητον, μέλλ. ἐκ-πλήξω, ἄορ. ἐξ-ἐπλήξα. - Ἐκ-πλήττομαι, παρατ. ἐξ-ἐπληττόμην, παθ. μέλλ. (με μέσ. σημασίαν) ἐκ-πλαγήσομαι, παθ. ἄορ. β' (και ὡς μέσος) ἐξ-επλάγη, παρακμ. ἐκ-πέπληγμαi, ὑπερσ. ἐξ-επεπλήγημην. Ὅμοίως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ καταπλήττω βλ. και πλήττω.

Ἐλαύνω (= κτυπῶ νὰ πάη ἐμπρός). Βλ. σελ. 148, § 254, 3, δ'.

Ἐλκω (= σύρω, τραβῶ· θ. Φελκ-, ἰλκυ-), παρατ. εἰλκον, μέλλ. ἐλξω, ἄορ. εἰλκυσα, παρακμ. εἰλκυκα. - Ἐλκομαι, παρατ. εἰλόμην, μέσ. ἄορ. εἰλκυσάμην, παθ. ἄορ. εἰλκυσθην, παρακμ. εἰλκυσμαι (§ 188, 3).

Ἐμέω, -ῶ (= κάμνω ἔμετον· θ. ἐμεσ-), ἄορ. ἤμεσα (§ 236, 1).

Ἔοικα. Βλ. σελ. 145, § 253, 5.

Ἐπαινῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Ἐπιλανθάνομαι (ἀποδεικνόν, = λησμονῶ), παρατ. ἐπελανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐπελαθόμην, παρακμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμη. Βλ. Λανθάνω.

Ἐπιμελέομαι, -οῦμαι ἢ ἐπιμέλομαι (ἀποδεικνόν, = φροντίζω· θ. ἐπι-

μελ-, ἐπι-μελε-), παρατ. ἐπεμελούμην, μέσ. μέλλ. ἐπιμελήσομαι, παθ. ἄορ. (ὡς μέσος) ἐπεμελέθην, παρακμ. ἐπιμεμέλημα.

Ἐπίσταμαι (= γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 141, § 251.

Ἐπομαι (ἀποδεδεικτόν, = ἀκολουθῶ θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-), παρατ. εἰπόμην, μέσ. μέλλ. ἔψομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐσπόμην. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 211, Σημ. 2).

Ἐρχομαι (ἀποδεδεικτόν· ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἐνεστώτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ι-, ἔλυθ-, ἔλθ-), παρατ. ἦα, μέλλ. εἶμι (= θὰ ἔλθω ἢ θὰ πάω, § 253, 2, Σημ.

2), ἄορ. β' ἦλθον, παρακμ. ἐλήλυθα, ὑπερσ. ἐληλύθειν (§ 190).

Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρατ. ἠρώτων, μέλλ. ἐρωτήσω καὶ μέσος (μὲ τὴν αὐτὴν σημασίαν) ἐρήσομαι, ἄορ. ἠρώτησα καὶ μέσ. ἄορ, β' (μὲ ἐνεργ. σημασ.) ἠρόμην, παρακμ. ἠρώτηκα. -Ἐρωτώμαι, παρατ. ἠρωτόμην, παθ. ἄορ. ἠρωτήθην, παρακμ. ἠρώτημα.

Ἐσθίω (= τρώγω θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρατ. ἤσθιον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγιμος, μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἔδομαι (= θὰ φάγω ἢ θὰ τρώγω), ἄορ. β' ἔφαγον, παρακμ. ἐδήδοκα, παθ. παρακμ. ἐδήδεσμαι (§ 190).

Εὐρίσκω. Βλ. σελ. 147, § 254, 2.

Ἐχω (θ. σεχ-, ἐχ-, ἐχ-, σχ-, σχε-), παρατ. εἶχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἄορ. β' ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς, σχῆ κτλ., εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη, σχοῖμεν, κτλ., ἀλλὰ παράσχοιμι, παράσχοις κτλ., προστ. σχές, σχέτω κτλ., ἀπαρμφ. σχεῖν, μετχ. σχών), παρακμ. ἔσχηκα. -Ἐχομαι, παρατ. εἶχόμην, μέσ. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, μέσ. ἄορ, β' ἐσχόμην (ὑποτ. σχῶμαι, σχῆ, σχῆται κτλ.), παρακμ. ἔσχημαι (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

Ἐψω (= βράζω θ. ἐψ-, ἐψε-), παρατ. ἤψον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ἐψήσομαι (= θὰ βράζω ἢ θὰ βράσω), ἄορ. ἤψησα. -Ἐψομαι

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω θ. ζευγ-, ἐξ οὗ ζευγνυ-, § 239, 2, καὶ ζυγ-), παρατ. ἐζεύγνυν, ἄορ. ἐζεύξα- Ζεύγνυμαι, μέσ. ἄορ. ἐζευξάμην, παθ. ἄορ. ἀ' ἐζεύχθην καὶ β' ἐζύγην, παρακμ. ἐζευγμαί.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-), παρατ. ἔζων, μέλλων ζήσω καὶ μέσ. (μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) βιώσομαι, ἄορ. β' ἐβίω, παρακμ. βεβίωκα. Παθ. παρακμ. βεβιώται, μετχ. τὰ βεβιωμένα (§ 252).

Ζώννυμι (= ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἐξ οὗ ζωννυ-, ἐκ τοῦ ζωννυ-, § 239, 2, Σημ.), ἄορ. ἔζωσα, παθ. παρακμ. ἔζωσμαι ἢ ἔζωμαι (§ 236, 2).

Ἡδομαι (ἀποδεδεικτόν, = εὐχαριστοῦμαι θ. ἠδ-), παθ. μέλλ. (ὡς μέσος)

ἡσθήσομαι, παθ. ἀόρ. (ὡς μέσος) ἡσθήην (§ 37, 4).

Θέω (= τρέχω, θ. θευ-, ἐξ οὗ θεF-, θε-), παρατ. ἔθειον, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) θεύσομαι (= θὰ τρέχω ἢ θὰ τρέξω).- **Θέομαι** (§ 33, 3). Βλ. καὶ *Τρέχω*.

Θιγγάνω (= ἐγγίζω, ψαύω θ. θιγ-, ἐξ οὗ θιγγαν-), ἀόρ. β' ἔθιγον (§ 254, 3, β').

Θνήσκω. Βλ. *Ἀποθνήσκω*.

Θραύω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Θύω (= θυσιάζω). Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Ίζω. Βλ. *Καθίζω*.

Ίημι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ. ε.

Ίκνέομαι, -οῦμαι. Βλ. *Ἀφικνοῦμαι*.

Ίλάσκομαι (ἀποθετικόν, = ἐξιλεώνω θ. ἱλα-, ἐξ οὗ ἱλασκ-, § 254, 2), παρατ. ἱλασκόμην, μέσ. μέλλ. ἱλάσομαι, μέσ. ἀόρ. ἱλασάμην, παθ. ἀόρ. ἱλάσθην.

Ίστημι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ. ε.

Καθέζομαι (ἀποθετικόν, = πηγαίνω νὰ καθίσω θ. σεδ-, ἐδ-, ἐξ οὗ ἐζ- ἐκ τοῦ ἐδj-, § 210, 2, β', καὶ ἐδε-), παρατ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) ἐκαθεζόμην (= ἐκάδισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) καθεδοῦμαι.

Καθεύδω (= κοιμῶμαι κατὰ + εὔδω, θ. εὔδ-), παρατ. ἐκάθειυδον ἢ καθειῦδον, μέλλ. καθειυδήσω (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 146, § 253, 7.

Καθίζω (κατὰ + ἴζω = βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ θ. σιδ-, ιδ-, ἐξ οὗ ἴζ- ἐκ τοῦ ἰδj-, § 210, 2, β'), παρατ. ἐκάθιζον, μέλλων (συνηρημένος) καθιῶ, -εῖς κτλ., ἀόρ. ἐκάδισα ἢ καθίσα. - **Καθίζομαι**, παρατ. ἐκαθιζόμην, μέσ. μέλλ. καθιζήσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐκαθισάμην (§ 188, 6, β' καὶ 211, 1).

Καλέω, -ῶ. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 147, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ + ἄγνυμι = συντριβῶ, τσακίζω·θ8. φαγ-, ἄγ-, ἐξ οὗ ἄγνυ- § 239, 2), μέλλων κατ-άξω, ἀόρ. κατ-έαξα. - **Κατάγνυμαι** μέσ. ἀόρ. β' κατ-εάγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθητικὴν σημασίαν) κατ-εάγα (= εἶμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι. Βλ. σελ. 146, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 131, § 236.3.

Κεράννυμι (= ἀνακατεύω, ἐπὶ ὑγρῶν θ. κερασ-, ἐξ οὗ κεραννυ-, ἐκ

του κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-,), ἄορ. ἐκέρασα. - Κεράννυμαι, μέσ. ἄορ. ἐκερασάμην, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐκράθην, παρακμ. κέκραμαι, ὑπερσ. ἐκεκράμην.

Κλαίω ἢ κλάω (θ. κλαυ-, κλαF-, ἐξ οὗ κλαFj- = κλαι-, κλαε-). παρ. ἐκλαιον ἢ ἐκλαον, μέλλ. κλαήσω ἢ (μέσος με τὴν ἰδίαν σημασίαν) κλαύσομαι, ἄορ. ἐκλαυσα. -Κλαίομαι, μέσ. ἄορ. ἐκλαυσάμην.

Κλείω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κράζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἐξ οὗ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2β', Σημ.), ἄορ. β' ἐκραγον, παρακμ. (με σημασίαν ἐνεστῶτος) κέκραγα (= φωνάζω δυνατά), ὑπερσ. (με σημασίαν παρ.τ.) ἐκεκράγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (= κρεμῶ, θ. κρεμασ-, ἐξ οὗ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἄορ. ἐκρέμασα. -Κρεμάννυμαι, παθ. ἄορ. ἐκρεμάσθην, παρακμ. κρέμαμαι (ἐνεστῶς με σημασίαν παρακμ.).

Λαγχάνω (= λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἐξ οὗ λαγχαν-, § 254, 3, β'), παρ.τ. ἐλάγγανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) λήξομαι (= θὰ λάθω διὰ κλήρου), ἄορ. β' ἔλαχον, παρακμ. εἰληχα. -Λαγχάνομαι, παθ. ἄορ. ἐλήχθην, παρακμ. εἰληγμαι (§ 189, 4).

Λαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἐξ οὗ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρ.τ. ἐλάμβανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) λήψομαι (= θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάθω), ἄορ. β' ἔλαβον, παρακμ. εἰληφα, ὑπερσ. εἰλήφειν. - Λαμβάνομαι, παρ.τ. ἐλαμβανόμην, μέσ. ἄορ. ἐλαβόμην, παθ. μέλλ. ληφθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλήφθην, παρακμ. εἰλημμαι, ὑπερσ. εἰλήμμην (§ 189, 4).

Λανθάνω (= μένω ἀπαρατήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχήν, θ. ληθ-, λαθ-, ἐξ οὗ λανθαν-, § 254, 3, β'), παρ.τ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἄορ. β' ἔλαθον, παρακμ. λέληθα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Βλ. καὶ Ἐπιλανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Φερε-, ἐρε-, ῥε-, εἰπ-), παρ.τ. ἔλεγον, μέλλ. λέξω ἢ ἐρώ (συνηρημένος), ἄορ. α' ἔλεξα ἢ εἶπα, ἄορ. β' εἶπον, παρακμ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἶρήκειν. -Λέγομαι, παρ.τ. ἐλεγόμην, παθ. μέλλ. λεχθήσομαι ἢ ῥηθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλέχθην ἢ ἐροθήθην, παρακμ. λέλεγμαι ἢ εἶρημαι, ὑπερσ. εἶρήμην, τετελ. μέλλ. εἶρήσομαι (§ 189, 4). Βλ. καὶ διαλέγομαι καὶ συλλέγω.

Λεῖπω (= ἀφήνω, θ. λειπ-, λιπ-, λοιπ-), παρ.τ. ἔλειπον, μέλλ. λείψω, ἄορ. β' ἔλιπον, παρακμ. λέλοιπα, ὑπερσ. ἐλελοίπειν (§ 222). -Λεῖπομαι, παρ.τ. ἐλειπόμην, μέσ. μέλλ. λείψομαι, μέσ. ἄορ' β' ἐλιπόμην, παθ. μέλλ. λειφθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλείφθην, παρακμ. λέλειμμαι, ὑπερσ. ἐλελείμμην, τετελ. μέλλ. λελείψομαι.

Λεύω (θ. λευ- εὐχρηστον τὸ σύνθετον καταλεύω = λιθοβολῶ, φονεύω

διὰ λιθοβολισμοῦ), παρατ. κατ-έλευον, ἀόρ. κατ-έλευσα. παθητ. μέλλ. κατα-λευσθήσομαι, παθ. ἀόρ. κατ-ελεύσθην (§ 236, 3).

Μανθάνω. Βλ. σελ. 148, § 254, 2, 6'.

Μάχομαι (ἀποδεδεικτόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρατ. ἐμαχόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) μαχοῦμαι, μεσ. ἀόρ. ἐμαχεσάμην, παρακμ. μεμάχημαι.

Μείγνυμι (= σμίγω, θ. μειγ-, ἐξ οὗ μειγνυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρατ. ἐμείγνυν, μέλλ. μείζω, ἀόρ. ἔμειξα. - *Μείγνυμαι*, παρατ. ἐμειγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἐμειξάμην, παθ. μέλλ. μειχθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐμειχθην (καὶ 6' ἐμίγην), παρακμ. μέμειγμαι, ὑπερσ. ἐμεμείγην.

Μέλει (ἀπρόσωπον, = ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρατ. ἔμελε, μελ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμελήκει.

Μέλλω (= σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μέλλ-, μελλε-), παρατ. ἔμελλον ἢ ἤμελλον (§ 188, 1), μέλλ. μελλήσω, ἀόρ. ἐμέλλησα. - *Μέλλεται*.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρατ. ἔμενον, μέλλ. (συνηρημένος) μενώ, ἀόρ. ἔμεινα, παρακ. μεμένηκα (§ 254, 1).

Μιμνήσκω (εὐχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμνήσκω = θυμίζω, ὑπομιμνήσκω - ὑπενθυμίζω θ. μνη-, ἐξ οὗ, μιμνησκ-, ἐκ τοῦ μιμνησκ-, § 254, 2, γ'), παρατ. ἐμίμνησκον, μέλλ. μνήσω, ἀόρ. ἔμνησα. - *Ἀναμιμνήσκομαι*, παρατ. ἐμιμνησκόμην, μέσ. μέλλ. μνήσομαι, παθ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) μνησθήσομαι, παθ. ἀόρ. (μὲ μέσην σημασίαν, καὶ ἀπλοῦς) ἐμνήσθην, παρακμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) μέμνημαι (= ἐνθυμούμαι), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἐμεμνήμην (= ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. μεμνήσομαι.

Νέμω. Βλ. σελ. 147, § 254, 1.

Νέω (= πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρατ. ἔνεον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) νεύσομαι (= θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω) ἀόρ. ἔνευσα, παρακμ. νένευκα (§ 33, 3).

Ξέω (= ξύνω, θ. ξεσ-), ἀόρ. ἔξεσα (§ 236, 1).

Οἶδα. Βλ. σελ. 145, § 253, 3.

Οἶμαι ἢ *οἶμαι* (ἀποδεδεικτόν, = νομίζω, θ. οἶ-, οἶε-), παρατ. ᾤόμην ἢ ᾔμην, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργητικὴν σημασίαν) οἶήσομαι (= θὰ νομίζω ἢ θὰ νομίσω), παθ. ἀόρ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ᾤήθην (= ἐνόμισα).

Οἶχομαι (ἀποδεδεικτόν ἐνεστῶς μὲ σημασίαν παρακειμένου = ἔχω ἀπέλθει θ. οἶχ-, οἶχε-), παρατ. (μὲ σημασίαν ἀορίστου) ᾤχόμην (=

ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. οἰχήσομαι.

Ὅλλυμι. Βλ. Ἀπόλλυμι.

Ὅμνυμι (= ὁμνύω, ὁμόνω ἄ. ὁμ-, ἐξ οὗ ὁμνυ-, § 239, 2, ὁμο-), παρατ. ὤμνυν, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ὁμοῦμαι (= θὰ ὁμνύω ἢ θὰ ὁμόσω), ἀόρ. ὤμοσα, παρακμ. ὁμώμοκα, ὑπερσ. ὠμομόκειν. Ὅμνυμαι, παρατ. ὠμνύμην, μέσ. ἀόρ. ὠμσάμην, παθ. μέλλ. ὁμοσδήσομαι, παθ. ἀόρ. ὠμόσθην, παρακμ. ὁμώμοται, ὑπερσ. ὠμώμοτο, μετχ. ὁμομοσμένος. (Βλ. § 190 καὶ 236, 1.)

Ὀνίνημι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Ὀράω-ῶ (= βλέπω ἄ. Φορα-, ὄρα-, ὄπ-, Φειδ-, Φιδ-, ιδ-), παρατ. ἐώρων, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) ὄψομαι (= θὰ βλέπω ἢ θὰ ἴδω), ἀόρ. ἔ' εἶδον (ὑποτ. ἴδω, εὐκτ. ἴδοιμι, προστ. ἰδέ, ἀπαρμφ. ἰδεῖν, μτχ. ἰδών), παρακμ. ἐώρακα ἢ ἐώρακα, ὑπερσ. ἐωράκειν. - Ὀρώμαι, παρατ. ἐωρώμην, μέσ. ἀόρ. ἔ' εἰδόμην (ὑποτ. ἴδωμαι κτλ.), παθ. μέλλ. ὀφθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὠφθην, παρακμ. ἐώραμαι καὶ ὠμμαι (§ 188, 5, Σημ.).

Ὀφείλω (= χρεωστῶ ἄ. ὀφελ-, ἐξ οὗ ὀφείλ-, ἐκ τοῦ ὀφελν-, § 216, 2, Σημ., καὶ ὀφειλε-), παρατ. ὠφείλον, μέλλ. ὀφειλήσω, ἀόρ. ὠφείλῃσα καὶ ἀόρ. ἔ' ὠφελον, παρακμ. ὠφείλῃκα, ὑπερσ. ὠφειλήκειν. - Ὀφείλομαι, παρατ. ὠφειλόμην, παθ. ἀόρ. (ὠφειλήθην), μτχ. ὀφειλήθειςα.

Ὀφλισκανῶ (= καταδικάζομαι νὰ πληρώσω πρόστιμον ἄ. ὀφλ-, ἐξ οὗ ὀφλισκαν-, § 254, 3, ἔ', καὶ ὀφλε-), παρατ. ὠφλίσκανον, μέλλ. ὀφλήσω, (ἀόρ. ἄ' μτγν. ὠφλήσα καὶ) ἀόρ. ἔ' ὠφλον, παρακμ. ὠφλήκα, ὑπερσ. ὠφλήκειν.

Παίζω (ἄ. παιδ-, ἐξ οὗ παιζ-, ἐκ τοῦ παιδῆ-, § 210, 2, ἔ', καὶ παιγ-), παρατ. ἐπαιζον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς μὲ ἐνεργ. σημασίαν) παιζοῦμαι (= θὰ παίξω ἢ θὰ παίζω) ἀόρ. ἐπαιξα. Παθ. παρακμ. πέπαισμαι.

Παίω (= κτυπῶ, ἄ. παι-), παρατ. ἐπαιον, μέλλ. παίσω, ἀόρ. ἐπαισα, παρακμ. πέπαικα. - Παθ. ἀόρ. ἐπαίσθην. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα πατάσσω, πλήττω καὶ τύπτω.

Πάσχω (ἄ. πενθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρατ. ἔπασχον, μέσ. μέλλ. πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι), ἀόρ. ἔ' ἔπαθον, παρακμ. πέπονθα, ὑπερσ. ἐπεπόνθειν.

Πατάσσω (= κτυπῶ ἄ. παταγ-), ἀόρ. ἐπάταξα. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα παίω, πλήττω, τύπτω.

Παύω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πείθω (ἄ. πειθ-, πιθ-), παρατ. ἐπειθον, μέλλ. πείσω, ἀόρ. ἐπεισα, παρακμ. πέπεικα, ὑπερσ. ἐπεπείκειν. - Πείθομαι, παρατ. ἐπειθόμην,

μέσ. μέλλ. πείσομαι, άόρ. β' επίδομην, παθ. μέλλ. πεισθήσομαι, παθ. άόρ. επείσθην, παρακμ. πέπεισμαι, ένεργ. παρακμ. β' (με μέσ. σήμασιάν) πέποιθα (= έχω πεποιθήσιν, θαρρώ), ύπερσ. έπεποιθειν.

Πετάννυμι (= άνοιγώ εϋχρηστον σύνθετον άνα-πετάννυμι κτλ., θ. πετασ-, έξ οϋ πεταννυ-, έκ τοϋ πετασνυ-, § 239, 3, Σημ., και πτα-), παρατ. έπετάννυν, άόρ. επέτασα. - Πετάννυμαι, παρατ. έπεταννύμην, παρακμ. πέπταμαι.

Πέτομαι (άποδεικτόν, = πετώ θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ, μέλλ. πτήσομαι, μέσ. άόρ. β' έπτόμην.

Πήγνυμι ή πηγνώω (= έμπήγω θ. πηγ-, έξ οϋ πηγνυ-, § 239, 2, και παγ-), άόρ. έπηξα. - Πήγνυμαι, παρατ. έπηγνύμην, μέσ. άόρ. έπηξάμην, παθ. μέλλ. β' παγήσομαι, παθ. άόρ. β' έπάγην, ένεργ. παρακμ. β' (με μέσσην σημασιάν) πέπηγα (= ειμαι πεπηγμένος), ύπερσ. έπεπήγειν.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Πίμπρημι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Πίνω (θ. πι-, πίν-, πο-, πω-), παρατ. έπινον, μέσ. μέλλ. (άσιγμος, με ένεργ. σημασιάν) πίομαι (= θά πίνω ή θά πίο), άόρ. β' έπιον, παρακμ. πέπωκα. - Πίνομαι, παρατ. έπινόμην, παθ. άόρ. έπόθην, παρακμ. πέπομαι.

Πιπράσκω (= πωλώ θ. πρα-, έξ οϋ πιπράσκ-, § 254, 2), παρακμ.πέπρακα, ύπερσ. έπεπράκειν. Πιπράσκομαι, παθ. άόρ. έπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ύπερσυντ. έπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Βλ. και Πωλώ.

Πίπτω (θ. πέτ-, έξ οϋ πίπτ-, έκ τοϋ πιπετ-, § 32, 1, και πτω-), παρατ. έπιπτον, μέσ. μέλλ. (δωρικώς) πεσοϋμαι, άόρ. β' έπεσον, παρακμ. πέπτωκα, ύπερσ. έπεπτώκειν.

Πλέκω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πλήττω (= κτυπώ θ. πληγγ-, πλαγ-), παρακμ. β' (με σημασιάν ένεργ.) πέπληγα. - Παθ. μέλλ. β' πληγήσομαι, παθ. άόρ. β' έπλήγην, παρακμ.πέπληγμα, τετελ. μέλλ. πεπλήξομαι. (Μόνον οϋτοι οι χρόνοι τοϋ άπλου πλήττω με τήν σημασιάν τοϋ κτυπώ είναι εϋχρηστοι, και άντ' αυτών δε και άντ' άλλων χρησιμοποιούνται οι αντίστοιχοι χρόνοι τών συνωνύμων ρημάτων παίω, πατάσσω και τύπτω ή συνώνυμοι εκφράσεις, ως πληγάς δίδωμι, πληγάς έμβάλλω κ.ά.). Βλ. και εκπλήττω.

Πνέω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πράττω (θ. πράγ-), παρατ. έπραττον, μέλλ. πράξω, άόρ. έπραξα, παρακμ. πέπραχα και άμετάβ. πέπραγα, ύπερσ. έπεπράχειν και άμετάβ.

ἐπεπράγειν. - Πράττομαι κτλ.

Πρίω (= προνίζω, θ. πρι-,) άόρ. ἔπρισα, παθ. παρακμ. πέπρισμα (§ 236, 2).

Πτύω, άόρ. ἔπτῦσα (§ 236, 1).

Πτάρνυμαι (άποδεικτικόν, = φτερνίζομαι· θ. πταρ-, ἔξ οὔ πταρνυ-, § 239, 2), ένεργ. άόρ. β' ἔπταρον.

Πυνθάνομαι (άποδεικτικόν, = πληροφοροῦμαι· θ. πευθ-, πυθ-, ἔξ οὔ πυνθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐπυνθανόμην, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. άόρ. β' ἐπυθόμην, παρακμ. πέπυσμαι, ύπερσ. ἐπεπύσμην.

Πωλέω, -ῶ ἢ άποδίδομαι, παρατ. ἐπώλουν ἢ άπεδιδόμην, μέλλ. πωλήσω ἢ άποδώσομαι, άόρ. άπεδόμην, παρακμ. πέπρακα, ύπερσ. ἐπεπράκειν. Πωλοῦμαι ἢ πιπράσκομαι, παρατ. ἐπωλούμην, παθ. άόρ. ἐπωλήθην ἢ ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ύπερσ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι.

Ρέω (θ. ρε-, ρεF-, ρευ- ρυ-, ρυε-), παρατ. ἔρρουν, μέσ. μέλλ.(μὲ ένεργ. σημασίαν) ρύησομαι, άόρ. ἔρρύην, παρακμ. ἔρρύηκα (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

Ρήγνυμι (= σχίζω· θ. ρηγ-, ἔξ οὔ ρηγνυ-, § 239, 2, ρωγ-, ραγ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔρρηγγυν, μέλλ. ρήξω, άόρ. ἔρρηξα. - Ρήγνυμαι, παρατ. ἔρρηγγύμην, μέσ. άόρ. ἔρρηξάμην, παθ. άόρ. β' ἔρράγην, ένεργ. παρακμ. (μὲ μέσσην ἢ παθητ. σημασίαν) ἔρρωγα, ύπερσ. ἔρρώγειν.

Ριγῶ. Βλ. σελ. 127, § 233.

Ρώννυμι (= δυναμώνω· θ. ρωσ-, ἔξ οὔ ρωννυ-, ἐκ τοῦ ρωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. ρώσω, άόρ. ἔρρωσα. - Παθ. άόρ. (καὶ μὲ μέσσην σημασίαν) ἔρρώσθην, παρακμ. ἔρρωμαι (μτχ. ἔρρωμένος, ὡς ἐπίθετον = γερός, δυνατός, § 140, 1).

Σθέννυμι (= σθίγω· θ. σθεσ-, ἔξ οὔ σθέννυ-, ἐκ τοῦ σθεσνυ-, § 239, 2, Σημ., σθη- συνήθ. σύνθετον: άπο-, κατα-σθέννυμι), παρατ. ἐσθέννυ, μέλλ. σθέσω, άόρ. ἔσθεσα. - Σθέννυμαι, παρατ. ἐσθεννύμην, μέσ. μέλλ. σθήσομαι, παθ. άόρ. ἐσθέσθην, ένεργ. άόρ. β' (μὲ παθητ. σημασίαν) ἔσθην (πρόβλ. § 252), ένεργ. παρακμ. (μὲ παθ. σημασίαν) ἔσθηκα (= ἔχω σθησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Σήπω (= σαπίζω· θ. σηπ-, σάπ-, § 32, 5 καὶ 6). - Σήπομαι, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. άόρ. β' ἐσάπην, ένεργ. παρακμ. β' (μὲ παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω, -ῶ ἢ σκοπέομαι, -οῦμαι (= παρατηρῶ, ἐξετάζω, σκέπτομαι· θ. σκεπ-, σκοπε-), παρατ. ἐσκόπουν ἢ ἐσκοπούμεν, μέσ. μέλλ. σκέψομαι, μέσ. ἀόρ. ἐσκεψάμην, παρακμ. ἔσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέψομαι.

Σπάω, -ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Στρώννυμι (= στρώνω· θ. στρω-, ἐξ οὗ στρωννυ-, § 239, 2, Σημ., καὶ στορ-, ἐξ οὗ στορνυ-, στορεσ-), παρατ. ἐστρώννυν, ἀόρ. ἐστόρεσα. - Στόρνυμαι, παρακμ. ἔστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρατ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἀόρ. συν-έλεξα, παρακμ. συν-είλοχα. - Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἀόρ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἀόρ. α' (μὲ μέσῃν σημασίαν) συν-ελέχθην καὶ β' συν-ελέγην, παρακμ. συν-είλεγμαι. Βλ. καὶ λέγω καὶ διαλέγομαι καὶ § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 120, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Τέμνω (= κόπτω· θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', καὶ τμε-), παρατ. ἔτεμνον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἀόρ. β' ἔτεμον, παρακμ. τέτμηκα. - Τέμνομαι, παρατ. ἐτεμνόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐτεμόμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτμήθην, παρακμ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτετμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τήκω (= λειώνω· θ. τηκ-, τᾶκ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔτηκον, ἀόρ. ἔτηξα, - Τήκομαι, παθ. ἀόρ. α' ἐτήχθην καὶ β' ἐτάκην, ἐνεργητ. παρακμ. β' (μὲ μέσῃν ἢ παθ. σημασίαν) τέτηκα, ὑπερσ. ἐτετήκειν.

Τίθῃμι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ.ε.

Τίχτω (= γεννῶ· θ. τεχ-, τιχτ-, ἐκ τοῦ τι-τεχ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τοκ-), παρατ. ἔτικτον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) τέξομαι (= θὰ γεννήσω ἢ θὰ γεννῶ), ἀόρ. β' ἔτεκον, παρακμ. τέτοκα.

Τίνω (= πληρώνω· θ. τει-, τῖ-, τῖ-, τῖν-), παρατ. ἔτεινον, μέλλων τείσω, ἀόρ. ἔτεισα, παρακμ. τέτεικα. - Τίνομαι, μέσ. μέλλων τείσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐτεισάμην, παθ. ἀόρ. ἐτείσθην, παρακμ. τέτεισμαι.

Τιτρώσκω (= πληγώνω· θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἐξ οὗ τιτρωσκ-, § 268, 2), παρατ. ἐτίτρωσκον, μέλλ. τρώσω, ἀόρ. ἔτρωσα. - Τιτρώσκομαι, παρατ. ἐτιτρωσκόμην, παθ. μέλλων τρωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτρώθην, παρακμ. τέτρωμαι, ὑπερσ. ἐτετρώμην.

Τρέπω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Τρέχω (θ. δρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμι-, δραμε-), παρατ. ἔτρεχον, μέσος μέλλων (συνηρημένος μὲ ἐνεργ. σημασίαν) δραμοῦμαι, ἀόρ. β' ἔδραμον,

παρακμ. *δεδράμηκα*, ὑπερσ. *έδεδραμήκειν*. Βλ. καὶ *δέω*.

Τυγχάνω (= ἐπιτυγχάνω, εὐρίσκω, τυχαίνω θ. *τευχ-*, *τυχ-*, ἐξ οὗ *τυγγαν-*, § 254, 3, β', *τυχε-*), παρατ. *έτύγγανον*, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *τεύξομαι* (= θὰ ἐπιτύχω), ἀόρ. β' *έτυχον*, παρακμ. *τετύχηκα*.

Τύπτω (= κτυπῶ θ. *τυπ-*, *τυπτ-*, § 210, 1, *τυπτε-*), παρατ. *έτυπτον*, μέλλ. *τυπτήσω*, (ἀόρ. *έπάταξα* ἢ *έπαισα* ἢ *πληγὰς έδωκα*, παρακμ. *πέπληγα* ἢ *πληγὰς δέδωκα*). - *Τύπτομαι* (ἢ *πληγὰς λαμβάνω*, παρατ. *πληγὰς έλάμβανον*, παθητ. μέλλ. *πληγὰς λήψομαι*, παθ. ἀόρ. *πληγὰς έλαβον*), παρακμ. *τέτυμμαι* (ἢ *πέπληγμα* ἢ *πληγὰς είληφα*). Βλ. καὶ *παίω*, *πατάσσω*, *πλήττω*.

Ἵπ-ισχνέομαι, *-οῦμαι* (ἀποδεικτικόν, = ὑπόσχωμαι θ. *σεχ-*, *σχε-*, *σχ-*, ἐξ οὗ *ισχ-*, ἐκ τοῦ *σισχ-*, § 239, 1, καὶ *ισχνε-*, § 254, 3, γ'), παρατ. *ὑπισχνούμην*, μέσ. μέλλ. *ὑποσχήσομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ὑπεσχόμην* (ὑποτ. *ὑπόσχωμαι*, εὐκτ. *ὑποσχοίμην*, *ὑπόσχοιο* κτλ.), παρακμ. *ὑπέσχημαι*, ὑπερσ. *ὑπεσχήμεν*.

Φέρω (*φερ-*, *οί-*, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρατ. *έφερον*, μέλλων *οἴσω*, ἀόρ. α' (*ἄσιγμος*) *ἤνεγκα* καὶ β' *ἤνεγκον*, παρακμ. *ένήνοχα*, ὑπερσ. *ένηνόχειν*. - *Φέρομαι*, παρατ. *έφερόμην*, μέσος μέλλ. *οἴσομαι*, μέσ. ἀόρ. (*ἄσιγμος*) *ἤνεγκάμην*, παθ. μέλλ. *οἰσθήσομαι* καὶ *ένεχθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἤνεχθην*, παρακμ. *ένήνεγμαι*, ὑπερσ. *ένηνέγμην* (§ 190).

Φεύγω (= τρέπομαι εἰς φυγήν, καταδιώκομαι, εἶμαι ἐξόριστος θ. *φευγ-*, *φυγ-*), παρατ. *έφευγον*, μέσ. μέλλων (μὲ ἐνεργητ. σημασίαν) *φεύξομαι* καὶ (δωρικὸς) *φευξοῦμαι*, ἀόρ. β' *έφυγον*, παρακμ. *πέφευγα*, ὑπερσ. *έπεφεύγειν*.

Φημί. Βλ. σελ. 144, § 253, 1.

Φθάνω (= προφθάνω, προλαμβάνω θ. *φθη-*, *φθα-*, *φθᾶν-*), παρατ. *έφθανον*, μέσος μέλλων (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) *φθήσομαι*, ἀόρ. α' *έφθασα* καὶ β' *έφθην* (§ 252), παρακμ. *έφθακα*.

Φθείρω. Βλ. σελ. 120, § 220.

Φύω. Βλ. σελ. 142, § 252.

Χαίρω (= χαίρομαι θ. *χαρ-*, ἐξ οὗ *χαιρ-*, § 216, 2, *χαιρε-*), παρατ. *έχαιρον*, μέλλ. *χαιρήσω*, ἀόρ. β' *έχάρην* (§ 252), παρακμ. *γέγηθα*.

Χαλάω, *-ῶ*. Βλ. σελ. 129, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 129, § 236, 3.

Χῶω ἢ *χώννυμι*. Βλ. σελ. 131, § 236, 3

Χράω, -ῶ (= χρησιμοδοτῶ· θ. χρη-, γρα-), ἀόρ. ἐχρησα. - Χρῶμαι (= ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἀόρ. ἐχρησάμην, παθ. ἀόρ. ἐχρήσθην.

Χρή. Βλ. σελ. 146, § 253, 8.

Χρίω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Χρῶμαι (= μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 127, § 231.

Ἵθρέω, -ῶ (= σπρώχνω· θ. Φωθ-, ὠθ-, ὠθε-), παρατ. ἐώθουν, μέλλ. ὄσω, ἀόρ. ἔωσα. - Ἵθροῦμαι, παρατ. ἐώθούμην, μέσος μέλλων ὄσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐώσάμην, παθ. μέλλ. ὠσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐώσθην, παρακμ. ἔωσομαι (§ 188, 2).

Ἵνέομαι, -οῦμαι (ἀποθετικόν, = ἀγοράζω· θ. Φωνε-, ὠνε-, πρια-), παρατ. ἐωνούμην, μέσ. μέλλ. ὠνήσομαι, μέσ. ἀόρ. ἀΐ (ἄσιγμος) ἐπριάμην (= ἡγόρασα), παθ. ἀόρ. ἐωνήθην, παρακμ. ἐώνυμαι, ὑπερσ. ἐωνήμην (§ 188, 2 καὶ 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- Ακατάληκτα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 63, 1.
Άκλιτα μέρη τοῦ λόγου, σελ. 28, § 38, 2 σελ. 150, § 257 κ.έ.
Αναδιπλασιασμός (ρήμάτων), σελ. 96, § 186 - ανώμαλος, σελ. 99, § 189 - Αττικός, σελ. 99, § 190 - ένεστωτικός, σελ. 132, § 239, 1.
Ανάπτυξις συμφώνου, σελ. 24, § 34.
Ανομοιώσις συμφώνου, σελ. 27, § 37, 7 - συλλαβής, σελ. 23, § 33, 7.
Αντέκτασις, σελ. 22, § 32, 6.
Αντιμεταχώρησις, σελ. 21, § 32, 4.
Απωνυμιαί, σελ. 77, § 147 κ.έ.
Ανώμαλα επίθετα, σελ. 68, § 131 - παραθετικά, σελ. 73, § 141 κ.έ.
Ανώμαλα ρήματα, σελ. 146, § 254 κ.έ. (Κατάλογος ανωμαλών ρημάτων, σελ. 171 κ.έ).
Αόριστοι δεύτεροι κλινόμενοι κατά τὰ εἰς -μι, σελ. 136, § 252.
Απαρέμφατον, σελ. 92, § 178.
Αποδόλη φωνέεντος, σελ. 21, § 32 - συμφώνου, σελ. 22, § 33 κ.έ.
Αποθετικά ρήματα, σελ. 149, § 256.
Άρθρον, σελ. 30, § 42.
Αριθμητικά, σελ. 86, § 164 κ.έ.
Αριθμοὶ ὀνομάτων, σελ. 30, § 41, 2 - ρημάτων, σελ. 30, § 8, § 177.
Άτονοι λέξεις, σελ. 16, § 18.
Αττικόκλιτα οὐσιαστικά, σελ. 37, § 59 - επίθετα, σελ. 62, § 117.
Αὔξησις ὁμαλή, σελ. 95, § 185 κ.έ. - ανώμαλος, σελ. 97, § 188.
Άφομοιώσις φωνήεντος, σελ. 21, § 32, 3 - συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3, καὶ 6, γ'.
Άφωνα, σελ. 10, § 3, 1.
Άφώνοληκτα τριτόκλιτα, σελ. 43, § 78 κ.έ. - ρήματα, σελ. 112, § 210 κ.έ.
- Γένος, σελ. 29, § 41, 1 - σελ. 31, § 45 - σελ. 58, § 106 κ.έ.
Γράμματα, σελ. 9, § 1 κ.έ.

Δεύτεροι χρόνοι ῥημάτων, σελ. 120, § 221 κ.έ.
Διάθεσις ῥήματος, σελ. 90, § 171.
Δίγαμμα, σελ. 5, § 1, Σημ.
Διπλόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 39, § 64.
Δίφθογγοι, σελ. 11, § 6.
Δυϊκὸς ἀριθμὸς, σελ. 30, § 41, 2 - ὀνομάτων, σελ. 54, § 103 -
ῥημάτων, σελ. 110, § 209.

Ἐγκλίσεις ῥήματος, σελ. 110, § 209.
Ἐγκλίσεις ῥήματος, σελ. 92, § 175.
Ἐγκλισις τόνου, σελ. 16, § 19.
Ἐγκλιτικαὶ λέξεις, σελ. 16, § 20.
Εἶμι (βοηθητικόν), σελ. 100, § 191 κ.έ.
Ἐκθλιψις, σελ. 20, § 28.
Ἐκτασις φωνήεντος, σελ. 22, § 32, 6.
Ἐγρινα σύμφωνα, σελ. 10, § 5.
Ἐγρινόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 46, § 83 κ.έ. - ῥήματα, σελ. 116, §
216 κ.έ.
Ἐπιθετα, σελ. 58, § 105, κ.έ. - παράγωγα, σελ. 158, § 271 κ.έ.
παραθετικά, σελ. 71, § 136 κ.έ.
Ἐπιρρήματα, σελ. 150, § 257 - ἀριθμητικά, σελ. 88, § 168 -
παράγωγα, σελ. 161, § 271 - παραθετικά, σελ. 76, § 146.
Ἐπιφωνήματα, σελ. 151, § 261.
Ἐτυμολογικόν, σελ. 152, § 262 κ.έ.
Εὐφωνικά σύμφωνα, σελ. 20, § 31.

Ἡμίφωνα σελ. 10, § 3, 2.
Ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 46, § 83 κ.έ. - ῥήματα, σελ. 116, §
216 κ.έ.

Θέμα (λέξεως ἐν γένει), σελ. 28, § 39, 1 - ἀσθενές, ἰσχυρόν, σελ. 39,
§ 64, καὶ σελ. 132, § 240 - ῥηματικόν, χρονικόν, σελ. 93, § 181.

Καταληκτικὰ τριτόκλιτα, σελ. 39 § 63, 1.
Κατάληξις (λέξεως ἐν γένει), σελ. 28, § 39, 1 - κατάληξις
πρωτοκλίτων, σελ. 33, § 47, δευτεροκλίτων, σελ. 36, § 54,
τριτοκλίτων, σελ. 41, § 71, ῥημάτων, σελ. 102 - σελ. 41, § 194 κ.έ.
Κλίσις σελ. 28, § 38, 1 καὶ σελ. 29, § 41, 3 - πρώτη, σελ. 31, § 46

κ.έ., δευτέρα, σελ. 35, § 53, κ.έ., τρίτη, σελ. 38, § 61 κ.έ.

Κλιτά μέρη του λόγου, σελ. 28, § 38, 2.

Κρᾶσις, σελ. 19, § 26.

Ληκτικὰ (ἢ τελικὰ) σύμφωνα, σελ. 22, § 33, 1.

Μέρη του λόγου, σελ. 28, § 38 - ἄκλιτα, σελ. 150, § 257 κ.έ. κλιτά, σελ. 28, § 38 κ.έ.

Μετάθεσις φωνήεντος, σελ. 21, § 32, 2 - συμφώνου, σελ. 24, § 35.

Μετοχή, σελ. 93, § 178, 2 - κλίσις μετοχῶν, σελ. 69, § 132 κ.έ.

Μονόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 9, § 64, 1.

Οὐσιαστικά, σελ. 30, § 43 κ.έ. - παράγωγα, σελ. 155, § 268 κ.έ.

Παραγωγή, σελ. 152, § 262 κ.έ.

Παραθετικά ἐπίθετα, σελ. 71, 5 136 κ.έ. - ἐπιρρήματα, σελ. 76, 1 § 146.

Παρασύνθετα, σελ. 168, § 286.

Παρεπόμενα ὀνόματος, σελ. 30, § 41, 3, Σημ. - ῥήματος, σελ. 90, § 170.

Πνεύματα, σελ. 13, § 12 κ.έ.

Προθέσεις, σελ. 150, § 258 κ.έ. - ὡς πρῶτα συνθετικά, σελ. 165, § 280, 2.

Πρόσφυμα, σελ. 108, § 198, 2.

Πρόσωπα (του λόγου), σελ. 77, § 148 - ῥήματος, σελ. 92, § 176.

Πτώσεις, σελ. 28, § 40.

Ῥῆμα, σελ. 90, § 169 κ.έ.

Ῥήματα ἀποθετικά, σελ. 149 § 256 - βαρύτονα, σελ. 101, § 193, 1

καὶ § 194 κ.έ. - περισπώμενα ἢ συνηρημένα, σελ. 101, § 193, 2

- ἀφωλόγητα, σελ. 192, § 210 κ.έ. - ἐνρινόληκτα ἢ ὑγρόληκτα,

σελ. 116, § 216 κ.έ. -εἰς -μι, σελ. 132, § 237 κ.έ. κλινόμενα κατὰ τὰ

εἰς -μι, σελ. 140, § 251 κ.έ. - παράγωγα, σελ. 151, § 265 κ.έ.

Σημεῖα τοῦ γραπτοῦ λόγου, σελ. 17, § 22.

Σιγμόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 50, § 29 κ.έ.

Συγκοπή φωνήεντος, σελ. 21, § 32, 1.

Συγκοπόμενα τριτόκλιτα, σελ. 49, § 89.

Σύζυγία ῥημάτων, σελ. 90, § 172 - τῶν εἰς -μι, σελ. 132, § 237 κ.έ.
- τῶν εἰς -ω, σελ. 101, § 193 κ.έ.

Συλλαβή, σελ. 12, § 8 - συλλαβισμός, σελ. 12, § 10.

Συμπνευματισμός, σελ. 25, § 37, 1.

Σύμφωνα, σελ. 10, § 3 κ.έ.

Συμφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 43, § 78 κ.έ. - ῥήματα, σελ. § 112,
§ 210 κ.έ.

Συναίρεσις, σελ. 18, § 24.

Σύνδεσμοι, σελ. 151, § 260.

Συνηρημένα ὀνόματα, σελ. 34, § 51 - σελ. 37, § 57 - ῥήματα, σελ.
123, § 226 κ.έ.

Σύνθεσις, σελ. 152, § 262, 3 - σελ. 162, § 275, κ.έ.

Σύνθετα, σελ. 152, § 262, 3 - σελ. 162, § 275 κ.έ. - νόθα, σελ. 168,
§ 285 - συνθέτων σημασία, σελ. 169, § 289 - συνθέτων τονισμός,
σελ. 164, § 287 κ.έ.

Συστολή φωνήεντος, σελ. 22, § 32, 6.

Τονισμός, τόνοι σελ. 14, § 14 κ.έ. - τονισμός συνθέτων, σελ. 168 §
287 κ.έ.

Ύγρα σύμφωνα, σελ. 10, § 5.

Ύγρόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 48, § 86 - ῥήματα, σελ. 115, § 216 κ.έ.

Φθογγικά πάθη, σελ. 18, § 23 κ.έ.

Φωνή ῥήματος, σελ. 90, § 173.

Φωνήεντα, σελ. 9, § 2 - δεματικά, σελ. 108, § 201 - ἐγκλιτικά,
σελ. 100, §

Φωνηεντόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 30 § 66, 1 καὶ § 67 κ.έ. -
ῥήματα, σελ. 94, § 183 - σελ. 123, § 226 κ.έ.

Χαρακτήρ δέματος, σελ. 28, § 39, 2 - ῥηματικός, χρονικός σελ. 94,
§ 168 - σελ. 108, § 198 κ.έ.

Χρόνοι ῥήματος, σελ. 91, § 174.

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωδι βιβλιοσήμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον, ὃ διαδέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιῶν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐξ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΣΤ' 1967 (VII) - ΑΝΤΙΤ. 241.000 - ΑΠ. ΥΠ. ΠΑΙΔ. 86.360/22-6-67
ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: Ι. ΔΙΚΑΙΟΣ: ΒΙΒΛΙΟΛΕΞΙΑ Ι. ΚΑΜΠΑΝΑ Ο.Ε.

